

ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส
ของประภาส ชลศรานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
เมษายน 2559

ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส
ของประภาส ชลศรานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

เมษายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส
ของประภาส ชลศรานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
เมษายน 2559

กานต์สินี พูลพิพัฒน์. (2559). *ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส*
ของประภาส ชลศรานนท์. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรากร.

ปรินูญานิพนธ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวก
ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือรวมเล่ม
ชุดคอลัมน์คุยกับประภาส จำนวน 8 เล่ม ได้แก่ **คุยกับประภาส ตัวหนังสือคุยกัน**
กบเหลาดินสอ มะเฟืองรอฟาน เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย ยอดมนุษย์ล่าลง เท่าดวง
อาทิตย์ และแมงกระพรุนนัดซ้าย

ผู้วิจัยพบว่าความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส ของประภาส ชลศรานนท์
มี 4 ประการ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การยึดมั่น
ในหลักศาสนาและคุณธรรม และการคาดหวัง ความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส
ที่เด่นที่สุด ได้แก่ การมองโลกในแง่ดีที่มุ่งให้อ่านปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อบุคคล สิ่งต่างๆ
แม้กระทั่งปัญหาหรือสถานการณ์ที่เลวร้าย การปรับเปลี่ยนมุมมองเป็นสิ่งสำคัญซึ่งทำให้
พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงดีขึ้นได้ ความคิดเชิงบวกดังกล่าวนำเสนอโดยใช้ลีลาภาษาที่โดดเด่น
3 ประการ ได้แก่ การใช้คำหรือกลุ่มคำ การใช้รูปประโยค และการใช้ภาพพจน์ การใช้คำ
หรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำตรงข้ามเพื่อสื่อให้เห็น
ความคิดเชิงบวกชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้อ่านเกิดความเข้าใจและเกิดจินตภาพ และการใช้
คำกริยาซึ่งพบโดดเด่นที่สุด สื่อให้เห็นถึงการเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง คำกริยาจึงสื่อถึงการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่องของมนุษย์ การใช้รูปประโยคแสดงความคิดเชิงบวกมี 3 ลักษณะ ได้แก่
การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะ
และการใช้ประโยคความซ้อน ที่เด่นชัดที่สุดคือการใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง
ทำให้การนำเสนอความคิดเชิงบวกโดดเด่น มีเหตุผล ช่วยกระตุ้นให้อ่านเกิดความคิด
เชิงบวก และการใช้ภาพพจน์ที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกมี 2 ลักษณะ ลักษณะเด่นคือการใช้
สาธกโวหาร กล่าวถึงสิ่งเล็กน้อยใกล้ตัวเพื่อขยายความให้เข้าใจง่ายขึ้นและเห็นความสำคัญ
ยิ่งขึ้น และการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ เพื่อช่วยให้อ่านเข้าใจเรื่องที่นำมาเปรียบเทียบ

ลีลาภาษาดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญและสัมพันธ์กับการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน
“คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ กระตุ้นให้อ่านมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ
ในแง่ดี

STYLE IN THE PRESENTATION OF POSITIVE THINKING IN “TALK TO PRAPAS”

BY PRAPAS CHONSARANON

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Arts Degree in Thai

At Srinakharinwirot University

April 2016

Karnsinee Phoolphiphat. (2016). *Style in the Presentation of Positive Thinking in*

"Talk to Prapas" by Prapas Chonsaranon. Master Thesis, M.A. (Thai). Bangkok:

Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:

Asst. Prof. Dr. Supak Mahavarakorn.

The investigation is based on the 8 books in the collection 'Talk to Prapas': **'Kui gab Prapas' 'Tua Nangseu Kui gan' 'Goblao Dinso' 'Mafeung Ro Fan' 'Chuek Gluay Mad Ton Gluay' 'Yod Manood Lamlong' 'Tao Duang Atit' and 'Mang Graproon Tanad Sai'**.

In 'Talk to Prapas' by Prapas Chonsaranon, there are four elements of positive thinking in 'positive outlook' 'creative problem solving' 'adherence to moral and religious principles' and 'expectation'. The most frequent element of positive thinking is 'positive outlook' which aims to adjust the perspective of the reader towards individuals, objects, as well as problems and critical situations. This element of 'positive outlook' is presented in three styles in the use of words and phrases, sentence patterns, as well as figures of speech. In terms of words and phrases, antonyms and verbs are used to convey positive thinking. Antonyms can present a clearer picture of positive thinking leading to readers comprehension. Verbs, on the other hand, represent movements and thus continuous development of human beings. With regard to sentence patterns, the three features include compound sentences containing conflicting statements, persuasive sentences, and complex sentences. The most outstanding feature of his compound sentences contain conflicting statements result in presentation of positive thinking in a logical way. For figures of speech, two characteristics are found. Allegory is used to discuss miscellaneous surroundings in order to accentuate meaning and significance whereas metaphor is employed to facilitate the readers' understanding comparison.

The stylistic features significantly contribute to the presentation of positive thinking. It encourages the readers to have a positive outlook.

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส ของประภาส ชลศรานนท์
ของ
กานต์สินี พูลพิพัฒน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ โยเหลา)
วันที่ เดือน พ.ศ. 25.....

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัค มหาวารากร) ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเด่น บุญปก)

.....
กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัค มหาวารากร)

.....
กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธเนศ เวศร์ภาดา)

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ และความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภักดิ์ มหาวรรกร อาจารย์ที่ปรึกษาหลักปริญญานิพนธ์ที่ได้ชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการทำปริญญานิพนธ์นี้ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเด่น บุญปก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชเนศ เวศร์ภาดา กรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ดลฤทัย ขาวดีเดช (ผู้ล่งลับ) ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัยอย่างดีเสมอมา การได้เป็นศิษย์ของอาจารย์ถือเป็นสิ่งประเสริฐที่สุดในชีวิต ผู้วิจัยขอจดจำช่วงเวลาดี ๆ ที่ได้มีโอกาสเป็นศิษย์ตลอดไป

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์และกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาวิชาภาษาไทยทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทีแต่บิดามารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

กานต์สินี พูลพิพัฒน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
วิธีดำเนินการวิจัย	8
2 คอลัมน์คู่กับประภาส: ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวก	9
ความคิดเชิงบวก	9
ความหมายของความคิดเชิงบวก	10
ลักษณะของความคิดเชิงบวก	11
ความคิดเชิงบวกเกิดจากการเรียนรู้	11
ความคิดเชิงบวกส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล	14
ความคิดเชิงบวกสามารถพัฒนาได้	15
ความคิดเชิงบวกเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	16
ลีลาภาษา	17
ความหมายและความสำคัญของลีลาภาษา	17
การศึกษาลีลาภาษาในวรรณกรรม	18
ระบบคำ	18
ระบบไวยากรณ์	19
ระบบอঙ্การ	19
บริบทและสัมพันธภาพ	19
ประวัติและผลงานของประภาส ชลศรานนท์	31
ผลงานด้านดนตรี	31
ผลงานด้านโทรทัศน์และภาพยนตร์	36
ผลงานด้านวรรณกรรม	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประกาศ ของประกาศ ชลศรานนท์	44
การมองโลกในแง่ดี.....	45
การมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี.....	46
การเชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์	46
การเชื่อมั่นในศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์	50
การยกย่องเพศหญิง	52
การมองเห็นคุณค่าของมนุษย์	55
การมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี	57
การมองสิ่งต่าง ๆ แบบเห็นคุณค่า	57
การมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดี	60
การชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัว	63
การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	65
การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้.....	65
การเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหา.....	69
การให้คำแนะนำ	72
การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม.....	74
การยึดมั่นในหลักศาสนา	75
การยึดมั่นในคุณธรรม.....	80
การคาดหวัง.....	83
 4 ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประกาศ ของ	
ประกาศ ชลศรานนท์	94
การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก.....	94
การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี	95
การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์	99
การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในศาสนาและคุณธรรม	102
การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง.....	104

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การใช้รูปประโยคแสดงความคิดเชิงบวก.....	106
การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการมองโลกในแง่ดี...	106
การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะเพื่อแสดงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์...	113
การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการยึดมั่นใน หลักศาสนาและคุณธรรม.....	117
การใช้ประโยคความซ้อนเพื่อแสดงการคาดหวัง.....	122
การใช้ภาพพจน์ที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก.....	126
การใช้สาธกโวหารเพื่อนำเสนอความคิดเชิงบวก.....	126
การใช้สาธกโวหารเพื่อสื่อถึงการมองโลกในแง่ดี.....	126
การใช้สาธกโวหารเพื่อนำเสนอการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	129
การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เพื่อนำเสนอความคิดเชิงบวก.....	131
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	137
บรรณานุกรม.....	144
ประวัติย่อผู้วิจัย	149

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1 แสดงความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประสาท”	86
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประภาส ชลศรานนท์ เป็นนักเขียนที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับหลายด้าน ทั้งการแต่งเพลง การเขียนบทละคร เขียนบทภาพยนตร์ ไปจนถึงงานด้านวรรณกรรม ผลงานทุกชิ้นของประภาส ชลศรานนท์ที่ได้สร้างสรรค์ออกสู่สาธารณชน ล้วนมีจุดเด่นอยู่ที่การสอดแทรกแนวคิด มุมมอง หรือทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้ที่รับชมผลงานของเขา มีผลงานที่ได้รับรางวัลในด้านสื่อสารมวลชนหลายรางวัล เช่น รางวัลบทละครยอดเยี่ยมโทรทัศน์ทองคำ จากละครเรื่อง เทวดาตกสวรรค์ รางวัลละครยอดเยี่ยมเอเชียเนเทเลวิชั่น อวอร์ดส์ จากละครชุด พ่อ รางวัลเพลงยอดเยี่ยม สีสนั้อวอร์ด สามครั้งจากเพลงโลกาโคมา วิงวอน และนาฬิกา ฯลฯ ผลงานส่วนใหญ่ของประภาส ชลศรานนท์มักได้รับความชื่นชมและกล่าวถึงในเรื่องของมุมมองและความคิด เช่น

ฉันติดตามอ่านผลงานของ ‘พีจิก’ หรือ ‘คุณประภาส ชลศรานนท์’ มานาน เนื่องจากติดใจข้อความเรียบ ๆ ง่าย ๆ แต่แฝงไว้ที่หลักคิดเชิงปรัชญา แถมชวนให้คนอ่านอย่างฉันได้ ‘ฝึกฝน’ การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ในมุมใหม่ที่สดใสและแตกต่างไปจากกรอบความคิดแบบเก่าๆ

(ปาริชาติ สถาปิตานนท์. 2553: 9)

ประภาสมองโลกในแง่ดี แต่ที่น่าสนใจคือเขามองโลกจาก “ธรรมชาติ” เพราะลำพังแค่มองโลกในแง่ดีอย่างเดียวอาจไม่ช่วยให้มองอะไรได้ทะลุ และแตกแขนงได้เช่นที่ เขาเป็น ข้อเขียนของประภาสจึง “อ่านสนุก” และ “เปี่ยมกำลังใจ” โดยแท้

(ปิ่นดา โพสยะ. 2553: 7)

ใจผมอยากจะให้หนังสือชุดรวมเล่มการตอบจดหมายของพีจิกเป็นแบบเรียน ของนักเรียนมัธยมปลายด้วยซ้ำ อยากให้มีการวิเคราะห์เป็นบทๆ ไปโดยละเอียดในชั้นเรียน เด็กรุ่นใหม่จะได้ซาบซึ้งและเป็นตัวอย่างการใช้ปัญญาอย่างลึกซึ้ง มีรสนิยมบวกกับการมองโลกในแง่ดีควบคู่กันไป

(นครินทร์ กิ่งศักดิ์. 2553: 14)

ลักษณะเด่นในด้านความคิดที่เป็นจุดเด่นของประภาส ชลศรานนท์ ซึ่งสะท้อนจากผลงานต่าง ๆ คือ “การมองโลกในแง่ดี” ซึ่งถือเป็นลักษณะของผู้ที่มีความคิดเชิงบวก มาร์ติน เซลิเกแมน (Martin Seligman.2000: 5-14) นักจิตวิทยาเชิงบวก กล่าวว่า ความคิดเชิงบวกเป็นมุมมองความคิดในด้านดีของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยมองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ซึ่งความคิดเชิงบวกถือเป็นพื้นฐานความคิดที่จะช่วยสร้างสรรค์และขับเคลื่อนสังคมไปในทิศทางที่ดี ผู้ที่มีความคิดเชิงบวกจะมีมุมมอง ทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดี ส่งผลให้คิดดี ทำดีและส่งอิทธิพลไปยังผู้รอบข้าง สู้ชุมชน สู้สังคมต่อไป ประภาส ชลศรานนท์มักมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวในเชิงบวก มองโลกในแง่ดีตามความเป็นจริง ถึงแม้มีสิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือปัญหา เขาจะมองว่าเป็นสิ่งน่าสนใจและหาทางออกหรือวิธีแก้ไขอย่างสร้างสรรค์เสมอ ผลงานที่ทำให้ประภาส ชลศรานนท์เริ่มเป็นที่รู้จักของผู้คนเริ่มต้นมาจากการก่อตั้งและแต่งเพลงให้กับวงดนตรีเฉลียง ซึ่งทุกวันนี้เพลงบางเพลงของเฉลียงก็ยังมีผู้นิยมฟัง เพราะเนื้อหาของบทเพลงที่สอดแทรกการมองโลกในแง่ดี เช่น

ให้ลมมันแรงร้อนเพียงใด... ให้มีฝนมากมาย อีฐก้อนหนึ่งซึ่งถูกวางอย่างเดียวดาย
มีความหมายแค่เพียงดินที่คนปั้น ชอนความงาม...ชอนความจริง...และความฝัน อีฐก้อนนั้น
คงรอวันเพื่อมีค่า อีฐหมื่นแสนที่ถูกวางอย่างสร้างสรรค์ อัศจรรย์จึงบันดาลขึ้นตรงหน้า
ก่อกำแพง... สร้างบ้านเรือน...ตีกระฟ้า แดดลมฝนจะพัดพาไม่มีวัน อีฐก้อนนั้น...
ช่วยป้องกันไม่หวั่นเลย อีฐก้อนนั้น...ช่วยป้องกัน ไม่หวั่นเลย อีฐก้อนไหน...จะถูกวางไว้
อย่างเดิม อีฐก้อนไหน...จะถูกวางไว้สร้างเมือง

(ประภาส ชลศรานนท์. เพลงอีฐก้อนหนึ่ง)

จากเพลง **อีฐก้อนหนึ่ง** ประภาส ชลศรานนท์กล่าวถึง “อีฐ” ซึ่งเป็นวัสดุก่อสร้างชิ้นเล็ก ๆ หากอีฐถูกวางไว้เฉยๆ ก็เป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ เมื่อเทียบกับการนำอีฐหลายๆ ก้อนมาก่อสร้างขึ้นเป็นกำแพง บ้านเรือน หรือตึกสูงระฟ้า จากตัวอย่างเห็นได้ว่าแนวความคิดในการแต่งเพลงของประภาส ชลศรานนท์ใช้แง่คิดในเรื่องคุณค่า โดยเริ่มจากสิ่งเล็ก ๆ อย่าง “อีฐ” ที่สามารถสร้างความยิ่งใหญ่ให้เป็นการก่อร่าง บ้านเรือน ตึกสูง ฯลฯ หากตีความให้ลึกซึ้งลงไปอีก “อีฐ” ก็เปรียบเสมือน “คน” ในสังคม หากคนในสังคมต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างนึกถึงแต่ตนเอง ก็เปรียบเสมือนอีฐก้อนเดียวที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ แก่สังคม ไม่สามารถสร้างสิ่งที่ยิ่งใหญ่ได้เท่ากับอีฐหลายๆ ก้อน หรือคนในสังคมที่คิดจะทำดีเพื่อสังคม โดยประภาสใช้ประโยคคำถาม “อีฐก้อนไหน...จะถูกวางไว้อย่างเดิม อีฐก้อนไหน...จะถูกวางไว้สร้างเมือง” เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกและชี้ชวนให้ผู้ฟังได้ย้อนถามตัวเองและติดตาม สื่อถึงมุมมองที่ลึกซึ้งของประภาส ชลศรานนท์ ลักษณะการมองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ถือเป็นลักษณะของการมองโลกในแง่ดี ให้แง่คิด ให้กำลังใจผู้ฟังและสร้างสรรค์สังคม ซึ่งทั้งลักษณะของการมองโลกในแง่ดีและการใช้คำถามกระตุ้นจิตสำนึกล้วนเป็นลักษณะของความคิดเชิงบวก

นอกจากการคิดเชิงบวกในบทเพลงแล้ว ประภาส ชลศรานนท์ยังสอดแทรกความคิดเชิงบวกในบทละคร อาทิ ละครเรื่อง **เทวดาทกสวรรค์** ละครสะท้อนสังคมที่แสดงให้เห็นความคิดของคนในสังคมเกี่ยวกับการทำความดี ผลของการทำความดี โดยการตั้งประเด็นคำถามเรื่องการทำความดีว่า “ความดีคืออะไร” “ผลของการทำความดีคืออะไร” “เราทำความดีเพื่ออะไร” และ “มนุษย์ทำความดีน้อยลงจริงหรือ” ซึ่งเป็นการตั้งคำถามเชิงกระตุ้นให้ผู้ชมเป็นผู้ตัดสินเรื่องนี้ด้วยตนเอง บทละครอีกเรื่องที่ได้รับรางวัลแมกซีเลี่ยนอวอร์ด ของประเทศโปแลนด์ ได้แก่ละครเรื่อง **ผู้หญิงที่อยากกอดตลอดชีวิต** เป็นละครเทิดพระเกียรติเนื่องในวันแม่แห่งชาติ ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของแม่ แต่แทนที่ประภาส ชลศรานนท์จะตั้งชื่อเรื่องว่าแม่ เขากลับใส่ความรู้สึกในเชิงบวกเกี่ยวกับแม่ลงไป แล้วตั้งชื่อว่าผู้หญิงที่อยากกอดตลอดชีวิต ซึ่งคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าบทบาทของผู้เป็นแม่เป็นเช่นนั้นจริง ๆ

ผลงานล่าสุดคือการเป็นผู้เขียนบทและกำกับภาพยนตร์อนิเมชัน เรื่อง **ยักษ์** ซึ่งใช้เวลาสร้างกว่า 6 ปี ประภาส ชลศรานนท์นำวรรณคดีที่คนไทยรู้จักกันดี คือ **รามเกียรติ์** มาดัดแปลงเนื้อหาให้เข้ากับยุคสมัย พร้อมแทรกความคิดเชิงบวก โดยการเขียนบทให้ทศกัณฐ์และหนุมาน อวตารมาอยู่ในยุคของหุ่นยนต์ ให้ตัวละครทั้งสองความจำเสื่อม แล้วผูกปมเรื่องให้ตัวละครทั้งสองค้นหาดิตตของตนเองไปพร้อม ๆ กับการสร้างมิตรภาพระหว่างกัน จากเค้าโครงเรื่องเดิมของ **รามเกียรติ์** ที่ทศกัณฐ์และหนุมานอยู่คนละฝ่ายและรบกันตลอด แต่ประภาส ชลศรานนท์กลับเขียนบทและลักษณะของตัวละครใหม่ให้ตัวละครที่เคยเป็นปฏิปักษ์กลายเป็นมิตรกัน จึงเป็นการแสดงให้เห็นความคิดเชิงบวกอย่างโดดเด่นของประภาส ชลศรานนท์อีกประการหนึ่ง

ประภาส ชลศรานนท์ มีผลงานด้านงานเขียนหลายประเภท ทั้งนิทาน เรื่องสั้น นิยาย หรือแม้กระทั่งบทละคร นอกจากนั้นยังเป็นผู้ก่อตั้งนิตยสารไปยาลใหญ่ นิตยสารทางเลือกที่เป็นที่นิยมของวัยรุ่นยุคหนึ่ง และมีผลงานรวมเล่มจากการเขียนบทความ ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ที่แต่เดิมตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันอาทิตย์ เป็นคอลัมน์ตอบจดหมายจากผู้อ่านที่เขียนมาปรึกษาปัญหา หรือหารือเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในสังคม เนื้อหาส่วนใหญ่ที่ผู้อ่านเขียนมาจึงเป็นเนื้อหาในเชิงลบ แต่เมื่อประภาส ชลศรานนท์ตอบจดหมายลงในคอลัมน์ เขาจะตอบโดยใช้ความคิดเชิงบวก ผู้อ่านจึงรู้สึกได้ถึงคำแนะนำ กำลังใจ และอาจปรับเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับประเด็นปัญหานั้นได้ ซึ่งกลุ่มผู้อ่าน “คอลัมน์คุยกับประภาส” นั้นมีหลายเพศหลายวัย ประภาส ชลศรานนท์จึงมักใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย เห็นได้จากความนิยมของผู้อ่านที่ส่งผลให้มีการรวมเล่มผลงานชุด “คอลัมน์คุยกับประภาส” ทั้งหมด 8 เล่ม ตีพิมพ์เล่มที่ 1 ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2542 จนถึงปี พ.ศ. 2553 รวมตีพิมพ์ทั้งสิ้น 12 ครั้ง นับระยะเวลากว่า 10 ปี แสดงถึงความนิยมได้เป็นอย่างดี เอกลักษณะที่โดดเด่นในงานเขียนที่น่าสนใจก็คือความคิดเชิงบวกที่สะท้อนให้เห็นผ่านงานเขียน “คอลัมน์คุยกับประภาส” แสดงให้เห็นถึงความคิดเชิงบวกหลายประการ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การยึดมั่นในศาสนาและคุณธรรม และการคาดหวัง โดยนำเสนอผ่านลีลาภาษา เช่นการเลือกใช้คำต่อไปนี้

พระท่านก็พูดบ่อย ๆ ว่า เราต้องไม่ลืม แต่เราต้องให้อภัยและระวังไม่ให้มันเกิดขึ้นซ้ำอีก “จบ” ในความหมายของหมกก็คือ สะอาด หหมดจด จะแพ้จะชนะก็หมดจด จะเจ็บก็เจ็บอย่างเข้าใจ จะจากก็จากอย่างเพื่อน ไม่ลืมแต่ให้อภัย ทั้งให้อภัยเขาและให้อภัยตัวเอง

(เทวดวงอาทิตย์. 2553: 256)

จากตัวอย่างประภาส ชลศรานนท์เลือกใช้คำที่มีความหมายในพุทธศาสนาซึ่งเป็นคำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดี ๆ กับผู้อ่าน และมีน้ำเสียงแนะนำผู้อ่าน เช่น คำว่า “ให้อภัย” “สะอาด” “หมดจด” หรือ “เข้าใจ” และมีการซ้ำคำเพื่อเน้นย้ำความหมายและสร้างสัมพันธภาพในประโยค เช่น “จะเจ็บก็เจ็บอย่างเข้าใจ จะจากก็จากอย่างเพื่อน” เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำที่แสดงสภาพตรงข้ามกัน แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดที่ประภาสต้องการจะสื่อได้อย่างชัดเจนและเห็นภาพ และชี้ให้เห็นความคิดเชิงบวกของประภาส เช่น

มนุษย์ไม่เหมือนมดตรงที่เกิดมามีศักดิ์ศรีที่เท่ากัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นคุณอำนวย กล้ามใหญ่ คุณบักผิวสวย หรือคุณชัยผู้ชาญฉลาด คุณก็เป็นมนุษย์ มีสิทธิที่จะปกครอง มีสิทธิที่จะแพร่พันธุ์ หรือออกไข่ ส่าเหยื่อ ปกป้องรัง และทำงานได้เท่าเทียมกัน และต่อให้ตาบอด แขนด้วน ขาเดียวยัง มนุษย์คนนั้นก็ยังมีความสามารถที่จะทำอะไรอย่างที่ว่าได้ดีเหมือนเดิม

แต่ความแตกต่างของมนุษย์อยู่ที่หัวใจครับ

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 41)

ประภาสใช้คำว่า “กล้ามเนื้อ” “ผิวสวย” “ชาญฉลาด” การเลือกใช้คำว่า “ใหญ่” “สวย” “ฉลาด” ที่เป็นกริยาแสดงสภาพ (นววรรณ พันธุเมธา. 2554: 14-15) เพื่อบอกลักษณะความแข็งแรงในคำว่า “กล้ามเนื้อ” รูปลักษณะภายนอกที่นำมาใช้ในคำว่า “ผิวสวย” และศักยภาพภายในของมนุษย์คือ คำว่า “ชาญฉลาด” ทั้งสามคำนั้นสื่อให้เห็นสภาพที่ดี แล้วเลือกใช้คำที่แสดงสภาพที่ตรงข้ามกันคือคำว่า “ตาบอด” “แขนด้วน” “ขาเดียวยัง” โดยใช้คำว่า “บอด” “ด้วน” “เดียวยัง” ที่เป็นกริยาแสดงสภาพ เพื่อแสดงสภาพที่บกพร่องซึ่งปรากฏในสายตาของมนุษย์ในคำว่า “ตาบอด” สภาพบกพร่องของอวัยวะภายนอกในร่างกายในคำว่า “แขนด้วน” และ “ขาเดียวยัง” เพื่อชี้ให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนว่า ความแตกต่างภายนอกของมนุษย์ไม่ได้ทำให้สิทธิของมนุษย์นั้นลดลงหรือทำให้เกิดความแตกต่างจากคนอื่น ๆ สิ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างกันไม่ใช่สภาพร่างกายภายนอกแต่อยู่ที่หัวใจ

ด้านการใช้ประโยค ประภาส ชลศรานนท์ใช้รูปประโยคหลายแบบ ทั้งการใช้รูปประโยค ขัดแย้ง การใช้ประโยคคำถาม และการซ้ำโครงสร้างประโยค เช่น

ถามผมว่าคิดอย่างไรกับเกย์
 ผมคิดว่าเกย์เป็นมนุษย์ครับ
 เกย์นั้นต้องกิน ต้องขับถ่าย มีหัว มีตัว มีแขน มีขา มีน้ำตา มีเสียงหัวเราะ
 เหมือนมนุษย์ทั่วไป เกย์มีความรู้สึกอ่อนไหว มีจิตอ่อนโยนเหมือนผู้หญิง แต่มีรูปร่าง
 มีการกล้าแสดงออกเหมือนผู้ชาย เกย์จึงดูแปลกในสายตาผู้คน

(กบเหลาดินสอ. 2553: 43)

จากตัวอย่างนับเป็นรูปแบบการซ้ำโครงสร้างที่น่าสนใจ เพราะมีการซ้ำทั้งโครงสร้างของ คำ และวลี โดยใช้คำว่า “มี...” การซ้ำโครงสร้างของคำ ได้แก่ “มีหัว” “มีตัว” “มีแขน” “มีขา” “มีน้ำตา” การซ้ำโครงสร้างของวลี ได้แก่ “มีเสียงหัวเราะเหมือนมนุษย์ทั่วไป” “มีความรู้สึกอ่อนไหว” “มีจิตอ่อนโยนเหมือนผู้หญิง” “มีรูปร่างมีการกล้าแสดงออกเหมือนผู้ชาย” ซึ่งการซ้ำโครงสร้างดังกล่าวช่วยอธิบายความคิดที่ว่าเกย์ มีองค์ประกอบต่าง ๆ เหมือนมนุษย์ทั่วไป เพียงแต่มีสิ่งที่แตกต่างจากผู้ชายทั่วไปคือมีลักษณะนิสัยที่เหมือนผู้หญิง ไม่ได้เป็นที่น่ารังเกียจ แต่อย่างใด เป็นการสื่อความคิดเชิงบวกให้เห็นเด่นชัดขึ้น หรือการใช้ประโยคคำถาม เช่น

โลกเราเลวร้ายอย่างนั้นจริง ๆ หรือ ผมได้ยินที่ใครผมก็คิดตามทุกที สมมุติ
 ถ้าเหตุผลนี้เข้าท่า นั่นแสดงว่าพ่อแม่ของเราใจไม่ใส่ระกำจริง ๆ ที่ปล่อยให้เรากิดมา
 หรือมันเพิ่งเลวร้ายเมื่อยี่สิบปีมานี้เอง
 ถ้ามันเลวร้ายได้ขนาดนั้นจริง ผมก็ขออนุญาตคิดเล่น ๆ ว่า อิกยี่สิบปีข้างหน้า
 โลกเราอาจเปลี่ยนเป็นโลกวิไลภายในพริบตาได้เหมือนกัน ถึงตอนนั้นลูกเราก็จะเจอ
 แต่ความวิไลพอดี

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 72)

การใช้รูปประโยคคำถามของประภาส ชลศรานนท์ดังกล่าว เป็นการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้คิดตาม แล้วนำเสนอมุมมองความคิดเชิงบวกของตนเองออกมาเป็นคำตอบของคำถาม จากนั้นใช้รูปประโยค “ผมก็ขออนุญาตคิดเล่น ๆ...” แล้วจึงนำเสนอมุมมองอีกด้านที่มีต่อเรื่องนั้น ซึ่งถือเป็นวิธีในการนำเสนอความคิดเชิงบวกที่น่าสนใจและพบมากอีกประการหนึ่งในงานของประภาส ชลศรานนท์

นอกจากนั้น ประภาสยังเลือกใช้โวหารภาพพจน์อุปมา ในการเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรม กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะสิ่งที่อยู่ใกล้ๆ ตัว เช่น ธรรมชาติ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจมุมมองหรือความคิดเชิงบวกได้อย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น

และถ้าใครมองว่าการมีลูกเป็นเหตุผลทำให้ความฝันเราเติบโตน้อยลง ผมก็ขอเสนอมุมมองใหม่ว่า การมีลูกก็เหมือนกับการปลูกต้นไม้เล็ก ๆ อีกต้นหนึ่ง ไร่ข้าง ๆ ต้นใหญ่ต้นเก่า มันอาจแย่งอาหารและน้ำจากดินไปจากต้นไม้ใหญ่บ้าง หรือบางทีมันอาจแย่งแสงแดดไปนิดหน่อย อย่างน้อยที่สุดมันก็ต้องแย่งเวลาของคนดูแล ต้นไม้ให้ต้องไปดูแลมันบ้าง

และที่สำคัญ เมื่อต้นไม้เล็ก ๆ ที่เราปลูกมันไร่ข้าง ๆ กันอย่างเว้นระยะพอเหมาะ เติบโตขึ้น ความร่มครึ้มของความฝันที่เราปลูกมันร่วมกันก็จะแผ่กิ่งก้านร่มรื่นไป ทั้งบริเวณ

(กบเหลาดินสอ. 2553: 75)

ภาษามันก็เหมือนกับลูกนั้นแหละครับ เขาก็ต้องเติบโตของเขาไป ขึ้นชื่อว่า ลูกแล้ว คนเป็นพ่อเป็นแม่ก็ต้องควบคุมบ้าง สั่งสอนบ้าง ปลอบให้คิดเองบ้าง หรือบางที เขาก็พบวิถีทางของเขาเอง ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง กว่าที่จะเติบโตเป็นคนหนึ่งคนก็ย่อมต้องมี องค์ประกอบหลายอย่าง

และไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับลูกเรา เราต้องยอมรับในการเปลี่ยนแปลงในตัวเขา จริง ๆ นะครับ เราต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงในภาษาของเรา ยอมรับไม่ได้หมายความว่า พ่ายแพ้ครับ ส่วนจะเขียนดี สั่งสอน หรือปล่อยปละละเลยก็ต้องมาว่ากันไปที่ละเรื่อง

(แมงกะพรุนถนัดซ้าย. 2553: 65-66)

การใช้อุปมา โดยทั่วไปเป็นการเปรียบเทียบจากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น แต่การใช้อุปมาของประภาส ชลศรานนท์ นอกจากนำเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่เปรียบเทียบง่ายขึ้นด้วยการยกตัวอย่างในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้ว ประภาส ชลศรานนท์ยังใช้อุปมาเพื่อสื่อให้เห็นมุมมองความคิดเชิงบวกที่ผู้อ่านอาจคิดไม่ถึง จากตัวอย่างแรกแสดงให้เห็นการใช้ อุปมา เปรียบเทียบการมีลูกกับการปลูกต้นไม้ โดยเสนอว่า ต้นไม้เล็ก ๆ นั้นต้องแย่งดิน แย่งสารอาหาร แย่งการดูแลจากต้นไม้ใหญ่ เหมือนที่ผู้อ่านเขียนจดหมายมานำเสนอมุมมองว่าลูก เป็นตัวกินฝัน แต่ประภาสนำเสนอมุมมองแย้งกลับไ้ว่า เมื่อต้นไม้ต้นเล็ก ๆ โตขึ้นก็จะช่วยต้นไม้ ใหญ่สร้างความร่มรื่น เช่นเดียวกับอีกตัวอย่างซึ่งเปรียบเทียบภาษากับลูก โดยนำเสนอว่าภาษา ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเหมือนกับลูก ต้องควบคุม ดูแล แต่ในที่สุดแล้วไม่ว่าลูกจะเป็นอย่างไร พ่อแม่ก็ต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงของลูก เหมือนกับที่เราต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงของภาษา ของเรานั้นเอง ซึ่งนอกจากการใช้อุปมาเพื่อสร้างความเข้าใจในวิธีการคิดมากขึ้นแล้ว ยังสื่อให้เห็น มุมมองความคิดเชิงบวกของประภาส ชลศรานนท์ได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

ผู้วิจัยพบว่า ลีลาภาษาที่นำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของ ประภาส ชลศรานนท์ มีลักษณะเด่น เป็นประเด็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลีลาภาษาที่ นำเสนอแนวคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของ ประภาส ชลศรานนท์

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษางานเขียนของ ประภาส ชลศรานนท์ ชุดคุยกับประภาส จำนวน 8 เล่ม ได้แก่

1. คุยกับประภาส
2. ตัวหนังสือคุยกัน
3. กบเหลาดินสอ
4. ยอดมนุษย์ล้าลอง
5. เท่ดวงอาทิตย์
6. เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย
7. มะเฟืองรอฟาน
8. แมงกะพรุนถนัดซ้าย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวก
2. การวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นว่าประภาส ชลศรานนท์ ใช้ภาษาได้เหมาะกับผู้อ่านที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบททางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลีลาภาษา หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวในการแสดงออกและวิธีการที่นักเขียนแต่ละคนใช้ในการแต่งร้อยแก้วและร้อยกรอง การวิเคราะห์และประเมินลีลาภาษา พิจารณาจากการใช้คำ การใช้รูปประโยค และโวหารภาพพจน์
2. ความคิดเชิงบวก หมายถึง ความคิดในแง่ดีต่อบุคคล วัตถุ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประภาส ชลศรานนท์
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเชิงบวก
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลีลาภาษา
4. ศึกษางานเขียนของประภาส ชลศรานนท์ ชุด คุญกับประภาส จำนวน 8 เล่ม
5. รวบรวมความคิดเชิงบวกในงานเขียนของประภาส ชลศรานนท์ ชุดคุญกับประภาส

จำนวน 8 เล่ม

6. วิเคราะห์ลีลาภาษาจากข้อมูลความคิดเชิงบวกที่ได้รวบรวมไว้
7. เสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

คอลัมน์คุยกับประภาส: ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวก

ความคิดเชิงบวก คือแนวความคิดทางจิตวิทยา โดยมาร์ติน เซลิเกแมน (Martin Seligman. 2000: 5-14) นักจิตวิทยา กล่าวว่า ความคิดเชิงบวกเป็นการมีมุมมองความคิดในด้านดีของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยมองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ซึ่งความคิดเชิงบวกถือเป็นพื้นฐานความคิดที่จะช่วยสร้างสรรค์และขับเคลื่อนสังคมไปในทิศทางที่ดี ผู้ที่มีความคิดเชิงบวกจะมีมุมมอง ทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดี ส่งผลให้คิดดี ทำดีและส่งอิทธิพลไปยังผู้คนรอบข้าง สุขุมชน สุขุมต่อไป การนำเสนอความคิดต่าง ๆ ของมนุษย์ย่อมต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ในการศึกษาความคิดเชิงบวกในแง่ของลีลาภาษา จึงเป็นการศึกษาลักษณะเด่นของภาษาซึ่งปรากฏจากการนำเสนอความคิดเชิงบวก ทั้งการใช้คำ การใช้รูปประโยค และการใช้ภาพพจน์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมความรู้และแนวคิดที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ความคิดเชิงบวก

2.2 ลีลาภาษา

2.3 ประวัติและผลงานของประภาส ชลศรานนท์

2.1 ความคิดเชิงบวก

จิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) เป็นสาขาใหม่ทางจิตวิทยาซึ่งเริ่มได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในปี ค.ศ. 2000 นักจิตวิทยาเชื่อว่า จิตวิทยาการทำงานของมนุษย์ในเชิงบวกสามารถพิสูจน์และทดสอบได้ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ นักจิตวิทยาเชิงบวกต่างค้นหาและเสริมสร้างวิธีที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุขมากยิ่งขึ้น จิตวิทยาเชิงบวกเป็นศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วในโลกฝั่งตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

2.1.1 ความหมายของความคิดเชิงบวก

2.1.2 ลักษณะของความคิดเชิงบวก

2.1.1 ความหมายของความคิดเชิงบวก

มาร์ติน เซลิเกแมน (Martin Seligman. 1998: 2) ให้ความหมายของความคิดเชิงบวกว่า “ความคิดเชิงบวก คือ มุมมองความคิดในด้านดีของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยมองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแง่ดีตามความเป็นจริง แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และมีทางเลือกที่หลากหลาย”¹ จิตวิทยาเชิงบวกเป็นจิตวิทยาของชาวตะวันตกสมัยใหม่ที่ยึดเอาจุดแข็งของมนุษย์เป็นจุดหลักของการพัฒนา โดยมีกระบวนการทัศนที่สำคัญ อาทิ การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ความมีสมาธิรู้สึกเป็นสุขในสิ่งที่ทำ (Flow and Peak Performance) ความสุข (Happiness) ความเป็นอยู่ที่ดีทางใจ (Subjective Well-being) ความคิดและอารมณ์ความรู้สึกด้านเชิงบวก (Positive Affectivity) ความคิดสร้างสรรค์ ความเฉพาะตน (Uniqueness) ฯลฯ ในประเทศไทยมีผู้ศึกษาองค์ประกอบของความคิดเชิงบวก ได้แก่ สุทธาสินี นาคสินธุ์ (2552) ได้ศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบของการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก จำนวน 1,150 คน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การยึดมั่นในหลักคุณธรรม การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค การควบคุมอารมณ์ที่ดี การยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น และการมองโลกในแง่ดี องค์ประกอบเหล่านี้ใช้ในการวัดระดับการคิดเชิงบวกของนักเรียน อีกทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นให้ได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวก โดยฝึกควบคุมกระบวนการคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติของตนเองตามองค์ประกอบของการคิดเชิงบวก ซึ่งจะช่วยให้วัยรุ่นเกิดความเข้าใจ และมองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตตามความเป็นจริงอย่างมีสติ มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ สามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้ และพยายามหาหนทางแก้ปัญหาจนประสบผลสำเร็จ

นักจิตวิทยาเชื่อว่า การมีความคิดเชิงบวกทำให้จิตเข้มแข็ง ป้องกันปัญหาสุขภาพจิตเสื่อมได้ จิตวิทยาเชิงบวกจึงเป็นศาสตร์ใหม่ที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ให้มีความสุข โดยมีพื้นฐานมาจากการพัฒนาตนเอง เป็นคนดีและมองโลกในแง่ดี ทั้งยังเป็นวิทยาศาสตร์ในการวิจัยตัวเลขสถิติที่สามารถนำมาใช้อ้างอิงได้ ตลอดจนมีแนวทางปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน มาร์ติน เซลิเกแมน (Martin Seligman. 1998: 2) ได้เสนอรูปแบบของการอธิบายตนเอง (Explanatory Style) เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในชีวิต วิธีการอธิบายตนเองจะสามารถบอกได้ว่าเรามีมุมมองต่อชีวิตในเชิงบวกหรือเชิงลบ เพราะคนที่มีความคิดเชิงบวกและเชิงลบจะมีการรับรู้เหตุการณ์ที่แตกต่างกัน แบ่งเป็น 3 มิติ ดังต่อไปนี้

¹ Positive thinking is a mental attitude that person has to help interpret situation and events in good ways. When facing difficult situation the person with positive thinking will have various and constructive solutions to solve the problem.

มิติที่ 1 ความคงทนถาวร (Permanence)

1. ผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะมองว่าสิ่งร้ายๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ส่วนสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นเสมอและตลอดไป
2. ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะมองว่าสิ่งร้ายๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นอย่างถาวรและจะมีผลกระทบต่อชีวิตอยู่เสมอ ส่วนสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นจะเกิดขึ้นชั่วคราวเท่านั้น

มิติที่ 2 การแผ่ขยายความรู้สึก (Pervasiveness)

1. ผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะรู้สึกว่สิ่งร้ายๆ ที่เกิดขึ้นนั้น จะเกิดขึ้นเฉพาะสิ่งหนึ่งสิ่งใดเท่านั้น ส่วนสิ่งดี ๆ จะเกิดขึ้นในทุกเรื่อง
2. ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะรู้สึกว่สิ่งร้ายๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นกับทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องด้วย และสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดขึ้นเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น

มิติที่ 3 การเกี่ยวข้องกับตนเอง (Personalization)

1. ผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะมองว่สิ่งร้ายๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นเพราะมีสาเหตุมาจากสิ่งอื่น ส่วนสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นเพราะตนเอง ไม่สูญเสียความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะมองว่สิ่งร้ายๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นเพราะตนเอง แต่สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นเพราะสิ่งอื่น ผู้ที่ตำหนิตนเองเมื่อล้มเหลวจะเป็นบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะคิดว่าตนเองเป็นคนไม่ดี ไม่ฉลาด ไม่น่ารัก

2.1.2 ลักษณะของความคิดเชิงบวก

จิตวิทยาเชิงบวกเป็นแนวคิดวิทยาศาสตร์ทางสังคม มุ่งศึกษาการปลูกฝังความแข็งแกร่งทางความคิด ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตของบุคคลและสังคมช่วยให้มนุษย์มีชีวิตอยู่อย่างสมบูรณ์และได้รับประสบการณ์ที่ดีมีคุณค่า มีความสุขในทุก ๆ ด้าน โดยมีพื้นฐานของความสุขจากการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีมุมมองชีวิต และวิธีคิดต่อโลกในเชิงบวก ผู้วิจัยจึงได้สรุปลักษณะของความคิดเชิงบวกเป็น 4 ประเภท คือ ความคิดเชิงบวกเกิดจากการเรียนรู้ ความคิดเชิงบวกส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ความคิดเชิงบวกสามารถพัฒนาได้ และความคิดเชิงบวกเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.1.2.1 ความคิดเชิงบวกเกิดจากการเรียนรู้

ความคิดเชิงบวกเกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล สามารถฝึกฝนและพัฒนาได้ เป็นการเรียนรู้ในการแปลความหมายของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในด้านบวก ซึ่งไม่เป็นการหลอกตัวเอง เป็นเพียงการแปลความหมาย การมองมุมมองใหม่ ๆ ที่เป็นการสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ มีคุณค่ามากกว่ามุมมองเดิม เช่นกรณีของการเกิดเหตุการณ์เดียวกัน พบปัญหาเดียวกัน บุคคลที่คิดเชิงบวก มีมุมมองการคิดที่จะเลือกคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์มีความสุข ส่วนบุคคลที่คิดลบ มองโลกในแง่ร้ายก็จะอยู่กับความทุกข์ ความสับสน วิตกกังวล ความคาดหวังต่ำ

ไม่พบคำตอบในการแก้ปัญหา ดังคำกล่าวของเรวดี ทรงเทียง (2550: 69-70) ที่กล่าวว่า การคิดเชิงบวกสามารถเรียนรู้ได้โดยการฝึกฝน

การคิดเชิงบวกเป็นกระบวนการในการสร้างความคิด และใช้พลังทางความคิด อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยไม่ใช้การคิดแบบเข้าข้างตนเอง ซึ่งพลังดังกล่าวนี้จะช่วยผลักดันให้มองเห็นผลลัพธ์ว่าจะเกิดผลดีต่อตนเองหรือผู้อื่นอย่างไร การคิดเชิงบวกไม่ได้ติดตัวเรามาโดยกำเนิดแต่เราสามารถเรียนรู้ได้โดยอาศัยการฝึก ซึ่งการคิดเชิงบวกนั้นจะช่วยสร้างสรรค์จิตใจให้เรามองโลกในแง่ดีอย่างมั่นคงแน่วแน่และสร้างพฤติกรรมจากพลังทางบวก

นอกจากนี้ ดาไลลามะที่ 14 และคัทเลอร์ (ดาไลลามะที่ 14, และ คัทเลอร์. 2548: 38) กล่าวถึงการเรียนรู้ที่จะสร้างความคิดเชิงบวกไว้ว่า คนเราเกิดมาพร้อมด้วยสมองที่เชื่อมโยงกับรูปแบบพฤติกรรมทางสัญชาตญาณบางอย่าง เราถูกกำหนดทั้งทางจิตใจ อารมณ์และร่างกายให้มีปฏิกิริยาสนองตอบต่อสภาพแวดล้อมไปในทิศทางที่จะช่วยให้เรามีชีวิตรอด นักประสาทวิทยาพบหลักฐานที่พิสูจน์ว่า สมองสามารถสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ได้ สามารถสร้างเซลล์ประสาทและสารเคมีที่เป็นตัวคอยส่งข้อมูลระหว่างเซลล์ประสาทให้รวมตัวกันเป็นกลุ่มใหม่ เพื่อคอยตอบสนองต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่เข้ามา ลักษณะของสมองจะเป็นพื้นฐานทางสรีรวิทยาที่เอื้อให้ปรับเปลี่ยนความคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลงภายในเริ่มจากการเรียนรู้ โดยการป้อนข้อมูลใหม่เข้าไป และค่อยๆ แทนที่ภาวะที่เป็นลบ ตอบโต้รูปแบบการทำงานของเซลล์ประสาทที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ด้วยภาวะที่เป็นบวก นำไปสู่การสร้างเครือข่ายสมองใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อังคินันท์ อินทรกำแหง (2550: 129) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเชิงบวกสามารถเรียนรู้ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ความคิดเชิงบวก เป็นการเรียนรู้และพัฒนาให้มีในแต่ละบุคคล โดยในการเรียนรู้สามารถจัดกระทำได้ทั้งการเรียนรู้ทางตรงและการเรียนรู้ทางอ้อม ด้วยการบอกกล่าวและอบรมสั่งสอน ทำในระหว่างการศึกษา และนอกกระบวนการศึกษาหรือเป็นการเรียนรู้ทางอ้อมของบุคคล สังคมสภาพแวดล้อม โดยการเลียนแบบบุคคลที่มีความคิดเชิงบวกหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับประสบการณ์ที่ดี ในเชิงบวกและสร้างสรรค์

อวิรุทธ์ ผลทรัพย์ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 จำนวน 549 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความคิดเชิงบวก โดยกล่าวว่า การเลี้ยงดูโดยให้เด็กรับรู้ความสามารถของตนเอง ช่วยให้เด็กเกิดความคิดเชิงบวกมากที่สุด ทั้งนี้

เพราะการคิดเชิงบวกเป็นทัศนคติ เกิดจากความพร้อมทางจิตและสภาวะความพร้อมนี้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือเป็นตัวกระตุ้นปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่งผลต่อประสบการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัจจา ประเสริฐกุล (2551) เรื่องการศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 ที่มีระดับอัตมโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน ผู้วิจัยดำเนินการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำนวน 382 คน โดยผลการวิจัยพบว่าความคิดเชิงบวกของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้นตามระดับอัตมโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิต ความคิดเชิงบวกเกิดพร้อมกับบุคคลแต่จะถูกบดบังด้วยสภาวะการณ์ สถานการณ์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในระดับที่แตกต่างกัน และจะสามารถเพิ่มขึ้นหลังจากต้องประสบ พบเจอกับสภาวะการณ์ สถานการณ์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแง่ดี หรือลดน้อยลงหลังจากต้องประสบ พบเจอกับสภาวะการณ์ สถานการณ์ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแง่ร้าย

ปรมาภรณ์ ทองสุ (2550) ศึกษาการพัฒนาการคิดทางบวกสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนอนุบาลกันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีความสามารถด้านการคิดทางบวกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ออกไปสัมผัสกับผู้คนและสิ่งแวดล้อม จะทำให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว และมีความคิดเชิงบวกต่อสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวสูงตามไป มากกว่าเด็กที่เรียนแต่ในห้องเรียนตามปกติ ที่มีความคิดเชิงบวกต่อตนเองสูงมากกว่า และมีความคิดเชิงบวกต่อสิ่งรอบข้างน้อย

กล่าวได้ว่าความคิดเชิงบวกนั้นเกิดจากการเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ทุกเพศทุกวัย ดังนั้น การพัฒนาความคิดไปสู่ความคิดเชิงบวกจึงมีความสำคัญ เพราะจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล

2.1.2.2 ความคิดเชิงบวกส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล

หากเปรียบเทียบระหว่างความคิดเชิงบวกและเชิงลบของมนุษย์แล้ว ตามปกติความคิดเชิงลบจะเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าความคิดเชิงบวก เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2545: 83-88) กล่าวว่า ธรรมชาติของมนุษย์พร้อมจะมองเห็นความบกพร่องของสิ่งต่าง ๆ มากกว่ามองเห็นข้อดี ในขณะที่ความคิดเชิงบวก ต้องอาศัยมุมมองและการคิดที่ลึกกว่านั้นไม่ใช่ว่าการเห็นแล้วสรุปความเลยว่าสิ่งนั้นไม่ดี แต่ต้องมาจากมุมมองที่เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นมีประโยชน์หรือความดีแฝงอยู่ด้วยเสมอ ความคิดเชิงบวก (positive thinking) จึงหมายถึงการมองสิ่งต่าง ๆ อย่างเข้าใจ ยอมรับด้านลบ มองปัญหา ความทุกข์ ความไม่ราบรื่นเป็นเรื่องธรรมดา ความคิดจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ การปรับเปลี่ยนความคิดเพื่อไปสู่ความคิดเชิงบวกจึงมีความสำคัญ และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ สอดคล้องกับทออลิช พอตเตอร์ (Alice Potter. 1998: 6) กล่าวว่า “การคิดเชิงบวกเป็นกระบวนการคิดที่ทำให้เรามีความสุข เกิดความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี มีพลังที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีสุขภาพที่ดีขึ้นและส่งผลทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตด้วย”²

สุขภาพกายและสุขภาพจิตของมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์กัน การมองโลกในด้านลบ ไม่เพียงแต่ทำให้จิตใจร้อนรุ่มกระวนกระวายเท่านั้น หากยังส่งผลกระทบให้สมองส่วนล่างเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางลบ คือฮอริโมนความเครียดหลั่ง หัวใจเต้นเร็ว ความดันเลือดสูง กรดในกระเพาะสูง ภูมิคุ้มกันต่ำลง ในขณะที่การมองด้านบวก จิตจะสั่งการสมองส่วนล่างด้วยคำสั่งอีกชุดหนึ่งคือ ทำให้ฮอริโมนความสุขหลั่ง หัวใจเต้นช้าลง ความดันเลือดลดลง หายใจช้าลงและภูมิคุ้มกันสูงขึ้น ดังนั้นการควบคุมจิตใจอารมณ์ความรู้สึกให้มีแต่เรื่องดี ๆ จึงเท่ากับเป็นการให้ข้อมูลต่อจิตใต้สำนึกของตัวเอง (วิทยา นาควัชระ. 2548: 10-11) สอดคล้องกับงานวิจัยของ มากาเร็ต สคูเอตต์ (Margaret Schuett. 1997) ที่ได้ศึกษาการสะท้อนผลการคิดที่เป็นบวก พบว่าการผสมผสานการคิดที่เป็นบวกสามารถช่วยลดปัญหาต่าง ๆ จากระดับปกติให้ลดต่ำลงได้ เช่น ปัญหาความเครียด ความเจ็บปวด ความเมื่อยล้า นอกจากนั้นยังพบอีกว่าเราสามารถนำความคิดเชิงบวกไปใช้ได้ในทุกสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

นิภา แก้วศรีงาม (2547: 76) กล่าวว่า ความคิดทางบวก (Positive Thinking) เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลที่เกิดจากรูปแบบการรับรู้และการรู้คิด (Perception and Cognitive Style) ไปในทิศทางที่ดี มองและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงเป็นเหตุเป็นผล ด้วยอารมณ์ที่ผ่องใส จึงทำให้มีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม ดีงาม และสร้างสรรค์ จึงเป็นพื้นฐานให้คนเราเกิดการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

² Positive thinking is a thought process that makes us happy, enthusiastic, optimistic. It can also empower us to be more productive and establish a good relationship with other people. Being healthier and successful in life can be a result of positive thinking.

ความคิดจึงเป็นวงจรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและพฤติกรรม ถ้าเรามีความคิดเชิงบวก จะส่งผลต่อความรู้สึกดี ๆ ความอึดเอนใจ ปลอบปล้มใจ มีความสุข รู้สึกกระปรี้กระเปร่า มีพลังกำลัง ทำให้พฤติกรรมแสดงออกเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ในทางที่ดี ตรงกันข้าม ถ้ามีความคิดเชิงลบ ทำให้รู้สึกตึงเครียด สับสนวุ่นวาย ไม่สบายใจ ไม่มีความสุข พฤติกรรมของเราก็จะแสดงออกในทางลบ อาจเป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

2.1.2.3 ความคิดเชิงบวกสามารถพัฒนาได้

ลักษณะพื้นฐานของความคิดมนุษย์ก็คือ สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ ความคิดเชิงบวกก็มีลักษณะที่สามารถพัฒนาได้เช่นเดียวกัน ตามที่วินเซนต์ ฟีล นอร์แมน (วินเซนต์ ฟีล นอร์แมน. 2548: 98) กล่าวว่า “**การคิดเชิงบวกเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนพัฒนาได้** ความสามารถในการคิดเชิงบวกไม่ใช่พรสวรรค์ ไม่ใช่ความเป็นอัจฉริยะที่ติดตัวมาแต่กำเนิดแต่เป็นศักยภาพที่สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด”

สอดคล้องกับคำกล่าวของ แพง ซินพงศ์ (2553: 92) ที่กล่าวว่า การมีความคิดเชิงบวกเป็นสิ่งที่ดีที่ควรจะมีอยู่กับมนุษย์ทุกคน ซึ่งความคิดเชิงบวกนี้สามารถเริ่มและพัฒนาได้ตั้งแต่ในวัยเด็ก นอกจากนี้ วิรติ ศรีอ่อน (2546: 42-43) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเชิงบวกต้องฝึกฝนและพัฒนาอยู่เสมอ

วิธีคิดเชิงบวกเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยอัตโนมัติ (นอกเสียจากว่าบุคคลนั้นได้รับการเลี้ยงดูและเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ดีมาก ทำให้กลายเป็นคนที่มองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองทางบวกได้ทันที) เพราะเป็นการคิดที่ต้องอาศัยการยกระดับความคิดขึ้นไปอีกขั้นหนึ่งดังนั้นจึงต้องอาศัยการฝึกฝนและพัฒนาอยู่เสมอ

แม้แต่ในกลุ่มผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ก็สามารถพัฒนาความคิดเชิงบวกของพวกเขาได้ จากงานวิจัยของศิริชัย กมลบาล (2554) ศึกษา การใช้โปรแกรมการช่วยเหลือตนเองโดยการฟังเพื่อพัฒนาความคิดเชิงบวกของวัยรุ่นที่พิการทางการมองเห็น ประชากรเป็นนักเรียนวัยรุ่นพิการทางการมองเห็นที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ มีความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรมจำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการช่วยเหลือตนเองโดยการฟังเพื่อพัฒนาความคิดเป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนวัยรุ่นที่พิการทางการมองเห็นมีการมองโลกในแง่ดี มีเหตุผล รู้จักคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต สร้างกำลังใจให้ตนเองและเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าการใช้โปรแกรมห้ฟังช่วยแก้ปัญหาจุดด้อยของตนเองได้

จะเห็นได้ว่าความคิดเชิงบวกเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ สามารถพัฒนาได้ และ มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล เมื่อบุคคลมีความคิดเชิงบวกย่อมจะส่งผลให้แสดงพฤติกรรมในด้านดีออกมา นอกจากนี้ยังเกิดผลดีต่อผู้คนรอบข้างและสังคมอีกด้วย

2.1.2.4 ความคิดเชิงบวกเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ความคิดเชิงบวกส่งผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล บุคคลที่มีความคิดเชิงบวกย่อมมีจิตใจที่ดีงาม และแสดงพฤติกรรมในด้านดีของตนเองออกมาจึงเป็นผลให้คนรอบข้างได้รับในสิ่งที่ดีไปด้วย ความคิดเชิงบวกจึงเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังที่ สรพล สุขพรรณนีย์ (2542: 133) กล่าวไว้ว่า “คนที่มีธรรมชาติแห่งความคิดเป็นบวกสามารถมองเห็นประโยชน์ เห็นความดี เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ตามธรรมชาติ อย่างไม่มีขีดจำกัด คลื่นพลังทางบวก เป็นคลื่นพลังแห่งการสร้างสรรค การมองโลกในแง่ดี การมีเมตตา ก็จะรวมตัวกันก่อให้เกิดความสุขสงบสมบูรณ์แก่ทุกชีวิต ในสังคมได้ในที่สุด”

ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อรพรรณ พรสีมา (2543: 5-6) ที่กล่าวถึงความหมายของการคิดทางบวกว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้คิดมีความสุข เกิดพลังสร้างสรรค์สังคม เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม

นอกจากนั้น เรวดี ทรงเที่ยง (2550: 69-70) ยังกล่าวถึงความสำคัญของความคิดเชิงบวกไว้ว่า “หากเราสามารถคิดดีหรือคิดในเชิงบวกได้ สิ่งที่จะตามมาคือการพูดดีและการทำดี จึงทำให้ทั้งตนเองและผู้อื่นสบายใจ เนื่องจากเจ้าของความคิดเองสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องราวต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และสามารถปรับความคิดของตนเองให้ปราศจากความยุ่งยากลำบากใจ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้”

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า การคิดเชิงบวก หมายถึง การแปลความหมาย หรือตีความสถานการณ์ต่าง ๆ ในทางบวก มีมุมมองที่สร้างสรรค์ต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นประโยชน์และมีคุณค่า โดยมองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแง่ดีตามความเป็นจริง แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และมีทางเลือกที่หลากหลาย

จากงานเอกสารและวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าความคิดเชิงบวก มีความสำคัญและได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางที่จะนำมาใช้พัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาบุคคล การคิดเชิงบวกเป็นสิ่งที่สามารถสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในบุคคลทุกวัย มีส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดการมองโลกในแง่ดี เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย สามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขวางกั้น รู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่น

2.2 ลีลาภาษา

การศึกษาลีลาภาษาในงานวรรณกรรมเริ่มมีมาตั้งแต่ ค.ศ. 1950 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์งานวรรณกรรมจากท่วงทำนองการเขียนของข้อความในเนื้อหาวรรณกรรมทำให้การศึกษาวรรณกรรมมีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น (เอ็ม. เอช. อับรามส์. 2529: 357) ในการค้นหาลักษณะเด่นของท่วงทำนองเขียน ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นของงานวรรณกรรม หรือของผู้เขียน หรือแม้กระทั่งของยุคสมัย ลักษณะเด่นเหล่านั้นอาจเป็นด้านสัตศาสตร์ ด้านวากยสัมพันธ์ ด้านคำศัพท์ ด้านวาทศาสตร์ ขึ้นอยู่กับผู้วิเคราะห์ที่จะชี้ให้เห็นถึงลักษณะเด่นนั้น โดยใช้หลักการทางด้านปริมาณเพื่อค้นหาความถี่ของลักษณะเด่นในด้านท่วงทำนองการเขียน ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลีลาภาษา ดังนี้

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของลีลาภาษา

2.2.2 การศึกษาลีลาภาษาในวรรณกรรม

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของลีลาภาษา

ท่วงทำนองเขียน มีความหมายเดียวกับลีลาภาษา นักวิชาการหลายท่าน เรียกคำว่า “ลีลา” (Style) ที่แตกต่างกัน เช่น ท่วงทำนองการแต่ง ทำนองเขียน ลีลาหรือวจนลีลา เป็นต้น แต่ทั้งหมดยังก็เป็นชื่อเรียกที่มีความหมายตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Style” ราชบัณฑิตยสถาน (2545: 419) ได้ให้คำจำกัดความของ สไตล์ (Style) หรือ ลีลาว่า “สไตล์ (Style) หรือ ลีลา หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวในการแสดงออกและวิธีการที่นักเขียนแต่ละคนใช้ในการแต่งร้อยแก้วและร้อยกรอง การวิเคราะห์และประเมินลีลาพิจารณาจากการใช้ภาพพจน์ และกลการประพันธ์ต่าง ๆ” สอดคล้องกับพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม (2539: 440-441) ให้คำจำกัดความของสไตล์ (Style) หรือลีลาว่า “ลีลาหมายถึง ท่วงทำนอง เช่น ลีลาการพูด ลีลาการเขียน; การเลือกสรรฉันทวิธีหรือแบบประพันธ์ให้เหมาะแก่ข้อความของเรื่อง เช่น ลีลาการประพันธ์”

ลีลาภาษาเป็นลักษณะของภาษาและวิธีการที่นักเขียนใช้ภาษาทุกแง่ทุกมุม เป็นลักษณะเฉพาะตัวของนักเขียน ท่วงทำนองเขียนเป็นวิธีแสดงออกทางภาษาในร้อยแก้วหรือร้อยกรอง กล่าวคือ ผู้พูดหรือผู้เขียนพูดถึงสิ่งที่เขาพูดด้วยวิธีใด เช่นเดียวกับที่ เอ็ม. เอช. อับรามส์ (2529: 355) ให้ความหมายไว้ว่า ทำนองเขียนอันเป็นลักษณะพิเศษของงานชิ้นหนึ่งหรือนักเขียนคนหนึ่งอาจวิเคราะห์ออกมาได้ว่าการสรรคำ โครงสร้างประโยคและวากยสัมพันธ์ ความมากน้อย และชนิดต่าง ๆ ของภาษาภาพพจน์ กระสวนของจังหวะ เสียงอันเป็นส่วนประกอบและลักษณะอื่น ๆ รวมทั้งจุดประสงค์และวิธีทางด้านวาทศาสตร์ อาจกล่าวได้ว่าลีลา ก็คือท่วงทำนองในการแต่งที่เป็นลักษณะการเขียนเฉพาะตัวของนักเขียนแต่ละคน เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติ ได้แก่ การเลือกสรรคำ การใช้ประโยค การใช้สำนวนโวหาร การสร้างจินตภาพ กลวิธีการดำเนินเรื่อง เป็นต้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ ธเนศ เวศร์ภาดา (2532: 7) ซึ่งอธิบาย

ความหมายของสไตล์ (Style) ว่า “สไตล์” (Style) หมายถึง “กระบวนการวิธีการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนเจตคติของนักเขียน ได้แก่ การสรรคำ การสร้างประโยค การใช้ภาพพจน์ การสร้างจินตภาพ การดำเนินเรื่อง การบรรยาย การพรรณนาความ และการใช้มุมมองในการเล่าเรื่อง”

2.2.2 การศึกษาลีลาภาษาในวรรณกรรม

วรรณกรรม คือ ผลงานทางศิลปะที่ถ่ายทอดโดยใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเรื่องราวให้เข้าใจระหว่างมนุษย์ ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้น และสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมายหรือเรื่องราวต่าง ๆ ความงามหรือศิลปะในการใช้ภาษาขึ้นอยู่กับการใช้ภาษาให้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมกับเวลา โอกาส และบุคคล นอกจากนี้ ภาษาแต่ละภาษายังสามารถปรุงแต่งให้เกิดความเหมาะสม ไพเราะ หรือสวยงามได้ แสดงให้เห็นวัฒนธรรมที่เป็นเลิศทางการใช้ภาษาที่ควรดำรงและยึดถือต่อไป ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยให้ความหมายของลีลาภาษาว่าหมายถึง ลักษณะการใช้ภาษาเฉพาะตัวของนักเขียน ซึ่งถ่ายทอดผ่านรูปแบบการสรรคำ การใช้ประโยค การใช้ภาพพจน์อย่างมีสัมพันธภาพ และแสดงให้เห็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของนักเขียนคนนั้น ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาลีลาภาษาในการวิเคราะห์ความคิดเชิงบวกของประภาส ชลศรานนท์ ว่าประภาส ชลศรานนท์ มีลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกอย่างไร โดยใช้แนวคิดในการวิเคราะห์ตามแนวลีลาภาษาตามหลักการของ ลีชและชอร์ท (Leech, Geoffrey; & Short, Mick. 2007: 61-64) ซึ่งใช้หลักเกณฑ์ 4 ประการ ได้แก่ ระบบคำ (Lexical Categories) ระบบไวยากรณ์ (Grammatical Categories) ระบบอঙ্กการ (Figure of Speech) และบริบทและสัมพันธภาพ (Context and Cohesion) ดังนี้

2.2.2.1. ระบบคำ (Lexical Categories)

การศึกษาการใช้คำเป็นการพิจารณาการใช้คำในงานเขียนว่าส่วนใหญ่ใช้คำในลักษณะใด อาทิ คำนาม คำกริยา หรือมีการใช้คำขยายชนิดใดมากเป็นพิเศษ คำประเภทใดบ้างที่ส่งผลให้งานวรรณกรรมมีความไพเราะ เหมาะสม ง่ายต่อการทำความเข้าใจ สังเกตความซับซ้อน รูปแบบ หรือความลึกซึ้งของคำศัพท์ที่ใช้ รวมถึงมีความสอดคล้องทางเสียง รับจังหวะกับคำอื่น จากนั้นจึงวิเคราะห์รายละเอียดการใช้คำชนิดนั้น ๆ นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาด้วยว่าคำที่ปรากฏความถี่นั้นมีลักษณะพิเศษอย่างไร การปรากฏของคำที่มีลักษณะพิเศษเหล่านั้นมักจะปรากฏในบริบทใด และใช้เพื่อจุดประสงค์ใด เช่น บอกภาพ แสง สี เสียง อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งคำเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้อย่างชัดเจน

2.2.2.2 ระบบไวยากรณ์ (Grammatical Categories)

การศึกษาระบบไวยากรณ์ เป็นการศึกษาลักษณะการใช้ประโยคในการประพันธ์ มักเป็นการจำแนกประโยคเป็นประเภทต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เช่น การแบ่งตามโครงสร้างจะมี 3 ประเภท คือ ประโยคสามัญหรือประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน หากแบ่งตามเจตนาการสื่อสารจะแบ่งได้หลายประเภท อาทิ ประโยคขอรู้ ประโยคเสนอแนะ ประโยคบอกให้ทราบ ประโยคสั่ง ประโยคห้าม ประโยคชักชวน เป็นต้น การศึกษาลักษณะการใช้ประโยคเป็นการพิจารณารูปแบบของการใช้ประโยคว่าในงานเขียนมีการใช้ประโยคในรูปแบบใดมากเป็นพิเศษ รวมทั้งการพิจารณาโครงสร้างของประโยคและโครงสร้างของวลีด้วยว่ามีโครงสร้างอย่างง่ายหรือมีความซับซ้อน จากนั้นจึงวิเคราะห์ว่าผู้เขียนใช้ประโยคนั้นเพื่อจุดประสงค์ใด หากพบการใช้ประโยคที่แตกต่างออกไปควรพิจารณาหน้าที่ของประโยคนั้น ๆ ด้วย ลักษณะรูปแบบการใช้ประโยคอาจมีลักษณะ อาทิ มีการใช้ประโยคซ้ำโครงสร้างวลีหรือประโยค มีการใช้ประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เป็นต้น

2.2.2.3 ระบบอลังการ (Figure of Speech)

ระบบอลังการ (Figure of Speech) คือ สำนวนภาษาในรูปแบบหนึ่ง เกิดจากการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้แปลกไปจากการเรียงลำดับคำหรือความหมายของคำตามปกติ เพื่อให้เกิดภาพ หรือให้มีความหมายพิเศษ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545: 182) ปัจจุบันนิยมเรียกว่าการใช้ภาพพจน์ การศึกษาการใช้ภาพพจน์จะต้องพิจารณาว่าในงานเขียนมีลักษณะการใช้ภาษาประการใดที่ช่วยสร้างความอลังการหรือไม่ อาทิ การสร้างจินตภาพทางเสียงอย่างการเล่นเสียงสัมผัส หรือการเล่นเสียงจังหวะ การใช้ภาพพจน์โวหารเป็นการเปรียบเทียบ เช่น อุปลักษณ์ นามนัย อนุนามนัย ปฏิทรรศน์ และการเสียดสี เป็นต้น รวมไปถึงการใช้เครื่องหมายต่าง ๆ

2.2.2.4. บริบทและสัมพันธภาพ (Context and Cohesion)

เมื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาทั้งหมดแล้ว ผู้ศึกษาจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์และตีความ โดยพิจารณาว่าลักษณะการใช้ภาษาอันหลากหลายนั้น มีเอกภาพสัมพันธภาพอย่างไรสื่อนัยอะไรและพิจารณาว่าผู้เขียนแสดงตนในฐานะอะไรในงานเขียน ใช้มุมมองลักษณะใดในการสื่อความคิดและน้ำเสียงของตน

การศึกษาลีลาภาษาทุกประเภท เป็นการศึกษาลักษณะเด่นซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของนักเขียนแต่ละคน จึงจำเป็นต้องศึกษาทั้ง 4 ระบบร่วมกัน คือ ระบบคำ (Lexical Categories) ระบบไวยากรณ์ (Grammatical Categories) ระบบอวัจนภาษา (Figure of Speech) และบริบทและสัมพันธภาพ (Context and Cohesion) เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของทุกระบบจึงสามารถสรุปลักษณะเด่นของผู้ประพันธ์ได้ งานวิจัยทางด้านลีลาภาษามีการศึกษาหลายประเภท ดังต่อไปนี้

ลีลาภาษาในกวีนิพนธ์ ส่วนมากเน้นการใช้ข้ออวัจนภาษาทางภาษาสร้างสรรค์ให้เกิดทั้งจินตภาพและสื่อความได้ดีซึ่งทั้งร้อยแก้วร้อยกรอง ดังงานของ ธเนศ เวศร์ภาดา (2533) ศึกษาลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์ ผลการวิจัยพบว่า ลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์ มีลีลาซึ่งเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว ได้แก่ การใช้คำลักษณนาม การใช้กลุ่มคำขนาดยาว การเรียงลำดับคำในประโยค และการสร้างจินตภาพของธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีลีลาบางประการที่สืบทอดชนบจากวรรณคดีร้อยแก้วประเภทคำสอนและชาดก ได้แก่ การใช้คำซ้อน 4 พยางค์ การใช้สำนวนแปลจากภาษาบาลีและสำนวนโบราณ การใช้ภาพพจน์ การสร้างสมดุลทางโครงสร้างภาษา การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจอง ซึ่งเป็นการนำคุณลักษณะในงานวรรณคดีร้อยแก้วมาปรับใช้ เพื่อเล่าเรื่องและความคิดของตนในรูปแบบร้อยแก้ว ซึ่งรับอิทธิพลจากวรรณคดีร้อยแก้วประเภทคำสอนและชาดกในอดีต เป็นการสืบทอดและรักษาคุณลักษณะของวรรณคดีร้อยแก้ว

ปรมาภรณ์ ลิ้มปัสเสถียร (2538) ศึกษาร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: วจนลีลา กับความคิดของกวี เพื่อศึกษาลีลาการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเด่นในร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ซึ่งให้เห็นว่า วจนลีลาของกวีมีความสัมพันธ์กับความคิดของกวี และสื่อความคิดได้สัมฤทธิ์ผล ผลการศึกษาสรุปว่า งานร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มีแนวคิดที่สำคัญๆ ปรากฏอยู่หลายด้าน อาทิ ความรัก ธรรมชาติ ศาสนา และสังคม เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์มักเลือกสรรถ้อยคำที่มีลีลาอ่อนหวานนุ่มนวล สื่อสารความคิดเช่นเดียวกับการใช้ความเปรียบสื่อจินตภาพได้อย่างสวยงาม นอกจากนี้ยังสามารถนำชนบการแต่งวรรณคดีและเพลงพื้นบ้านมาปรับประยุกต์ สร้างสรรค์ เพื่อสื่อสารร่วมสมัย ลีลาการใช้ภาษาที่อ่อนหวานอันเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของกวีชี้ให้เห็นว่า เนาวรัตน์มีทัศนคติต่อโลกและชีวิตอย่างเอื้ออาทร อ่อนโยน ปราศจากที่จะสร้างสรรค์คุณค่า ความดีงามให้เกิดขึ้น การใช้ภาษาที่งดงามดังกล่าว สามารถสื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจ ซาบซึ้ง คล้อยตามทัศนคติได้

ดลฤทัย ขาวดีเดช (2540) ศึกษาภาษาจินตภาพในเรื่องสั้นของ อัคริทธิธรรมโชติ พบว่า ลีลาภาษาในเรื่องสั้นของอัคริทธิธรรมโชติ มีลักษณะต่าง ๆ ที่ทำให้อ่านเกิดจินตภาพชัดเจน เกิดอารมณ์สะท้อนใจ ตั้งแต่การสร้างจินตภาพในระดับเสียง โดยการเล่นสัมผัสคล้องจองคล้ายรูปแบบของกลบท และการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะแบบสัมผัสคั่น ทำให้เกิดความละเมียดละไมไพเราะ นอกจากนี้ยังเลือกใช้คำซ้อนที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะ มีการเล่นเสียงสัมผัสสระ การใช้คำซ้อน 4 พยางค์ ช่วยสร้างอรรถรสให้อ่านคล้อยตามอารมณ์ นำไปสู่การเกิด

จินตภาพ นอกจากนี้ยังเล่นจังหวะโดยการซ้ำโครงสร้างวลี เพื่อให้เกิดสมดุลจังหวะ ช่วยเน้นย้ำความหมายที่ต้องการสื่อ และแยกแยะความเพื่อให้รายละเอียดชัดเจนขึ้น การสร้างจินตภาพในระดับคำ พบการใช้คำซ้อน การใช้คำบอกแสงสี การใช้คำทำเนียบกวี การใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม และการใช้คำซ้ำซึ่งเป็นลักษณะที่โดดเด่นและพบมากที่สุด เพื่อเน้นย้ำความให้เด่นชัด และจำแนกแยกแยะความให้รายละเอียดชัดเจนขึ้น การสร้างจินตภาพในระดับประโยค มีการใช้ประโยคซ้ำความ การใช้ประโยคคำถาม การใช้ประโยคยาว และการสร้างความสมดุลทางโครงสร้างประโยคและวลีซึ่งเป็นลักษณะที่โดดเด่นและพบมาก เพื่อเน้นย้ำสารที่ต้องการสื่อให้หนักแน่นยิ่งขึ้น สร้างความเชื่อมโยงและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งสองสิ่งหรือเหตุการณ์สองเหตุการณ์ การสร้างจินตภาพระดับความ มีการใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ ซึ่งช่วยให้รายละเอียดชัดเจน ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกและชี้แนะให้ผู้อ่านคิดต่อได้อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง สรุปได้ว่าจินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาษาต่าง ๆ ของอัศศิริ ธรรมโชติ เพื่อให้เกิดจินตภาพความโหดร้ายน่าสะพรึงกลัว ทุกข์ เศร้า เหงา ว้าเหว และท้อแท้สิ้นหวัง สอดคล้องและเน้นย้ำสาระสำคัญของเรื่องให้เด่นชัด เหมาะสมกลมกลืน มีสัมพันธภาพเป็นเอกภาพเชื่อมโยงไปสู่สาระสำคัญของเรื่องให้โดดเด่นเข้มข้นด้วยพลังความคิดและสุนทรียภาพ

พิสิทธิ กอบบุญ (2542) ศึกษาลีลาภาษาและวรรณศิลป์ในพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่า ลีลาภาษาและวรรณศิลป์ในพระราชหัตถเลขามีลักษณะของการสื่อความที่สะท้อนทัศนคติ อารมณ์ความรู้สึกของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความชัดเจนของสารนั้นเกิดจากการใช้คำที่สื่อความหมายชัดเจน ได้แก่ คำแสดงความคิดเห็น คำแสดงความรู้สึก คำแสดงเจตนา พระองค์ทรงใช้สำนวนและภาพพจน์ลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความหมายสื่อถึงทัศนคติ อารมณ์ความรู้สึกของพระองค์อย่างชัดเจน ลีลาภาษาและวรรณศิลป์ประการสำคัญคือ การสร้างคำโดยการซ้อนคำและการซ้ำคำซึ่งช่วยสื่อความคิด อารมณ์ความรู้สึกอย่างชัดเจน เป็นการเน้นย้ำสารและทำให้ข้อความนั้นสละสลวย โดดเด่น พระองค์ทรงใช้ประโยคในการสื่อสารได้แก่ การใช้ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง และประโยคขอร้อง ซึ่งมีเนื้อความที่แจ่มชัดตรงตามจุดมุ่งหมาย และมีลักษณะทางวรรณศิลป์ด้วยการใช้ประโยคซ้ำความและประโยคขนานความ ในการเรียบเรียงข้อความนั้นพระองค์ทรงเรียบเรียงข้อความอย่างเป็นระเบียบ การลำดับความคิดมีสัมพันธภาพ ทำให้สารที่สื่อถึงผู้รับมีความแจ่มชัด ดังนั้นลีลาภาษาในพระราชหัตถเลขา ดังกล่าวจึงมีคุณค่าทั้งทางความหมายและความไพเราะงดงามทางภาษา

เบญจพร เนียรนาทสกุล (2544) ศึกษา **จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติใน กวีนิพนธ์ของอุชเชนี, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และไพโรจน์ ขาวงาม** ผลการศึกษาพบว่า จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ของกวีทั้งสามเป็นจินตภาพที่เกิดจากการใช้ พรรณาโวหาร การใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ เพื่อสื่อภาพที่ชัดเจน เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก เพื่อสื่อสารสำคัญ และเพื่อสร้างความหมายที่ลึกซึ้ง กวีเลือกใช้ลีลาต่าง ๆ ทั้งการใช้ คำนามและนามวลีกล่าวถึงธรรมชาติโดยตรง การใช้คำกริยาแสดงอาการ การใช้คำกริยา แสดงสภาพ การใช้คำขยายบอกแสง สี เสียง กลิ่น และสัมผัส การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ และการใช้ภาพพจน์สัญลักษณ์ ลักษณะการใช้ภาษาทั้งหมดนี้มุ่งสร้างจินตภาพที่สอดคล้องกับ สาระสำคัญของเรื่อง มีสัมพันธภาพ และเป็นเอกภาพเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจความคิดและ สาระสำคัญที่กวีต้องการนำเสนอ อันได้แก่ การสร้างความหวังและกำลังใจ ปลอบประโลมใจ ผู้ทุกข์ยาก การปลุกฝังอุดมคติที่ดั่งงามแก่ผู้คน การแสดงสภาพสังคม และปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบัน การนำเสนอและอธิบายหลักปรัชญาและธรรมะในศาสนาให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ อย่างถูกต้องลึกซึ้ง

นฤมล อินทรลักษณ์ (2545) ศึกษา **วจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคม เมืองในกวีนิพนธ์ของไพโรจน์ ขาวงาม** เพื่อศึกษาวิเคราะห์วจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์ สังคมเมืองในกวีนิพนธ์ของไพโรจน์ ขาวงาม ทั้งในด้านลีลาการใช้ภาษา กลวิธีการนำเสนอ จันท์ลักษณ์ที่ใช้ และทัศนะของกวีที่มีต่อสังคมเมือง ผลการวิจัยสรุปว่า ไพโรจน์ ขาวงาม เลือกสรร ถ้อยคำใช้เสนอเนื้อหาอย่างเหมาะสมโดยใช้คำเรียบง่าย แต่เล่นคำ เล่นสัมผัส และมีความโดดเด่น ทั้งด้านเสียงและความหมาย การใช้คำและภาษานั้นมุ่งเน้นคำที่มีนัยทางความรู้สึกเชิงนามธรรม เป็นส่วนใหญ่ โดยมุ่งเน้นความรู้สึกขมขื่น เศร้าสร้อย และหดหู่ใจมาบรรยายภาพลักษณ์ของสังคม เมือง นอกจากนี้ไพโรจน์ ขาวงามยังใช้สัญลักษณ์เชื่อมโยงความคิดผู้อ่านให้เห็นภาพลักษณ์ของ เมืองได้อย่างแยบยล ด้านกลวิธีการนำเสนอ นั้น ไพโรจน์ ขาวงาม จะใช้กลวิธีเล่าเรื่องเป็นส่วน ใหญ่ ทั้งที่เล่าเรื่องแบบธรรมดาและเล่าเรื่องผ่านบทสนทนาของตัวละคร และกลวิธีที่สำคัญคือการใช้ ภาษาเชิงเสียดสีและประชดประชัน ประกอบกับการใช้สัญลักษณ์ในเชิงนามธรรมเพื่อให้ผู้อ่าน ตีความทั้งภาพและความหมาย เชื่อมโยงกันเป็นภาพลักษณ์สังคมเมือง นอกจากนี้ ไพโรจน์ ขาว งาม ยังใช้จันท์ลักษณ์ที่สามารถนำมาสื่อเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมเมืองได้อย่างเหมาะสม โดยเลือกสรร จันท์ลักษณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ซึ่งแฝงนัยความหมายอันเป็นเหตุผลและ สาระสำคัญในการเลือกใช้จันท์ลักษณ์แบบต่าง ๆ ไว้ด้วย จากการศึกษาค้นประกอบทุก ๆ ด้าน ดังที่กล่าวมา ล้วนสะท้อนให้เห็นทัศนะของไพโรจน์ ขาวงาม ที่มีต่อสังคมเมืองว่ามีทัศนคติแง่ลบ กับสังคมเมือง และต้องการชี้ให้เห็นว่าสังคมชนบทนั้นเป็นสังคมในอุดมคติ โดยสังเกตได้จาก น้ำเสียงที่กล่าวถึงสังคมในแง่ดี ซึ่งตรงข้ามกับน้ำเสียงในการกล่าวถึงสังคมเมือง

วรรณพร พงษ์เพ็ง (2547) ศึกษา ภาษาจินตภาพในเรื่องไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่า ในด้านการใช้คำ มีการประกอบคำขึ้นใหม่ให้มีรูปคำหรือความหมายที่แปลกไปจากที่มีใช้ทั่วไป แม้คำเหล่านี้จะสามารถแสดงรายละเอียดชัดเจนอยู่แล้ว แต่ก็ทรงนำคำที่สร้างขึ้นนี้ไปประกอบกับคำที่มีใช้ทั่วไป เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายแน่ชัด มีการคิดคำเพื่อเรียกสิ่งแปลกใหม่ เพื่อให้ผู้อ่านจะจดจำเอกลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน การสรรคำของพระองค์ สามารถแบ่งระดับอารมณ์ได้ชัดเจน สร้าง จินตภาพทำให้เรื่องราวชวนอ่านด้วยลักษณะที่สร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีสัมผัสและจังหวะเสริมให้การบรรยายหรือพรรณนาภาพแจ่มชัด งดงามยิ่งขึ้น ด้านการใช้ประโยค ทรงเลือกใช้ประโยค 3 แบบ ได้แก่ ประโยคที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ประโยคที่มีโครงสร้างขยายความแบบพิเศษ และประโยคที่มีการซ้ำโครงสร้าง เพื่อลำดับภาพและขยายภาพ ขยายความเพิ่มเติม ขยายรายละเอียดส่วนที่น่าสนใจ นอกจากนี้ยังทรงใช้ประโยคลำดับภาพเพื่อลำดับภาพที่มีความสัมพันธ์ตามตำแหน่งทิศทาง และภาพที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ ที่ แจ่มชัด เป็นระบบ ด้านการใช้ภาพพจน์ มีการใช้ภาพพจน์อุปมาามากที่สุด เพราะสามารถสื่อความได้ชัดเจน เข้าใจง่าย เปรียบเทียบสิ่งที่คนไทยรู้จักกับสิ่งแปลกใหม่ของตะวันตก ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่พระองค์ถ่ายทอดได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังใช้ภาพพจน์เพื่อสื่อความรู้สึก ได้ลึกซึ้ง ด้วยการเลือกสื่อเปรียบเทียบที่มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึก หรือเน้นความรู้สึกให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ลักษณะการใช้ภาษาจินตภาพทั้งหมดนี้ เกิดจากจินตนาการ ความประณีตละเอียด ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งสุนทรียภาพเฉพาะพระองค์ ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการกว้างไกล ทำให้พระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้านเป็นวรรณคดีที่ผสมผสานความเป็นนักวิจารณ์ นักปราชญ์ และกวีของพระองค์นั้นมีคุณค่าและชวนอ่านยิ่งนัก

ลีลาภาษาในวรรณกรรม ส่วนมากเน้นการสื่อความหมาย สะท้อนสภาพสังคม ชี้นำให้ผู้อ่านเกิดความคิดในทางใดทางหนึ่ง ดังที่ พัทธวิทย์ จำปา (2538) ศึกษาวิจัยลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อศึกษาวิจัยลีลาทางภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และวิจัยลีลาทางภาษาที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็ก ผลการศึกษาพบว่า ในวรรณกรรมสำหรับเด็กมีวจนลีลาทางภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ได้แก่ การใช้คำง่าย การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก การใช้คำที่แสดงความสุขภาพ อ่อนน้อม การเล่นคำ การใช้ประโยคสั้น การใช้ประโยคที่มีคำบอกความต่าง และการเรียงลำดับความโดยการแสดงเหตุผลการบอกจุดหมาย และการขยายความ ส่วนวจนลีลาทางภาษาที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็ก พบว่า มีการใช้คำที่สื่อความหมายเชิงคุณธรรม คือ คำที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และคำที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ การใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่ดีและมีคุณค่า การใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่ดีและมีอันตราย และการใช้คำที่เกี่ยวกับการบอกให้ทำ ในระดับประโยค พบว่ามีการใช้ประโยคที่สัมพันธ์กับแนวคิด คือ ประโยคถาม-ตอบ และประโยคเปรียบเทียบ ในระดับความพบว่ามีการใช้ภาพพจน์ และการใช้ความเปรียบ

คู่ขนาน เพื่อเน้นย้ำให้เด็กเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายขึ้น ลักษณะเด่นทางด้านกลวิธีการใช้ภาษาทั้งหมดนี้ มุ่งให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน และเพื่อให้เด็กจดจำและนำคติธรรมคำสอน ที่ผู้แต่งสอดแทรกไว้ในเรื่องไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

พรพรรณ กลั่นแก้ว (2548) **ศึกษาวรรณลีลาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น** โดยศึกษางานเขียน 12 เล่ม พบว่า ในด้านการใช้คำ มีการแยกคำเพื่อให้ได้ความหมายที่แตกต่างออกไป หรืออาจแยกคำเพื่อเน้นความหมาย มีการสร้างคำใหม่เพื่อให้ความหมายที่แปลกแตกต่างจากเดิม ซึ่งมีทั้งการสร้างคำใหม่โดยใช้แนวเทียบและการสร้างคำใหม่จากคำสลับ มีการอธิบายความหมายของคำขึ้นใหม่โดยสอดแทรกความรู้ความคิดเห็นและทัศนคติของผู้แต่งไว้ในบริบทของถ้อยคำ และยังเป็นการบ่งบอกน้ำเสียงของผู้แต่งที่มีต่อคำคำนั้นอีกด้วย เพื่อหันเหความสนใจมาสู่สิ่งธรรมดา ๆ ที่คนมองข้ามไป ในด้านการใช้ประโยค พบว่าการใช้ประโยคความรวมที่มีหน่วยเชื่อมเป็นรูปแบบประโยคที่มีการละหน่วยประธานและหน่วยกริยาอย่างเด่นชัด ในด้านการใช้สำนวน มีการบรรยายความแทนการสรุปคำ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและมีอารมณ์คล้อยตามไปกับภาษาของผู้เขียน ในด้านการใช้ภาพพจน์ มีการใช้อุปุจน์ ที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นเอง เพื่อความแปลกใหม่และแหวกแนว และการใช้อาวัตพากย์ เพื่อแสดงให้เห็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของ ปราบดา หยุ่น

ชไมพร ฉายเหมือนวงศ์ (2549) **ศึกษาลีลาภาษาในงานเขียนของวาณิช จรุงกิจอนันต์** โดยใช้ผลงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี บทความรวมเล่มและบทความประจำ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ลีลาภาษาของวาณิช จรุงกิจอนันต์ มีลักษณะเด่น คือ การใช้คำได้เหมาะสมกับตัวละคร เนื้อเรื่องและประเภทของงานเขียน มีการใช้คำที่สื่อสารแบบสามัญชนทั่วไป การเล่นคำ เล่นเสียง การใช้คำเลียนเสียงพูด การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ การใช้คำติดปาก การแทรกบทกลอนและเพลง ด้านการใช้คำให้เกิดภาพ มีการใช้คำอุปมาอุปไมย บุคลาธิษฐาน ด้านการใช้ประโยคนิยมใช้ประโยคยาวและใช้ประธาน “ผม” เป็นตัวดำเนินเรื่อง ด้านท่วงทำนองการแต่งนิยมใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมาเรียบง่าย เสียดสีแต่แฝงความสนุกสนานขบขัน นอกจากนั้นยังพบว่างานเขียนของวาณิชนั้นได้แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ไม่เกรงใจใคร เห็นได้จากการทำหน้าที่เป็นนักวิจารณ์ แต่สิ่งที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ การเล่าประสบการณ์หรือความคิดเห็นของตนเองที่พบให้ผู้อ่านรับรู้ด้วยลีลาภาษาอันลื่นไหลและกลมกลืนอย่างไม่มีที่ติได้อย่างสนุกสนาน

กาญจนา ปราบปัญจะ (2553) **การศึกษาลีลาการใช้ภาษาและกลวิธีการเขียนของ ว.วชิรเมธี** พบว่า ลีลาภาษาในงานเขียนของ ว.วชิรเมธี มีลักษณะเด่นการใช้คำซ้อนเป็นจำนวนมาก คำซ้อนที่ใช้ส่วนใหญ่ให้เสียงสัมผัสไพเราะ เกิดจังหวะสละสลวย ทำให้เพลิดเพลินขณะอ่าน ให้ความหมายชัดเจน ช่วยให้อ่านเกิดจินตภาพ เข้าใจความหมายของเนื้อหาอย่างแจ่มชัด สามารถรับสารธรรมะจากผู้เขียนได้รวดเร็วขึ้น เข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกตามบริบทได้ดีขึ้น ด้านการใช้สำนวน มีการใช้สำนวนเดิม เพื่อสื่อความถึงผู้อ่านได้อย่างชัดเจน เพราะเป็น

สำนวนที่ผู้อ่านคุ้นเคย เข้าใจความหมายของสำนวนดีอยู่แล้ว การใช้สำนวนดัดแปลงเพื่อให้สำนวนมีความหมายเน้นหนัก มีความกระชับชัดกว่าสำนวนเดิม และเรียกความสนใจจากผู้อ่านด้วยวิธีการเติมตัดหรือเปลี่ยนคำ หรือข้อความ และใช้สำนวนใหม่เพื่อสื่อความให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ด้านการใช้ประโยค มีการใช้ประโยคกระชับเพื่อต้องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาทำให้ข้อความมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ เกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามในทันที ส่วนประโยคขนานความ ประโยคขัดความ ประโยคซ้ำความ และประโยคสรุปความ ผู้เขียนใช้เพื่อต้องการขยายความเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างชัดเจน

ลีลาภาษาในนวนิยาย เน้นความสมจริง สื่อบุคคลผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมและคล้อยตาม ดังที่ ดนยวรรณ แจ่มนิยม (2550) ศึกษา **ลีลาภาษาในนวนิยายของกึ่งฉัตร** โดยใช้ข้อมูลคือนวนิยายของกึ่งฉัตร 8 เล่ม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นวนิยายของกึ่งฉัตร ลีลาภาษาด้านการใช้คำส่วนมาก พบคำที่มีความหมายตรง คำที่มีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำเลียนเสียงธรรมชาติและเสียงพูด คำใช้สื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความลึกซึ้ง เข้าใจถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่แสดงออกทางอารมณ์รัก โกรธ อาลัยอาวรณ์ มีอารมณ์สมหวัง ผิดหวังอย่างตรงไปตรงมาตามที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดอารมณ์ ด้านการใช้โวหาร มีการใช้ อุปมาอุปไมย อุปมาอุปไมย นามนัย ปฏิวาทะ อวตัพพกย อติพจน์ ปฏิรูปพจน์ บุคลาธิษฐาน อุทาหรณ์ และปฏิพจน์ ทำให้เกิดความประทับใจ เนื่องจากผู้ประพันธ์ต้องการสื่อความหมายที่ชัดเจนทำให้เกิดจินตภาพ สามารถบรรยายความเป็นอยู่และเข้าถึงพฤติกรรมของตัวละครชัดเจนทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสอดคล้องไปกับเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้น สอดคล้องกับงานของ ปัทมวรรณ วาจาาม (2548) ศึกษา **ลีลาภาษาในนวนิยายของ ว.วินิจัยกุล** ใช้นวนิยายของ ว.วินิจัยกุลทั้งหมด 14 เรื่อง ผลการศึกษาสรุปว่า ลีลาภาษาในนวนิยายของ ว.วินิจัยกุลมีลักษณะเด่น คือ การใช้คำได้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องและตัวละคร โดยใช้คำที่สื่อสารในชีวิตประจำวันของสามัญชนทั่วไป การเล่นเสียง การเล่นคำ การซ้ำคำ การซ้อนคำ การใช้คำเลียนเสียงพูด การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติและการเล่นคำติดปาก ด้านการใช้สำนวนโวหารพบว่าผู้แต่งนิยายใช้นวนิยายไทย สุภาษิต คำพังเพย การใช้บทเพลงหรือบทกวี ในด้านการใช้โวหารภาพพจน์พบว่าผู้แต่งนิยายใช้ อุปมา อุปมาอุปไมย อติพจน์ ปฏิรูปพจน์ บุคลาธิษฐาน ด้านการใช้ประโยคมีลักษณะเด่น คือ การตัดบางส่วนของคำในประโยค การเรียบเรียงคำในประโยคสั้น การละบางส่วนของประโยค ด้านการบรรยายและพรรณนาความพบว่าผู้แต่งนิยายใช้การบรรยายความ ในการเล่าเรื่องราวของสถานที่และสภาพวิถีชีวิตของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง และการเล่าเรื่องราวของตัวละคร ด้านการพรรณนาความ พบว่าผู้แต่งนิยายพรรณนาโดยให้รายละเอียดในด้านบุคล สถานที่ และสิ่งต่าง ๆ พรรณนาโดยให้รายละเอียดในด้านกิริยาอาการของตัวละคร และการพรรณนาโดยให้รายละเอียดในด้านความรู้สึกและอารมณ์ของตัวละคร ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า ว.วินิจัยกุลมีลีลาภาษาในการแต่งนวนิยายได้อย่างสมบูรณ์สอดคล้องกับ

ยุคสมัย เหมาะสมแก่นื้อเรื่องและตัวละคร ตลอดจนการใช้โวหารแสดงทัศนะได้อย่างคมคายลึกซึ้ง นวนิยายของว.วินิจฉัยกุลจึงมีคุณค่าทั้งความบันเทิง ให้ความรู้และข้อคิดแก่ผู้อ่านอีกด้วย

ลีลาภาษาในสารคดี ได้แก่งานวิจัยของ พลอย ลวณะมัลย์ (2547) ศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานวรรณกรรมประเภทสารคดีประวัติศาสตร์ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช พบว่า ในด้านการใช้ภาษา การใช้คำซ้อนมีลักษณะเด่นมากที่สุด ในด้านสำนวนพบว่า มีการใช้สุภาษิตและสำนวนของไทยมากกว่าของต่างประเทศ ในด้านโวหารพบว่า บรรยายโวหารเด่นมากที่สุด ในด้านการใช้ภาพพจน์มีการใช้อุปมามากที่สุด ในด้านการใช้ประโยคพบว่า มีประโยคความรวมมากที่สุด ในการเรียงลำดับคำในประโยคพบว่าประโยคส่วนใหญ่ เรียงลำดับคำตามเกณฑ์ทั่วไปของภาษาไทย ในด้านลีลาภาษาพบว่ามีลักษณะเด่นที่น่าสนใจ ได้แก่ ความแจ่มแจ้ง ความถูกต้องและบริสุทธิ์ ความหมายที่ตรง ลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ความสูงส่ง ความกลมกลืน และความมีน้ำหนัก ในด้านรูปแบบของทำนองเขียนพบว่ามีรูปแบบที่น่าสนใจ ได้แก่ ทำนองแบบอวดรู้ ท่วงทำนองเขียนสั้นและตรงจุด ท่วงทำนองเขียนรูกำ ท่วงทำนองเขียนวรรณคดี ท่วงทำนองเขียนอ่อนและจี๊ดจ๊าด ท่วงทำนองแบบจี๊ใจ และท่วงทำนองเขียนแบบหลวม ๆ นอกจากนี้ยังมีลักษณะร่วมที่ปรากฏ ได้แก่ การใช้คำติดปาก การอ้างถึงวรรณกรรมและวรรณคดี การอ้างหลักฐานในพระพุทธศาสนา การสอดแทรกอารมณ์ขัน การเสียดสี และการประชดประชัน นอกจากนี้ยังมีงานของ มนต์ดิดา เจ้าคูรี (2549) การศึกษาวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานเขียนสารคดีของมานพ ถนอมศรี จากผลงานเขียนประเภทสารคดีของมานพ ถนอมศรี เฉพาะสารคดีจำนวน 14 เรื่อง พบว่า ด้านการใช้คำมีการใช้คำซ้อนมากที่สุด เพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน ใช้คำที่มีเสียงสัมผัสเพื่อให้มีเสน่ห์ดึงดูด ด้านการใช้ประโยค พบว่ามีการใช้ประโยคความซ้อนมากที่สุด เพื่ออธิบายเนื้อหาส่วนใหญ่ที่เป็นเรื่องราวทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีความซับซ้อน จึงต้องอาศัยส่วนขยายให้ข้อความดูชัดเจนขึ้น โดยใช้คำเชื่อมในข้อความต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันและเป็นเอกภาพเดียวกัน ด้านการเรียงลำดับคำในประโยค พบว่ามีการเรียงลำดับคำในประโยคที่เป็นไปตามลักษณะประโยคโดยทั่วไป ซึ่งโดยมากจะพบในประโยคความเดียว เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย ด้านลักษณะการใช้โวหาร มีการใช้บรรยายโวหารมากที่สุด เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงที่มีความชัดเจนและมุ่งให้สาระเป็นหลัก ด้านลักษณะการใช้ภาพพจน์พบว่า มีการใช้ภาพพจน์อุปมามากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านได้มองเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้านลักษณะการใช้เครื่องหมายวรรคตอน พบว่ามีการใช้เครื่องหมายไม้มกมากที่สุด เพื่อให้ข้อความดูชัดเจนและมีน้ำหนักขึ้น

ลีลาภาษาในบทความ ได้แก่งานของ แวอาชีชะห์ ดาหะยี่ (2545) ได้ศึกษา วจนลีลาของมังกรห้าเล็บในคอลัมน์ “ลั่นกลองรบ” ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ระหว่าง วันที่ 1 มกราคมถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2542 จำนวน 304 บท ผลการวิจัยพบว่า มังกรห้าเล็บ เลือกสรรถ้อยคำ ประโยค ย่อหน้า และโวหาร ทำให้เกิดความน่าสนใจ สร้างความเข้าใจและ ทำให้ผู้อ่านมีจินตนาการ ดังนี้ 1) คำ ผู้เขียนใช้คำแสดงการเปรียบเทียบเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ คำแสดงการล้อเลียนเสียดสีเพื่อสะท้อนความคิดและสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้อ่าน คำแสดงฉายา หรือสมญานามเพื่อให้เนื้อหามีความน่าสนใจและกระชับ ชวนติดตามมากขึ้น 2) ประโยคและ ย่อหน้า ผู้เขียนใช้ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง ประโยคขอร้องหรือชักชวน ประโยคปฏิเสธ และประโยคบอกเล่าในส่วนของชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง และข้อสรุปเพื่อดำเนิน ประชดประชันและ ให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้ผู้อ่านร่วมคิดหาคำตอบและคล้อยตาม ได้เป็นอย่างดี การใช้ย่อหน้าขนาดสั้นนอกจากจะช่วยผู้อ่านให้ได้พักสายตาแล้ว ความเป็น เอกภาพ สาระตถภาพและสัมพันธภาพของประโยคใน ย่อหน้ายังทำให้ผู้อ่านรับสารได้ชัดเจนตรง ตามเจตจำนง 3) โวหาร ผู้เขียนใช้โวหารอุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน เสียดสี และนามนัย มุ่งวิจารณ์ สะท้อนภาพเหตุการณ์บ้านเมือง เศรษฐกิจและสังคม การแก้ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของรัฐบาล ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนทั้งยังได้ อรรถรสอีกด้วย

ดลหทัย พิมพ์โนทัย (2547) ได้วิเคราะห์ลีลาการเขียนบทความของแม่ลูก จันทรในคอลัมน์สำนักข่าวหัวเขียวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จากบทความคอลัมน์ สำนักข่าวหัวเขียวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตั้งแต่เดือนมกราคม-เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 จำนวน 277 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเด่นในลีลาการใช้ภาษาซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของแม่ลูกจันทรมีหลายประการได้แก่ การใช้คำซ้อนเพื่อสื่อความหมาย การใช้คำสร้อย เพื่อการเน้นเสียงให้มีเสียงสัมผัสคล้องจอง การใช้คำสแลง ได้แก่ คำสแลงที่เปลี่ยนอักษรวิธี คำสแลงที่สร้างขึ้นเองเพื่อสื่อความหมายในเชิงสแลงและมีความหมายเป็นนัยพิเศษ คำสแลง ที่กำหนดความหมายด้วยเสียง มีการใช้กลุ่มคำกริยาจากวงการต่าง ๆ ได้แก่ วงการกีฬา มวย กีฬาฟุตบอล กลุ่มคำกริยาจากเครื่องยนต์กลไก กลุ่มคำการแสดง การใช้คำลักษณะดังที่กล่าว ผู้เขียนสามารถพลิกแพลงคำที่มีอยู่โดยทั่วไปในภาษาหรือสร้างคำขึ้นใหม่ตามความรู้สึก ตามเสียง ของคำให้สอดคล้องกับคำอื่น ๆ โดยพยายามให้สะดวกอารมณ์ผู้อ่าน มีชีวิตชีวา และสื่อความหมาย โดยตรงหรือโดยนัย ส่วนการใช้สำนวนผู้เขียนจะเปลี่ยนแปลงสำนวนเดิมตามความต้องการให้ เหมาะสมกับเนื้อหา โดยการเปลี่ยนแปลงคำซึ่งผู้อ่านจะสามารถเข้าใจความหมายของสำนวนใหม่ โดยพิจารณาจากสำนวนเดิมก่อน แล้วพิจารณาความหมายของคำที่เปลี่ยนไป การใช้น้ำเสียง ส่วนใหญ่เป็นน้ำเสียงตำหนิ ต่อว่า เสียดสี ประชดประชัน มากกว่าน้ำเสียงเห็นอกเห็นใจ ห่วงใย ผู้ทำวิจัยมีความคิดเห็นว่าแม่ลูกจันทรเป็นผู้กล้าพูดอย่างตรงไปตรงมา กล้าท้วงติง แนะนำอย่าง รุนแรงแต่ก็ด้วยถ้อยคำสำนวนเชิงที่เล่นที่จริงเพื่อลดความรุนแรงหรือลดความจริงจัง ทำให้

มีความรู้สึกเบาโล่ง แต่ก็ยังมีแก่นสารของสาระที่จะสื่ออย่างครบถ้วนเพื่อให้หนักการเมืองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ถูกคิดซึ่งนักการเมืองผู้ตกเป็นข่าวหรือผู้เกี่ยวข้องก็ไม่ได้ถือสาเอาความ เพราะไม่ปรากฏว่ามีการฟ้องร้องเกิดขึ้นกับผู้เขียน

กมลทิพย์ ลิ้มภักดิ์. (2549). **ศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในบทความของ หนุมเมืองจันทร์ จากนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์** โดยมีข้อมูลคือ บทความของหนุมเมืองจันทร์ จากนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ระหว่างปี 2547 - 2548 จำนวน 104 บทความ ผลการศึกษาพบว่า ลีลาภาษาในบทความของหนุมเมืองจันทร์ จากนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ในด้านการใช้ภาษามีการใช้ภาษาพูดมากที่สุด ด้านโวหารพบว่ามีบรรยายโวหารเป็นส่วนใหญ่ ในด้านประโยคพบว่ามีการใช้ประโยคความเดียวมากที่สุด สรุปว่าหนุมเมืองจันทร์ มีความสามารถในการเลือกสรรถ้อยคำที่นำมาใช้เขียนในบทความ ใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย ถึงแม้เนื้อหาที่เขียนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับแวดวงธุรกิจ เนื่องจากภาษาที่ใช้เขียนนั้นเป็นภาษาที่เป็นกันเองกับผู้อ่าน ผู้แต่งจึงเลือกใช้คำที่ค่อนข้างจะเป็นภาษาพูด คำแสลง คำตัด คำย่อ คำทับศัพท์ทั้งภาษาไทย และคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

ลีลาภาษาในนิตยสาร มีผู้ศึกษา คือ ศนิवार วุฒทกุล (2541) ศึกษา **ลีลาการเขียนพยานกรรมในนิตยสาร** โดยใช้นิตยสารภาษาไทยที่จัดพิมพ์ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2539 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2539 และเลือกศึกษานิตยสารที่มียอดจำหน่ายสูงสุด 5-10 อันดับแรกของนิตยสารแต่ละประเภท จากข้อมูลการจำหน่ายปี พ.ศ. 2537 ของบริษัทมาร์เก็ตติ้ง แอนด์ อิมเมจ แอดเวอร์ไทซิง จำกัด (Marketing and Image Advertising Co.Ltd.) ทั้งนี้ใช้ข้อมูลเฉพาะนิตยสารที่มีคอลัมน์พยานกรรมเป็นคอลัมน์ประจำ ผลการศึกษาพบว่า คอลัมน์พยานกรรมในนิตยสาร มีลีลาการเขียนเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ มีการเลือกใช้คำ สำนวน และโวหารเปรียบเทียบที่อยู่ในสมัยเดียวกับผู้อ่าน การใช้คำแสลง หรือคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เป็นคำที่ผู้อ่านส่วนใหญ่เข้าใจความหมายและใช้ในชีวิตประจำวัน สำนวนที่ใช้เป็นสำนวนเดิม บางสำนวนใช้วิธีเลียนแบบสำนวนเดิม เพื่อนำมาใช้ในความหมายที่แตกต่างออกไป แต่ก็เป็นที่เข้าใจของผู้อ่าน โวหารเปรียบเทียบอาศัยสถานการณ์และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านซึ่งเป็นคนร่วมยุคสมัยเข้าใจได้ง่ายขึ้น ส่วนเนื้อหาสาระในคอลัมน์พยานกรรมมีลักษณะไม่ชวนให้เกิดความบันเทิงใจ เพราะมีขอบข่ายของเนื้อหาค่อนข้างจำกัดอยู่เพียงไม่กี่ประเด็น ผู้เขียนจึงใช้วิธีเขียนที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเห็นภาพตามด้วย เพื่อดึงดูดใจให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่าน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เขียนคอลัมน์พยานกรรมทั้งหลายได้นำเสนอข้อมูลในด้านที่ไม่น่าพึงใจอย่างระมัดระวัง โดยนำเสนอในรูปการแนะนำหรือให้ข้อคิดเห็น หรือให้กำลังใจมากกว่าที่จะเขียนพยานกรรมด้วยถ้อยคำรุนแรงตรงไปตรงมา หรือคาดเดาไปในทางตีตราหนัก ผู้วิจัยให้ข้อสังเกตว่า คอลัมน์พยานกรรมในนิตยสารต่าง ๆ ได้สะท้อนเหตุการณ์ทางสังคม วิถีชีวิตของคนในยุคสมัยปัจจุบัน ความเชื่อ ค่านิยมของคนในสังคมไว้น้อย ผู้เขียนได้นำเสนอสิ่งเหล่านี้โดยใช้ลีลา

การเขียนในรูปของการสร้างสำนวนขึ้นใหม่ สร้างคำหรือโวหารเปรียบเทียบขึ้นใช้เฉพาะ วิธีการเช่นนี้ทำให้คอลัมน์พยากรณ์น่าสนใจและมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากคอลัมน์ประเภทอื่น

กาญจนวนันท์ โกสียกุล (2545) ศึกษาวิจัยลีลาและมายาคติของภาษาโฆษณาเครื่องสำอางในนิตยสารผู้หญิง ผลการศึกษาพบว่า วิจัยลีลาที่ปรากฏในภาษาโฆษณาเครื่องสำอางในนิตยสารผู้หญิง สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การใช้ภาษาแสดงคุณสมบัติของเครื่องสำอาง และการใช้ภาษาเร้าอารมณ์และสร้างจินตภาพของผู้บริโภคต่อเครื่องสำอาง การใช้ภาษาแสดงคุณสมบัติของเครื่องสำอาง ได้แก่ การใช้คำที่เป็นส่วนผสมของเครื่องสำอาง การใช้คำเชื่อม “เพื่อ” การใช้คำแสดงคุณสมบัติของเครื่องสำอางร่วมกัน การใช้คำบอกเวลา ซึ่งการใช้คำในลักษณะดังกล่าวเป็นลีลาภาษาที่ตรงไปตรงมา มุ่งแสดงรายละเอียดที่เป็นคุณสมบัติของเครื่องสำอาง แสดงวัตถุประสงค์การใช้ แสดงผลการใช้ ลีลาภาษาในส่วนนี้มุ่งเน้นการแจ้งข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเครื่องสำอาง เพื่อให้ผู้บริโภครู้จัก จดจำและเกิดความเชื่อถือในเครื่องสำอาง ส่วนการใช้ภาษาเร้าอารมณ์และสร้างจินตภาพของผู้บริโภคต่อเครื่องสำอาง ได้แก่ การสรรคำ และการลำดับคำกริยาหน้าประโยค เป็นลีลาภาษาอลังการ คือ ลีลาการใช้ภาษามีการตกแต่งให้ดูตระการตา เพื่อสร้างจินตภาพสร้างความน่าพึงพอใจและสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้บริโภค หากมิได้ใคร่ครวญความหมายของคำที่โฆษณาใช้อย่างถี่ถ้วน ผู้บริโภคก็อาจจะหลงจินตนาการถึงอานุภาพของเครื่องสำอางเหล่านี้ตามอำนาจของภาษา นอกจากนี้ยังพบว่าภาษาโฆษณาเครื่องสำอางมีการใช้โวจภาษา คือ ขนาด ภาพ การจัดภาพ สี ลักษณะตัวอักษร ตราและเครื่องหมายการค้า

ลีลาภาษาในข่าวหนังสือพิมพ์ มีผู้ศึกษาคือ จงจิตร สุขสวัสดิ์ (2544) ศึกษาวิจัยลีลาของข่าวเจาะพิเศษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ในคอลัมน์ “สก๊อปเด็ดข่าวดัง” ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ฉบับวันที่ 1 มกราคม ถึงฉบับวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2540 พบว่า ด้านการใช้คำ มีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้อ่าน ใช้คำที่สั้น กระชับ อ่านเข้าใจง่าย เป็นภาษาระดับกึ่งทางการ สื่อความหมาย ทำให้มองเห็นภาพและมีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจ ด้านการใช้ประโยค ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่ต้องนำเสนอข่าวให้ทันกำหนดเวลาในแต่ละวัน จึงทำให้มีข้อบกพร่องคือ มีการใช้คำเชื่อมฟุ่มเฟือย ใช้คำเชื่อมผิด ใช้ประโยคมีโครงสร้างแบบต่างประเทศ ใช้ประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนประเภทปรัศนี และอัศเจรีย์มากกว่าหนึ่ง เพื่อต้องการเน้นย้ำให้เนื้อหาข่าวตอนนั้นมีความเด่นชัด ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อให้เกิดจินตภาพในการอ่านข่าว ทำให้ข่าวมีความ ชัดเจน กระชับ คมคาย สื่อให้เห็นภาพ เกิดความรู้สึกเหมือนผู้อ่านข่าวอยู่ร่วมในเหตุการณ์ และเพิ่มอรรถรสในการอ่านข่าว แต่มีใช้น้อยเนื่องจากเป็นลักษณะเฉพาะของข่าวด้านการลำดับความบอกให้ผู้อ่านทราบว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น การลำดับความในพาดหัวข่าวมีการ

เรียงลำดับความแบบเดียวคือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน โดยทุกพาดหัวข่าวมีการละประธานของประโยค ใช้คำกริยาเป็นคำขึ้นต้น สืบให้ผู้อ่านทราบข่าวโดยสรุปและเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้อ่านข่าว

ลีลาภาษาในการ์ตูน ได้แก่ แก้ว กาแก้ว (2550) ศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในการ์ตูนเรื่องหนูหินอินเดอะชิตี ของคุณผดุง ไกรศรี โดยเลือกเฉพาะฉบับที่เป็นพ็อกเก็ตบุ๊ก 4 สี ช่วงปี 2547-2548 พบว่ามีลักษณะเด่นคือ การใช้คำได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและตัวละคร โดยคำที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันของสามัญชนทั่วไป เช่น การใช้ภาษาปาก การใช้คำแสดงสภาพ การใช้คำแสดงอาการ การใช้คำภาษาต่างประเทศ คำซ้อน การใช้คำภาษาถิ่น การใช้คำเลียนเสียงพูด การใช้คำเรียก-คำร้อง การใช้คำเสริม การใช้คำซ้ำ การใช้คำตัด-คำย่อ ด้านการใช้สำนวนโวหารพบว่า ผู้แต่งนิยมใช้โวหารภาพพจน์ คือ การใช้โวหารอุปการณ์ การใช้โวหารหรือภาพพจน์ที่สื่อความแตกต่างกันเป็นเกณฑ์ การใช้โวหารหรือภาพพจน์ที่สื่อลักษณะสัมพันธ์กันเป็นเกณฑ์ และการใช้โวหารหรือภาพพจน์ที่สื่อการกล่าวความเทียบเคียงโดยเข้าใจเองเป็นเกณฑ์ ด้านการใช้สำนวนโวหารพบว่าผู้แต่งมีการใช้สำนวนโวหารที่หลากหลาย และใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้อ่านรับรู้อารมณ์ต่าง ๆ ของตัวละครอย่างสมจริงและเกิดอารมณ์ร่วมเข้าใจความรู้สึกของในตัวละครนั้น ๆ ซึ่ง มีทั้งสำนวนโวหารเสียดสี เยาะหยัน ประชดประชัน รื่นเริงเคร่งเครียด เ็นดูรักใคร่ และเศร้าเสียใจ ส่วนด้านการใช้เครื่องหมายวรรคตอนมีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่หลากหลาย และมีลักษณะโดดเด่นที่น่าสนใจ ได้แก่ การใช้ไม้ยมกที่ซ้ำกันหลายตัวเพื่เน้นย้ำซ้ำเสียง หรือเน้นความหมายของคำนั้นให้เป็นพิเศษ การใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ที่ซ้ำกันหลายตัวเพื่อแสดงออกถึงความมุงงงสงสัยอย่างมากและ การใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ปนกับเครื่องหมายปรัศนี เพื่อแสดงความรู้สึกมุงงงสงสัยและประหลาดใจของตัวละคร

2.3 ประวัติและผลงานของประภาส ชลศรานนท์

ประภาส ชลศรานนท์ เกิดวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2503 เป็นชาวจังหวัดชลบุรี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และระดับปริญญาตรีจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ประภาส ชลศรานนท์. 2556: 198) มีใจรักในการทำกิจกรรมตั้งแต่สมัยเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยเริ่มจากการเป็นนักแสดงละครเวที นอกจากนี้ยังรักเสียงเพลง ทำให้เส้นทางชีวิตผูกพันอยู่กับแวดวงสื่อสารมวลชน และสร้างสรรค์ผลงานดี ๆ ออกสู่สาธารณชนมากมาย

ผลงานของประภาส ชลศรานนท์ส่วนใหญ่เป็นผลงานด้านสื่อสารมวลชน ตั้งแต่การเขียนบทความ เรื่องสั้น นิยาย บรรณาธิการหนังสือ แต่งเพลง เขียนบทและกำกับภาพยนตร์ รวมถึงเป็นผู้อำนวยการผลิตรายการโทรทัศน์และสารคดี ผู้วิจัยจึงแบ่งผลงานของประภาสเป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.3.1 ผลงานด้านดนตรี

2.3.2 ผลงานด้านโทรทัศน์และภาพยนตร์

2.3.3 ผลงานด้านวรรณกรรม

2.3.1 ผลงานด้านดนตรี

ประภาส ชลศรานนท์เป็นผู้เขียนเนื้อร้องและทำนองให้กับนักร้องและนักดนตรีมากมาย อาทิ เฉลียง ที่โบน สามโทน สุนิสา สุขบุญสังข์ โคโคแจ๊ส พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจง ฯลฯ (ประภาส ชลศรานนท์. 2553: 8) เพลงของประภาส ชลศรานนท์มีลักษณะเฉพาะตัวในด้านมุมมองความคิด ดังที่ สมชัย พหลกุลบุตร (2551: 19) กล่าวถึงความนิยมที่มีต่อเพลงของประภาส ชลศรานนท์ ดังนี้

กว่า 200 เพลงที่ประภาส ชลศรานนท์เขียนขึ้นและกว่าครึ่ง ครองความนิยมอย่างต่อเนื่อง ตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมา ไม่เพียงแสดงให้เห็นความสามารถอันหลากหลาย แต่ยังสะท้อนมุมมอง ปรัชญาการใช้ชีวิต ความคิด และความเชื่อของเขาได้อย่างประทับใจ ผู้ฟัง ชนิดหากไล่เรียงลำดับ 100 เพลงฮิตของไทยในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา แน่ใจได้ว่าต้องมีเพลงจากปลายปากกาของเขาเกินครึ่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งวงดนตรี**เฉลียง** ที่สร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้กับวงการดนตรีของไทย และยังเป็นที่ยกย่องขวัญถึงมาจนทุกวันนี้ เช่น เพลง**นายไข่เจียว** ที่กล่าวถึงการทำ“ไข่เจียว” ซึ่งเป็นอาหารที่ทำได้ง่าย ทุกคนสามารถทำได้ แต่เพลงนี้กลับสื่อให้เห็นว่าหากเราใส่ใจมุ่งมั่น ตั้งใจ จะทำสิ่งใด ๆ แม้จะเป็นสิ่งเล็กน้อย ก็อาจสร้างความยิ่งใหญ่ได้

(ชีวิตเขานั้น) ฉันทำอย่างเดียว
 (เขาฝนเขาฝึก) ฉันฝึกทุกวัน
 (ร้านเล็กนิดเดียว) ทำเพียงไข่เจียวอย่างเดียวก็มีคนสั่ง
 แค่น้ำมันวางลงบนเตา รอไฟให้ร้อน ทุกที่ทุกแห่งรู้จัก คนดังนายไข่เจียว
 (ร้านเขาร้านใหญ่) ขายเพียงไข่เจียว
 (รับทรัพย์ทุกวัน) และรับรางวัล
 (เขาสอนนักเรียน) เปิดเป็นโรงเรียน โรงเรียนสอนการเจียวไข่
 (แค่เพียงน้ำมันวางลงบนเตา รอไฟให้ร้อน) ฉันต้องรับ ต้องรับมา ปริญญาทางไข่เจียว
 (วางลงบนเตา รอไฟให้ร้อน) แม้สิ่งนั้นจะนิดเดียว เดียว เดียว เดียว เดียว...

(ประกาศ ชลศรานนท์. เพลงนายไข่เจียว)

เนื้อเพลงนายไข่เจียวสะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดเชิงบวกของประกาศ ชลศรานนท์ ที่มองเห็นคุณค่า ความสำคัญ หรือมองเห็นข้อดีของสิ่งต่าง ๆ แม้แต่เรื่องที่ใครก็ทำได้ อย่าง “ไข่เจียว” ก็อาจจะสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ นอกจากนี้ ยังมีบทเพลง ที่ได้รับความนิยมอีกมาก เช่น เพลงเร่ขายฝิ่น (สมชัย พหลกุลบุตร. 2551: 66)

ใครอยากมีฝิ่นล่อมวงตรงเข้ามา
 มีฝิ่นที่ว่าแบบรู้เลือกดูกัน
 คนที่ไม่มีฝิ่นไกล ใครไม่กล้าจะฝิ่นกัน
 ขายถูกๆเท่านั้น
 ไม่เอาแพงเลย

มีเงินมากเงินน้อย มิเห็นเป็นไร
 เราคิดไว้ให้ จัดไว้ของดีเอ
 เพียงให้อยากเอาฝิ่นไป
 ไปๆทำให้สวยเลย
 ฝิ่นไม่จบอย่าเฉย มาเอาไปใหม่

ฝิ่นสวยๆนั้นไม่อาจจะซื้อ
 ยืมเอาไป เอาไปฝิ่นกันได้ก่อน
 แม้สมหวังเหมือนฝิ่นอย่าใจร้อน
 เอามาคืน ความฝิ่นคืนมา
 เพื่อจะได้เป็นฝิ่นให้ยืมกันต่อ

เปรียบเรามีผืนนั้นเป็นดังทำนอง
ชีวิตก็ดังคำร้อง ร้องตามจริง
รีบรับมาเอาผืนไป ไปทำให้เห็นจริง
ผืนไม่เสร็จอย่าทิ้งไว้ตามริมทาง

(ประกาศ ชลศรานนท์. เพลงเร่ขายผืน)

เพลงเร่ขายผืนเป็นแรงบันดาลใจเชิญชวนให้ผู้ฟังเกิดความกล้าที่จะค้นหาความใฝ่ฝัน
ของตนเอง มุ่งมั่นและตั้งใจทำความใฝ่ฝันให้เป็นจริง ได้รับความนิยมนอย่างมากทำให้อัลบั้ม
เอกเขนก ได้รับรางวัลอัลบั้มยอดเยี่ยมในรายการสี่สัปดาห์ และได้รับรางวัลโทรทัศน์ทองคำและ
รางวัล Bangkok Art Director สาขามิวสิกวิดีโอยอดเยี่ยม และเพลง **โลกโกโคมา** ได้รับรางวัล เพลง
ยอดเยี่ยมในรายการสี่สัปดาห์

ทั้งกันคนละทาง ถ่างกันคนละป่า
เผากันคนละวา ถมกันคนละคลอง
ผลาญไปคนละวัน เถียงกันคนละเรื่อง
ขายกันคนละเมือง ล้างกันคนละบาง

โลกา โลกา โลกก็คงจะโคมา
โลกา โลกา โลกก็คงจะปางตาย
โลกา โลกา โลกก็คงจะโคมา
โลกา โลกา โลกก็คงจะปางตาย

รักกันคนละมือ ถือกันคนละเรื่อง
หมუნกันคนละเฟื่อง คล้องกันคนละแขน
ย้ากันคนละคำ รดน้ำกันคนละต้น
สอนกันคนละคน สานกันคนละใจ

โลกา โลกา โลกก็คงจะฟื้นไข้
โลกา โลกา โลกก็คงจะดีใจ
โลกา โลกา โลกก็คงจะฟื้นไข้
โลกา โลกา โลกก็คงจะดีใจ

ขอกันคนละวัน ยืมกันคนละแข่ง
ร้องกันคนละเพลง ผืนกันคนละผืน
ขอกันคนละวัน ยืมกันคนละแข่ง
ร้องกันคนละเพลง ผืนกันคนละผืน

รับกันคนละมือ ช่วยกันถือกันคนละเรื่อง
 ช่วยกันหมุนกันคนละเฟือง ช่วยกันคล้องกันคนละแขน
 ย้ำกันคนละคำ ช่วยรดน้ำกันคนละต้น
 ช่วยกันสอนกันคนละคน ช่วยกันสานกันคนละใจ

โลกา โลกา โลกก็คงจะฟื้นไข้
 โลกา โลกา โลกก็คงจะดีใจ
 ขอกันคนละวัน (ขอกันคนละวัน) ยืมกันคนละแข่ง (ยืมกันคนละแข่ง)
 ร้องกันคนละเพลง (ร้องกันคนละเพลง) ผั่นกันคนละผืน (ผั่นกันคนละผืน)

รักกันคนละมือ ช่วยกันถือกันคนละเรื่อง
 ช่วยกันหมุนกันคนละเฟือง ช่วยกันคล้องกันคนละแขน
 ย้ำกันคนละคำ ช่วยรดน้ำกันคนละต้น
 ช่วยกันสอนกันคนละคน ช่วยกันสานกันคนละใจ

(ประภาส ชลศรานนท์. เพลงโลกโคมา)

จากเนื้อเพลงโลกโคมา ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาวะแวดล้อมโลก ยังสื่อให้เห็นว่า หากทุกคนร่วมมือร่วมใจกันรักษาสภาพแวดล้อม แม้เพียงคนละเล็กละน้อย ก็อาจช่วยให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมลดลงได้ จากนั้นในปี พ.ศ. 2530 ประภาส ชลศรานนท์ ร่วมก่อตั้งวงเยื่อไม้ เพื่อถ่ายทอดบทเพลงอมตะของสุนทราภรณ์ในแนวดนตรีอคูสติค ภายใต้แนวความคิดที่ว่าเยื่อไม้ คือเยื่อบาง ๆ ของต้นไม้ใหญ่ ซึ่งหมายถึงผลงานของวงดนตรีสุนทราภรณ์นั่นเอง ปี พ.ศ. 2532 ร่วมก่อตั้งวงโคโคแฉัส วงดนตรีที่มีลักษณะเด่นที่เสียงร้องทุ้มต่ำของนักร้องนำ ได้แก่ นริกระจ่าง คันธมาศ (ประภาส ชลศรานนท์. 2553: 31) ผสานกับแนวดนตรีแฉัส ซึ่งประภาส ชลศรานนท์ ได้กล่าวถึงปัญหาในการทำผลงานเพลงให้กับวงโคโคแฉัส เนื่องมาจากเสียงร้องที่ทุ้มต่ำของนักร้องนำ

เป็นอีกครั้งหนึ่งที่ผมมองเห็นว่า ตัวปัญหาที่เรามองว่าเป็นปัญหามันน่าสนใจออก ผมขอร้องให้โปรดิวเซอร์ไปทำเพลงมาอีกรอบ คราวนี้ขอให้ทำเพลงบนบันไดเสียงที่ต่ำกว่านี้อีก ถึงขนาดต่ำที่สุดที่คุณนริกระจ่างร้องได้ก็เอา

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 32)

สื่อให้เห็นว่าประภาส ชลศรานนท์มองเห็นข้อดีในสถานการณ์ดังกล่าวคือการมองว่า เสียงทุ้มต่ำของนักร้องที่เพื่อนร่วมงานเห็นว่าเป็นปัญหา เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยการทำเพลงที่มีบันไดเสียงต่ำเท่าที่นักร้องนำจะร้องได้ หลังจากนั้นวงโคโคแฉัสจึงมีผลงานเพลงที่ได้รับความนิยมในช่วงหนึ่ง

ประกาศ ชลศรानนท์ร่วมก่อตั้งวงสามโทน มีสมาชิกทั้งหมด 3 คน ประกอบด้วย สุธีรัชย์ ชาญนุกูล (บุ่มบีม สามโทน) ธงชัย ประสงค์สันติ (ธง สามโทน) และวิทยา เจตะภัย (ถนอม สามโทน) กลุ่มศิลปินชายล้วนกับแนวเพลงลูกทุ่ง ที่มีเนื้อหาเรียบง่าย แต่สื่อความได้ลึกซึ้ง และยังคงได้รับความนิยมจนถึงทุกวันนี้ เช่น เพลงเจ้าภาพงเจริญ เพลงสวัสดิ์ปีใหม่ เพลงน้ำตาฟ้า หรือเพลงมวยไทย (สมชัย พหลกุลบุตร. 2551: 176) ที่สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ไทย

หมัดละเขามิไ้ต้อยและตีนไ้เตะ เอาไ้ถีบตามตัว
ศอกละเขามิไ้ศอก และมีหัวเขไ้ไ้เข้าลำตัว
ขึ้นทะเบี่ยนว่าไทย
เกิดมาปบิ์ ทุกคนเตะเป็น รูวิชาจากครูความรู้สึกจะออกให้เห็น
ขาที่พาดคอ ไม่ต้องรอ ก็พาดเป็น ขาหัวเข่างอ ไ้จับคอยกเขไ้ตีเป็น

หมัดละเขามิไ้ต้อย และตีนไ้เตะเอาไ้ถีบตามตัว
ศอกละเขามิไ้ศอกและมีหัวเขไ้ไ้เข้าลำตัว
ลูกผู้ชายชาติไทย ยามแพ่พ่าย ไม่ขึ้นไม่ขม
สอนเรื่องความอดทน จนฝ้งแน่น ในเลือดในลม
สอนให้สู้คน ไม่ต้องกลัวหน้าอินทร์ หน้าพรหม
สอนให้ไหวคน ไม่อวดตนยกข่มใครใคร

หมัดละเขามิไ้ต้อย และตีนไ้เตะ เอาไ้ถีบตามตัว
ศอกละเขามิไ้ศอกและมีหัวเขไ้ไ้เข้าลำตัว
มวย มวยไทย ศาสตร์และศิลป์อย่างไทย
มวย มวยไทย อยู่ในสายเลือดไทย ไม่ต้องซื้อ ไม่ต้องหา
ไม่ต้องพก ไม่ต้องพา ของมันติดกาย
จะหยิบใช้ได้ทันท่วงที

หมัดละเขามิไ้ต้อยและตีนไ้เตะ เอาไ้ถีบตามตัว
ศอกละเขามิไ้ศอก และมีหัวเขไ้ไ้เข้าลำตัว
หมัดละเขามิไ้ต้อยและตีนไ้เตะเอาไ้ถีบตามตัว
ศอกละเขามิไ้ศอก และมีหัวเขไ้ไ้เข้าลำตัว
หมัดละเขามิไ้ต้อยและตีนไ้เตะเอาไ้ถีบตามตัว
ศอกละเขามิไ้ศอก และมีหัวเขไ้ไ้เข้าลำตัว

(ประกาศ ชลศรานนท์. เพลงมวยไทย)

เพลงมวยไทยสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของไทยที่ใช้อยู่ในร่างกายเป็นเครื่องป้องกันตัว ก่อเกิดเป็นเอกลักษณ์ของไทยคือวิชา “มวยไทย” มีท่าแม่ไม้มวยไทย เช่น ตะ ต่อย ถีบ ตีเข่า เป็นต้น นอกจากนี้ประภาส ชลศรานนท์วิเคราะห์ให้เห็นว่านอกจากมวยไทยจะเป็นศิลปะการป้องกันตัวแล้ว วิชามวยไทยยังสอนให้คนไทยมีอุปนิสัยที่ดี ได้แก่ การรู้แพ้รู้ชนะ การมีความอดทน การรู้จักป้องกันตัว การให้ความเคารพผู้อื่น สื่อถึงการมีมุมมองที่ลึกซึ้ง และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย

ด้วยแนวความคิดเชิงบวกของประภาสทำให้ผลงานผลงานเพลงที่กล่าวมานั้นมีเนื้อหาที่สร้างความแปลกใหม่ น่าสนใจให้กับวงการเพลงไทย ประภาส ชลศรานนท์จึงได้รับรางวัลบุคคลที่ประสบความสำเร็จและมีคุณูปการต่อวงการดนตรีไทย จากรายการแฟตเรดิโอ ในปี พ.ศ. 2551

2.3.2 ผลงานด้านโทรทัศน์และภาพยนตร์

ประภาส ชลศรานนท์เขียนบทละครโทรทัศน์ บทภาพยนตร์ และอำนวยการผลิตละคร สารคดี และภาพยนตร์หลายเรื่องด้วยกัน ได้แก่ เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง **เทวดาตกสวรรค์** (ประภาส ชลศรานนท์. 2553: 9) เรื่องราวของ “เทพ” เทวดาที่ลงมาหาคำตอบที่โลกมนุษย์ว่าเหตุใดมนุษย์จึงทำความดีน้อยลง และได้มาพบกับ “แอ๊ด” นักข่าวผู้รักความสบาย ได้รับคำสั่งให้มาทำข่าวแผนกอาชญากรรม เทพได้ช่วยชีวิตแอ๊ดจนกลับสวรรค์ไม่ทัน ทำให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยเนื้อหาสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการทำความดี สื่อให้เห็นมุมมองการเชื่อมั่น เรื่องความดีงามของมนุษย์ ละครเรื่องเทวดาตกสวรรค์ได้รับรางวัลโทรทัศน์ทองคำประเภทบทละครโทรทัศน์ดีเด่นและละครสะท้อนสังคมดีเด่น พ.ศ. 2529

ประภาส ชลศรานนท์ก่อตั้งกลุ่มกระดาศพอดินสอแม่ เพื่อเขียนบทละครเฉลิมพระเกียรติ 2 เรื่อง คือ **เหมือนแม่ครั้งหนึ่งก็พึงใจ** และละครชุด **พ่อ** สำหรับละครเรื่องเหมือนแม่ครั้งหนึ่งก็พึงใจ เป็นละครที่ยกย่องเชิดชูคุณค่าของ “แม่” ถ่ายทอดเรื่องราวความรักของแม่ที่มีต่อลูกซึ่งกำลังประสบปัญหาชีวิตครอบครัว โดยมีตัวละครคือ “แม่เกา” นักข่าวผู้รักความยุติธรรม ได้ทราบข่าวว่าลูกสาวคือ “พิมพ์ดี” กำลังมีปัญหาครอบครัว สารของละครสะท้อนให้เห็นว่าความรักของแม่นั้นบริสุทธิ์และยิ่งใหญ่ แม่คือบุคคลที่ทำงานหนักตลอดชีวิตนั่นคือการเลี้ยงลูก

พ.ศ. 2542 ประภาส ชลศรานนท์เสนอโครงการละครเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ละครชุด **พ่อ** (สมชัย พหลกุลบุตร. 2551: 256) เพื่อแสดงออกถึงความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ โดยรวบรวมพระราชดำรัส และโครงการในพระราชดำริที่พระองค์ทรงมีต่อปวงชนชาวไทยทุกคนตลอดรัชสมัย มาประมวลขึ้นเป็นละคร 6 เรื่องในชุดเดียวกัน นับเป็นผลงานสำคัญและได้รับความร่วมมือจากคนในวงการบันเทิงทุกแขนง นำเสนอเรื่องราวชีวิตของผู้เป็น “พ่อ” จากทั่วทุกหนแห่งที่มีความสอดคล้องกับแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และโครงการส่วนพระองค์ ผ่านแนวคิดสำคัญคือการสู้ชีวิต

แล้วผมก็ตั้งแก่นของละครทั้งหมดว่า นอกจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมอย่างการพัฒนาประเทศ ฝนหลวง ทฤษฎีต่าง ๆ ทางเกษตรและชลประทานที่เราได้รับจากพระองค์ท่านแล้ว เรายังได้รับแนวคิดในการใช้ชีวิตจากสิ่งที่พระองค์ทรงทำตลอดรัชสมัยของพระองค์ ทั้งจากพระราชดำรัส ทั้งเพลงพระราชนิพนธ์ รวมไปถึงพระราชจริยวัตรของพระองค์ ซึ่งทั้งหมดผมวางให้ตัวละครของทุก ๆ เรื่อง จะใช้แนวคิดที่พระองค์พระราชทานมาให้โดยอ้อมนี้มา ฎีกฤตของชีวิตตนเอง

ด้วยแนวคิดของการต่อสู้ชีวิต การไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคและโชคชะตา ละครชุดพอจึงได้รับรางวัลละครยอดเยี่ยมจากรายการเอเชียนเทเลวิชั่นอวอร์ด จากประเทศสิงคโปร์ในปี พ.ศ. 2543

ประภาส ชลศรานนท์ ดูแลการผลิต เขียนบท และเขียนเพลงในสารคดีเฉลิมพระเกียรติเรื่อง **น้ำคือชีวิต** (สมชัย พหลกุลบุตร. 2551: 238) เป็นสารคดีต้นตอเล่าเรื่องที่แสดงพระอัจฉริยภาพด้านบริหารจัดการน้ำของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำเสนอพระราชกรณียกิจของพระองค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ “น้ำ” เนื้อหามีจุดประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติพระองค์ท่านเนื่องในวโรกาสครองราชย์ 60 ปี และกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำ โดยใช้รูปแบบของเพลงในการเล่าเรื่อง มีมุมมองดังนี้

น้ำมีมุมมอง มีปรัชญาน่าสนใจเยอะมาก พลังของมันมหาศาล ทั้งบวกทั้งลบ มันทั้งก่อเกิดและหล่อเลี้ยง ทำลายและเยียวยา พอเขียนเพลงนี้จบ ผมก็เริ่มเข้าใจทฤษฎีพอเพียงที่ละนิด

น้ำน้อยไปก็ไม่ได้ มากไปก็ไม่ได้

พระเจ้าอยู่หัวทรงแก้ปัญหานี้มาตลอด 60 ปี นี่เป็นพื้นฐานที่ง่ายที่สุดเลย น้ำต้องพอดี ชีวิตคนก็ต้องพอดีด้วย นี่คือปรัชญาจากน้ำ เป็นสิ่งที่คุ้มค่าที่สุดที่ผมได้รับจากการทำสารคดีชุดนี้

นอกจากนี้ได้ร่วมกับปัญญา นิรันดร์กุล ก่อตั้งบริษัทเวิร์คพอยท์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ (ประภาส ชลศรานนท์. 2553: 9) ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงมายาวนานกว่าสิบปี ด้วยผลงานรายการด้านโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมได้แก่ **ชิงร้อยชิงล้าน** รายการเกมโชว์ที่ออกอากาศมาตั้งแต่ พ.ศ. 2533 ปัจจุบันออกอากาศทางช่องเวิร์คพอยท์ รูปแบบของรายการมุ่งเน้นความบันเทิงโดยมีจุดสนใจที่ “ละครสามช่า” การแสดงละครตลกที่เลียนแบบเนื้อหาจากละครหรือภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมในช่วงเวลานั้น มีการสร้างฉาก แสง สี และอุปกรณ์ประกอบที่ดูสมจริง รายการชิงร้อยชิงล้านได้รับรางวัล สตาร์เอ็นเตอร์เทนเมนต์อวอร์ด พ.ศ. 2553 ประเภทเกมโชว์ยอดเยี่ยม โดยสมาคมนักข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย

รายการ **เกมทศกัณฐ์** (ประภาส ชลศรานนท์. 2554: 40) รายการเกมโชว์ควิชโชว์ที่ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2546 ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวี รูปแบบรายการคือการให้ผู้เข้าแข่งขันตอบคำถามใบหน้าของบุคคลที่มีชื่อเสียงสำคัญทั่วโลก ผู้เข้าแข่งขันจะต้องตอบชื่อเล่น ชื่อจริง นามสกุลจริง ชื่อที่รู้จักเป็นวงกว้างอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดของบุคคลในภาพให้ถูกต้อง ในกรณีที่ตอบเฉพาะชื่อจริงเพียงอย่างเดียว จะต้องระบุด้วยว่าเขาหรือเธอมีอาชีพอะไร ถือเป็นรายการเกมโชว์ที่ส่งเสริมความรู้รอบตัวรายการหนึ่ง รายการเกมทศกัณฐ์ได้รับรางวัลจากงานเอเชียเอ็นทีเอวีชั๊นอวอร์ด จากประเทศสิงคโปร์ พ.ศ. 2548 รางวัลเกมโชว์ควิชโชว์ยอดเยี่ยม และรายการเกมโชว์ส่งเสริมความรู้รายการหนึ่งคือ รายการ**แฟนพันธุ์แท้** (ประภาส ชลศรานนท์. 2554: 155) เป็นรายการเกมโชว์ควิชโชว์เช่นเดียวกัน เริ่มออกอากาศวันแรกเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2543 ในตอน **คาราบาว** รายการแฟนพันธุ์แท้เป็นรายการตอบปัญหาที่ส่งเสริมความรู้ ความรัก ความคลั่งไคล้ และแสดงถึงอัจฉริยภาพในสาขาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สิ่งของ สถานที่ วัฒนธรรม วรรณกรรม และเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยการแข่งขันเรื่องราวนั้น ๆ มีแนวคิดเริ่มต้นของรายการคือ ประภาส ชลศรานนท์อยากนำเรื่องราวของกลุ่มแฟนคลับต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว มานำเสนอในรูปแบบของเกมโชว์

รายการ**คุณพระช่วย** (สมุท นวเมศเรษฐี. 2547: 99) เป็นรายการวาไรตี้ที่ส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อนำเสนอความเป็นไทย ดำเนินรายการโดย เท่ง เกติเทิง, ภาณุพันธ์ คุรุฑโต และ ทอดด์ ทองดี ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เวิร์คพอยท์ทีวี ช่วงหลักของรายการนำภูมิปัญญาไทยและศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ด้วยการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีการโชว์ดนตรีซึ่งมีทั้งดนตรีไทยผสมกับดนตรีสากลอย่างลงตัว หรือโชว์ดนตรีไทยแท้ๆ มีเวทีการประชันที่ให้เยาวชนได้มาแสดงฝีมือทุกด้านที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น การประชันดนตรีไทยต่าง ๆ เช่น ระนาดเอก ซอด้วง ซออู้ ขลุ่ย เปิงมาง หรือ ประชันกลองมโหรี รวมไปถึงการโชว์สิ่งของต่าง ๆ ที่มีค่า และหาตุ๊กตา ส่งผลให้ประภาส ชลศรานนท์ได้รับรางวัลนักอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยยอดเยี่ยมจากกระทรวงวัฒนธรรมในปี พ.ศ. 2549

ผลงานการกำกับและเขียนบทภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมอีกเรื่องหนึ่งคือ ภาพยนตร์อนิเมชัน เรื่อง **ยักษ์** ที่ดัดแปลงโครงเรื่องมาจากวรรณคดีเรื่อง **รามเกียรติ์** ให้เป็นเรื่องราวในโลกอนาคต ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครเอกคือ ทศกัณฐ์ และ หนุมาน จากตัวละครในวรรณคดีที่ถือว่าเป็นศัตรูกัน กลับกลายมาเป็นเพื่อนรักกัน ประภาส ชลศรานนท์ก็สามารถนำเสนอความคิดเชิงบวกสอดแทรกแก่นของเรื่องไว้ได้อย่างน่าสนใจ ภาพยนตร์อนิเมชันเรื่องนี้ได้รับรางวัลผลงานสร้างสรรค์แห่งปีจากไนน์เอ็นเตอร์เทน อวอร์ด ครั้งที่ 6 ใน พ.ศ. 2556 (ประภาส ชลศรานนท์. 2556: 198) ซึ่งถือเป็นภาพยนตร์อนิเมชันไทยเรื่องแรกที่เป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติ และได้ออกฉายในหลายประเทศ

2.3.3 ผลงานด้านวรรณกรรม

ในแวดวงวรรณกรรม ประภาส ชลศรานนท์คือหนึ่งในสามของผู้ก่อตั้งนิตยสารไพบยาลใหญ่และสำนักศิษย์สะดือ (ประภาส ชลศรานนท์. 2553: 9) ประภาส ชลศรานนท์มีผลงานด้านวรรณกรรมหลายประเภท อาทิ เรื่องสั้น นิทาน บทสัมภาษณ์ และบทความ ผลงานประเภทเรื่องสั้น ได้แก่ เรื่องสั้นชุด สุธี ห้องครูวไล ตึกใหม่ชั้น 2 และแม่เภา ผลงานประเภตนิทาน ได้แก่ มังกรไฟไม่เรียนหนังสือ และนิทานล้านบรรทัด เล่ม 1, 2 และ 3 บทสัมภาษณ์ที่ได้รับการตีพิมพ์ได้แก่ เพลงเขียนคน ดนตรีเขียนโลก และหลังตู้เย็น ส่วนผลงานประเภทบทความที่มีการรวมเล่ม ได้แก่ ใจประทับใจ เขียนแบบถาปัด สมุดขบ อภินิหารพระดิน และบทความ “คอลัมน์คุยกับประภาส” (ประภาส ชลศรานนท์. 2553: 7)

งานวรรณกรรมทุกชนิดมักมีการสอดแทรกการมองโลกในแง่ดี มีมุมมองต่อโลกและสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดี ซึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีความคิดเชิงบวก โดยเฉพาะ “คอลัมน์คุยกับประภาส” ซึ่งเป็นงานเขียนที่แสดงมุมมองในเรื่องต่าง ๆ สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกอย่างชัดเจนและน่าสนใจ มีที่มาจาก “คอลัมน์คุยกับประภาส” ในหนังสือพิมพ์มติชนฉบับวันอาทิตย์ (ประภาส ชลศรานนท์. 2553: 5) ซึ่งได้รับความนิยมมากจากผู้อ่าน จนมีการตีพิมพ์รวมเล่มทั้งหมด 8 เล่ม เล่มแรกตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2542 และเล่มที่ 8 ซึ่งเป็นเล่มสุดท้ายตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2549

งานเขียนประเภทคอลัมน์นั้นถือเป็นบทความประเภทหนึ่ง คอลัมน์แต่ละประเภทอาจจะแตกต่างกันในรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาขึ้นอยู่กับลีลาของผู้เขียนเป็นสำคัญ บางคอลัมน์อาจจะไม่มีชื่อเรื่องหรือความนำและบทส่งท้าย เช่น คอลัมน์ซุบซิบจะมีเฉพาะชื่อคอลัมน์และอยู่ในกรอบซึ่งเป็นรูปแบบตายตัวเท่านั้น ส่วนเนื้อหาบางคอลัมน์ก็มีสาระแตกต่างจากบทความ โดยเนื้อหาของบทความเน้นการนำเสนอสาระและการแสดงความคิดเห็น มีเหตุผลแต่คอลัมน์บางคอลัมน์อาจมีเพียงสาระเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อความบันเทิงและสนุกสนานเท่านั้น เช่น คอลัมน์ตลกขบขัน เป็นต้น มาลี บุญศิริพันธ์ (2550: 153) กล่าวถึงคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ไว้ว่า

นอกจากบทบรรณาธิการและบทวิจารณ์ เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว ในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง ๆ ยังประกอบด้วยข้อเขียนที่เรียกกันว่า “คอลัมน์” เป็นประเภทข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสะดวกแก่ผู้อ่านในการจดจำ เลือกอ่านข้อเขียนที่ตนชอบได้รวดเร็วขึ้น คอลัมน์ส่วนใหญ่ในหนังสือพิมพ์รายวันมีเนื้อหาในทางแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน ผู้เขียนประจำคอลัมน์เหล่านี้เรียกว่า “คอลัมน์นิสต์” หมายถึง ผู้เขียนบทความในคอลัมน์หนังสือพิมพ์เป็นประจำโดยลงชื่อผู้เขียนด้วย

คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ถือเป็นส่วนประกอบสำคัญของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันนั้นมีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบและเรื่องราว คอลัมน์ต่าง ๆ ถือเป็นสีสันของหนังสือพิมพ์ ที่จะสร้างความสนใจให้กับผู้อ่าน

“คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันอาทิตย์ ตั้งแต่วันอาทิตย์ที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 ถึง 22 มกราคม พ.ศ. 2549 นับเป็นเวลา 7 ปี รูปแบบคอลัมน์มีลักษณะสอดคล้องกับคอลัมน์ประเภทตอบจดหมาย ในขณะเดียวกันก็เป็นคอลัมน์ที่ประภาส ชลศรานนท์ใช้แสดงความคิดเห็นของตนเองในประเด็นต่าง ๆ จึงเป็นคอลัมน์ที่มีสองลักษณะตามที่ประภาส ชลศรานนท์ (2543: 49) ได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้

การเขียนคอลัมน์น่าจะเป็นประตู่หนึ่งที่ผมจะปล่อยออกมาได้อีก เหมือนตอนที่ผมแต่งเพลงผมก็ให้เสียงร้อง ให้ใครร้อง มันมีทางออกมันมีทางระบายออกมา ผมเลือกการตอบจดหมาย อาจจะเป็นเพราะว่าจริง ๆ ผมตั้งหลักก่อนว่าถ้าให้เขียนเรื่องทุกสัปดาห์ โดยคิดเรื่องเองว่าจะเขียนเรื่องอะไร ผมคงต้องมีสมุดบันทึกเล่มหนึ่งแล้วก็จด ด้วยความที่ไม่ได้เป็นคนทำรายวัน หรือรายสัปดาห์ ก็เลยนึกถึงตอนที่คุยกับน้อง ๆ ที่บริษัทพวกกลุ่ม “กระดาศพอดินสอแม่” เนี่ย เล่าเรื่องความคิดของผมหรือตอบปัญหาของเขา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานเรื่องอะไร ถ้าคล้าย ๆ อย่างนี้ผมจะเขียนได้ง่ายขึ้น

คอลัมน์ตอบจดหมายถือเป็นคอลัมน์ที่สำคัญ เปิดกว้างให้ผู้อ่านแสดงทรรศนะเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคมเพราะเป็นช่องทางหนึ่งที่สะท้อนทัศนะของผู้อ่านต่อประเด็นปัญหาในสังคม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อสังคม และเป็นพื้นที่สำหรับแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมเป็นอย่างมาก มาลี บุญศิริพันธ์ (2550: 153) กล่าวว่า

คอลัมน์ตอบจดหมายเป็นคอลัมน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านหรือประชาชนทั่วไปที่มีปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาส่วนรวม เขียนมาขอคำแนะนำหรือซักถามเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้เหล่านั้น โดยที่ผู้ควบคุมหรือดูแลคอลัมน์นี้ จะนำปัญหาที่ผู้อ่านหรือประชาชนซักถามมาตีพิมพ์เฉพาะข้อความที่เหมาะสมและสมควรที่จะตอบพร้อมทั้งคำตอบหรือคำแนะนำของผู้ควบคุมคอลัมน์นี้โดยขมวดไว้นอนท้ายของคอลัมน์ด้วย

กล่าวโดยสรุป คอลัมน์จดหมายจากผู้อ่านคือคอลัมน์ที่ผู้อ่านสามารถเขียนจดหมายมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ หรือประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย “คอลัมน์คุยกับประภาส” ก็มีลักษณะเป็นคอลัมน์จดหมายจากผู้อ่านเช่นเดียวกัน เพราะเปิดโอกาสให้ผู้อ่านเขียนจดหมายมาถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ทั่วไป ประภาส ชลศรานนท์ (2543: 49) กล่าวถึงเนื้อหาในคอลัมน์คุยกับประภาสไว้ดังนี้

คำถามวันนี้กับ 10 ปีที่แล้วที่ตอบใน "ไปยาลใหญ่" คนละเรื่องเลย สมัยนั้นส่วนใหญ่จะถามเรื่องเพลงแจ๊ส เพลงร็อกต่างกันอย่างไร ถามเรื่องพ่อแม่บังคับบ้าง แต่วันนี้ดนตรีไม่มีเลยครับ มากที่สุดคือเรื่องชีวิต ปรัชญาชีวิต เป็นความอยากรู้ เป็นการเจอทางตันแล้วเขียนมาถาม เหมือนตั้งคำถามของตัวเองแล้วหาคนคุยด้วย ตอนที่ผมอายุน้อยกว่านี้ชอบอ่านหนังสือ ชอบเรียนรู้ชีวิต ผมมีคำถามเหมือนที่เขาถาม มันจะคล้ายๆ กัน

“คอลัมน์คุยกับประภาส” จึงมีลักษณะเป็นคอลัมน์ตอบจดหมาย ขณะเดียวกันก็เป็นคอลัมน์ที่ผู้เขียนใช้แลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อ่าน เพราะความช่างคิดและการมองโลกในเชิงบวกที่ผู้อ่านทุกเพศทุกวัยชื่นชอบ “คอลัมน์คุยกับประภาส” ในหนังสือพิมพ์จึงได้รับการตีพิมพ์รวมเล่มถึง 8 เล่ม บางเล่มได้รับการตีพิมพ์ไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประภาส ชลศรานนท์ ผู้วิจัยพบว่าผู้ศึกษาค้นคว้า “คอลัมน์คุยกับประภาส” ได้แก่ บุปผา ละเอียด (2547) ศึกษาคอลัมน์ “คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ แนวคิด และกลวิธีการเสนอแนวคิด พบว่าใช้การนำเสนอด้วยรูปแบบแสดงการโต้ตอบระหว่างประภาส ชลศรานนท์กับผู้อ่านมากที่สุด เพราะเป็นการถาม-ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้อ่านจำนวนมากสนใจและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้อ่าน ในด้านการนำเสนอแนวคิด พบแนวคิดการมองสถานการณ์ในเชิงบวก แนวคิดการมองเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดการมองแบบแยกส่วน แนวคิดการมองวิธีมากกว่าเป้าหมาย แนวคิดพิจารณาความสมดุล แนวคิดมองว่ามนุษย์ทุกคนมีคุณค่า แนวคิดเชื่อมั่นในความดี แนวคิดให้ความสำคัญต่อระบบการศึกษา และแนวคิดการมองสิ่งต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยง จุดมุ่งหมายของการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ นั้นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผู้อ่าน และเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้อ่านที่กำลังเผชิญปัญหาต่าง ๆ โดยรูปแบบแนวคิดที่ปรากฏในคอลัมน์แสดงให้เห็นว่าประภาส มองสถานการณ์เชิงบวก มีความคิดสร้างสรรค์ เข้าใจจิตใจของผู้อ่าน มีการค้นคว้าความรู้ที่แปลกใหม่มาประกอบการนำเสนอเรื่อง ทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะติดตามอ่านอย่างต่อเนื่อง ดังที่ได้วิเคราะห์การมองสถานการณ์เชิงบวกของประภาส ชลศรานนท์จากตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3 เอกภพอันไม่สิ้นสุด ประภาสได้เปลี่ยนข้อความที่ผู้อ่านส่งมาด้วย
ข้อความใหม่ที่แสดงความหมายในเชิงบวกแทน ดังต่อไปนี้

สวัสดิ์ คุณประภาส

เรามีพ่อแม่ เราไม่มีพ่อแม่

เรามีพี่น้อง เราไม่มีพี่น้อง

เรามีเพื่อน เราไม่มีเพื่อน

เรามีคนที่เรารัก เราไม่มีคนที่เรารัก

โลกมีเรา โลกไม่มีเรา

แต่โลกยังหมุนต่อไป คุณเห็นด้วยไหมคะว่าในที่สุดเราไม่มีอะไร และจะไม่มีเรา
ด้วยใช่ไหม

สุนัน...

จะคิดกับชีวิตอย่างที่คุณสุนันเขียนมา หรือคิดอีกแบบหนึ่งอย่างนี้ก็ได้ ผมจะลอง
เขียนให้อ่านดูครับ

เรามีพ่อแม่ และจะเป็นพ่อแม่ของเราตลอดไป

เรามีพี่น้อง และเราจะเป็นพี่น้องกันตลอดไป

เรามีคนที่เรารัก ความรักของเราจะเป็นนิรันดร์

โลกมีเราและโลกจะจดจำเราไว้ชั่วกาลไม่ว่าโลกจะหมุนหรือหยุด ผมอยากให้อ่าน
พินิจดูดี ๆ ในแบบที่สองนี้ก็ได้แสดงความคิดในทางยึดติดแต่อย่างใดเหมือนกัน

(มะเฟื่องรอฟาน. 2553: 131)

บุบผา ละเอียด (2540: 96) ได้วิเคราะห์ตัวอย่างนี้ว่า เป็นการเปลี่ยนข้อความของ
ผู้อ่านที่ส่งมา เป็นข้อความที่มีความหมายในเชิงบวกแทน ข้อความที่ประภาสเขียนได้เปลี่ยน
ความหมายของข้อความแรก ที่แสดงให้เห็นการดำเนินชีวิตแบบโดดเดี่ยว ไม่ยึดติดกับสิ่งใด
กลายเป็นข้อความใหม่ที่สื่อให้เห็นสัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้าง ทั้งพ่อ แม่ พี่น้อง คนที่รัก
เพื่อสื่อให้เห็นว่าเราสามารถดำเนินชีวิตแบบไม่ยึดติดต่อสิ่งใดได้ โดยที่ยังคงให้ความสำคัญกับ
บุคคลรอบข้าง สังคม และโลก รูปแบบการมองสถานการณ์ดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าประภาส ชลศรานนท์
เป็นผู้ที่มีแนวความคิดเชิงบวก

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลงานของประภาส ชลศรานนท์ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเชิงบวก และลีลาภาษา พบว่ามีผู้สนใจศึกษามากมาย แต่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาผลงานของประภาส ชลศรานนท์ในประเด็นเรื่องการนำเสนอความคิดเชิงบวกผ่านลีลาการใช้ภาษา จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมในคอลัมน์คุยกับประภาส ของประภาส ชลศรานนท์ พบว่ามีลักษณะเด่นที่น่าสนใจคือ การนำเสนอความคิดเชิงบวกนั้นต้องอาศัยมุมมองและความคิดที่ ลุ่มลึก แล้วสื่อผ่านภาษาอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การนำเสนอความคิดเชิงบวกนั้นเด่นชัด และสื่อถึงผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการนำเสนอความคิดเชิงบวกผ่านลีลาภาษาในคอลัมน์คุยกับประภาส ของประภาส ชลศรานนท์ ว่าการนำเสนอความคิดเชิงบวกของประภาส ชลศรานนท์นั้น มีการใช้ลีลาภาษาอย่างไรเพื่อให้สารที่ต้องการสื่อถึงผู้อ่าน ชัดเจน โดดเด่น และมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

ความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส ของประภาส ชลศรานนท์

ความคิดเชิงบวกเป็นแนวความคิดที่เน้นการพัฒนามนุษย์ โดยใช้กระบวนการทางความคิด เนื่องจากเชื่อว่าความคิดของบุคคลเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรม บุคคลจะมีพฤติกรรมที่น่าพึงพอใจ ย่อมเกิดมาจากการมีความคิดที่ดี สร้างสรรค์ ได้แก่ การมีความคิดเชิงบวกซึ่งเกิดจากการรับรู้ และการมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดี มองเห็นข้อดีแม้ในสถานการณ์เลวร้าย ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม นอกจากนี้ความคิดเชิงบวกยังเป็นพื้นฐานในการคิดแก้ปัญหา และช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประภาส ชลศรานนท์ เป็นนักคิดที่สร้างสรรค์ผลงานด้านสื่อมวลชนหลายแขนง เช่น การแต่งเพลงให้กับศิลปินชื่อดังมากมาย อาทิ เฉลียง สามโทน การเป็นผู้ผลิตรายการที่น่าสนใจ และได้รับการยอมรับ เช่น รายการเกมทศกัณฐ์ รายการสู้เพื่อแม่ หรือแม้กระทั่งการเป็นนักเขียนประภาส ชลศรานนท์ มีผลงานด้านวรรณกรรมหลายรูปแบบ ได้แก่ เรื่องสั้น นิยาย นิทาน รวมไปถึงบทความ “คอลัมน์คุยกับประภาส” ซึ่งเป็นบทความตอบคำถามจากผู้อ่านซึ่งมีลักษณะเด่นที่น่าสนใจคือ การนำเสนอความคิดเชิงบวกในการตอบคำถาม หรือแลกเปลี่ยนมุมมองความคิดกับผู้อ่าน ทำให้ “คอลัมน์คุยกับประภาส” ได้รับความนิยมยาวนาน

ความคิดเชิงบวก คือ การแปลความหมาย หรือตีความสถานการณ์ต่าง ๆ ในแง่ดี มองเห็นสิ่งดี ๆ แม้ในสถานการณ์ที่เลวร้ายหรืออุปสรรค มีมุมมองว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นประโยชน์และมีคุณค่า ความคิดเชิงบวกจึงมีความสำคัญและได้รับความสนใจ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาบุคลากร สามารถสร้างและพัฒนาบุคคลได้ทุกวัย มีส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลมองโลกในแง่ดี สามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รวมทั้งเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ผู้วิจัยพบว่าใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ นำเสนอความคิดเชิงบวก 4 ประการ ได้แก่

- 3.1 การมองโลกในแง่ดี
- 3.2 การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 3.3 การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม
- 3.4 การคาดหวัง

3.1 การมองโลกในแง่ดี

การมองโลกในแง่ดี คือ ลักษณะการมองสถานการณ์ทุกอย่างตามความเป็นจริง และมองเห็นสิ่งที่ดีจากสถานการณ์ต่าง ๆ ดังที่ มาร์ติน เซลิเกแมน (Martin Seligman. 1991) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีไว้ว่าเป็นมุมมองความคิดในด้านดีของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยมองสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระพุทธภูมิ (ป.อ.ปยุตโต) (2542: 254) ว่า การมองโลกในแง่ดีสามารถมองได้สองแบบ คือ มองตามที่เป็นจริงกับมองในแง่ดีหรือมองให้เป็นประโยชน์

การมองโลกในแง่ดีมี 2 แบบ คือ (1) แบบมองเห็นความเป็นจริง (2) แบบมองเห็นประโยชน์ การมองที่ถูกต้องมี 2 อย่าง คือ มองตามเป็นจริง หรือมองตามที่เป็นอยู่อย่างหนึ่ง กับมองในแง่ดี หรือมองให้เห็นเป็นประโยชน์อย่างหนึ่ง สำหรับการมองอย่าง 1 ที่ว่ามองตามเป็นจริงนั้นเช่น เราจะวินิจฉัยอะไรต่าง ๆ นี้ จะมองแต่แง่ดีเสมอไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้ามองเพื่อวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ต้องมองที่มันเป็น มองตามเป็นจริง แต่ถ้าเรื่องนั้นไม่เกี่ยวกับการวินิจฉัยความจริง ก็ต้องมองในแง่เอาประโยชน์ คือ มองในแง่ดี

เสาวนีย์ พงษ์ (2542: 49) กล่าวถึงการมองโลกในแง่ดีว่าเป็นมุมมองที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตว่าเป็นการมองเห็นด้านดีหรือประโยชน์จากสถานการณ์ที่เลวร้ายไม่ยอมให้ความผิดหวังหรือความล้มเหลวมาทำลายชีวิต

การมองโลกในแง่ดี เป็นการคิดเชิงบวก เป็นการมองเห็นด้านดีหรือประโยชน์ แม้ในสถานการณ์เลวร้าย คนมองโลกในแง่ลบ มักเชื่อว่าเหตุการณ์เลวร้ายเป็นผลจากเงื่อนไขตายตัวที่แก้ไขไม่ได้ และเรื่องดี ๆ จะเกิดขึ้นจากเงื่อนไขชั่วคราว ส่วนคนมองโลกในแง่ดีจะถือว่าความล้มเหลวเกิดจากสาเหตุเพียงครั้งคราวที่แก้ไขไม่ได้ และถือว่าสาเหตุของเรื่องน่าย็นดินั้นดำรงอยู่ถาวร คนที่มองโลกในแง่ร้ายจะยอมให้ความผิดหวังในด้านหนึ่งของชีวิตมีผลต่อด้านอื่น ๆ ส่วนคนมองโลกในแง่ดีกลับไม่ยอมให้ความล้มเหลวเข้ามาทำลายทั้งชีวิต

สรุปว่าการมองโลกในแง่ดีคือ การมองเห็นข้อดีของบุคคล สถานการณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง แม้จะเกิดปัญหาหรืออยู่ในภาวะเลวร้าย ซึ่งลักษณะการมองเห็น “ข้อดี” ถือเป็นลักษณะของการมีความคิดเชิงบวก

การมองโลกในแง่ดี นับเป็นลักษณะเด่นใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ที่สื่อถึงความคิดเชิงบวกได้ชัดเจนที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านมีมุมมองต่อตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมในแง่ดี มองเห็นข้อดีของบุคคล และสถานการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่า ประภาส ชลศรานนท์ นำเสนอการมองโลกในแง่ดี 2 ประการ ได้แก่ การมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี และการมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี ดังนี้

3.1.1 การมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี

การมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี หมายถึง การมีความคิดที่มนุษย์ทุกคนมีด้านดีในตนเอง มีคุณค่าและมีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองทุกด้าน ซึ่งเป็นลักษณะของการมีความคิดเชิงบวก ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” นำเสนอการมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี 4 ประการ ได้แก่ การเชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์ การเชื่อมั่นในศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์ การยกย่องเพชฌัญญ์ และการมองเห็นคุณค่าของมนุษย์ ปรากฏ 27 ตอน

3.1.1.1 การเชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์

“คอลัมน์คุยกับประภาส” สื่อให้เห็นว่า มนุษย์ทุกคนแตกต่างกันหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นชาติกำเนิด สติปัญญา หรือความสามารถ เป็นต้น ทุกคนสามารถเป็นคนดีได้เท่ากัน และเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนมีความดีเป็นพื้นฐาน ทุกคนปรารถนาที่จะเป็นคนดี และสามารถเป็นคนดีได้ ซึ่งเป็นการเชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์ ปรากฏ 7 ตอน ได้แก่ ตอนไหว้ ตอนผ้าขาว/จดหมายลูกโซ่ ตอนธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์ ตอนความรักไม่มีในโลก ตอนลูกแก้ว ตอนทฤษฎีดูง่าย ๆ และตอนพันธุ์มนุษย์ ซึ่งแต่ละตอนนำเสนอให้เห็นว่ามนุษย์ ทุกคนเฝ้าต้องการเป็นคนดี ไม่มีใครต้องการเป็นคนไม่ดีหรือเป็นภาระของสังคม คนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะเป็นได้ด้วยปัญญาที่มี และแรงที่ทำได้ ดังตอนลูกแก้ว กล่าวถึง การแบ่งแยกมนุษย์โดยเชื้อชาติ ซึ่งประภาส ชลศรานนท์สื่อให้เห็นว่าควรให้คุณค่าที่ความดีงามของมนุษย์มากกว่าการแบ่งแยกที่เชื้อชาติ ตอนทฤษฎีดูง่าย ๆ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้อ่านที่ไม่มั่นใจในเรื่องความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง โดยนำเสนอให้มองผู้อื่นที่คุณค่าความดีงามในจิตใจ เช่นเดียวกับตอนพันธุ์มนุษย์ ซึ่งผู้อ่านคิดว่าเพื่อนร่วมงานไม่เคารพตน จึงนำเสนอมุมมองให้เห็นว่าเราไม่ควรตัดสินผู้อื่นที่บุคลิกลักษณะหรือรูปลักษณ์ภายนอก ควรตัดสินที่ความดีงามภายในจิตใจ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการวิเคราะห์ดังนี้

ดอกบัว เป็นดอกไม้ที่ชาวพุทธนิยมนำมาบูชาพระโดยมีนัยความหมายที่ลึกซึ้งว่า เป็นดอกไม้ที่ขึ้นจากโคลนตมต่างๆ แต่กลับชาวพุทธจึงงามเหมาะแก่การบูชา นัยความหมายที่ชาวพุทธเลือกดอกบัวก็คือ แม้คนเราเกิดมาในที่ที่ต่ำต้อยก็สามารถเติบโต ขึ้นไปเป็นคนดีคนบริสุทธิ์ได้ พระพุทธเจ้าเองก็ทรงนำดอกบัวมาอุปมาอุปไมยสอนเรื่อง ดอกบัวสี่เหล่า

(เชื่อกถกถ้อยมัตถกถ้อย. 2553: 100)

การกล่าวเปรียบเทียบเรื่องชาติกำเนิดของมนุษย์กับดอกบัว ในตอนไหว้ ที่ทำให้ เห็นว่าดอกบัวเป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และความเชื่อทางศาสนาพุทธ นำมาใช้ใน พิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์เพราะถือว่าเป็นสิริมงคล นัยยะของดอกบัวสอดคล้องกับความดีงามของมนุษย์ นั่นคือดอกบัวเกิดมาจากสถานที่ต่ำต้อย เกิดจากโคลนตม แต่เมื่อเจริญเติบโตกลับกลายเป็น ดอกไม้ที่ผู้คนนิยมนำไปบูชาพระ ในทางศาสนาพุทธถือว่าดอกบัวได้ชำระล้างความสกปรกของ โคลนตมผ่านน้ำจนใสสะอาด จึงถือว่าดอกบัวนั้นเป็นดอกไม้ที่บริสุทธิ์ สะอาด เปรียบได้กับมนุษย์ ที่แม้จะมีชาติกำเนิดต่ำต้อยต่ำเพียงใด แต่สามารถเติบโตเป็นคนดีได้ หากได้รับการอบรมสั่งสอนที่ดี เพื่อสื่อให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนสามารถเป็นคนดีได้ ไม่ว่าจะมีความดีอย่างไร เป็นการสื่อให้เห็น ถึงการเชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์ นอกจากนี้ยังนำเสนอความคิดว่ามนุษย์ทุกคนมีความดีงาม ในตอน ไหว้ ดังนี้

ส่วนเรื่องที่ว่าคนบางคนไม่น่าไหว้ คิดอย่างนี้ดีไหมครับคุณสมเกียรติ สำหรับความ เป็นมนุษย์แล้ว มนุษย์ทุกคนสมควรได้รับการกราบไหว้ ไม่ว่าเขาจะเป็นถึงนายกรัฐมนตรี หรือเป็นแค่คนกวาดถนน และไม่ว่าเขาจะเป็นนักบุญหรือคนบาปแค่ไหนก็ตาม

หากเรารู้สึกไม่อยากไหว้ใคร เราก็คิดเสียว่าอย่างน้อยที่สุดเขาก็ต้องมีดีอะไร สักอย่างหนึ่ง

ขึ้นชื่อว่ามนุษย์แล้วมันต้องมีสักอย่างหนึ่งหรือกว่า แล้วเราก็ไหว้เขาตรงนั้น ดีไหมครับ และนี่แหละครับ คือวัฒนธรรมการไหว้ของคนไทยในความรู้สึกของผม

(เชื่อกถกถ้อยมัตถกถ้อย. 2553: 98-99)

ประกาศ ชลศรานั้นที่นำเสนอมุมมองการปฏิบัติต่อคนที่ไม่ควรได้รับความเคารพ โดยผสมผสานเรื่องของการไหว้และความดีของมนุษย์ ให้เห็นความสำคัญของการไหว้ซึ่งเป็น วัฒนธรรมการทักทายเมื่อพบหรือลากัน แสดงถึงความมีสัมมาคารวะของผู้ไหว้ และเป็นการ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปัญหาของผู้อ่านในตอนนี้เป็นต้องการไหว้บางคนซึ่งอาจเป็นเพราะ ไม่พอใจบุคคลนั้น ประกาศ ชลศรานั้นที่จึงชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีทั้งความดีและความไม่ดี ในตนเอง ควรเลือกมองด้านดีของบุคคลมากกว่าจะมองด้านที่ไม่ดี ไม่มีใครที่ดีหรือเลวไปทั้งหมด

อย่างน้อยทุกคนย่อมมีข้อดีในตนเอง หากจำเป็นต้องอยู่กับคนที่เราไม่ชอบต้องปรับตัว ปรับมุมมองของเราให้อยู่กับคนเหล่านั้นให้ได้คือการเลือกมองด้านดีของเขาเหล่านั้น

ตอนผ้าขาว/จดหมายลูกโซ่ เปรียบเทียบเด็กกับผ้าขาว เนื่องจากผ้าขาว มีหลายชนิด อาทิ ผ้าขาวเนื้อลินิน มีเส้นใยเหนียว ทนทาน แต่ยับง่าย ส่วนผ้าฝ้าย 100% เนื้อผ้านุ่ม เพราะมาจากธรรมชาติ มีความยืดหยุ่นสูง ระบายความร้อนและซับน้ำได้ดี แต่ใช้งานบ่อย ๆ จะเปลี่ยนรูปทรง หรือผ้าขาวเนื้อโพลีเอสเตอร์ ย้อมสีติดยาก ไม่ดูดซับน้ำ ไวต่อความร้อน แต่ทนต่อการขัดสี จะเห็นได้ว่าเนื้อผ้าแต่ละชนิดมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน แต่ทุกชนิดเป็นผ้าขาว เหมือนกันตามธรรมชาติ แม้ถูกนำไปใช้หรือถูกแต่งแต้มสีสันจนกลายเป็นผ้าสีอื่น แต่โดยพื้นฐาน ก็ยังคงเป็นผ้าขาว เช่นเดียวกับมนุษย์ล้วนมีพื้นฐานมาจากวัยเด็กซึ่งมีความดีงามมาก่อน

เด็กทุกคนเป็นเหมือนผ้าขาว แต่เป็นผ้าขาวคนละเนื้อ
 ผ้าขาวนั้นมีทั้งเนื้อลินิน เนื้อฝ้าย 100% เนื้อโพลีเอสเตอร์ ฯลฯ ไม่ว่าจะบางเป็น
 ผ้าขาวบางก็เป็นผ้าขาว หรือหนาเป็นผ้าใบก็เป็นผ้าขาว เด็กแต่ละคนซึมซับสีสันที่
 แต่งแต้มลงไปได้ไม่เหมือนกัน เรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน เก่งได้ไม่เท่ากัน ตามลักษณะของเนื้อผ้า
 แต่เป็นคนดีได้เท่ากัน
 คนทุกคนเกิดเป็นผ้าขาว ทุกคนเป็นคนดีมาก่อนและอยากเป็นคนดีตลอดไป
 แต่สีย้อมผ้าบางชนิดก็ย้อมติดสนิทเหลือเกิน ที่ผมว่าทุกคนอยากเป็นคนดีนั้น เพราะผมเห็น
 ว่าเวลาดูหนังผมไม่เคยเห็นใครคนไหนชอบตัวโกงเลย ทุกคนชอบและเชียร์พระเอกนางเอก
 ทั้งนั้น

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 156)

การเปรียบเทียบเด็กกับผ้าขาวก็เพื่อสื่อให้เห็นถึงธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ นั่นคือความดีงาม มนุษย์ทุกคนมีความดีเป็นพื้นฐาน และทุกคนอยากเป็นคนดี แม้จะมีความแตกต่างกันเช่นเดียวกับผ้าหลายประเภท ลักษณะการมองเห็น “ความดี” ของมนุษย์จึงสื่อถึงการมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี เชื่อมั่นในความดีงามอันเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ดังที่ ประภาส ชลศรานนท์สรุปว่า “เพราะผมเห็นว่าเวลาดูหนังผมไม่เคยเห็นใครคนไหนชอบตัวโกงเลย ทุกคนชอบและเชียร์พระเอกนางเอกทั้งนั้น” นอกจากนี้ในตอน**ธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์** เป็นตัวอย่างจากการไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์กับครอบครัว ซึ่งเป็นประเทศที่เข้มงวดกับระเบียบต่าง ๆ หากทำผิดก็จะถูกปรับ บุตรชายของประภาส ชลศรานนท์ซึ่งยังเล็กอยู่ถามว่า “อ๊แล้วไม่ล้างกันเสียค่าปรับเท่าไร” เนื่องจากหาสายชำระไม่เจอ

“ธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์นั้นดีงามเสมอ” เด็ก ๆ นะเสแสร้งไม่เป็นหรอกครับ
 นี่ถ้าใครให้พรวิเศษสักข้อหนึ่ง ผมจะขอเสกให้พวกนักการเมือง พวกข้าราชการที่โกงบ้าน
 กินเมืองอยู่ กลับไปมีความนึกคิดเหมือนเด็ก ๆ อีกครั้งหนึ่งครับ
 ผมอยากรู้ว่าใครอีแล้วไม่ล้างกันบ้าง

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 195)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าวัยเด็กของมนุษย์เป็นวัยที่ยังไม่ถูกปรุงแต่งความคิด
 มีความใสซื่อ ละอายต่อการทำความผิด วัยเด็กจึงเป็นวัยที่สื่อถึงความดีงามตามธรรมชาติของ
 มนุษย์ได้มากที่สุด แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีพื้นฐานของความดี เป็นการเชื่อมั่นในความดีงาม
 ของมนุษย์ สอดคล้องกับตอนความรักไม่มีในโลก กล่าวถึงกิเลส เป็นสิ่งเกาะติด สิ่งประอะเปื้อน
 สิ่งสกปรก แฝงติดอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ทำให้จิตใจของมนุษย์เปลี่ยนสภาพจากใจที่ใสสะอาดเป็น
 ขุ่นมัว เหมือนกับครีมรองพื้นที่มีหน้าที่ปกปิดไม่ให้เห็นสภาพผิวหน้าที่แท้จริง การเปรียบเทียบ
 มนุษย์กับใบหน้าที่รองพื้นด้วยครีมยี่ห้อกิเลส เพื่ออธิบายให้เห็นว่าแท้จริงแล้วจิตใจของมนุษย์มี
 ความดีงาม เช่นเดียวกับผิวหน้าภายใต้ครีมรองพื้น มนุษย์มีความดีงามเป็นพื้นฐานมาแต่ดั้งเดิม
 เพียงแต่ถูกกิเลสครอบงำจิตใจ มนุษย์ทุกคนสามารถมีจิตใจที่บริสุทธิ์ดีงาม หากลดละกิเลสในจิตใจ
 ลงได้ ดังที่ประภาส ชลศรานนท์เชื่อมั่นว่า ทุกคนอยากเป็นคนดี ลักษณะการมองเห็น “ความดี”
 ของมนุษย์จึงถือเป็นการมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี สื่อถึงการมีความคิดเชิงบวก

แล้วผมก็จบบทความวันนี้โดยไม่ได้อบอะไรคุณเส้นขนานเลย แม้ผมจะมีความ
 เชื่อส่วนตัวว่า มนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาเหมือนใบหน้าที่รองพื้นด้วยครีมยี่ห้อกิเลส บางคนก็
 รองพื้นเสียจนไม่เห็นผิว แต่ภายใต้ครีมรองพื้นที่พอกอยู่นั้น ใบหน้าผ่องแผ้วของคุณ
 มีอยู่จริง

และทุกคนรอที่จะล้างมันออก

(ยอดมนุษย์ล่าลอง. 2553: 25)

3.1.1.2 การเชื่อมั่นในศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์

การเชื่อมั่นในศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์ ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” คือ การมีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพ อันได้แก่ความสามารถสูงสุดที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ประกอบกับการมีสติปัญญา มีความคิด ซึ่งทั้งศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเชื่อมั่นว่าสติปัญญาและความสามารถของมนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้าหมั่นฝึกฝนและตั้งใจจริง การเชื่อมั่นในศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์ ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ปรากฏ 9 ตอน ได้แก่ ตอนจุดล้ายันมันกลับไป ตอนชานตาคลอส ตอนกบบาลไทย ตอนจดหมายจากคนล่าฝัน ตอนยกมือไหว้พระเจ้า ตอนคนฉลาดทั้ง 7 ตอนคุยกับประภาสฉบับ a day ตอนไกลเกินจินตนาการ และตอนสามก๊ก โดยแต่ละตอนแสดงให้เห็นว่า ความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์พัฒนาได้ มนุษย์มีศักยภาพมากกว่าที่ตนเองคิดว่าจะทำได้ สามารถใช้สติปัญญาเปลี่ยนวิกฤตที่เกิดขึ้นในชีวิตให้เป็นโอกาส และเอาชนะปัญหาหรือความยากลำบากได้เสมอ ไม่มีอะไรที่ยากเกินกว่าความสามารถของมนุษย์ที่จะทำ ดังตอนชานตาคลอส สื่อให้เห็นว่ามนุษย์สามารถใช้สติปัญญาแก้ไขสถานการณ์เลวร้ายในชีวิต ช่วงเดือนธันวาคมที่อากาศหนาวมากหรือเดือนเมษายนที่อากาศร้อนมาก มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาที่ไม่ดีนั้น ให้กลายเป็นช่วงเวลาดี อย่างวันคริสต์มาสและวันสงกรานต์ ตอนจุดล้ายันมันออกไป นำเสนอเรื่องราวของผู้พิการทางร่างกาย แต่สามารถเป็นนักกีฬา สร้างชื่อเสียงให้ประเทศ เพื่อสื่อให้เห็นว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ถ้ามีความพยายามและตั้งใจ ตอนกบบาลไทย กล่าวถึงการไปท่องเที่ยวต่างประเทศเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม การใช้สินค้าต่างประเทศตามความจำเป็น แล้วแสดงความเชื่อมั่นที่มีต่อศักยภาพของชาวไทยว่าสามารถพัฒนาประเทศไทยให้ทัดเทียมกับนานาประเทศได้ หากเราพัฒนาคุณภาพของประชาชน ตอนจดหมายจากคนล่าฝัน เชื่อมั่นว่าคนรุ่นใหม่ก็มีศักยภาพในการทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อประเทศชาติ ตอนยกมือไหว้พระเจ้า กล่าวถึงการทำงานไม่เต็มหน้าที่งานจึงไม่สมบูรณ์ จึงแสดงความเชื่อมั่นว่าทุกคนมีศักยภาพที่จะทำงานดีที่สุดได้ หากมีความพยายามและตั้งใจทำ

ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างดังที่ ประภาส ชลศรานนท์ สื่อให้เห็นการเชื่อมั่นในสติปัญญาของมนุษย์ว่าสามารถพัฒนาได้ ดังปรากฏในตอนคนฉลาดทั้ง 7

แล้วถามว่าสำหรับคนที่ไม่มีเลยจะฝึกให้มีขึ้นได้ไหม ในความคิดส่วนตัวผมว่าได้ ผมมองว่าความฉลาดของคนเรานี้ฝึกฝนกันได้ แต่จะได้มากหรือน้อยก็ต้องยอมขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกมากมาย และคงต้องยอมรับว่าแต่ละคนย่อมได้รับผลจาก การฝึกไม่เท่ากัน

(มะเฟื่องรอฟาน. 2553: 41-42)

ความฉลาดคือความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ ซึ่งมีมากน้อยแตกต่างกันไป ความฉลาดของมนุษย์ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความแตกต่างทางสิ่งแวดล้อมรอบตัวภายนอก เช่น ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างหรือขีดจำกัดต่าง ๆ แต่มนุษย์สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ทุกด้าน ประภาส ชลศรานนท์จึงมีมุมมองว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะฝึกฝนและพัฒนาสติปัญญาของตนเองได้ แสดงให้เห็นว่าประภาส ชลศรานนท์เชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ มองโลกตามความเป็นจริง และยอมรับความแตกต่างของมนุษย์

ประภาส ชลศรานนท์กล่าวถึงความสามารถของชาวยิวที่สามารถพัฒนาประเทศอิสราเอล จากประเทศที่แห้งแล้งจนกลายเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงด้านระบบการชลประทานในตอนคุยกับประภาสฉบับ a day

ผมเลือกอิสราเอล ใคร ๆ ก็รู้ว่าชาวยิวนั้นเก่งเพียงใด ทะเลทรายแห้งแล้งอย่างนั้น คนยิวยังสามารถพัฒนาพื้นที่จนเริ่มมีผลหมากรากไม้กับเขาบ้างแล้ว ปัจจุบันนี้อิสราเอลมีชื่อเสียงเรื่องระบบชลประทานเป็นอย่างมาก มนุษย์เรานี้ก็แปลกดีนะครับ ยิ่งลำบากเรื่องไหนยิ่งกดดันให้ต้องเก่งในเรื่องนั้น

“ถ้าจะย้ายผมอยากย้ายอิสราเอลไปอยู่ขั้วโลกใต้ ผมเชื่อว่าคนยิวจะต้องเอาชนะธรรมชาติได้ ทำเล่นไปเรื่อย ๆ คนยิวยาจจะทำให้ต้นไม้ขึ้นเต็มขั้วโลกไปหมด”

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 107)

ตัวอย่างนี้สื่อให้เห็นว่ามนุษย์มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะศักยภาพทางด้านสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรค จากตัวอย่างกล่าวถึงประเทศอิสราเอลที่มีปัญหาเรื่องความแห้งแล้งของพื้นที่ แต่ชาวอิสราเอลก็สามารถพัฒนาภูมิประเทศจนสามารถปลูกต้นไม้ได้และมีระบบชลประทานที่มีชื่อเสียง ประภาส ชลศรานนท์จึงมีมุมมองว่าแม้จะย้ายชาวอิสราเอลไปอยู่ในที่ที่ต่างจากทะเลทราย เช่น ขั้วโลกใต้ ดินแดนที่มีอากาศหนาวเย็นที่สุดในโลก โดยพื้นที่เกือบทั้งหมดปกคลุมด้วยน้ำแข็ง และยังเป็นดินแดนร้างแล้งที่ใหญ่ที่สุดในโลก ไม่มีมนุษย์ตั้งรกรากอยู่อาศัยถาวร หากชาวอิสราเอลต้องอาศัยอยู่ขั้วโลกใต้ก็น่าจะสามารุใช้สติปัญญาในการพัฒนาพื้นที่ขั้วโลกใต้ที่มนุษย์ไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ ให้กลายเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ หรือเจริญก้าวหน้ามากได้ สื่อให้เห็นว่าไม่ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ หากมนุษย์ใช้ปัญญา ก็จะสามารถแก้ปัญหานั้นได้ หรือในทางที่ดีกว่านั้นมนุษย์อาจพัฒนาสิ่งที่เป็ปัญหาหรืออุปสรรคนั้นให้เ็นถึงการพัฒนาอย่างสูงสุด จึงเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

ตอนไกลเกินจินตนาการ เป็นการนำเสนอมุมมองเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

คำถามหนึ่งที่ผมมักถูกถามเสมอทั้งทางจดหมาย และเวลาไปบรรยายตามสถานศึกษา นั่นคือความคิดสร้างสรรค์ฝึกกันได้ไหม

ตอบสั้นๆ เลยครับว่าได้

อันที่จริงมนุษย์ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์อยู่แล้วเต็มเปี่ยม จนแทบจะเรียกได้ว่ามันถูกแนบให้เกิดมาพร้อมกับมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น

(ยอดมนุษย์ลาลอง. 2553: 189)

การที่ผู้อ่านให้ความสนใจเกี่ยวกับการฝึกฝนเพื่อให้มีความคิดสร้างสรรค์ สื่อให้เห็นว่า มนุษย์มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดของสมอง เป็นความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่จากเดิม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่ เพราะมนุษย์พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ผลผลิตทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์จึงสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม ประภาส ชลศรานนท์ ได้แสดงให้เห็นว่า ความคิดเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ธรรมชาติสร้างมาให้มนุษย์ และมนุษย์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ สื่อให้เห็นการเชื่อมั่นในศักยภาพทางสติปัญญาของมนุษย์

3.1.1.3 การยกย่องเพศหญิง

การยกย่องเพศหญิง คือ การมองเห็นคุณค่า ความสำคัญและความสามารถของเพศหญิง ถือเป็นมุมมองโลกในแง่ดี โดยเฉพาะ “แม่” ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคม ดังที่ประภาส ชลศรานนท์ ได้แต่งบทละครเรื่องเหมือนแม่ครึ่งหนึ่งก็ฟังใจ และเรื่องผู้หญิงที่อยากกอดตลอดชีวิต เป็นการสื่อถึงการยกย่องคุณค่าของเพศหญิง โดยเฉพาะ “แม่” บุคคลผู้มีภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่คือการสร้างคน การยกย่องเพศหญิงปรากฏ 9 ตอน ได้แก่ ตอนผู้หญิงสวย ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย 3 ตอนวัน ๆ ของแม่ ตอนผู้หญิงเก่ง ตอนมุมมองชีวิต ตอนตัวกินฝัน ตอนตัวกินฝัน 2 และตอนเสื้อคอลึก ในแต่ละตอนสื่อให้เห็นความสำคัญของเพศหญิงโดยเฉพาะแม่ ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญคือการอบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งจะกลายไปเป็นบุคลากรของสังคม สังคมจะดีหรือไม่ดี แม่จึงมีส่วนสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ เพราะแม่คือผู้สร้างรากฐานให้กับบุคลากรเหล่านั้น และสื่อให้เห็นว่าผู้หญิงทุกคนมีคุณค่าในตนเอง ดังเช่นตอนผู้หญิงกับผู้ชาย3 ผู้หญิงที่เลี้ยงลูกอยู่กับบ้านควรได้รับการยกย่องเท่ากับผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน เพราะการเลี้ยงลูกก็คืองานสำคัญที่มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของ

ประเทศ ตอนวัน ๆ ของแม่ นำเสนอความรักอันบริสุทธิ์ของแม่ที่มีต่อลูก แม่เสียสละทุกอย่างในชีวิตเพื่อลูกได้ ยอมทำงานหนัก อดหลับอดนอนเพื่อลูก หน้าที่ของแม่ไม่มีวันหยุดตราบสิ้นลมหายใจ ตอนผู้หญิงเก่ง กล่าวถึงความสวยงามของผู้หญิงไม่ได้อยู่ที่การมีรูปร่างหน้าตาดีเพียงเท่านั้น ผู้หญิงสวยได้เพราะสติปัญญาและความสามารถ ส่วนความงามภายนอกเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนก็เปลี่ยนแปลงได้ แต่ความงามภายในจะอยู่คงทนยาวนาน ตอนมุมมองของชีวิต คำประพันธ์ที่นำเสนอความสำคัญของแม่ การเป็นแม่แม้จะไม่ต้องใช้แรงงาน แต่การเลี้ยงลูกเป็นงานที่ต้องทำตลอดเวลา งานของแม่จึงเป็นงานที่หนัก แม่คือผู้ที่สร้างคนไปพัฒนาชาติ ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย ธรรมชาติสร้างผู้หญิงกับผู้ชายให้แตกต่างกัน ผู้ชายมีหน้าที่ทำงาน หาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่ดูแลบ้าน ดูแลทุกคนในครอบครัว งานของผู้หญิงหรือผู้ชายมีความสำคัญเท่ากัน

ผู้หญิงไทยในสมัยโบราณมีลักษณะเป็นแม่บ้านแม่เรือน ดูแลลูก ทำงานบ้าน อยู่กับบ้าน เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปผู้หญิงได้รับการยกย่องให้มีความสามารถและทำงานได้ทัดเทียมกับผู้ชาย ผู้หญิงเก่งในทัศนคติของยุคปัจจุบันจึงมักเป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงที่เป็นแม่บ้าน ทำงานบ้าน เลี้ยงลูกในปัจจุบัน มักถูกมองว่าเป็นผู้หญิงไม่เก่ง ไม่มีคุณค่า ไม่ค่อยได้รับการยกย่อง ทั้งที่การทำงานบ้านและเลี้ยงลูกเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญ เช่นเดียวกับการทำงานนอกบ้าน ความขัดแย้งของประเด็นนี้จึงอยู่ที่ว่าผู้หญิงเก่งคือผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน ทำงานในสำนักงานเท่านั้นหรือ ประภาส ชลศรานนท์สื่อให้เห็นว่าคุณค่าของผู้หญิงไม่ได้อยู่ที่การศึกษาหรือหน้าที่การงานเท่านั้น ผู้หญิงทุกคนมีคุณค่าในตนเองและสามารถเป็นผู้หญิงเก่งและฉลาดได้เท่าเทียมผู้ชายไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด ทำอาชีพใด แสดงถึงการยกย่องและมองเห็นคุณค่าของเพศหญิง ดังปรากฏตอนผู้หญิงเก่ง เพื่อนำเสนอว่าผู้หญิงทุกคนสามารถเป็นคนเก่งและฉลาดได้

ผู้หญิงเก่งหรือผู้หญิงฉลาดของผมนั้น ไม่จำเป็นต้องเรียนสูงอะไรหรอกครับ เพราะไม่ว่าจะมีปริญญาเป็นถึงศาสตราจารย์ หรือมีแค่ประกาศนียบัตรประถมหก ผู้หญิง ทุกคนก็เป็นผู้หญิงเก่ง ผู้หญิงฉลาดได้ทั้งนั้น และถึงไม่ได้ใส่สูทออกคำสั่งในสำนักงานก็ไม่ได้หมายความว่า คุณจะเป็นผู้หญิงไม่เก่ง

ไม่ว่าจะยกมือในสภาหรือยกกระทะในครัว ทุกนางและนางสาวก็ย่อมเป็นผู้หญิงเก่ง ผู้หญิงฉลาดได้เท่ากัน

(กบเหลาดินสอ, 2553: 17)

ความสำคัญของเพศหญิงซึ่งเป็น “แม่” ปรากฏในตอนตัวกิ้นผัน

บางทีผมก็คิดเล่นๆ ว่า “แม่” นี่มันเป็นวิชาชีพหรือเปล่า
 จะมีใครกล้าปฏิเสธผมหรือครับ ถ้าผมจะบอกว่าคนเป็นแม่นั้นเหนื่อยมาก และจะมีใครกล้าค้านผมไหม ถ้าผมจะบอกว่าความเป็นแม่นั้นสำคัญที่สุด
 แม่เลี้ยงลูกทั้งร่างกายและจิตใจ เลี้ยงทั้งความจริงและความฝัน บุคคลสำคัญของโลกเป็นผู้เป็นคนมาได้นี้จากแม่ทั้งนั้น
 ดังนั้นแล้วหากจะเรียกว่าแม่เป็นตัวจักรตัวใหญ่ที่สุดที่สร้างสังคมให้เป็นปึกแผ่นก็คงไม่ผิด
 ถึงจะไม่ได้เป็นวิชาชีพโดยตรง แต่ผมว่าหากโลกเราจะมี “คณะแม่” หรือ “มหาวิทยาลัยมารดา” ขึ้นมาเพื่อศึกษาและสร้างพื้นฐานความคิดอันดีแก่ลูกผู้หญิงก็น่าสนใจดีใช่ไหมครับ

ผมคิดเล่นๆ นะครับ แต่ว่าไปผมก็ซักจะชอบเสียแล้วความคิดนี้

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 83)

การทำงานแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ งานที่เป็นอาชีพ กับงานที่เป็นวิชาชีพ อาชีพคืองานที่ทำแล้วได้รับค่าตอบแทน ส่วนวิชาชีพได้รับการยกย่องที่สูงกว่านั้นเพราะงานที่เป็นวิชาชีพคือ งานที่ผู้ทำงานได้ปฎิญาณว่าจะอุทิศตัวทำไปตลอดชีวิต เป็นงานที่ต้องได้รับการอบรมสั่งสอนมานาน เป็นงานที่มีขนบธรรมเนียมและจรรยาของหมู่คณะโดยเฉพาะ ประภาส ชลศรานนท์กล่าวยกย่อง “แม่” ในเชิงเปรียบเทียบกับการทำงานวิชาชีพ เนื่องจากงานของแม่เป็นงานที่ต้องทำไปตลอดชีวิต วิธีการเลี้ยงลูกได้รับการอบรมสั่งสอนจากรุ่นไปสู่รุ่น สอดคล้องกับลักษณะของวิชาชีพ ตัวอย่างนี้จึงสื่อให้เห็นความสำคัญของ “แม่” เพราะแม่คือผู้อบรมเลี้ยงดูบุคคลที่จะไปสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม งานของแม่จึงเป็นงานหนัก เป็นหน้าที่อันยิ่งใหญ่คือการเลี้ยงลูก ประภาส ชลศรานนท์ยกย่องและชี้ให้เห็นความสำคัญของ “แม่” และจากตอนเดียวกัน ประภาส ชลศรานนท์ กล่าวถึงแม่ของตนเองเพื่อสื่อให้เห็นความสามารถของผู้เป็นแม่ที่ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ แต่แม่ก็ยอมลำบากเหน็ดเหนื่อย ทุ่มเททำงานหนัก เพื่อส่งเสียให้ลูกมีการศึกษามืออนาคตที่ดีเท่าที่แม่จะทำได้ สื่อให้เห็นการยกย่องเพศหญิง ซึ่งก็คือ “แม่”

ถามว่าท่านเป็นผู้หญิงที่ฉลาดไหม ไม่รู้สิครับ ก็ไม่เคยเห็นสิบแปดมงกุฎที่ไหน มาหลอกลวงท่านสำเร็จเท่าที่จำความได้ และแม้ว่าท่านจะอ่านหนังสือไม่ออกสักตัว แต่ท่านก็ขอเงินทุกเบี้ยทุกบาทที่มีอยู่ในไหในลิ้นชักส่งลูกทุกคนเรียนจนจนถึงที่สุด ผมว่านี่แหละครับ ความฉลาดของคนเป็นแม่

(กบเหลาดินสอ, 2553: 17 - 18)

ลักษณะการยกย่องเพศหญิงปรากฏอีกในตอนผู้หญิงสวย ธรรมชาติสร้างให้เพศหญิงเป็นเพศที่รักสวยรักงามเพื่อดึงดูดเพศตรงข้าม ลักษณะสวยงามที่มองเห็นได้ง่ายที่สุดคือรูปร่างหน้าตา ลักษณะทางกายภาพภายนอก ความขัดแย้งของเรื่องนี้จึงอยู่ที่ว่าผู้หญิงบางคนมีขาดลักษณะทางกายภาพดังกล่าวมักขาดความมั่นใจในตนเอง วิตกกังวลว่าตนเองเป็นผู้หญิงไม่สวย ซึ่งประภาส ชลศรานนท์ได้นำเสนอมุมมองว่ามนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกัน สิ่งที่แตกต่างกันของมนุษย์แต่ละคนนั้นเองที่เป็นสิ่งที่พิเศษไม่เหมือนใคร

มนุษย์แต่ละคนมีสิ่งพิเศษในตัวเองที่คนอื่นไม่มีอย่างน้อยก็หนึ่งอย่างกันแทบทุกคน ผมเชื่ออย่างนั้น ที่นั่นก็อยู่ที่ว่าเรามองเห็นตัวเองกันบ้างหรือเปล่า เรานับถือตัวเองกันบ้างหรือเปล่า ความสวยของผู้หญิงก็เหมือนกัน ถ้าถามผมว่าผู้หญิงในโลกนี้สวยกันทุกคนหรือ ผมกล้าตอบนะครับว่าผู้หญิงในโลกนี้สวยทุกคน

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 46)

การสื่อให้เห็นว่ามนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกัน และสิ่งที่แตกต่างกันนั้นสร้างความพิเศษ สร้างคุณค่าให้กับมนุษย์แต่ละคน ซึ่งบางครั้งมนุษย์ก็มองข้ามความพิเศษของตนเอง ไม่เห็นคุณค่า ไม่นับถือความพิเศษของตนเอง แม้แต่ผู้หญิงเองก็ควรมั่นใจในคุณค่าของตนเอง มั่นใจใน “ความสวย” ซึ่งอาจแตกต่างกันตามแบบฉบับของตนเอง การกล่าวถึง “ความพิเศษ” ของมนุษย์ หรือการกล่าวถึง “ความสวย” ของผู้หญิง สื่อให้เห็นถึงการยกย่องให้เกียรติเพศหญิง

3. 1.1.4 การมองเห็นคุณค่าของมนุษย์

การมองเห็นคุณค่าของมนุษย์ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” คือ การมีความคิดว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ เพศ วัย สีผิว เชื้อชาติ ความเก่ง ความฉลาด ความสามารถ หรือความแตกต่างใด ๆ ก็ตาม มนุษย์ทุกคนมีคุณค่า มีความพิเศษในตนเอง ควรภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่และมีอยู่ ซึ่งลักษณะการมองเห็น “ด้านดี” และ “คุณค่า” ถือเป็นลักษณะของการมองโลกในแง่ดี ปรากฏ 8 ตอน ได้แก่ ตอนเพศที่สาม ตอนลูกแก้ว ตอนพันธุ์มนุษย์ ตอนไหว้ ตอนสามก๊ก ตอนหนุ่มสาววันนี้ ตอนคำถามจากเด็กมัธยม และตอนยอม ซึ่งแต่ละตอนสื่อให้เห็นว่าความแตกต่างของมนุษย์คือความพิเศษของแต่ละคน แต่มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่ควรมีเพศสภาพใด ไม่ควรมีความบกพร่องในด้านใด แต่ทุกคนสามารถมีความสุขกับสิ่งที่ตนเป็นอยู่ได้ ดังตอนเพศที่สาม สื่อให้เห็นว่าไม่มีใครเกิดมาสมบูรณ์แบบ แต่ความไม่สมบูรณ์แบบของมนุษย์ก็ไม่ใช่ว่าตัดสินว่าใครดีกว่าใคร ทุกชีวิตมีค่า ทุกคนมีสิทธิที่จะดำเนินชีวิต และยังสื่อให้เห็นอีกว่าคนทั่วไปควรเข้าใจและยอมรับเพราะเพศที่สามก็คือมนุษย์เหมือนกับเพศชายและหญิง มีร่างกาย มีจิตใจ

มีความต้องการในชีวิตเหมือนมนุษย์ปกติทั่วไป สิ่งที่ทำให้เพศที่สามแตกต่างไปจากคนทั่วไปก็คือ มีจิตเหมือนกับหญิงเพียงแต่ร่างกายเป็นผู้ชาย ตอนลูกแก้ว นำเสนอมุมมองให้เห็นว่าสิ่งที่ตัดสินคุณค่าของมนุษย์อยู่ที่จิตใจ และความสามารถมากกว่าจะตัดสินที่ชาติกำเนิด การนำเสนอให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีมีคุณค่าในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง แข็งแรงหรืออ่อนแอ ร่างกายสมบูรณ์หรือพิการ แต่ทุกคนก็มีสิทธิ์ที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เท่าที่มนุษย์คนหนึ่งสามารถทำได้ ปรากฏในตอนพันธุมมนุษย์

อย่าไปชนลูกขนฟองใส่พวกเขาเลยครับ ในบางมุมพวกเขาน่าสงสารนะครับ
ใจเป็นอย่างหนึ่ง ร่างกายภายนอกเป็นอีกอย่างหนึ่ง พลเมืองกระเทยก็เหมือนพลเมืองชาย-
หญิงทั่ว ๆ ไป คือย่อมมีทั้งดีทั้งชั่วปะปนกันไป

(กบเหลาดินสอ. 2553: 46)

การกีดกันเพศที่สามเป็นปัญหาหนึ่งที่พบในปัจจุบัน บางคนมองว่าเป็นปัญหา บางคนไม่ยอมรับ บางคนแสดงท่าทีรังเกียจ เนื่องจากการมีรูปร่างเหมือนกับเพศชาย แต่มีจิตใจเหมือนกับเพศหญิง ปัจจุบันเพศที่สามได้รับการยอมรับมากขึ้น ทั้งด้วยความสามารถที่เท่าเทียมกับเพศหญิงและเพศชาย และได้รับการยอมรับในด้านสิทธิมนุษยชน มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะสูงศักดิ์หรือต่ำต้อย ดีหรือเลวเพียงใด ต่างก็มีคุณค่าในตนเอง มีความดีในตนเอง ควรค่าที่จะได้รับความเคารพจากมนุษย์ด้วยกัน แนวคิดการมองเห็น “คุณค่า” และ “ความดี” ของบุคคล จึงสื่อให้เห็นการมองเห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์

การมองเห็นคุณค่าของมนุษย์จากตอน สามก๊ก ขงเบ้ง โจโฉ เตียวหุย และลกเจ๊ก ต่างเป็นตัวละครสำคัญจากวรรณกรรมจีนอิงประวัติศาสตร์เรื่อง สามก๊ก “ขงเบ้ง” ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีปัญญามาก เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ ขยันหมั่นเพียร และทำงานสุจริต “โจโฉ” เป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบ ฉลาดแกมเจ้าเล่ห์ พลิกแพลง แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเก่ง แต่ไม่ไว้วางใจผู้อื่น “เตียวหุย” พี่น้องร่วมสาบานของเล่าปี่และกวนอู มีพละกำลังมาก นิสัยวู่วาม อารมณ์ร้อน แต่รักใคร่รักจริง ตรงไปตรงมา ยึดมั่นในคุณธรรม และซื่อสัตย์ ส่วน “ลกเจ๊ก” เป็นผู้มีสติปัญญาดี ฉลาดเฉลียวรอบรู้ พุดจาคมคาย มีความกตัญญู การยกตัวอย่างตัวละครในเรื่อง สามก๊กก็เพื่อสื่อให้เห็นว่า แม้แต่ตัวละครในวรรณกรรมยังมีความรู้ ความสามารถ มีหน้าที่ที่มีความชำนาญในเรื่องที่แตกต่างกันไป ชีวิตมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ไม่จำเป็นจะต้องเป็นคนเก่งที่สุด หรือดีที่สุด แต่ทุกคนภูมิใจในสิ่งที่ตนเองเป็นได้ ใครมีความสามารถทางด้านไหน ถนัดเรื่องใด หรือมีหน้าที่ต้องทำอะไรก็ควรทำสิ่งนั้น ทุกคนล้วนมีคุณค่าในตนเองจึงควรภาคภูมิใจกับสิ่งที่ตนเองทำ

อย่าลืมนึกไว้ว่าไม่มีใครได้เป็นมหาอำมาตย์อย่างขงเบ้งได้ทุกคน ไม่มีใครได้เป็นจอมทัพอย่างโจโฉได้ทุกคน เพราะฟ้าประทานไว้อย่างนั้น แต่ทุกคนก็สามารถมีความสุข มีความภูมิใจกับบทบาทของตัวเองได้ เตียวหุยก็รบไป ลกเจ๊กก็ประชุมกันไป เรื่องราวสามก๊กก็ต้องดำเนินต่อไป

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 125)

3.1.2 การมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี

การมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี คือ การมองเห็นข้อดี ประโยชน์ มองเห็นคุณค่าจากสถานการณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ผู้วิจัยพบว่าใน “คอลัมน์คุยกับประสาท” นำเสนอการมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี 58 ตอน แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การมองสิ่งต่าง ๆ แบบเห็นคุณค่า การมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดี และการชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัว

3.1.2.1 การมองสิ่งต่าง ๆ แบบเห็นคุณค่า

การมองสิ่งต่าง ๆ แบบเห็นคุณค่า คือ การมีความคิดว่าสภาวะแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวมนุษย์มีความสำคัญ มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ อาทิ พิธีรีตอง วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาศิลปะ หรือแม้กระทั่งมุมมองเรื่อง “สาระ” ซึ่งประสาท ชลธรานนท์ มองว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีคุณค่าในตัวเอง ดังปรากฏใน “คอลัมน์คุยกับประสาท” จำนวน 28 ตอน ได้แก่ ตอนจดหมายเก่าจากดาวดวงอื่น ตอนแต่โลกมนุษย์ ตอนวิลเลียม เจมส์ ตอนหลอดยาสีฟัน ตอนเทียนหยก ตอนSPACE ตอนมองวิทยุด้วยจิตศิลป์ ตอนวิทยุและศิลป์ ตอนเพศที่สาม ตอนสมการในดวงใจ 1 ตอนพลังของหนัง ตอนผ้าขาว/จดหมายลูกโซ่ ตอนเรื่องของภาษา 1 ตอนแปลกแยก ตอนคณิตศาสตร์อธิบายธรรม ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย 4 ตอนของขวัญจากหลวงปู่ ตอนหนึ่งบวกหนึ่งไม่เท่ากับสอง ตอนครูแสง ตอนล้มเหลวหรือล้มเลิก ตอนพุ่มพฤษฯ ตัดกิ่งพลันแตกต่อ ตอนงานแต่งงาน 2 ตอนมองตรงไปข้างหน้า ตอนนิราศปารีส ตอนอ่านจดหมายตัวเอง ตอนโชคไม่ดี และตอนเครื่องมือของมนุษย์ ดังเนื้อหาในตอน จดหมายเก่าจากดาวดวงอื่น สิ่งที่ไม่มีความหมายกับสิ่งมีชีวิตหนึ่งแต่อาจมีความหมายกับสิ่งมีชีวิตหนึ่ง ตอนแต่โลกมนุษย์ กล่าวถึงวิทยาศาสตร์ทำให้มนุษย์เจริญก้าวหน้าได้เร็วขึ้น มีส่วนในสถาบันหลัก ๆ ของสังคมอย่างเศรษฐกิจและการเมือง ตอนวิลเลียม เจมส์ มุมมองที่มีต่อชีวิต มองเห็นค่าของชีวิต ทุกคนต้องเลือกเส้นทางชีวิตของตนเอง ไม่ยอมแพ้โชคชะตา ตอนหลอดยาสีฟัน มองเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรให้มีประโยชน์ ตอนเทียนหยก ชี้ให้เห็นคุณค่าของความงามของสิ่งต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ย่อมงดงามกว่าสิ่งที่ถูกแต่งแต้ม

การแต่งงานถือเป็นพิธีกรรมที่สำคัญของการเริ่มต้นชีวิตคู่ ตามธรรมเนียมโบราณ การแต่งงานถือเป็นการประกาศให้คนทั่วไปรับรู้ว่าคุณสองคนตกลงจะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน แต่ในสังคมทุนนิยมปัจจุบันพิธีแต่งงานถูกมองเป็นเรื่องที่เกินความจำเป็น คู่แต่งงานบางคู่ต้องเป็นหนี้เพื่อจัดงานใหญ่โต บางคู่แต่งงานแล้วเลิกง่ายขึ้นง่าย ๆ ไม่อยู่กันด้วยความอดทน ถ้อยทีถ้อยอาศัยเหมือนคนรุ่นก่อน และการรับวัฒนธรรมตะวันตกแบบอยู่ก่อนแต่ง ซึ่งผู้ใหญ่มักมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องในสังคมไทย จึงเกิดเป็นประเด็นปัญหาว่าการแต่งงานไม่ใช่สิ่งที่ยืนยันความมั่นคงของชีวิตคู่ ประภาส ชลศรานนท์ มีมุมมองว่าแม้พิธีแต่งงานไม่ใช่เครื่องกำหนดความยั่งยืนของชีวิตคู่ แต่ก็ทำให้เกิดช่วงเวลาที่น่าจดจำ ช่วยเสริมสร้างคุณค่าและความรู้สึกให้กับชีวิต อย่างน้อยก็เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้เห็นว่าการประเพณีหรือพิธีกรรมการแต่งงานยังมีความสำคัญกับวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ดังปรากฏในตอน **SPACE**

พิธีแต่งงานก็เปรียบเหมือน Space ที่เกิน ๆ ขึ้นมาในชีวิตคู่ เราจะมีมันหรือไม่มีก็ได้ไม่ได้มีส่วนโดยตรงที่จะทำให้ชีวิตคู่ยั่งยืนขึ้น แต่พิธีก็ต้องทำให้ความสวยงามน่าจดจำเกิดขึ้น เป็นความรู้สึกดี ๆ ที่มีคุณค่า

(มะเฟื่องรอฟาน. 2553: 115)

วิชาคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบระเบียบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การมีมุมมองว่าวิชาคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อมนุษย์ ดังในตอน **มองวิทย์ด้วยจิตศิลป์**

ใช้ครับ ผมให้เครดิตคณิตศาสตร์ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการค้นพบอันยิ่งใหญ่มากมายของมนุษย์ ตรรกะทางคณิตศาสตร์ทำให้มนุษย์พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ไล่เรียงมาตั้งแต่ก่อนยุคประวัติศาสตร์จนถึงยุคดิจิทัล ผลงานของคณิตศาสตร์ทั้งสิ้นแหละครับ

(แมงกะพรุนถนัดซ้าย. 2553:187)

จากตัวอย่างนี้สื่อให้เห็นว่าวิชาคณิตศาสตร์สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับมนุษย์ เพราะวิชาคณิตศาสตร์มนุษย์จึงค้นพบปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ทฤษฎีต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ แล้วนำความรู้ที่ได้มาสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจนถึงปัจจุบัน วิชาคณิตศาสตร์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ สัมพันธ์กับตอน **วิทย์และศิลป์** ประภาส ชลศรานนท์ได้กล่าวถึงวิชาวิทยาศาสตร์และศิลปะไว้หลายตอน อาจเป็นเพราะประภาส ชลศรานนท์เองเป็นผู้ที่เรียนทางด้านสถาปัตยกรรม มีความรู้ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และศิลปะ และยังชี้ให้เห็นว่าหากจะแบ่งสายการเรียนออกเป็นสองสายกว้างๆ จะแบ่งเป็นสายวิทยาศาสตร์และสายศิลปะ โดยมีเกณฑ์ในการแบ่งคือ วิชาวิทยาศาสตร์ก็คือวิชาที่ธรรมชาติสร้างขึ้น แล้วมนุษย์ค้นพบ เกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ เช่น ฟิสิกส์ เคมี ดาราศาสตร์ เป็นต้น ส่วนกลุ่มวิชาทางศิลปะได้แก่ วิชาที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ดนตรี การทำอาหาร วาดรูป เป็นต้น แต่ทั้งนี้ทั้งสองสายวิชาก็ต้องอาศัยซึ่งกันและกันในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เป็นการนำเสนอให้เห็นว่าวิชาศิลปะและวิทยาศาสตร์มีความสำคัญเท่าเทียมกัน วิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานของเทคโนโลยีที่สร้างความเจริญก้าวหน้า ในขณะที่วิชาศิลปะก็ช่วยสร้างความสวยงาม ทั้งศิลปะและวิทยาศาสตร์ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

สำหรับมนุษย์แล้วเราไม่อาจบอกได้ว่าวิชาไหนสำคัญกว่าวิชาไหน เพราะมนุษย์ยังต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพราะมนุษย์ยังต้องกินข้าว และเพราะมนุษย์ยังต้องดมดอกไม้ เราจึงยังต้องค้นหาวีธีกินและดมที่ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ

ผลงานอันยิ่งใหญ่ทางวิทยาศาสตร์ล้วนเกิดจากจินตนาการทางศิลปะ และผลงานอันเกรียงไกรทางศิลปะก็ล้วนเกิดจากแรงส่งทางวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น

(คุยกับประภาส. 2553: 75)

ตอนเทศที่สาม ประภาส ชลศรานนท์ได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับ “สาระ” เป็นการมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมของประโยชน์ การมองว่าสิ่งใดมีสาระหรือไม่มีสาระ คือการมองว่าสิ่งนั้นมีหรือไม่มีประโยชน์ต่อสิ่งอื่น ซึ่งแต่ละคนย่อมมีมุมมองเกี่ยวกับ “สาระ” ที่แตกต่างกันไป บางคนมองว่าสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเป็นสิ่งที่ไร้สาระ ไม่ให้ความสำคัญ แต่กลายเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ มีสาระ มีความสำคัญกับคนอื่น ๆ ประภาส ชลศรานนท์มองว่าทุกอย่างในโลกมีคุณค่า มีสาระในตัวเอง แม้แต่ “การบ้าน” เพียงแค่สามบรรทัดของลูก สำหรับผู้เป็นแม่อ่านเพียงชั่วครู่ก็รู้คำตอบ แต่สำหรับลูกการบ้านสามบรรทัดนี้อาจเป็นเรื่องยาก ต้องใช้เวลาในการคิด เรียบเรียง ทบทวนมาก หรือแม้แต่เรื่องในครัว เช่น “การเลือกหอมหัวใหญ่” ที่พ่อบ้านอาจไม่เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ แต่สำหรับแม่บ้านการเลือกซื้อวัตถุดิบที่จะใช้ปรุงอาหารเพื่อคนในครอบครัวนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ต้องพิถีพิถันในการเลือกและต้องใช้เวลา เพราะส่งผลต่อสุขภาพของคนในบ้าน

อะไรคือ “สาระ” ของโลกใบนี้ล่ะครับ ในสายตาของผมไม่มีเรื่องอะไรในโลกนี้ที่ไร้ค่าพอที่จะเรียกว่าไร้สาระได้เลย ทุกอย่างมีเรื่องราว มีที่มา และมีความสำคัญในตัวเองทั้งนั้น

ดังนั้นถ้าคุณแม่คนไหนบอกว่าเรื่องการบ้านสามบรรทัดของลูกไร้สาระหรือพ่อบ้านคนใดคิดว่าการเสียเวลาเลือกหอมหัวใหญ่ของแม่บ้านที่ตลาดนัดไม่มีแก่นสารอันใด ผมว่าโลกนี้มันจะแข็งและเหงาเกินกว่าที่มนุษย์จะอยู่ได้ล่ะครับ

(กบเหลาดินสอ. 2553: 47)

ในตอนจดหมายเก่าจากดาวดวงอื่น ประภาส ชลศรานนท์ได้ยกตัวอย่างสิ่งที่ใกล้ตัวคือ “กอหญ้า” และ “มด” ที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย เพื่อนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับการตัดสินใจของสิ่งต่าง ๆ คนที่รักความสะอาดอาจมองว่า “หญ้าที่รกๆ หลังบ้าน” เป็นสิ่งไม่พึงประสงค์ ไม่มีประโยชน์ ทำให้เกิดทัศนวิสัยที่ไม่ชวนมอง จำเป็นจะต้องตัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสะอาดตา แต่สำหรับสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่งคือ “มด” หลายตัวใช้ประโยชน์จากหญารกๆ กอนั้น สถานการณ์ปัญหาจากตัวอย่างนี้คือ มนุษย์เห็นว่าหญารกๆ ไม่มีประโยชน์ ในขณะที่หญารกกองเดียวกันนั้นเป็นที่อยู่อาศัย เป็นประโยชน์กับมด ประภาส ชลศรานนท์จึงสื่อให้เห็นการมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดีคือ สิ่งที่เราเห็นว่าไร้ประโยชน์กับบุคคลหนึ่ง อาจจะมีประโยชน์กับบุคคลอื่นหรือสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ได้ เช่น หญารกหลังบ้าน

หญารกๆ หลังบ้านอาจไร้ประโยชน์เหลือเกิน แต่สำหรับมดแล้ว หญารกๆ กอนั้นสามารถผลิตออกซิเจนไว้ให้มดเป็นพันธุ์ ๑ ตัวไว้ใช้ดื่มได้

(คุยกับประภาส. 2553:14)

3.1.2.2 การมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดี

การมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดี ได้แก่ การปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อสถานการณ์ปัญหา หรือสถานการณ์เลวร้าย ให้เป็นมุมมองเชิงบวก ยอมรับในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมหรือแก้ไขได้ โดยมองว่าในสถานการณ์ปัญหานั้นอาจมีสิ่งดี ๆ หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แฝงอยู่ ปรากฏ 27 ตอน ได้แก่ ตอนตัวก้นผืน 1 ตอนทฤษฎีสมคบคิด ตอนหมาหมอบ ตอนวาจาอาจม ตอนน้ำท่วมกับกระสอบทราย ตอนหุบเขาสูงโง่ ตอนรูปทรงธรรมชาติ 1 ตอนถ่ายรูปสติ๊กเกอร์ ตอนคุยกันสั้นๆ ตอนเอาให้ชาหักเลย ตอนโครงการที่ไม่น่าสนใจ ตอนของใหม่กับของเก่า ตอนเดินไปข้างหน้าตามหาความสุข ตอนสมการในดวงใจ 1 ตอนสวัสดิ์ปีใหม่ใจสวัสดิ์ ตอนโชคไม่ดี ตอนไม่อยากจัดงานแต่งงาน ตอนอ่านจดหมายตัวเอง ตอนน้ำครึ่งแก้ว ตอนมหัศจรรย์แห่งเลขเก้า (อีก) ตอนผ้าขาว/จดหมายลูกโซ่ ตอนล้มเหลวหรือล้มเลิก ตอนเที่ยวละไม ตอนหมอนวด ตอนเอกภพอันมีสิ้นสุด

และตอนโครงการที่ไม่น่าสนใจ ดังตอนตัวกิ้นผัน 1 กล่าวถึงการมีลูกทำให้ไม่สามารถทำตามฝันได้ อาจทำให้ต้องเสียสละเวลา เสียสละความสุขส่วนตัวมาดูแลลูกบ้าง แต่เมื่อลูกโตขึ้นก็จะเป็นที่พึ่งให้พ่อแม่ในอนาคต ตอนทฤษฎีสมคบคิด การจับผิดเรื่องยานอวกาศ 11 แม้ว่าจะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจริงหรือไม่ แต่ก็มีข้อดีคือทำให้ผู้คนกลับมาคิดทบทวนว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจริงหรือไม่ ตอนน้ำท่วมกับกระสอบทราย การมองสิ่งที่คนอื่นมองว่าเป็นปัญหานั้น เป็นสิ่งที่น่าสนใจ จึงสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ ตอนสวัสดิ์ปีใหม่ในสวัสดิ์ สังคมชีวิตคือมนุษย์ย่อมมีสุขและทุกข์ไม่ควรนำเรื่องทุกข์มาใส่ใจจนลืมนึกถึงเรื่องที่เป็นสุข ไม่มีสิ่งใดคงอยู่ตลอดไป ทั้งทุกข์และสุขผ่านมาแล้วก็ผ่านไป ตอนหมาหมอบ ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ที่เป็นทุกข์ก็มีข้อดีคือทำให้เกิดปฏิภาณกวี กวีชื่อดังระดับโลกหลายคน สร้างผลงานจากความทุกข์ของตนเอง อาทิ สุนทรภู่ถูกจำคุกแต่สามารถแต่งเรื่อง “พระอภัยมณี” เลี้ยงชีพได้ ตอนวาจาอาจมน นำเสนอมุมมองที่มีต่อปัญหาของ Call Center คือ การต้องทนรับอารมณ์ฉุนเฉียวของลูกค้าทางโทรศัพท์ โดยเสนอให้มองลูกค้าด้วยจิตใจที่เมตตาว่าลูกค้าอาจมีความทุกข์ และเมื่อได้ระบายความฉุนเฉียวออกมาแล้วอาจช่วยบรรเทาความทุกข์ของลูกค้าได้

เรื่องคำนิพนธ์ว่าร้าย คำคำหนิติเตียน หรือคำทักท้วง เป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นสังคมในชีวิตมนุษย์อย่างหนึ่งนั่นคือ ไม่ว่าจะยากดีมีจนขนาดไหน ทุกคนต้องประสบกับวาจา “อาจมน” ดังกล่าว ไม่มีใครหนีพ้นได้ และเป็นธรรมดาที่วาจาที่ไม่น่าฟังประสงค์นั้นมักส่งผลด้านลบต่อจิตใจผู้ได้รับ ทำให้เกิดความกังวล ไม่สบายใจ ประภาส ชลศรานนท์จึงเสนอแนะมุมมองที่มีต่อคำนิพนธ์ว่าร้าย คำติเตียน หรือคำทักท้วงของผู้อื่น เพื่อให้ผู้อ่านเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาดังกล่าว โดยการมองว่า “คำทักท้วง” เป็น “มิตร” เป็นการมองสิ่งที่เป็นด้านลบให้เป็นด้านบวกปรับเปลี่ยนมุมมองว่าคนที่มักกล่าวสบประมาทความคิดของผู้อื่น เป็นผู้ที่ช่วยให้คำแนะนำ ช่วยเสนอแนะให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ ดังในตอน โครงการที่ไม่น่าสนใจ

มองคำทักท้วงเหล่านั้นเป็นมิตรสิครับ แล้วเอาชนะมันให้เขาเห็น

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 41)

สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นมาแล้ว เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขได้ สิ่งที่เราทำได้คือยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น หากเป็นสิ่งที่เราไม่พอใจก็ควรเรียนรู้ที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นในอนาคตปล่อยวางในเรื่องที่แก้ไขไม่ได้ ทำให้ดีที่สุดเพื่อที่จะได้ไม่ต้องเสียใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น ดังตอนอ่านจดหมายตัวเอง ที่ผู้อ่านคิดว่าตนเองเลือกเส้นทางเดินชีวิตผิด ประภาส ชลศรานนท์จึงให้กำลังใจและให้วิธีคิดใหม่โดยยกตัวอย่างเปรียบเทียบ “การไปผิดเส้นทาง” บางคนอาจมองว่าเป็นสถานการณ์ที่เลวร้าย แต่กลับมีสิ่งดี ๆ แฝงอยู่นั่นคือ ทำให้ได้ค้นพบเส้นทางใหม่ๆ ที่ไม่เคยมาและนำเสนอมุมมองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตว่าเป็นเรื่องที่เราไม่สามารถแก้ไขได้ สิ่งที่เกิดขึ้น

มาแล้วเราต้องยอมรับ และมองหาข้อดีแม้ในสถานการณ์ที่เลวร้าย ถือเป็นการมองสถานการณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่ดี

มีวิธีคิดอย่างหนึ่งที่อยากเล่าให้คุณหนูฟัง เอาไปใช้ได้ นะครับ ไม่สงวนลิขสิทธิ์ เวลาที่ผมมีนัดที่จะไปสถานที่ที่ไม่เคยไปแล้วดันไปผิดทางนี้ ผมไม่เคยบ่นเสียตายเลย ผมจะมองว่ามันเป็นเรื่องที่ดีไม่น้อยที่เราได้พบเส้นทางใหม่ๆ ที่เราไม่เคยมา สิ่งใดเกิดขึ้นแล้ว สิ่งนั้นดีเสมอ คุณหมอเทศศักดิ์ท่านพูดไว้จริงๆ

(แมงกะพรุนนัดซ้าย. 2553: 171)

ประกาศ ชลสรานนท์ นำเสนอมุมมองที่มีต่อการจัดคอนเสิร์ตรณรงค์เรื่องลิขสิทธิ์ ซึ่งหลายคนเห็นว่าไม่เกิดประโยชน์ เพราะแม้แต่หนัง นักดนตรีที่ร่วมงานในครั้งนั้นยังคงบริโภคสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์อยู่ คนในสังคมยังไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังในเรื่องลิขสิทธิ์เท่าใดนัก ในตอนหุบเขาลุงโง่ ลิขสิทธิ์นั้นหมายถึงการมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ที่จะกระทำการใด ๆ กับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นตามประเภทลิขสิทธิ์ที่กฎหมายกำหนด เช่น งานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบใด ซึ่งประกาศ ชลสรานนท์กลับมองว่าการจัดคอนเสิร์ตรณรงค์ เรื่อง ลิขสิทธิ์ดังกล่าวมีประโยชน์ เพราะอย่างน้อยก็เป็นการสร้างความตระหนักในเรื่องของลิขสิทธิ์ทางปัญญา หากเราหันมาให้ความสำคัญและจดทะเบียนลิขสิทธิ์ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น การสร้างรายได้ ลักษณะการมีมุมมองดังกล่าวสื่อให้เห็นว่าแม้แต่บางสถานการณ์ที่เราคิดว่าเป็นปัญหา ก็อาจมีประโยชน์หากทำให้เราตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานั้นได้

ถึงแม้ว่าผมจะเห็นด้วยกับคุณทีเอ็นที่ว่านักร้องนักดนตรีที่อยู่บนเวทีหลายคนยังใช้ของปลอมที่ผิดกฎหมาย และเชื่อว่านักดนตรีทุกคนบนนั้นเคยซื้อเทปผิดกฎหมาย แต่ผมก็ยังเห็นว่าการจัดคอนเสิร์ตครั้งนี้มีประโยชน์ อาจจะรู้สึกขัดตาไปบ้างว่าทำไมไม่ทำเพียงแค่วางเวทีเดียวให้ดูเป็นหน้าหนึ่งใจเดียวกันจริง ๆ จะจับมือกันทั้งที่ทำไมต้องใส่ถุงมือด้วย

ประโยชน์ที่ผมมองเห็นอย่างชัดๆ ก็คือ ผมคิดว่า ถึงเวลาแล้วที่คนไทยจะต้องยอมรับเรื่อง “ความคิดขายได้ วัฒนธรรมขายได้”

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553:196-197)

ตอนคุยกันสั้น ๆ ในคอลัมน์คุยกับประภาสพบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ค่อนข้างบ่อย ปัญหาลักษณะนี้มักเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ดังจดหมายจาก “สัมป่อย” ถามความเห็นเกี่ยวกับข้อความที่ว่า “ได้แฟนมาคนหนึ่งเท่ากับเสียเพื่อนที่ดีไปคนหนึ่ง” ประเด็นปัญหาอยู่ที่มุมมองด้านลบของผู้อ่านที่คิดว่าการตกลงเป็นแฟนกับบุคคลหนึ่งเป็นการสูญเสียความสัมพันธ์แบบเพื่อนกับบุคคลนั้นไป ประภาส ชลศรานนท์จึงชี้ชวนให้ผู้อ่านเปลี่ยนมุมมองดังกล่าว แทนที่จะคิดว่าเป็นการเสียความสัมพันธ์แบบเพื่อน ให้คิดว่าเป็นการ “ได้เพื่อนที่ดีที่สุด” คือเมื่อตกลงเป็นแฟนกันแล้วขณะเดียวกันก็สามารถเป็นเพื่อนไปพร้อมกันได้ ไม่ควรยึดสถานะแฟนสำคัญที่สุด การเป็นทั้งเพื่อนทั้งแฟนน่าจะเป็นสิ่งที่ดีกว่าทั้งในด้านมุมมองและในด้านการปฏิบัติ ถือเป็นการเปลี่ยนมุมมองความคิดของผู้อ่านให้มองสถานการณ์ดังกล่าวในแง่ดี ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการมองโลกในแง่ดี

ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นไปได้ มันน่าจะเป็นอย่างนี้มากกว่านะครับ “ได้แฟนมาคนหนึ่งเหมือนได้เพื่อนที่ดีที่สุดมาอีกคนหนึ่ง”

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553:189)

3.1.2.3 การชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัว

การชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัว ได้แก่ การปรับเปลี่ยนมุมมองให้เห็นคุณค่าหรือความสำคัญของสิ่งใกล้ตัวที่เราอาจจะเลย มองข้าม หรือไม่เห็นความสำคัญ ปรากฏ 11 ตอน ได้แก่ ตอนโชคไม่ดี ตอนเรื่องของภาษา 1 ตอนคุยกันสั้น ๆ ตอนพลังงานแสงอาทิตย์ ตอนอย่าละเลยในความฝัน ตอนตอนความเจ็บและดนตรี ตอนประเทศของผม ตอนเมื่อคะนึงก็ถึงฯ ตอนชอล์กแท่งเดียว และตอนจดหมายเก่าจากดาวดวงอื่น ดังตอนโชคไม่ดี ชีวิตที่สมบูรณ์คือ ชีวิตที่มีความสมดุล การมุ่งมั่นเพื่อไปสู่เป้าหมายในชีวิตก็ต้องหาความรื่นรมย์ให้กับชีวิตด้วย ตอนเรื่องของภาษา 1 กล่าวถึงเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยว่าเป็นเรื่องยากสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทย แต่เสียงวรรณยุกต์ถือเป็นเอกลักษณ์ของไทย เมื่อเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ คำก็เปลี่ยนความหมาย ตอนคุยกันสั้น ๆ ชี้ให้เห็นข้อดีของการใช้สรรพนาม “ฉัน” กับ “เธอ” ซึ่งในปัจจุบันคนไทยไม่ค่อยใช้คำสรรพนามนี้ ตอนพลังงานแสงอาทิตย์ ชี้ให้เห็นข้อดีของอากาศร้อน ที่ช่วยรักษาอุณหภูมิให้เราดำเนินชีวิตประจำวันได้ตามปกติ ทำให้พืชพรรณต่าง ๆ เจริญเติบโตและปัจจุบันสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ได้

ประกาศ ชลศรานนท์ กล่าวถึงความสำคัญของความเจ็บไว้ในตอน **ความเจ็บและดนตรี** ความเจ็บและดนตรีเป็นสองสิ่งที่อยู่คู่กัน แต่แตกต่างกัน ความเจ็บคือสภาพที่ไร้เสียง ดนตรีคือการใช้เสียงสร้างสรรค์โครงสร้างจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบแบบแผน แต่ในดนตรีก็ต้องมีโน้ตตัวหยุด หมายถึงความเจ็บ อันเป็นส่วนประกอบที่ขาดไม่ได้ จะเห็นได้ว่าความเจ็บนั้นเกื้อกูลให้ดนตรีมีความไพเราะ แต่เรามากให้ความสำคัญกับเสียงของดนตรีที่เราได้ยินมากกว่าความเจ็บ ประกาศ ชลศรานนท์ชี้ให้เห็นว่าแม้แต่ความเจ็บซึ่งเป็นช่วงจังหวะที่ไม่มีเสียงนั้น ก็มีความสำคัญเท่ากับเสียงดนตรี ความเจ็บเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ที่สุดแต่มนุษย์มักละเลย ไม่นึกถึง การชี้ให้เห็นความสำคัญของความเจ็บจึงเป็นการชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัวซึ่งมนุษย์มักมองข้าม

ถ้าจะมองกันอย่างลึกซึ้ง เราไม่อาจแยก “ความเจ็บ” ออกจาก “ดนตรี” ได้เลย ถ้าจะมีใครสักคนบอกว่า ความเจ็บก็คือช่วงก่อนดนตรีเริ่มและหลังดนตรีจบ ผมก็ชวนให้ลองฟังเรื่องนี้ดู เพราะในความเป็นจริง ความเจ็บไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่นั้น ความเจ็บเป็นสาระของดนตรีด้วยตัวของมันเอง

(คุยกับประกาศ. 2553: 50-51)

ปัจจุบันเรามากให้ความสำคัญกับอาชีพที่มีเกียรติ มีหน้ามีตา สร้างรายได้ คนในสังคมไขว่คว้าหาอาชีพดี ๆ ที่จะได้รับทั้งการยอมรับและได้รับค่าตอบแทนสูง แต่ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด สิ่งที่สำคัญคืออาชีพนั้นต้องเป็นอาชีพสุจริต คือไม่เป็นโทษต่อสังคม ประกาศ ชลศรานนท์แสดงให้เห็นว่างานสุจริตทุกงานสำคัญต่อสังคม แม้จะเป็นงานที่บางคนไม่ให้ความสำคัญ แต่ก็มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม เป็นสิ่งที่สังคมไม่อาจขาดได้ การให้ความสำคัญกับงานสุจริตที่คนไม่เห็นความสำคัญจึงถือเป็นการชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัว ซึ่งลักษณะการมองเห็นข้อดีของสิ่งต่าง ๆ ปรากฏใน “คอลัมน์คุยกับประกาศ” ในตอน **อย่าละเลยในความฝัน**

งานสุจริตทุกงานล้วนมีส่วนในการขับเคลื่อนสังคมแทบทั้งนั้น ใครจะกล่าวได้ว่าช่างซ่อมหนังสือเก่าไม่มีความสำคัญ ใครจะกล่าวได้ว่างานของพนักงานที่คอยควบคุมแผงสกรีนบอร์ดในสนามกีฬาไม่มีสาระอันใด

(มะเฟืองรอฟาน. 2553:17)

การมองโลกในแง่ดีใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ มี 2 ประการคือ การมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี และการมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ สำหรับการมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี คือ การเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนมีความดีเป็นพื้นฐานภายในจิตใจ การเห็นคุณค่าของมนุษย์ มนุษย์มีศักยภาพทางสติปัญญาที่จะพัฒนาสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่หยุดนิ่ง ส่วนการมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี ได้แก่ การมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดีและการชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้เคียงทั้งสอง ประเด็นชี้ให้เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทุกสิ่งมีเรื่องราว มีที่มา มีสาระ มีความสำคัญในตัวเอง ในสถานการณ์เลวร้ายก็อาจมีสิ่งดีแฝงอยู่ ในสิ่งที่เราเห็นว่าไม่มีประโยชน์ก็อาจมีประโยชน์ต่อผู้อื่น หรือแม้แต่สิ่งที่เราละเลยหรือไม่เห็นค่าก็มีความสำคัญ ดังนั้นการมองโลกในแง่ดี คือ การมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีคุณค่าในตนเอง

3.2 การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ กระบวนการทางสมองในการคิดหาหนทางแก้ไขอุปสรรคด้วยความยืดหยุ่น ก่อให้เกิดแนวคิดที่แปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ และมีคุณค่า การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เป็นการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับผู้อ่าน เพื่อให้รู้กับปัญหา มีทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นกระบวนการคิดในเชิงบวก พบจำนวน 76 ตอน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3 ประการ ได้แก่ การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ การเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหา และการให้คำแนะนำ

3.2.1 การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้

การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ คือ การแนะนำหนทางในการแก้ไขปัญหาที่มีมากกว่าหนึ่งหนทาง ซึ่งใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เป็นการให้คำแนะนำให้เผชิญหน้ากับปัญหา และเสนอแนวทางหลายแนวทางในการแก้ปัญหา แต่ละแนวทางสามารถเป็นไปได้ และเกิดผลดีต่อผู้อ่าน ปัญหาที่ปรากฏใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” มักเป็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียน การทำงาน และชีวิตครอบครัว โดยประภาส ชลศรานนท์เสนอทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาหลายแนวทาง ซึ่งพบจำนวน 10 ตอน ได้แก่ ตอนอ่านจดหมายตัวเอง ตอนกำลังใจป่วย ตอนวงกลมแห่งมิตร ตอนยกมือไหว้พระเจ้า ตอนอย่าละเลยในความฝัน ตอนคนละเรื่องกัน ตอนวงกระเพราของน้ำ ตอนชอบนักร้อง ตอนกำไรหรือสูญเสียเปล่า และตอนตัวด้านทาน ดังนั้นตอนชอบนักร้อง เป็นการแนะนำผู้ที่ชื่นชอบศิลปินว่าควรติดตามผลงานของศิลปิน ไม่ควรมุ่งเน้นชีวิตส่วนตัวของศิลปิน และควรเข้าใจว่าศิลปินคือคนที่สังคมให้ความสนใจ ทำให้ขาดความเป็นส่วนตัวในชีวิต ตอนกำลังใจป่วย เสนอทางเลือกให้ผู้ที่ยื่นจบปริญญาตรีแต่ยังไม่มียานทำ ให้ลดความคาดหวังในการหางานทำ เพราะปัจจุบันมีผู้เรียนจบและยังไม่มียานทำอีกมาก ไม่ควรเลือกงานมากเกินไป เมื่อมียานทำเลี้ยงตนเองได้แล้ว ก็จะมีโอกาสเรียนรู้ความถนัดของตนเอง

และเปลี่ยนไปทำงานที่ตรงตามความต้องการได้ ตอน **คนละเรื่องกัน** เสนอทางเลือกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ หากรักกันไม่ควรมีความระแวงแต่ถ้าหากยังมีความหวาดระแวงอีกฝ่าย ก็ใช้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ ไม่ควรรีบร้อนตกลงคบกัน และตอน **วงกลมแห่งมิตร** เสนอทางเลือกในเรื่องของความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน แต่เป็นความสัมพันธ์ของเพื่อนกับคนรัก

ตอน **ยกมือไหว้พระเจ้า** จดหมายจาก “นิรนาม” เขียนมาปรึกษาเรื่องการทำงาน เขาเป็นนักพัฒนา Software ครั้งหนึ่งได้รับโปรเจกต์ใหญ่จากลูกค้า และต้องทำงานเป็นทีม ปัญหาคือเขาต้องการทำงานให้ดีที่สุด แต่ต้องผัดขังตกลงเรื่องเวลากับลูกค้า แต่งานที่ได้จะช่วยลดเวลาให้กับลูกค้าเมื่อนำไปใช้ ซึ่งเพื่อนร่วมงานมีความเห็นว่าทำตามทีลูกค้าสั่งก็พอ ไม่ต้องทำให้ดีที่สุด จึงเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน และกังวลกับปัญหาที่อาจจะเกิดกับลูกค้า ประภาส ชลศรานนท์ จึงนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้

ถามว่าถ้าเป็นผมจะทำอย่างไร หากทางสื่อสารครับ ผมคงบอกลูกค้าก่อนว่า สิ่งที่เราจะทำนั้นอาจจะไม่เหมือนกับที่ลูกค้าออกไปสั่งมาเสียทีเดียว นั่นคือลูกค้าจะใช้งานได้ง่ายขึ้น ซึ่งแน่นอนอาจจะต้องใช้เวลามากขึ้น ถ้าลูกค้าเห็นด้วยและไม่สนใจเรื่องผัดขังสัญญาจนทำให้ต้องฟ้องร้องปรับกันได้ อาจจะทำสัญญาใหม่หรือแนบหน้าเพิ่ม จากนั้นผมก็บอกเพื่อนร่วมงานว่า ผมเลือกที่จะทำให้ดีที่สุดแม้ว่ามันจะยากและเสียเวลาไปสักหน่อย ซึ่งสิ่งนี้น่าจะสร้างความพึงใจให้กับลูกค้า และนั่นย่อมคือชื่อเสียงของทีมที่จะตามมา

ที่สำคัญผมคงจะพูดขอความร่วมมือจากพวกเขาให้เห็นด้วยกับทัศนคติในเรื่องงานของผม

สุดท้ายถ้าผมทำอย่างที่ว่าข้างต้นหมดแล้ว เพื่อนร่วมงานของผมยังยืนยันที่จะทำงานเพียงแคให้ครบถ้วนตามใบสั่งอยู่เรื่อย ๆ ผมก็คงต้องค่อย ๆ หาโอกาสไปทำงานกับคนที่ทัศนคติใกล้เคียงกัน

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 167-168)

ประภาส ชลศรานนท์ เสนอแนะขั้นตอนในการแก้ปัญหา ขั้นตอนแรกคือการสื่อสารกับลูกค้าให้เข้าใจเรื่องเงื่อนไขของงานที่เพิ่มขึ้น ขั้นตอนต่อมาคือสื่อสารกับเพื่อนร่วมงานให้เข้าใจแนวคิดในการทำงานและขอความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน แสดงให้เห็นว่าปัญหาของผู้ว่านั้นมีวิธีการแก้ไข และสามารถแก้ไขได้ ซึ่งหากแก้ไขแล้วไม่เป็นไปตามที่ผู้ว่าต้องการ แสดงว่ามีความแตกต่างทางความคิด จึงเสนอแนะให้ “หาโอกาสทำงานกับผู้ที่ทัศนคติในการทำงานเหมือนกัน” ได้แก่ การลาออกแล้วหางานใหม่ นั่นเอง จะเห็นว่าเป็นการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาในสองทางออกคือทำงานในที่ทำงานเดิม หรือลาออกแล้วหางานใหม่ ซึ่งเป็นวิธีการที่สร้างสรรค์ ตรงไปตรงมา และย่อมเกิดผลดีกับปฏิบัติ ดังตอน **ตัวต๊านทาน** จดหมายจาก “พัตซา” เพิ่งได้งานทำหลังเรียนจบ แต่ได้ทราบเรื่องของเจ้านายจากคนอื่นว่า เจ้านายเป็นคน

ตระหนี่และเอาเปรียบ จึงรู้สึกบั่นทอนจิตใจ กังวล และกลัวจะเกิดอคติก่อนไปทำงาน จึงเขียนมาปรึกษาว่าควรมีวิธีคิดอย่างไรถึงจะมีความรู้สึกตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ ประภาส ชลศรานนท์จึงได้เสนอแนะให้ทำงานตามที่ตนเองตั้งใจ หรือไม่ก็ลาออกจากงาน และมองว่าสิ่งที่ได้รับเป็นประสบการณ์ที่ดี ซึ่งสื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

ถ้าใจคุณพุดชอยากทำงานที่นั่นแล้วก็ทำไปเถิดครับ อย่าให้แค่เรื่องเล่ามาหยุดความตั้งใจของเราเลย คุณพุดชาก็บอกเองอยู่แล้วว่าเจ้านายดูเป็นคนใจดี ลองเชื่อสามัญสติตัวเองดูบ้าง ไม่เห็นจะเสียหายตรงไหน

ทำไปแล้ว ไปพบว่าเจ้านายขี้เหนียวหรือเอาเปรียบจนทนไม่ได้ ก็ลาออก แล้วก็ถือว่าเป็นประสบการณ์ดี ๆ อันหนึ่ง เพิ่งเรียนจบมาได้ทำงานได้เจอคนหลากหลายประเภทก็ไม่เลวนะครับ ผูกจัดการมันให้ได้ไอ้ความกังวลนี้

(แมงกะพรุนนัดซ้าย. 2553: 117 - 118)

จดหมายจาก เคน ตอนอย่าละเลยในความฝัน เขียนมาถามความคิดเห็นเรื่องการทำตามความฝัน ประภาส ชลศรานนท์ได้เสนอแนะทางเลือกไว้ว่าควรทำงานต่อไปในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำสิ่งที่อยากทำไปด้วย

ต่อให้เจ้าของบริษัทเทปมาฟังก็คงบอกไม่ได้หรอกครับว่าเขาควรจะมีอาชีพนักแต่งเพลงหรือเป็นหมอฟันต่อไป แล้วผมก็บอกเขาไปอีกว่า ระหว่างที่อะไรต่อมิอะไรยังไม่ชัดเจนก็ทำงานต่อไปไม่ดีกว่าหรือ ถ้าอยากแต่งเพลงก็แต่งไว้ ขึ้นชื่อว่าศิลปินแล้วมีความสุขก็ทำไปเถิด แต่งเสร็จแล้วยกส่งไปบริษัทไหนก็ส่งไปเลย ที่อยู่ข้างปกเทปนั้นหาไม่ยากหรอก

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 19)

ประเด็นปัญหาของผู้อ่านคือ การทำงานเป็นอาชีพกับการทำงานในสิ่งที่ตนเองรักนั้นเป็นคนละเรื่องกัน งานในอาชีพคือการเป็นทันตแพทย์ ส่วนสิ่งที่รักคือการเป็นนักแต่งเพลง การเรียนด้านทันตแพทย์นั้น ผู้เรียนต้องมีสติปัญญาดี อาชีพทันตแพทย์ถือเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน และเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง หากผู้อ่านจะเลิกทำอาชีพนี้เท่ากับว่าสังคมจะต้องสูญเสียแพทย์เฉพาะทางไปหนึ่งคน ส่วนนักแต่งเพลงนั้นเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ค่อนข้างมาก ประกอบปัจจัยทางธุรกิจ ผู้อ่านอาจต้องเสี่ยงมากขึ้นหากต้องละทิ้งอาชีพทันตแพทย์มาเป็นนักแต่งเพลง ประภาส ชลศรานนท์จึงนำเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาดังกล่าว ทางเลือกแรก ได้แก่ การทำงานตามอาชีพต่อไป หากยังไม่สามารถเป็นนักแต่งเพลงได้ และเสนอแนะอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้พร้อมกับ

ทางเลือกแรกคือ การทำงานเป็นทันตแพทย์ต่อไปและขณะเดียวกันก็แต่งเพลงไปด้วย แล้วส่งไปตามค่ายเพลง เท่ากับว่าได้ทำทั้งอาชีพประจำและอาชีพที่รักไปพร้อมกัน จะเห็นได้ว่าเป็นการนำเสนอแนวทางที่สามารถเป็นไปได้ ผู้อ่านไม่เสียหาย

อีกตัวอย่างหนึ่งจากตอนอ่านจดหมายตัวเอง ผู้อ่านกำลังจะจบปริญญาตรีนิติศาสตร์ แต่เพิ่งมารู้ตัวว่าไม่ต้องการทำงานด้านนี้ ทั้งที่มีผลการเรียนดี ค้นพบว่าตนเองชอบวาดภาพ แต่ครอบครัวปลูกฝังว่าการเป็นศิลปินถ้าไม่มีฝีมือจะลำบาก ตอนเรียนปริญญาตรีจึงไม่เลือกสาขาวิชาด้านศิลปะเลย

เอาอย่างนี้สิครับ ถ้าความคิดเรื่องอนาคตมันยังวุ่นๆ ก็หยุดพักมันซักปีหนึ่ง แล้วค่อยว่ากันต่อไปทางไหน ปีหนึ่งนี้แบบเดียวครับ ถึงตอนนั้นจะเบนเข็มไปเรียนศิลปะ ผมก็ไม่เห็นว่ามันจะสายตรงไหน หรือจะมุ่งมั่นไปทางสายกฎหมายให้ถึงขั้นน้อยการผู้พิพากษา ผมก็จะเห็นว่าน่าจะเป็นกำลังของชาติได้ดีทีเดียว
ไม่ว่าจะเป็นนายที่วาดรูปเก่งๆ หรือจะเป็นศิลปินที่รู้กฎหมายนี่ เททั้งสองอย่างครับ

(แมงกะพรุนนัดซ้าย. 2553: 171-172)

ตัวอย่างนี้ ประภาส ชลศรานนท์เสนอแนะทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยเสนอแนะให้หยุดพักเพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริงของตนเองเป็นเวลา 1 ปี เนื่องจากผู้อ่านเรียนจบแล้วแต่อาจจะเกิดความสับสน กังวล หรือเบื่อหน่าย จึงไม่ควรรีบตัดสินใจเรื่องอนาคต แล้วจึงเสนอแนะทางเลือกระหว่างการเปลี่ยนไปเรียนทางศิลปะตามที่ชอบ หรือเรียนกฎหมายตามเดิม พร้อมทั้งชี้ให้เห็นผลดีของการเลือกเรียนในแต่ละสาย สื่อให้เห็นการเสนอแนะทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหาให้กับผู้อ่าน

ตอน วงกระเพื่อมของน้ำ จดหมายจาก “นักเรียนต่างจังหวัด” ปรัชญาปัญหาที่เกิดความเข้าใจผิดกับครูท่านหนึ่ง ซึ่งตัดสินใจว่าเธอไม่มีสัมมาคารวะ และพูดว่าเธอกับครูคนอื่น ประภาส ชลศรานนท์จึงได้เสนอแนะทางออกของปัญหา แนวทางแรกคือแนะนำให้ขอพบและพูดคุยกับครูในเรื่องที่เป็นปัญหาพร้อมกับนำพวงมาลัยไปไหว้ครู แนวทางที่สองคือการเขียนจดหมายหาครูด้วยถ้อยความที่แสดงความเคารพ หากไม่กล้าที่จะพบหน้าครู ซึ่งทั้งสองแนวทางล้วนแล้วแต่เป็นการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์

เดินเข้าไปขอพบครูท่านนั้นเลยครับ

พูดทุกอย่างที่ตัวเองเข้าใจ และขออนุญาตคุณครูอธิบายทุกอย่างที่ถูกเข้าใจผิด และก็รอฟังคำอธิบายจากท่านในสิ่งที่เราอาจเข้าใจผิด ถ้าพลาดในความตื่นเต้นที่จะเกิด หรือไม่กล้าสู้หน้าคุณครูนัก จะใช้วิธีเขียนจดหมายถึงท่านก็ได้เขียนอย่างที่เขียนมาหาผมนี้แหละ

ที่สำคัญใช้ตัวหนังสือที่มีสมาคารวะหน่อยก็ดีนะครับ มือที่พนมนี้ อย่างไรเสียก็น่าดูกว่ามือที่กำหมัด หรือแม้แต่การเข้าพบครูด้วยตัวเอง จะถือพวงมาลัยดอกพุทธรักษา ดอกมะลิไปมอบให้ท่านก็ยังน่ารักใหญ่ ทุกปีเราก็ไหว้ครูด้วยพวงมาลัยดอกเข็มกันอยู่แล้ว จะไหว้เพิ่มอีกสักวันผมว่ายิ่งน่าจะเป็นมงคลกับชีวิตยิ่งขึ้น

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 301)

3.2.2 การเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหา

การเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาของผู้อ่าน คือ การปรับความคิดในเชิงลบที่มีต่อปัญหาให้กลายเป็นการมองในเชิงบวก เป็นการเลือกมองปัญหาแง่ดี อาจจะทำให้พบแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้มากขึ้น พบใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” จำนวน 41 ตอน ได้แก่ ตอนไม้บรรทัด ตอนโชคไม่ดี ตอนออกแบบความรัก ตอนศักดิ์ศรีที่คอเสื้อ ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย 1 ตอนพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน ตอนเงินและอำนาจ ตอนศิลปินवादไก่ ตอนรับน้อง ตอนยุคใคร ยุคมัน ตอนแม่เถา 1 ตอนชีวิตเป็นของใคร ตอนไม้บรรทัด (ภาคสอง) ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย 4 ตอนงาน ตอนวันแห่งความรัก ตอนพระเจ้ากับความรัก ตอนเพื่อนกับแฟน ตอนคนละเรื่องกัน ตอนแบ่งพรรคแบ่งพวก ตอนลูก, ความคิดถึงและคลื่นกระแทก ตอนอย่าละเลยในความฝัน ตอนแปลกแยก ตอนหนุ่มสาววันนี้ ตอนวงกระเทียมของน้ำ ตอนคนใจร้อน ตอนผู้หญิงผอม ตอนชอยวิสาสะ ตอนทฤษฎีดูง่าย ๆ ตอนมุมมองของชีวิต ตอนแบ่งเค้ก ตอนแข่ง ตอนจดหมายกันลั่นชัก ตอนผจญภัยในความรัก ตอนเรขาคณิตพิชิตปัญหาใจ ตอนช่องว่างของแบบเรียน ตอนทำงานเพื่ออะไร ตอนแค่ชอบคงไม่พอ ตอนนิชาวัต ตอนกบาลไทย และตอนชอล์กแท่งเดียว ดังตอนผจญภัยในความรัก เสนอให้เปลี่ยนมุมมองที่มีต่อแม่ ให้คิดว่าการที่แม่บ่นว่า เป็นเพราะรักและเป็นห่วงลูก ตอนไม้บรรทัด กล่าวถึงเกณฑ์ในการทดสอบต่าง ๆ โดยเสนอมุมมองใหม่ว่า การสอบจะวัดคนได้หรือไม่ได้นั้น ขึ้นอยู่กับว่าใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ตอนพระเจ้ากับความรัก การรักคนที่ไม่ได้นับถือศาสนาเดียวกันผิดหรือไม่ โดยเสนอความคิดกลับไปว่า ความรักกับศาสนา เป็นคนละเรื่องกัน การรักคนต่างศาสนาไม่ได้หมายความว่า ความศรัทธาในศาสนาจะลดลง ตอนรับน้อง ประเด็นเรื่องการรับน้อง ไม่สามารถตัดสินได้ว่า ประเพณีการรับน้องดีหรือไม่ เพราะขึ้นอยู่กับเจตนาของคนจัด เช่นเดียวกับทุกอย่างที่มีทั้งดีและไม่ดี ตอนพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน ประภาส ชลศรานนท์ เสนอมุมมองใหม่ว่า พ่อแม่รักลูกเท่ากัน แต่พ่อแม่ห่วงลูกแต่ละคนไม่เท่ากัน เพราะลูกแต่

ละคนแตกต่างกัน ตอนอย่าละเลยในความฝัน สร้างความเข้าใจเรื่องความสุขในการทำงานว่า ปัจจัยที่จะกำหนดความสุขในการทำงานมีหลายประการ อาทิ ความสามารถของบุคคล ภาระครอบครัวของบุคคล เป็นต้น หากเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ และยอมรับความจริงได้ก็จะสามารถทำงานอย่างมีความสุข ตอนแปลกแยก กฎของธรรมชาติ คือไม่มีสิ่งใดในโลกที่เหมือนกัน มนุษย์ก็เช่นเดียวกัน แม้กระทั่งฝาแฝด มนุษย์มีความแตกต่างในข้อปลีกย่อยมากมายโดยเฉพาะความคิด ตอนแข่ง เพื่อให้เข้าใจสังขรณ์ของการแข่งขัน ย่อมมีผู้แพ้ – ผู้ชนะ ตอนไกลเกินจินตนาการ เปลี่ยนมุมมองของผู้อ่านที่คิดว่าคนรักกำลังเปลี่ยนแปลงไปให้เข้าใจว่าจริง ๆ แล้ว เขาไม่ได้เปลี่ยนไป หากแต่เป็นนิสัยดั้งเดิมของเขา

จดหมายจาก “เค้ก” เขียนมาปรึกษาปัญหาชีวิต ในตอน เดินตามหลังพระเจ้า เมื่อคุณพ่อเสียชีวิต เธอต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว ดูแลแม่และน้อง หารายได้มาจุนเจือครอบครัว เธอเล่าว่าแม่หมดอาลัยตายอยากกับชีวิตเมื่อพ่อจากไป ไม่ทำมาหากิน เอาแต่เข้าโบสถ์ น้องไม่สนใจเรียน ตามแม่เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาทุกอย่าง ทั้งแม่และน้องอาศัยเงินของเธอเท่านั้นในการดำเนินชีวิต เธอรู้สึกเหนื่อยและท้อใจมากจึงเขียนจดหมายขอคำแนะนำ

ลองคิดอย่างนี้ดูไหมครับคุณเค้ก คิดว่าพระเจ้าได้มอบหมายหน้าที่อันยิ่งใหญ่ให้กับคุณอยู่ นั่นคือ ภาระที่จะต้องดูแลครอบครัว และเมื่อรับภาระนี้มาแล้ว ก็อย่าได้ทำพลาดอย่างที่พ่อคุณเค้กได้ทำพลาดไปแล้ว นั่นคือประคบประหงมคนในครอบครัวจนไม่สามารถต่อสู้ด้วยตนเองได้ คุณเค้กย้ายมาอยู่ต่างหากก็ดีนะครับ บางทีอาจทำให้ความรู้สึกดี ๆ ต่อกันกลับคืนมา พระคุณแม่นั้นแค่อุ้มท้องให้เราเกิดมาก็ตอบแทนกันทั้งชาติไม่หมดแล้ว

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 167-168)

ประกาศ ชลสรานนท์ ได้นำเสนอมุมมองใหม่คือ จากที่ผู้อ่านคิดว่าสมาชิกในครอบครัวสร้างปัญหา ให้มองว่าการรับผิดชอบสมาชิกในครอบครัวที่ทำอยู่นั้นคือ ความรับผิดชอบของตน เป็นหน้าที่ที่ต้องทำ และต้องทำให้ดีกว่าในอดีต โดยเสนอแนะว่าให้ย้ายออกมาอยู่คนเดียวเพื่อที่คนในครอบครัวจะได้หลุดตัวเอง ถือเป็นการนำเสนอให้ผู้อ่านมีมุมมองในแง่บวกต่อปัญหา

จดหมายตอน **เรขาคณิตพิชิตปัญหาใจ** "พิราบ" มีปัญหาทะเลาะกับน้องสาว เพราะน้องสาวใช้เงินฟุ่มเฟือย สันนิษฐานว่าเกิดจากกลุ่มเพื่อนที่คบอยู่ ประภาส ชลศรานนท์จึงได้นำเสนอให้ผู้อ่านเปลี่ยนมุมมอง เนื่องจากการผิดใจกันนั้นเป็นเพราะผู้อ่านกล่าวหาเพื่อนของน้องว่าเป็นสาเหตุของการใช้เงินฟุ่มเฟือย ประภาส ชลศรานนท์จึงเสนอแนะว่าสาเหตุของการใช้เงินฟุ่มเฟือยอาจมาจากสาเหตุอื่น และเสนอแนะให้พูดคุยกัน เพื่อจะได้เข้าใจกัน ถือเป็นการเสนอมุมมองใหม่ในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

บางที่ปัญหาการใช้เงินฟุ่มเฟือยของน้องสาวคุณพิราบอาจจะไม่ได้มีสาเหตุมาจากเพื่อนๆ ก็ได้ ลองนั่งลงพูดคุยกันใหม่สองคนพี่น้อง ว่าสาเหตุที่เงินไม่พอใช้มาจากอะไรบ้าง มีก็หิ้วข้อ อย่าเพิ่งไปปรักปรำเพื่อนๆ เขาเลยครับ เด็กวัยรุ่นนี่เพื่อนมาเป็นอันดับหนึ่งเสมอคุณพิราบก็รู้ ลองชวนเขาหาสาเหตุด้วยกัน คุณก็บอกเองว่าน้องเป็นคน หัวดี ช่วยกันมองหาคำเหลี่ยมให้เห็นรูปเอยะๆ ครับ

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 71)

แม้กระทั่งปัญหาจากผู้อ่านซึ่งมีมุมมองว่าการหาเสื้อผ้าสีขาวใส่ไปวัด เป็นการยุ่งยาก ควรจะแต่งตัวสุภาพเรียบร้อยเท่าที่มีอยู่เท่านั้น ประภาส ชลศรานนท์ ก็เสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนมุมมอง เพื่อให้ตระหนักว่าแท้จริงแล้วสิ่งที่เห็นว่าเป็นปัญหาอาจอยู่ที่ตนเอง โดยให้ผู้อ่านปล่อยวาง แล้วหาชุดขาวใส่ไปทำบุญที่วัด

กลับมาที่จดหมายของคุณบุญน้อยที่ถามความเห็นผมเรื่องแต่งชุดขาวไปวัดกับพ้อตาเสียหน่อย

ถามตัวเองกลับตุลัที่ตีใหม่ครับว่าเราไปทำเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยากหรือเปล่า

ลองปล่อยวาง แล้วก็หาชุดขาวสักชุดใส่ไปทำบุญฟังธรรมดู ผมว่านะ ต่อให้ได้ข้อธรรมแค่ข้อเดียวมาสะกิดใจ ผมว่าก็คุ้มไม่รู้จักมุมอย่างไรแล้วกับชุดขาวชุดเดียว

(แมงกะพรุนถนัดซ้าย. 2553: 127)

3.2.3 การให้คำแนะนำ

การให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” คือ การเสนอแนะ หรือการชี้ให้เห็นแนวทางการแก้ไขปัญหา ปัญหาที่สามารถแก้ไขด้วยตนเองได้ ก็จะเสนอแนะให้เผชิญหน้ากับปัญหานั้น แล้วหาทางแก้ไข ส่วนปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ แนะนำให้ยอมรับและปรับตนเองและเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัญหานั้นให้ได้ ซึ่งประภาส ชลศรานนท์ได้ให้คำแนะนำในทางสร้างสรรค์ และอยู่บนพื้นฐานความจริง ปรากฏ 34 ตอน ได้แก่ ตอนสถาปตยกรรม การบันเทิง ตอนอย่างน้อยก็คิดดี ตอนคำถามของจิตแพทย์ ตอนหน้า ปี 2000 งานและจักรวาล ตอนตกหลุมรัก ตอนผู้หญิงอ้วน ตอนคำถามของรุ่นกระเทย ตอนกำลังใจป่วย ตอนพระเจ้ากำหนด ตอนเรื่องส่วนตัว ตอนชีวิตกับคณิตศาสตร์ 1 ตอนไม้บรรทัด (ภาคสอง) ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย 3 ตอนเที่ยวละไม ตอนเรื่องของภาษา 2 ตอนนอนตอนคนเจียบๆ/แรงขับ ตอนเรื่องครูๆ ตอนคนละเรื่องกัน ตอนเปื้อ ตอนจดหมายจากคนล่าฝัน ตอนคนฉลาดทั้ง 7 ตอนแรงเฉื่อย ตอนคำถามจากเด็กมัธยม ตอนแต่คุณครูด้วยดวงใจ ตอนเดินตามหลังพระเจ้า ตอนมุมมองของชีวิต ตอนไทยคำฝรั่งคำ ตอนโหมโรง ตอนจดหมายกันลั่นชัก ตอนกรรไกรเล็มมังกร ตอนเรขาคณิตพิชิตปัญหาใจ ตอนภาษาไทย และตอนอ่านจดหมายตัวเอง ดังตอนกำไรหรือสูญเปล่า เป็นการเสนอแนะให้ทำในสิ่งที่รัก เพราะการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรักนั้น จะส่งผลให้งานนั้นออกมาดี ตอนไทยคำฝรั่งคำ แนะนำเรื่องการตั้งชื่อเพลง เนื่องจากนักแต่งเพลงรุ่นใหม่ชอบแต่งเพลงเป็นภาษาอังกฤษ จึงเสนอแนะให้ตั้งชื่อเพลงเป็นภาษาไทยที่สามารถสื่อความหมายลึกซึ้ง ตอนเดินตามหลังพระเจ้า เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาในชีวิตโดยยึดหลักทางศาสนา มีความพอดี ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ตอนแต่คุณครูด้วยดวงใจ เสนอแนะให้มีความจริงใจและทำความดีกับคุณครูต่อไป เมื่อคุณครูเห็นถึงความตั้งใจก็อาจเห็นใจลูกศิษย์มากขึ้น ตอนเปื้อ เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาการเบื่องานที่ทำเป็นประจำ โดยการเปลี่ยนแนวทางการใช้ชีวิต เช่น เปลี่ยนเส้นทางการเดินทางไปทำงาน จัดโต๊ะทำงานใหม่ เป็นต้น ตอนเรื่องครูๆ เสนอแนะวิธีการสอนเด็กเรื่องผี ซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อเป็นสิทธิส่วนบุคคล ไม่สามารถบังคับได้ ควรแนะนำให้เด็กศึกษาหาความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจ ดังตอนมุมมองของชีวิต

กับสิ่งที่เราควบคุมมันไม่ได้ เมื่อมันเกิดขึ้นมาแล้ว เราต้องยอมรับมัน และก็ต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับมันอย่างที่เราบอกไว้

ร้องมันทั้งสองเพลงก็ได้ครับ อะไรในฝันที่เราพอจะสั่งมันด้วยมือของเราได้ เราก็ร้อง “ฝันให้ไกลไปให้ถึง” อย่าได้หยุด ส่วนปัญหาใดที่อยู่ในมือของพระเจ้า เราก็นั่งหยัดเหงาหน้ายอมรับและก็ร้อง *live and learn* อย่างรู้เท่าทัน”

(ยอดมนุษย์ลาลอง. 2553: 51)

การเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหา โดยเปรียบเทียบกับเพลง 2 เพลงคือ “ฝันให้ไกล ไปได้ให้ถึง” ซึ่งมีเนื้อหาสื่อถึงการทำตามความฝัน แม้มีอุปสรรคก็ต้องมุ่งมั่นตั้งใจ และเพลง “live and learn” ที่สื่อถึงการยอมรับในสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ให้มองว่าปัญหามี 2 แบบ คือ ปัญหาที่แก้ไขได้และปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ ปัญหาที่แก้ไขได้คือปัญหาที่เราสามารถควบคุม และแก้ไขให้เป็นไปตามความต้องการ ขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเผชิญกับปัญหานั้น เพื่อหาวิธีการแก้ไข ส่วนปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ ไม่สามารถควบคุมได้ ก็ต้องยอมรับและเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัญหานั้นให้ได้ ส่วนตอนคำถามจากเด็กมัธยม เป็นการเสนอแนะผู้อ่านซึ่งมีปัญหาคำถามการสอบซ่อม ให้มีความคิดในแง่ดีกับการเรียนและการสอบ

ตั้งใจ “ซ่อม” ให้มาก ๆ นะครับ ยอมทนเสียเวลากับบทกล่ากลืนไม่นานนัก
แต่ได้ความรู้แน่นๆ ประดับตัวไปจนตาย
คิดเสียว่าที่ผ่านมาเราพยายามน้อยไปหน่อยดีกว่า อย่าไปคิดว่าที่ตัวเองโง่ที่ไม่ยอม
โกงเลยครับ

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 245)

การให้คำแนะนำนักเรียนผู้มีปัญหาและมีมุมมองด้านลบเกี่ยวกับการสอบซ่อม เนื่องจากคิดว่าตนเองน่าจะเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ คือการโกงเพื่อให้อ่านผ่าน จึงแนะนำให้เปลี่ยนมุมมองและแนะนำวิธีแก้ปัญหาว่า การเป็นนักเรียนควรมุ่งมั่นที่จะเฝ้าหาความรู้ อดทนและบากบั่นในการสอบซ่อม เพราะจะเป็นผลดีกับตัวนักเรียนเองคือนักเรียนจะได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น

ลองหาทางสตาร์ทเครื่องให้ได้ดีไหมครับ รถที่ไม่ค่อยวิ่ง เครื่องก็มักผิดไปหน่อย
ทั้งนั้นแหละ บางทีไอ้ความขี้เกียจกับไอ้ความสับสนที่คุณว่า มันอาจเป็นเพียงแค่ตะกรัน
ในหม้อน้ำเท่านั้นเอง

รถที่ออกวิ่งบ่อย ๆ นอกจากเครื่องยนต์จะคล่อง สายพานและเฟลาต่าง ๆ จะไม่
ติดขัดแล้ว ทำเล่นไปนะครับ เฟลล่อๆ เราอาจเจอเส้นทางใหม่ๆ ที่เราไม่เคยไป แล้วถ้าโชค
ดี...ไอ้ทางที่เราเจอใหม่นั้นราดยางมะตอยอย่างดีด้วย รถเราจะไต่วิ่งได้อย่างสบายขึ้น
ถึงตอนนั้นไอ้ความสับสนก็คงจะเบาบางลง ค่าที่คล่องกับเส้นทางเสียแล้ว

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 219)

ตอน**แรงเฉื่อย** แนะนำให้ผู้อ่านจัดการความขี้เกียจ โดยการหาวิธีเริ่มต้นการทำงาน เหมือนกับทักษะอื่น ๆ หากฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ จึงจะมีความชำนาญ คล่องแคล่วในการทำสิ่งต่าง ๆ การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร สม่าเสมอ อาจทำให้พบแนวทางในการทำงานใหม่ๆ ที่มีความถนัดและชำนาญมากกว่าเดิม

ใครที่ว่ายจนเหลือไม่ถึงร้อยหลา ว่ายต่อไปเถิดครับ ผมจะช่วยร้องเชียร์
แต่ใครที่ยังไม่กระโดดลงมา ลองเอามือป้องหน้าผากแล้วมองฝั่งโน้นให้ดี ๆ ก่อน
และก็อย่าลืมถามใจกับถามมือตัวเองดู ว่าใจเราเติบโตไหม มือเรานิ่มไปหรือเปล่า

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 28)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการช่วยแนะนำให้ผู้อ่านที่ใกล้จะถึงเป้าหมายของตนเอง ให้มุ่งมั่นตั้งใจไปให้ถึงเป้าหมาย ส่วนคนที่ยังไม่ได้เริ่มทำตามความใฝ่ฝันของตนเอง แนะนำให้กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน คิดพิจารณาตนเองอย่างรอบคอบทั้งสติปัญญา และความสามารถ ความใฝ่ฝันนั้นให้รอบคอบเสียก่อนว่ามีความมุ่งมั่นตั้งใจทำตามความฝัน หรือ ทำตามความใฝ่ฝันของตนเอง

การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของประภาส ชลศรานนท์ เป็นการมุ่งเสนอแนะทางออกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในกรณีปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ทันทีและเกิดจากตัวผู้อ่าน ส่วนการปรับเปลี่ยนมุมมองของผู้อ่านที่มีต่อปัญหา ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก เพราะเกิดจากการมีความคิดเชิงลบของผู้อ่าน หากผู้อ่านเกิดความเข้าใจและยอมรับจึงสามารถแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เป็นไปได้ และบางประเด็นก็มีหลากหลายทางเลือก แม้ผู้อ่านที่ไม่ได้ประสบปัญหาดังกล่าว ก็สามารถนำแนวคิด ที่ได้ไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

3.3 การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม

ศาสนาคือสถาบันหนึ่งของสังคม เป็นที่เคารพ บูชา ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้นับถือศาสนา นั้น อาจกล่าวได้ว่าศาสนาเป็นสิ่งที่ควบคุม และประสานความสัมพันธ์ของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขด้วยหลักธรรมทางศาสนา ดังที่ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง วชิรญาณวงศ์ (2531) ได้กล่าวถึงความสำคัญของศาสนาไว้ว่า

ศาสนาเป็นสถาบันหลักในการเสริมความมั่นคงของประเทศ ควบคู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เพราะศาสนาทุกศาสนา ล้วนมุ่งหวังให้ศาสนิกชนเป็นคนดี เป็นบ่อเกิดแห่งธรรมจรรยาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้กับศาสนิกชนรวมทั้งเป็นที่พึ่งทางใจ ช่วยให้ผู้มนุษย์เรียนรู้สิ่งที่ถูกผิด และผลแห่งการกระทำเป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการ

ศาสนาแต่ละศาสนาจึงมีหลักธรรมคำสอนของตนเอง เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ยึดมั่นในหลักธรรมหรือศาสนา จึงเป็นผู้ที่เฝื่อนำแนวทางดำเนินชีวิตที่ดีงาม ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ พบการนำเสนอยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม ปรากฏใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” 27 ตอน

3.3.1 การยึดมั่นในหลักศาสนา

การยึดมั่นในหลักทางศาสนา คือ การมีความเชื่อหรือความเลื่อมใสในหลักธรรมทางศาสนา เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ในคอลัมน์คุยกับประภาสนำเสนอมุมมองที่มีต่อความศรัทธาทั้งหลักธรรมทางศาสนาพุทธ และศาสนาอื่น ๆ จำนวน 21 ตอน ได้แก่ ตอนรูปทรงธรรมชาติ 2 ตอนผู้หญิงกับผู้ชาย 2 ตอนพระสงฆ์โทรศัพท์ ตอนคำถามของรุ่นกระเทย ตอนพระเจ้ากำหนด ตอนทำดีได้ดี ตอนผี ตอนพระเจ้ากับความรัก ตอนแผนที่ของพระเจ้า ตอนชุมชน ตอนศาสนาเดียวกัน ตอนคำถามจากเด็กมัธยม ตอนความคิดเรื่องจักรวาลเมื่อคุยกับลูก ตอนตัวกินฝัน 1 ตอนคุยกับประภาสฉบับ a day ตอนคณิตศาสตร์อธิบายธรรม ตอนทุก ๆ คนเป็นคนดี ตอนจดหมายจากพุทธบริษัท ตอนงมฉาย ตอนเมื่อคะนึงก็ถึงฯ และตอนดูฟ้าได้ฝนดูหนได้แห่ง ดังเช่นตอนพระเจ้ากำหนด ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า พระธรรม คือ ความจริงของโลก สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ทุกศาสนามีคำสอนที่เป็นหนึ่งเดียวกันในเรื่องความรักและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ตอนพระเจ้ากับความรัก ทุกศาสนาล้วนมีคำสอน มีแนวทางการปฏิบัติตนตามแต่ละศาสนาที่กำหนด ตอนพระสงฆ์โทรศัพท์ นำเสนอมุมมองการสืบทอดพระพุทธศาสนาเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป โดยยกประเด็นเรื่องการปฏิบัติธรรมบนคอนโดมิเนียม และพระธรรมที่จารึกในแผ่นซีดี ถึงแม้ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปจะทำให้วิถีปฏิบัติเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่แก่นแท้ของพุทธศาสนาก็ยังคงมีคุณค่าดั้งเดิม ตอนทำดีได้ดี แสดงความเชื่อเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำกรรมอย่างไร ย่อมได้รับกรรมอย่างนั้น และตอนคำถามของรุ่นกระเทย นำเสนอแก่นแท้ของศาสนาพุทธ คือ การนิพพาน การหลุดพ้นจากสังสารวัฏ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิด ศาสนาพุทธสอนให้พุทธศาสนิกชนใช้ชีวิตตามหลักธรรมเพื่อที่จะเข้าใกล้การไปนิพพานให้มากที่สุด ซึ่งก็คือการชำระกิเลสในจิตใจให้หมดไป

จณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์ ถ้ามความคิดเห็นเรื่องการทำความดี ตอนคุยกับประภาส ฉบับ a day

ความดีเป็นสิ่งลึกซึ้งกว่านั้น ผมว่าคุณแบบมักจะรู้สึก เมื่อเราทำความดีในใจลึกๆ แล้วเราไม่ได้นึกถึงสิ่งตอบแทน การหมั่นทำความดีก็เท่ากับเรากำลังฝึกจิตใจให้คิดแบบนั้น ซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ทางพระท่านเชื่อว่าการที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ก็เพื่อจะได้มีหนทางทำให้ จิตวิญญาณเราสูงขึ้น มีแต่ความดีเท่านั้นแหละครับที่มนุษย์เรามีต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 134 - 135)

คุณแบบถามผมว่า ผมยังเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วไหม ผมก็ต้องบอกว่า ผมเชื่อนั่นสนิใจครับ พุทธศาสนาสอนเราว่า เราทำอะไรก็ย่อมได้อย่างนั้น ความดี และความชั่วเป็นพลังลึกลับ คนทำย่อมรู้ได้ด้วยตนเอง

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 135)

ทั้งสองตัวอย่างกล่าวถึงเรื่องการทำความดี ซึ่งประภาส ชลศรานนท์ชี้ให้เห็นสาเหตุ ที่มนุษย์ควรทำความดีตามหลักทางศาสนาพุทธคือ เพื่อพัฒนาจิตให้สูงขึ้น เนื่องจากการทำความ ดีหรือความชั่ว ผู้ปฏิบัติย่อมรับรู้ได้ด้วยตนเอง การทำความดีอย่างแท้จริง คือการทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ทำดีเพราะอยากทำความดีต่อผู้อื่น สิ่งนั้นจะมีผลกับความรู้สึกหรือจิตใจของ ตนเอง ผู้ที่ทำความดี จิตใจก็จะผ่องใสเบิกบาน ส่วนผู้ที่ทำความชั่ว จิตใจก็จะหม่นหมอง วิตกกังวล สอดคล้องกับความเชื่อเรื่องการทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ซึ่งเป็นคำสอนสำคัญของ พระพุทธศาสนา

หลักธรรมทางศาสนาประการหนึ่ง คือ การให้อภัย ซึ่งหมายถึง การไม่ถือโทษ หรือไม่โกรธในสิ่งที่ผู้อื่นทำให้ชุนเคืองหรือไม่พอใจ (พระพรหมคุณาภรณ์. 2554: 500) ซึ่งจะ ก่อให้เกิดความสงบสุข และเป็นการให้อภัยตนเองและผู้อื่นได้แก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเป็น หลักธรรมที่ประภาส ชลศรานนท์ ให้คำแนะนำผู้อ่านที่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ในตอนสวัสดีปี ใหม่ใจสวัสดี นำเสนอบทประพันธ์ที่มีใจความสือให้อ่านมีคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ ความเพียร ความอดทน และความซื่อสัตย์สุจริต และในตอนเมื่อคะนึงก็ถึงฯ

พระท่านก็พูดบ่อย ๆ ว่า เราต้องไม่ลืม แต่เราต้องให้อภัยและระวังไม่ให้มันเกิดขึ้นซ้ำอีก “จบ” ในความหมายของผมก็คือ สะอาด หหมดจด จะแพ้จะชนะก็หมดจด จะเจ็บก็เจ็บอย่างเข้าใจ จะจากก็จากอย่างเพื่อน ไม่ลืมแต่ให้อภัย ทั้งให้อภัยเขาและให้อภัยตัวเอง

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 256)

ประกาศ ชลสรานนท์ กล่าวถึง วิธีการค้นพบหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ซึ่งต้องผ่านการทดลองวิธีการต่าง ๆ ต้องผ่านกระบวนการคิด จนพระองค์พบหลัก “ทางสายกลาง” หรือ มัชฌิมาปฏิปทา ศาสนาพุทธจึงเกิดจากการใช้ความคิดพิจารณา พระพุทธเจ้าทรงค้นพบศาสนาพุทธ จากการคิดด้วยตนเอง พระองค์จึงทรงสั่งสอนผู้อื่นให้คิดและเข้าใจศาสนาพุทธด้วยตนเอง เช่นกัน (พระพรหมคุณาภรณ์. 2554: 311) ทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา หมายถึง ข้อปฏิบัติเป็นกลางๆ ไม่หย่อนจนเกินไปและไม่ตึงจนเกินไป เป็นทางแห่งปัญญาอันพอดีที่จะให้ถึงจุดหมาย คือ ความดับกิเลสและดับทุกข์หรือความหลุดพ้นเป็นอิสระสิ้นเชิง พระพุทธองค์จึงค้นพบหลักธรรมในตอน งามงาย

ในความเห็นของผม ศาสนาพุทธเป็นเรื่องของการถกเถียง เป็นเรื่องของการพินิจพิเคราะห์ ฯลฯ ลองนึกภาพตามผม ย้อนกลับไปสมัยพุทธกาลตอนที่ศาสนาพุทธจะก่อกำเนิดดูก็ได้ เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกบวช แล้วก็เสาะหาอาจารย์และลัทธิต่าง ๆ อยู่ตั้งหลายท่าน กว่าที่พระองค์จะลงนั่งแล้วใช้ 'ทางสายกลาง' ค้นพบศาสนาด้วยพระองค์เอง พระองค์ต้องผ่าน 'การพิจารณา' ผู้คนและตัวเองไม่รู้เท่าไรต่อเท่าไรจากนั้นพระองค์ก็เสด็จออกโปรดสัตว์ สั่งสอนผู้คนให้ค้นพบความจริงด้วยตัวของตัวเองจริง ๆ นะครับ พระองค์สอนให้ค้นพบเอง 'ไม่ให้เชื่อใคร' แม้แต่ตัวพระองค์ผู้เป็นครูอย่างนี้จะไม่ให้เรียกว่าเป็น 'ศาสนาแห่งการพิจารณา' ได้อย่างไร จริงไหมครับ

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 231-232)

ตอน **แผนที่ของพระเจ้า** ประกาศ ชลสรานนท์ ได้กล่าวถึงแผนที่ของพระเจ้า ซึ่งหมายถึงหลักธรรมของแต่ละศาสนา โดยสื่อให้เห็นว่าทุกศาสนาล้วนมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเหมือนกัน และศาสนิกชนในแต่ละศาสนามีหลักธรรมทางศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต หลักธรรมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญจะช่วยให้มนุษย์เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม การมองเห็นความสำคัญของหลักธรรมทางศาสนาจึงสื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นลักษณะของการมีความคิดเชิงบวก

แต่โลกนี้ยังมีความหวังครับ เพราะยังมีมนุษย์อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งกำลังตามหาแผนที่ของพระเจ้าอยู่เช่นกัน แผนที่ที่ว่านี้เรียกได้ว่าเป็นแผนที่แห่งจิตวิญญาณ เป็นแผนที่ที่จะนำให้พวกเขาเข้าไปในจิตใจของตัวเอง พวกเขาเหล่านั้นถือกำเนิดกันมานานแล้ว และก็ยังคงใช้ชีวิตปะปนอยู่บนโลก เพื่อศึกษา เพื่อถ่ายทอดต่อไปเรื่อย ๆ แผนที่นี้จะทำให้พวกเขาเข้าไปใกล้ธรรมชาติมากขึ้น

ผู้คนบนโลกต่างเรียกแผนที่ที่ว่านี้ในนามที่ต่างกัน บ้างเรียกพระไตรปิฎก บ้างเรียกคัมภีร์ไบเบิล รวมไปถึงคัมภีร์อัลกุรอาน

ไม่ว่ามนุษย์จะค้นพบแผนที่อันใหม่ของพระเจ้าอีกกี่แผนที่ก็ตาม แต่แผนที่แห่งจิตวิญญาณนี้โลกมนุษย์มีอาจหาได้เลย

(กบเหลาดินสอ. 2553: 61-62)

การนั่งปฏิบัติธรรมนั้น ไม่ว่าจะอยู่ในป่าลึกหรืออยู่ในห้องแอร์บนยอดคอนโดฯ ความสำคัญอยู่ที่จิตใจของผู้ปฏิบัติก็จริงอยู่ แต่การเข้าหาธรรมชาติ การกลับหาสิ่งแวดล้อมเดิม ๆ แท้ ๆ ของมนุษย์ น่าจะเป็นการเข้าหาพระธรรมได้มากกว่า

ผมคิดว่า คำว่า “ธรรม” ในคำทั้งสามนี้น่าจะเป็นสิ่งเดียวกัน

ธรรมชาติ, ธรรมดา, และพระธรรม

(คุยกับประภาส. 2553: 188)

ประภาส ชลศรานนท์ ชี้ให้เห็นถึงความหมายของคำ 3 คำที่มีพื้นฐานมาจากคำว่า “ธรรม” เพื่อสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่า คำว่า ธรรมชาติ, ธรรมดา, และพระธรรม นั้นมีความเกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ พระธรรมคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่ได้กล่าวถึงความจริงตามธรรมชาติ การที่ชาวพุทธเรียนรู้พระธรรม ก็เพื่อจะเรียนรู้ความเป็นธรรมดาของโลก เรียนรู้ถึงสาเหตุที่มาที่ไปของสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นมาอย่างไร ซึ่งการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของทั้ง 3 คำ ก็เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักว่าการจะเข้าถึงพระธรรมให้ได้มากที่สุด คือการเข้าหาธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมดั้งเดิมของมนุษย์ การกล่าวถึงพระธรรมดังตัวอย่าง จึงเป็นการสื่อให้เห็นการมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นลักษณะของการมีความคิดเชิงบวก สอดคล้องกับตอนพระเจ้ากำหนดประภาส ชลศรานนท์ได้แสดงมุมมองความคิดเชื่อมโยงระหว่างคำว่า “พระเจ้า” “พระธรรม” และ “ธรรมชาติ”

หรือบางทีพระอิศวร, เจ็กเซียนฮ่องเต้, พระยะโฮวห์ และพระอัลเลาะห์ พระองค์คือองค์เดียวกัน พระองค์คือผู้สร้างสรรพสิ่งขึ้นมา เพียงแต่พระองค์อยู่ในชื่อต่าง ๆ ตามแต่ชนชาตินั้นจะเรียกขาน

ถ้ามนุษย์โลกจะมีพระเจ้า เราน่าจะมีพระเจ้าองค์เดียวกัน

พระพุทธเจ้าทรงเรียกความจริงของโลกว่า “พระธรรม” ตัวความจริงของโลกนี้แหละครับคือ “พระเจ้า” ในความคิดของผม

ดังนั้นถ้าผมจะพูดว่า อีกพระนามหนึ่งของพระเจ้านั้นคือ “พระธรรม” หรือ “ธรรมชาติ” ก็ฟังดูน่าสนใจใช่ไหมครับ

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 23)

ประกาศ ชลศรณนที มีความคิดว่าพระเจ้าหรือศาสดาของทุกศาสนาคือพระองค์เดียวกัน ซึ่งพระเจ้าองค์เดียวกันนั้นก็คือ “พระธรรม” หลักที่แสดงความเป็นไปของธรรมชาติและธรรมชาติก็คือผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่างในโลกขึ้นมา สู่ถึงการมีความยึดมั่นในหลักศาสนา

ประกาศ ชลศรณนที มีความศรัทธาต่อทุกศาสนา และนำเสนอมุมมองเชิงบวกที่มีต่อทุกศาสนา โดยการมองว่าทุกศาสนามีคำสอนพื้นฐานในเรื่องเดียวกันคือ สอนให้คนทำความดี แสดงถึงการมีความยึดมั่นในหลักศาสนา ดังในตอน **จดหมายจากพุทธบริษัท**

ผมคิดว่าผมเปิดใจรับคำสอนของศาสนาอื่นโดยไม่คิดแบ่งเขาแบ่งเราเสมอ

ผมเชื่อว่าศรัทธาที่ศาสนิกชนทุกศาสนามอบให้มหาศาสดาของตนนั้นล้วนมาจาก “ความดี” ที่พระองค์บำเพ็ญเพียร และไต่ตรงศรัทธาในความดีนี้แหละครับที่ผมยกมือไหว้

แม้แนวทางของแต่ละศาสนาจะแตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ผมเชื่อว่าเหมือนกันในคำสอนพื้นฐานของทุกศาสนาก็คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการทำความดีกับผู้คนรอบข้าง

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 150)

ประกาศ ชลศรณนที แสดงความเชื่อมั่นศรัทธาพุทธศาสนา โดยชี้ให้เห็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของศาสนาพุทธคือ การเดิน “ทางสายกลาง” คือทำอะไรด้วยความพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และ “การพิจารณา” สอดคล้องกับหลักกาลามสูตรคือ การใช้ปัญญาพิจารณาสິงต่าง ๆ การไม่เชื่อสิ่งต่าง ๆ โดยที่ยังไม่ได้พิสูจน์ จึงสรุปได้ว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งการเรียนรู้ ศาสนิกชนต้องศึกษาหลักธรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่รู้ได้ด้วยตนเอง เหล่านี้จึงชี้ให้เห็นว่าประกาศ ชลศรณนที ยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนาและนำมาประยุกต์ใช้ในคอลัมน์คุยกับประกาศ

3.3.2 การยึดมั่นในคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อหนุน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). 2554: 51) สอดคล้องกับที่พุทธทาสภิกขุ (2505: 3) ได้อธิบายไว้ดังนี้

คุณ หมายถึง ค่าที่มีอยู่ในแต่ละสิ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปได้ทั้งทางดี และ ทางร้าย คือ ไม่ว่าจะทำให้จิตยินดีหรือยินร้ายก็เรียกว่า “คุณ” ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ ของมัน ส่วนคำว่า ธรรม มีความหมาย 4 อย่าง คือ

1. ธรรมะ คือ ธรรมชาติ
2. ธรรมะ คือ กฎของธรรมชาติที่เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้
3. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
4. ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่จะต้องมี หรือใช้อย่าง

ถูกต้อง

การยึดมั่นคุณธรรม ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความคิดเชิงบวก สอดคล้องกับที่ เวนเทรลลา (Ventrella. 2001: 102 - 103) ได้กล่าวว่า ความยึดมั่นในคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การกระทำภายใต้คำมั่นสัญญาที่มีต่อความซื่อสัตย์ ความเปิดเผย ความยุติธรรม ศีลธรรม จริยธรรม และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องถึงแม้ว่าจะมีวิธีที่ง่ายกว่าหรือมีหนทางที่สะดวกสบาย กว่าการใช้ชีวิตตามมาตรฐานของคนๆ นั้น การยึดมั่นในคุณธรรมใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” คือ การนำหลักการปฏิบัติที่ดีงามมาใช้เป็นแนวทางในการตอบปัญหา และนำเสนอมุมมองที่มีต่อการ พัฒนาคุณธรรมต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม ปรากฏ 7 ตอน ได้แก่ ตอนรถไฟฟ้ากับโถส้วม ตอนตัดสันดาน ตอนรายการญี่ปุ่น ตอนผู้รักษาไม้บรรทัด ตอนคุยกับประภาสฉบับ a day ตอนสวัสดิ์ปีใหม่ใจสวัสดิ์ และตอนโตขึ้นหนูอยากเป็นอะไร ดังนี้

ตอน รายการญี่ปุ่น ประภาส ชลศรานนท์เล่าเรื่องการไปท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น กล่าวถึงความมีระเบียบวินัยของชาวญี่ปุ่น ทำให้ประเทศญี่ปุ่นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจได้ อย่างรวดเร็ว กล่าวถึงเรื่องการพัฒนาบุคลากรของประเทศ และนำเสนอวิธีการปลูกฝังความเป็น พลเมืองดีให้กับเยาวชน ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานเกี่ยวกับคุณธรรมที่จำเป็นของสังคม การเห็น ความสำคัญของคุณธรรมดังกล่าว สู่ถึงการมีความยึดมั่นในคุณธรรม

ผมคิดว่าวิธีสำคัญอีกวิธีหนึ่งไม่แพ้การรื้อรื้อบาลที่ดี ก็คือช่วยกันคนละไม้คนละมือ ปลูกฝังทัศนคติการเป็นพลเมืองดีสู่ลูกหลาน ปลูกฝังกันไปเรื่อย ๆ ให้มันเติบโตเป็น วัฒนธรรมได้ยิ่งดี

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 48)

ระเบียบวินัย หมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงามเป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน ประภาส ชลศรานนท์นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาระเบียบวินัย โดยเน้นปลูกฝังให้กับเยาวชนว่าควรมีระเบียบวินัยแม้แต่เรื่องใกล้ตัว เช่น การใช้บริการสาธารณะ เช่น ลิฟต์หรือรถไฟ จึงถือเป็นการยึดมั่นในคุณธรรม ดังปรากฏในตอน **ผู้รักษาไม้บรรทัด**

ต้องช่วยกันแก้ครับ แก้วนี้ไม่ได้ก้อย่าเพิ่งสิ้นหวัง ใครมีหน้าที่แก้เรื่องปัจจุบันทันด่วนก็แก้ไป ใครปลูกฝังลูกหลานได้ก็ช่วยกันปลูกฝัง เอาตั้งแต่เรื่องง่ายๆ เช่น เวลาจะเข้าลิฟต์หรือขึ้นรถไฟ สอนลูกสอนหลานให้รอคนเขาออกจากประตูมาก่อน อย่าไปยืนออ ยืนจ้องกันอย่างนั้น

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 100-101)

การสื่อให้เห็นว่าทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบ คือ ความสนใจตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดยรอบคอบ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายาม ปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น (กรมวิชาการ. 2544 : 196) ซึ่งความรับผิดชอบถือเป็นคุณธรรมสำคัญอีกประการหนึ่งในตอน **ดัดสันดาน**

ผมมักบอกตัวเองเสมอว่า มนุษย์เราต้องมีความรับผิดชอบ นักเขียนต้องรับผิดชอบต่อคนอ่านที่รออ่านอยู่ นักแต่งเพลงต้องรับผิดชอบต่อคนฟัง คนจับกึ่งต้องรับผิดชอบต่อคนกินกึ่ง เรื่องเงินค่าตอบแทนก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่สำคัญเราต้องรับผิดชอบต่อความฝันของตัวเอง

(กบเหลาดินสอ. 2553: 50)

ตอน **รถไฟฟ้ากับโกสั่วม** ประภาส ชลศรานนท์เสนอแนะเรื่องการมีน้ำใจอันได้แก่ การไม่เห็นแก่ตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติ เพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

คงต้องช่วยกันปลูกฝังครับเรื่อง “จิตสำนึกต่อสังคม” ที่ว่านี้ ใครมีลูกหลาน มีน้อง
นุ้ก็เผยแพร่ฝึกฝนกันไป บ้านเมืองจะเจริญทางวัตถุอย่างเดียวไม่ได้ หรือจะรอให้
กฎหมายฉบับต่าง ๆ มาบังคับผู้คนไม่ได้หรอกครับ วินัยทางสังคมต้องเริ่มจากน้ำใจของผู้คน
ก่อน

(กบเหลาดินสอ. 2553: 34-35)

ประกาศ ชลสรานนท์ได้เล่าถึงกิจกรรมวิ่งมาราธอนกับลูกในระหว่าง 10 กิโลเมตร
ตอน **คุยกับประกาศฉบับ a day** เมื่อลูกเห็นผู้ที่ร่วมแข่งวิ่งไม่ซื่อสัตย์ ประกาศ ชลสรานนท์
จึงสอนลูกให้ซื่อสัตย์ ไม่คดโกงทั้งต่อผู้อื่นและตนเอง ความซื่อสัตย์จะทำให้ตนเองภาคภูมิใจเป็น
การสื่อให้เห็นว่าความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่สำคัญและจำเป็นที่บุคคลจะต้องมี

รถสองแถวคันนั้นวิ่งเลยเราไปอีกสักหน่อย แล้วผมก็เห็นรถจอดรับเด็กผู้หญิงที่วิ่ง
อยู่ข้างหน้าเรา ไปคนหนึ่ง แต่พอรถวิ่งไปสักร้อยเมตรได้รถก็จอด แล้วเด็กผู้หญิงคนนั้นก็
ลงจากรถมาวิ่งต่อ เหมือนกับว่าที่นั่งรถสองแถวนั้นแค่จะขอรันระยะทางวิ่งให้น้อยลง

เจ้าลูกชายมันเห็นก็ถามผมว่าทำไมเขาถึงทำอย่างนั้น
ผมก็ได้แต่บอกเค้าไปว่า คนเราไม่ซื่อสัตย์ต่อตัวเองแล้วจะหาความภาคภูมิใจจากที่
ไหนได้

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 117)

กล่าวได้ว่า ประกาศ ชลสรานนท์ได้นำเสนอความคิดเชิงบวก โดยแสดงให้เห็นถึง
การยึดมั่นในศาสนาและคุณธรรม สื่อถึงการมีความเชื่อหรือศรัทธาในสิ่งที่ดีงาม ใช้เป็นหลักในการ
ยึดถือและปฏิบัติ โดยนำเสนอหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อาทิ การทำดี
ได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การให้อภัย หลักธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตน อาทิ ทางสายกลาง ใน “คอลัมน์
คุยกับประกาศ” นั้นมุ่งเน้นการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้กับคนรุ่นหลังเพื่อวางรากฐานที่ดีให้กับ
สังคม ได้แก่ การปลูกฝังความมีระเบียบวินัย การมีความรับผิดชอบ การมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น
โดยเฉพาะเด็ก ๆ ควรปลูกฝังให้มีความเมตตาต่อผู้อื่น รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น และยึดมั่นในการ
ทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมไปถึงการมีความซื่อสัตย์ เพื่อให้บุคคลมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ซึ่งเป็นการสร้าง
คุณธรรมพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น

3.4 การคาดหวัง

การคาดหวัง คือ การมีความคิดหรือความต้องการให้เกิดสิ่งดี ๆ ในอนาคต ที่จะส่งผลสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล ตามแนวคิดของ สิริวรรค์ อัสวกุล (2528: 1) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังของมนุษย์ เป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามที่คิดไว้แต่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล สอดคล้องกับที่ ชัยนุกร พรภาณุวิชญ์ (2540: 6) อธิบายไว้ว่า ความคาดหวังคือ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้น

ความคาดหวังหมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่น ที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ หรือคาดหวังเอาไว้

ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” การคาดหวัง หมายถึง การมีความคิดหรือความต้องการให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นในอนาคตข้างหน้า เป็นการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น เป็นลักษณะของการคาดหมายให้เกิดสิ่งที่ดี ดังนั้นความคาดหวังจึงเป็นลักษณะหนึ่งของการคิดในเชิงบวก พบจำนวน 11 ตอน ได้แก่ ตอนถ้าเราเจอมนุษย์ต่างดาว ตอนพระเจ้ากำหนด ตอนผู้หญิงสวย ตอนชีวิตคืออะไร ตอนมหัศจรรย์แห่งเลขเก้า ตอนธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์ ตอนผู้หญิงเก่ง ตอนแผนที่ของพระเจ้า ตอนเรื่องของภาษา 3 ตอนตัวกินฝัน 1 และตอนผู้หญิงเลี้ยงชายผู้ชายเลี้ยงขวา ดังเช่นตอนพระเจ้ากำหนด คุณสมบัติที่ผู้หญิงควรมีคือความอ่อนโยน ตอนชีวิตคืออะไร สื่อถึงการคาดหวังถึงคุณค่าของชีวิต ทุกคนเกิดมาเพื่อมอบความรักให้แก่กัน ความรักจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีคุณค่า ตอนแผนที่ของพระเจ้า คาดหวังถึงการศึกษาเรื่องทางโหราศาสตร์ให้ลึกซึ้งโดยใช้วิทยาการทางวิทยาศาสตร์ ตอนเรื่องของภาษา 3 กล่าวถึงเรื่องความเท่าเทียมกันและการใช้เกียรติผู้อาวุโสซึ่งคาดหวังว่า มนุษย์ควรมีสติให้เท่าเทียมกันโดยยังคงไว้ซึ่งความเคารพผู้อาวุโส

ตอนผู้หญิงเลี้ยงชายผู้ชายเลี้ยงขวา ประภาส ชลศรานนท์นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ โดยมองว่าไม่ควรนำความแตกต่างทางเพศ ความแตกต่างทางกายภาพคือ สีผิว หรือแม้กระทั่งความแตกต่างด้านเชื้อชาติ มาแบ่งแยกมนุษย์ เพราะไม่ว่ามนุษย์จะมีความแตกต่างกันมากเพียงใด ทุกคนมีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน และแสดงความคาดหวังว่ามนุษย์ทุกคนสมควรได้รับสิทธิพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน

เรื่องสิทธิพื้นฐานนี้ไม่เพียงแต่เส้นแบ่งชายหญิงเท่านั้นที่ควรเท่ากัน มนุษย์ทั้งโลกไม่ว่าจะแบ่งที่ผิวพรรณ ภาษา หรือเส้นอควเตอร์มันก็ควรจะเท่ากันครับ

(ยอดมนุษย์ล่าลง. 2553: 33)

ประกาศ ชลสรานนท์ มองว่ามนุษย์มีค่าควรแก่การได้รับสิทธิทางสังคมอย่างเท่าเทียมกัน มนุษย์ควรปฏิบัติต่อกันด้วยความเท่าเทียม และอยู่ในขอบเขตความเหมาะสมในเรื่องของกาลเทศะ และขนบธรรมเนียมอันดีงาม ซึ่งในที่นี้คือการเคารพผู้อาวุโส ดังในตอน **เรื่องของภาษา**

ถ้าความปรารถนาจะมี ผมปรารถนาให้คนไทยรู้สึกเท่าเทียมกันในสิทธิในอำนาจขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยยังคงไว้ซึ่งความเคารพนับถือของระบบอาวุโส

(กบเหลาดินสอ. 2553: 84)

การคาดหวังให้เกิดการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อม คือ การมีความคิดหรือความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีของสิ่งแวดล้อม และความเจริญก้าวหน้าของสังคม ในตอน **ธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์** เป็นการกล่าวถึงความคาดหวังต่อความเจริญของสังคมไทยในอนาคตว่าเมื่อถึงยุคที่โลกและเทคโนโลยีเจริญขึ้นมาก ๆ นั้น ผลลัพธ์ทางการเกษตรของไทยจะสามารถพัฒนาจนมีมูลค่าเทียบเท่ากับอุปกรณ์ทางเทคโนโลยี และกลายเป็นข้อได้เปรียบของประเทศไทย การคาดหวังถึงการพัฒนาการเกษตรของไทย จึงเป็นการสื่อให้เห็นถึงความคาดหวังให้เกิดการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ผมคิดเอาเองนะครับว่า เมื่อโลกเจริญขึ้น มนุษย์มีจำนวนมากขึ้น เทคโนโลยีล้ำเลิศขึ้น พื้นที่เกษตรกรรมและป่าเขาลำเนาไพรจะเป็นแถมต่อของประเทศเรา ผมเห็นภาพกล้วยหนึ่งหวีมีราคาเท่ากับคอมพิวเตอร์หนึ่งเครื่องหรือไม้มะขามชิ้นเครื่องเล็ก ๆ สักเครื่องเลยนะครับ เมื่อถึงปี ค.ศ. 2100 โน่น

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 192)

ประกาศ ชลสรานนท์ แสดงความคาดหวังต่อสภาพสังคมในปัจจุบันว่า เมื่อโลกนั้นมีสภาพที่เลวร้ายได้ ก็ต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้นได้เช่นกัน การคาดหวังว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นนั้น เป็นการคาดหวังให้เกิดการพัฒนาทางสิ่งแวดล้อม ดังตอน **ตัวกินฟัน 1** ที่ว่า “โลกเลวร้าย”

โลกเราเลวร้ายอย่างนั้นจริง ๆ หรือ ผมไต่ยิ่นที่ไรผมก็คิดตามทุกที สมมุติถ้า
เหตุผลนี้เข้าท่า นั่นแสดงว่าพ่อแม่ของเราใจไม่ใส่มากจริง ๆ ที่ปล่อยให้เราก่อเกิดมา

หรือมันเพ็งเลวร้ายเมื่อยี่สิบปีมานี้เอง

ถ้ามันเลวร้ายได้ขนาดนั้นจริง ผมก็ขออนุญาตคิดเล่น ๆ ว่า อิกยี่สิบปีข้างหน้าโลก
เราอาจเปลี่ยนเป็นโลกวิไลภายในพริบตาได้เหมือนกัน ถึงตอนนั้นลูกเราก็คงจะเจอแต่ความวิไล
พอดี

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553:72)

จากการศึกษาลักษณะของความคิดเชิงบวก ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส
ชลสรานนท์ พบว่ามี 4 ประการ เรียงลำดับตามจำนวนที่พบมากไปหาน้อย ได้แก่ การมองโลก
ในแง่ดี การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรมและการคาดหวัง
ดังปรากฏในตาราง 1 ความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส

ตาราง 1 ความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คู่กับประภาส”

ชื่อบท	มองโลกในแง่ดี		การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			การยึดมั่นในศาสนา		การคาดหวัง
	มุมมองต่อบุคคลในแง่ดี	มุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี	การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้	การเปลี่ยนมุมมอง	การให้คำแนะนำ	การยึดมั่นในศาสนา	การยึดมั่นในคุณธรรม	
จดหมายเก่าจากดาวดวงอื่น		✓						
ลูกแก้ว	✓							
สมการในดวงใจ 1		✓						
ไม้บรรทัด				✓				
ถ้าเราเจอมนุษย์ต่างดาว								✓
หนึ่งบวกหนึ่งไม่เท่ากับสอง		✓						
ความเจ็บปวดและดนตรี		✓						
สถาปัตยกรรมที่บันเทิง					✓			
ชอบนักร้อง			✓					
โชคไม่ดี		✓		✓				
วิทย์และศิลป์		✓						
จุดล้ายันมันกลับไป	✓							
ออกแบบความรัก				✓				
อย่างน้อยก็คิดดี					✓			
ศักดิ์ศรีที่คอเสื้อ				✓				
คำถามของจิตแพทย์					✓			
รูปทรงธรรมชาติ 1		✓						
รูปทรงธรรมชาติ 2						✓		
ผู้หญิงกับผู้ชาย 1				✓				
ในปี 2000 งานและจักรวาล					✓			
พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน				✓				
ตกหลุมรัก					✓			
ไม่อยากจัดงานแต่งงาน		✓						
น้ำครึ่งแก้ว		✓						

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อตอน	มองโลกในแง่ดี		การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			การยึดมั่นในศาสนา		การคาดหวัง
	มุมมองบุคคลในแง่ดี	มุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ดี	การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้	การเปลี่ยนมุมมอง	การให้คำแนะนำ	การยึดมั่นในศาสนา	การยึดมั่นในคุณธรรม	
ผู้หญิงกับผู้ชาย 2						✓		
พลังของหนัง		✓						
ครูแสง		✓						
เครื่องมือของมนุษย์		✓						
พระสงฆ์โทรศัพท์		✓				✓		
ผู้หญิงอ้วน					✓			
เงินและอำนาจ				✓				
คำถามของรุ่นกระถาง					✓	✓		
เทียนยักษ์		✓						
กำลังใจป่วย	✓				✓			
ถ่ายรูปสติ๊กเกอร์		✓						
เดินไปข้างหน้า / ตามหาความสุข		✓						
พระเจ้ากำหนด					✓	✓		✓
มหัศจรรย์แห่งเลขเก้า		✓						
มหัศจรรย์แห่งเลขเก้า (อีก)		✓						
ผู้หญิงสวย	✓							✓
เรื่องส่วนตัว					✓			
ศิลปินवादไก				✓				
รับน้อง				✓				
ชีวิตกับคณิตศาสตร์ 1					✓			
ชีวิตคืออะไร								✓
ทำดีได้ดี						✓		
ยุคไครยุคมัน				✓				
ชีวิตกับคณิตศาสตร์ 2		✓						

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อตอน	มองโลกในแง่ดี		การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			การยึดมั่นในศาสนา		การคาดหวัง
	มุมมองต่อบุคคลในแง่ดี	มุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ดี	การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้	การเปลี่ยนมุมมอง	การให้แนะนำ	การยึดมั่นในศาสนา	การยึดมั่นในคุณธรรม	
แม่เภา 1				✓				
ทำไรหรือสูญเปล่า			✓					
ผี						✓		
มหัศจรรย์แห่งเลขเก้า (อีกมากมาย)								✓
ชีวิตเป็นของใคร				✓				
ผ้าขาว/จดหมายลูกโซ่	✓	✓						
ลัมเหลวหรือลัมเล็ก		✓						
พันธุ์มนุษย์	✓							
ไม้บรรทัด (ภาคสอง)				✓	✓			
ธรรมชาติดั้งเดิมของมนุษย์	✓							✓
ซานตาคลอส	✓							
แต่โลกมนุษย์		✓						
ผู้หญิงกับผู้ชาย 3	✓				✓			
ผู้หญิงกับผู้ชาย 4		✓		✓				
งาน				✓				
วันแห่งความรัก				✓				
เอาให้ข้าหักเลย		✓						
พระเจ้ากับความรัก				✓		✓		
ผู้หญิงเก่ง	✓							✓
เที่ยวละไม		✓			✓			
รถไฟฟ้ากับโกสัวม							✓	
เพศที่สาม	✓	✓						
ดัดสันดาน							✓	
แผนที่ของพระเจ้า						✓		✓

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อตอน	มองโลกในแง่ดี		การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			การยึดมั่นในศาสนา		การคาดหวัง
	มุมมองต่อบุคคลในแง่ดี	มุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ดี	การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้	การเปลี่ยนมุมมอง	การให้คำแนะนำ	การยึดมั่นในศาสนา	การยึดมั่นในคุณธรรม	
เรื่องของภาษา 1		✓						
เรื่องของภาษา 2					✓			
เรื่องของภาษา 3								✓
นอน					✓			
พุ่มพฤษ์ตัดกิ่งพลันแตกต่อ		✓						
ชุมชน						✓		
เพื่อนกับแฟน				✓				
คนเจียบๆ/แรงขับ					✓			
เรื่องครูๆ					✓			
คนละเรื่องกัน			✓	✓	✓			
วงกลมแห่งมิตร			✓					
เปื้อน					✓			
วันๆ ของแม่	✓							
แบ่งพรรคแบ่งพวก				✓				
ของใหม่กับของเก่า		✓						
หมอนวด		✓						
เสื้อคอลึก	✓		✓					
ลูก, ความคิดถึงและกลิ่นกระแทก				✓				
ศาสนาเดียวกัน						✓		
หลอดยาสีฟัน		✓						
อย่าละเลยในความฝัน		✓	✓	✓				
จดหมายจากคนล่าฝัน					✓			
คนฉลาดทั้ง 7	✓				✓			

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อตอน	มองโลกในแง่ดี		การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			การยึดมั่นในศาสนา		การคาดหวัง
	มุมมองบุคคลในแง่ดี	มุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ดี	การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้	การเปลี่ยนมุมมอง	การให้คำแนะนำ	การยึดมั่นในศาสนา	การยึดมั่นในคุณธรรม	
รายการญี่ปุ่น							✓	
ผู้รักษาไม้บรรทัด							✓	
SPACE		✓						
สามก๊ก	✓							
ยกมือไหว้พระเจ้า	✓		✓					
แปลกแยก		✓		✓				
แรงเฉื่อย					✓			
หนุ่มสาววันนี้	✓			✓				
คำถามจากเด็กมัธยม	✓				✓	✓		
งานแต่งงาน 2		✓						
วงกระป๋องของน้ำ	✓		✓	✓				
แต่คุณครูด้วยดวงใจ					✓			
ความคิดเรื่องจักรวาลเมื่อคุยกับลูก						✓		
คนใจร้อน				✓				
ผู้หญิงพอม				✓				
ตัวกินฝัน 1		✓				✓		✓
ตัวกินฝัน 2	✓							
ไหว	✓	✓						
คุยกับประภาสฉบับ a day	✓					✓	✓	
ยอม	✓							
ทฤษฎีสมคบคิด		✓						
เดินตามหลังพระเจ้า					✓			
ขอยวิสาสะ				✓				
คุยกันสั้นๆ		✓						

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อตอน	มองโลกในแง่ดี		การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			การยึดมั่นในศาสนา		การคาดหวัง
	มุมมองบุคคลในแง่ดี	มุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ดี	การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้	การเปลี่ยนมุมมอง	การให้คำแนะนำ	การยึดมั่นในศาสนา	การยึดมั่นในคุณธรรม	
หุบเขาสูงโง่		✓						
ประเทศของผม		✓						
สวัสดิ์ปีใหม่ใจสวัสดิ์		✓					✓	
ความรักไม่มีในโลก	✓							
ผู้หญิงเลี้ยวซ้าย ผู้ชายเลี้ยวขวา								✓
ทฤษฎีดูง่าย ๆ				✓				
มุมมองของชีวิต				✓	✓			
คณิตศาสตร์อธิบายธรรมชาติ		✓				✓		
ไทยคำฝรั่งคำ					✓			
แบ่งเค้ก				✓				
แข่ง				✓				
โหมโรง					✓			
ไกลเกินจินตนาการ	✓							
มองตรงไปข้างหน้า		✓						
จดหมายก้นลิ้นชัก				✓	✓			
น้ำท่วมกับกระสอบทราย		✓						
โครงการที่ไม่น่าสนใจ		✓						
ผจญภัยในความรัก				✓				
กรรไกรเล็มมังกร					✓			
เราคณิตพิชิตปัญหาใจ				✓	✓			
ช่องว่างของแบบเรียน				✓				
เราจะผ่านเรื่องราวไปด้วยกัน		✓						
วิลเลียม เจมส์		✓						
โตขึ้นหนูอยากเป็นอะไร							✓	

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อตอน	มองโลกในแง่ดี		การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์			การยึดมั่นในศาสนา		การคาดหวัง
	มุมมองบุคคลในแง่ดี	มุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ดี	การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้	การเปลี่ยนมุมมอง	การให้คำแนะนำ	การยึดมั่นในศาสนา	การยึดมั่นในคุณธรรม	
ทุกๆ คนเป็นคนดี						✓		
จดหมายจากพุทธบริษัท						✓		
ผู้หญิงกับผู้ชาย	✓	✓						
ทำงานเพื่ออะไร				✓				
หมาหมอบ		✓						
นิราศปารีส		✓						
วาจาอาจม		✓						
งมฉาย						✓		
เมื่อคะนึงก็ถึงฯ		✓				✓		
ควินซี โจนส์		✓						
ดูฟ้าได้ฝน ดูหนได้แห่ง						✓		
แค่ชอบคงไม่พอ				✓				
ภาษาไทย					✓			
ตัวต๊านทาน			✓					
วิชาวัด				✓				
ของขวัญจากหลวงปู่		✓						
กบาลไทย	✓			✓				
อ่านจดหมายตัวเอง		✓	✓		✓			
ซอส์กแห่งเดียว		✓		✓				
มองวิทย์ด้วยจิตศิลป์		✓						
เมื่อคะนึงก็ถึงฯ		✓				✓		
ควินซี โจนส์		✓						
ดูฟ้าได้ฝน ดูหนได้แห่ง						✓		
แค่ชอบคงไม่พอ				✓				

กล่าวได้ว่า “คอลัมน์คุยกับประภาส” มีความคิดเชิงบวกที่เด่นชัดในด้านการมองโลกในแง่ดี โดยมุ่งให้ผู้อ่านได้มีมุมมองต่อบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี มองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า มุมมองของบุคคลคือส่วนสำคัญที่จะกำหนดว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมเช่นไร การปรับเปลี่ยนมุมมองถือเป็นเรื่องที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อสิ่งอื่น ๆ ได้มาก ทั้งตัวผู้ปฏิบัติเอง คนรอบข้าง และสังคม เมื่อผู้อ่านมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดีจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ รองลงมาคือ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่นำเสนอทางออกในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่นำเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าเมื่อมีปัญหา ต้องเผชิญหน้ากับปัญหาและแก้ปัญหา โดยนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง มุ่งเน้นให้ผู้อ่านปรับมุมมองหรือทัศนคติที่มีต่อประเด็นปัญหา พร้อมกับเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งแม้ผู้อ่านที่ไม่มีปัญหาก็สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตได้ ด้านการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประภาส ชลศรานนท์ ยึดมั่นในสิ่งดีงาม และนำหลักที่ควรยึดถือในการดำเนินชีวิตดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการตอบคำถามและแนะนำผู้อ่าน และสุดท้ายการคาดหวัง ทั้งในเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการคาดหวังให้เกิดสิ่งดี ๆ ในสังคม ดังนั้นการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” จึงมีส่วนที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทางที่ดี มองเห็นสิ่งดีในสถานการณ์วิกฤต พร้อมทั้งจะเผชิญหน้ากับอุปสรรค ยึดถือสิ่งดีงามในการดำเนินชีวิต ซึ่งเมื่อผู้อ่านมีความคิดเชิงบวก ก็จะคิด พูด และมีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่ดี เมื่อคนมีพฤติกรรมที่ดีก็จะส่งผลให้สังคม

บทที่ 4

ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส ของประภาส ชลศรานนท์

การมองปัญหาหรืออุปสรรคในมุมมองที่แตกต่างออกไปจากปกติ เลือกที่จะมองหาสิ่งที่ดี
สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ถือเป็นลักษณะเด่น
ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ ที่สอดแทรกความคิดเชิงบวกในการตอบ
จดหมายของผู้อ่าน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุมมองของผู้อ่านในทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัย
พบว่าความคิดเชิงบวกที่ปรากฏมี 4 ประการ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การคิดแก้ปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์ การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม และการคาดหวัง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า
ความคิดเชิงบวกในด้านการมองโลกในแง่ดีมีมากที่สุด ประกอบด้วยการมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี
และการมีมุมมองต่อสิ่งต่างๆ ในแง่ดี ในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยการ
เสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ การเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหา และการให้คำแนะนำ ในด้านการ
ยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรมประกอบด้วยการยึดมั่นในหลักศาสนา และการยึดมั่นในคุณธรรม
และในด้านสุดท้ายได้แก่ การคาดหวัง

การนำเสนอความคิดเชิงบวกทั้งหมดนั้น สื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจผ่านการใช้ภาษา
ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบลีลาภาษาถือเป็นส่วนสำคัญในการนำเสนอความคิดเชิงบวก ประกอบด้วย
การใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาพพจน์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 4.1 การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก
- 4.2 การใช้รูปประโยคแสดงความคิดเชิงบวก
- 4.3 การใช้ภาพพจน์ที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

4.1 การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก คือ การเลือกสรรถ้อยคำหรือกลุ่มคำ
มาเรียบเรียงอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความคิดเชิงบวก อาจเป็นคำหรือกลุ่มคำกริยาซึ่งมีลักษณะ
แสดงให้เห็นการเคลื่อนไหว มีการเปลี่ยนแปลง ไม่หยุดนิ่ง เพื่อสื่อความหมายว่ามนุษย์ต้องมีการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้คำ “เติบโต” “พัฒนา” “ขับเคลื่อน” เป็นต้น ใน “คอลัมน์คุยกับ
ประภาส” มีลักษณะการใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก 4 ประการ ได้แก่ การใช้คำ
หรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการแก้ไขปัญหาอย่าง
สร้างสรรค์ การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในศาสนาและคุณธรรม และการใช้คำหรือ
กลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง

4.1.1 การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี หมายถึง การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำช่วยสนับสนุนการมีมุมมองต่อบุคคล สถานการณ์ หรือปัญหาต่าง ๆ ในเชิงบวก ผู้วิจัยพบว่าใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” มีลักษณะการใช้คำหรือกลุ่มคำ 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยา และการใช้คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายตรงข้าม

4.1.1.1 การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยา

คำกริยา คือ คำที่ใช้แสดงอาการ เหตุการณ์ สภาพ หรือความรู้สึกต่าง ๆ (นพวรรณ พันธุมธา. 2554: 8) ส่วนกลุ่มคำกริยา คือ กริยาลีหรือกลุ่มคำที่ประกอบด้วยหน่วยหลักคือคำกริยาและหน่วยขยายซึ่งประกอบด้วยคำหรือประโยค (นพวรรณ พันธุมธา. 2554: 154) ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เป็นการใช้คำหรือกลุ่มคำที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้เห็นการกระทำในลักษณะที่ดี สร้างสรรค์ เพื่อสร้างจินตภาพให้กับผู้อ่านและเพื่อสื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดี แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลรอบข้าง และสื่อถึงกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาแสดงอาการเพื่อสื่อถึงการมองโลกในแง่ดี อาทิ “เติบโต” “เปลี่ยนแปลง” “ฝึกฝน” “พัฒนา” เป็นต้น

เราต้องรีบพัฒนาการศึกษาของชาติ เพราะการพัฒนาการศึกษาคือการพัฒนาคน
และคนคือทรัพยากรอันสำคัญที่สุดของประเทศชาติ

(กบเหลาดินสอ. 2553: 186)

การใช้คำกริยาแสดงอาการที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดีคือคำว่า “พัฒนา” หมายถึง ทำให้เจริญ โดยใช้คำว่า “พัฒนา” ถึง 3 ครั้ง เพื่อเน้นความให้เห็นความสำคัญของกระบวนการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งสำคัญที่สุดของประเทศ คือ การศึกษาและคน นอกจากนี้ยังใช้คำว่า “สำคัญ” ซึ่งหมายถึง พิเศษกว่าธรรมดา และใช้คำว่า “ที่สุด” มาขยายความเพื่อสื่อให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาชาติคือ “คน” จากการใช้คำกริยาในลักษณะดังกล่าว ช่วยสื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดีคือ การมองเห็นคุณค่าของมนุษย์ โดยเน้นย้ำให้เห็นว่ามนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้าได้รับการศึกษา

งานสุจริตทุกงานล้วนมีส่วนในการขับเคลื่อนสังคมแทบทั้งนั้น ใครจะกล่าวพูดได้ว่า
ช่างซ่อมหนังสือเก่าไม่มีความสำคัญ ใครจะกล่าวบอกได้ว่างานของพนักงานที่คอยควบคุม
แผงสกรีนบอร์ดในสนามกีฬาไม่มีสาระอันใด

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 17)

จากตัวอย่างมีการใช้คำกริยาแสดงอาการคือ “ขับเคลื่อน” เพื่อสื่อให้เห็น การเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่งของสังคม เพราะงานสุจริตทุกงานมีบทบาทสำคัญต่อสังคม การใช้คำกริยา แสดงสภาพ “สำคัญ” เพื่อสื่อให้เห็นถึงคุณค่าของงานสุจริตบางอย่างแม้จะเป็นงานที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจ เช่น “ช่างซ่อมหนังสือเก่า” หรือ “พนักงานควบคุมแผงสกอร์บอร์ดในสนามกีฬา” แต่ก็เป็งานที่ขาดไม่ได้ จากการใช้คำดังกล่าวเป็นการสนับสนุนการมองโลกในแง่ดีที่ว่า แม้สิ่งที่เรามองไม่เห็นความสำคัญ ก็เป็สิ่งที่มีความสำคัญและมีผลต่อสิ่งอื่น ๆ ทุกอย่างมีคุณค่า มีสาระ มีความสำคัญในตัวเอง

พิธีแต่งงานก็เปรียบเหมือน Space ที่เกินๆ ขึ้นมาในชีวิตคู่ เราจะมีมันหรือไม่ก็ไม่ได้มีส่วนโดยตรงที่จะทำให้ชีวิตคู่ยั่งยืนขึ้น แต่พิธีต้องทำให้ความสวยงามน่าจดจำ เกิดขึ้น เป็นความรู้สึกดี ๆ ที่มีคุณค่า

(มะเฟื่องรอฟาน. 2553: 115)

การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาแสดงสภาพ ได้แก่ “สวยงาม” “ดี” ช่วยสื่อให้เห็น สภาพที่ดี สภาพที่น่าพึงพอใจ สื่อความหมายในเชิงบวกเกี่ยวกับพิธีแต่งงานว่าเป็นพิธีที่สร้างคุณค่าให้กับการเริ่มต้นใช้ชีวิตคู่ แต่พิธีแต่งงานก็ไม่ใช่ว่าที่กำหนดความยั่งยืนของชีวิตคู่ เช่นเดียวกับ Space หรือหน้าต่างเปล่าในหนังสือ ซึ่งไม่มีผลกับเนื้อหาในหนังสือ เพียงแต่เป็นการเพิ่มมูลค่า พิธีแต่งงานก็คือการเพิ่มคุณค่าให้กับชีวิตคู่เช่นเดียวกัน

งานเลี้ยงลูกนั้นเป็งานใหญ่ งานหนัก และสำคัญเกินกว่าที่จะบอกว่า “ไม่ได้ทำอะไร” สังคมสมัยใหม่มักยกย่องผู้หญิงที่ทำงานเก่งจนลืมบูชาผู้หญิงที่เลี้ยงลูก

งานเลี้ยงลูกนะงานสร้างคนเลยนะครับ ยิ่งใหญ่กว่างานใด ๆ ในโลกนี้ หันไปมองแม่ของพวกเราดูสิครับ แก่จนปานนี้แล้วยังต้องเป็พนักงานเลี้ยงลูกอยู่เลย เรื่องกษณเกษียณไม่ต้องพูดถึง

ลาออกก็ไม่ได้เสียด้วยงานประเภทนี้

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 218)

การใช้คำกริยาแสดงสภาพ ได้แก่ “ใหญ่” หมายถึงโต ใช้ออกขนาดหรือแสดงถึงความสำคัญ “หนัก” หมายถึงมาก รุนแรง “สำคัญ” หมายถึงเป็พิเศษกว่าธรรมดา มีคุณค่า “ยิ่งใหญ่” หมายถึงมีอำนาจมาก มีสติปัญญาความสามารถสูง สำคัญ จะเห็นได้ว่าความหมายของทั้ง 4 คำ สื่อให้เห็นภาระหน้าที่และความสำคัญของแม่ และการใช้คำกริยาแสดงอาการ ได้แก่ “ยกย่อง” หมายถึงเชิดชู “บูชา” หมายถึงยกย่องเชิดชูด้วยความนับถือหรือเลื่อมใส ในความรู้หรือความสามารถ “สร้าง” หมายถึงทำให้มีให้เป็ขึ้นด้วยวิธีต่าง ๆ

จากการเลือกใช้คำกริยาแสดงอาการดังกล่าวเพื่อยกย่องเชิดชู “แม่” ผู้หญิงซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างคนไปพัฒนาสังคม การยกย่องแม่เป็นการเห็นคุณค่าของเพศหญิง ซึ่งถือเป็นลักษณะของการมองโลกในแง่ดี

4.1.1.2 การใช้คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายตรงข้าม

การใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม คือ การเลือกใช้ถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน เช่น “สุข” กับ “เศร้า” คำว่า “สุข” หมายถึง ความสบายกายสบายใจ แสดงให้เห็นถึง ความสดชื่น คำว่า “เศร้า” หมายถึง สลด, ระทด, หมอง, ไม่เบิกบาน, เป็นทุกข์, เหี่ยวแห้ง แสดงถึงความหดหู่ ห่อเหี่ยว เป็นต้น การใช้คำตรงข้ามจึงเป็นการสื่อให้เห็นความแตกต่างทางความหมายของคำหรือกลุ่มคำ เพื่อบอกสภาพ อารมณ์ หรือความรู้สึก ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” มีการใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามคือ การใช้คำที่สื่อความหมายในทางลบก่อนแล้วจึงใช้คำที่สื่อความหมายทางบวก

ประเทศที่สอง ผมเลือกอิสราเอล ใคร ๆ ก็รู้ว่าชาวยิวนั้นเก่งเพียงใด ทะเลทรายแห้งแล้งอย่างนั้น คนยิวยังสามารถพัฒนาพื้นที่จนเริ่มมีผลหมากรากไม้กับเขาบ้างแล้ว ปัจจุบันนี้อิสราเอลมีชื่อเสียงเรื่องระบบชลประทานเป็นอย่างมาก มนุษย์เรานี้ก็แปลกดีนะครับ ยิ่งลำบากเรื่องไหนยิ่งกดดันให้ต้องเก่งในเรื่องนั้น

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 107)

การใช้กลุ่มคำที่มีความหมายตรงข้าม เพื่อสื่อให้เห็นสภาพพื้นที่ก่อนการพัฒนาได้แก่ “ทะเลทราย” ซึ่งมีลักษณะแห้งแล้ง ไม่สามารถทำการเกษตรได้ จากนั้นใช้กลุ่มคำที่ตรงข้ามกับสภาพดังกล่าวคือ “มีผลหมากรากไม้” สื่อถึงสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ จากพื้นที่ที่ “แห้งแล้ง” ปราศจากน้ำ กลายเป็นพื้นที่ที่มี “ระบบชลประทาน” คือมีระบบการท่อน้ำและระบายน้ำเพื่อการเพาะปลูก การใช้กลุ่มคำเหล่านี้เพื่อช่วยสื่อให้เห็นความสามารถของชาวยิวที่สามารถแก้ไขปัญหาจนเกิดการพัฒนาในขั้นสูง คำแสดงสภาพ “ลำบาก” และ “กดดัน” เพื่อสื่อให้เห็นว่าชาวยิวอิสราเอล “เก่ง” ที่จะเอาชนะปัญหาในเรื่องความแห้งแล้ง และมีการใช้คำกริยาแสดงอาการที่ช่วยสื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี ได้แก่ “เก่ง” และ “พัฒนา” การใช้คำว่า “เก่ง” เพื่อสื่อถึงความสามารถทางด้านสติปัญญาของชาวยิวอิสราเอล คำว่า “พัฒนา” สื่อถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของประเทศอิสราเอล ส่วนกลุ่มคำ “มีชื่อเสียง” พร้อมกับคำขยาย “มาก” ช่วยสนับสนุนให้เห็นผลของความสามารถของชาวยิวอิสราเอล การใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามและคำกริยาแสดงอาการดังกล่าวจึงช่วยสื่อให้เห็นความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ที่ไม่ว่าจะเกิดอุปสรรคใดก็สามารถใช้สติปัญญาแก้ปัญหาได้เสมอ

พูดถึงสงกรานต์และคริสต์มาสแล้วก็รู้สึกถึงความไม่หยุดนิ่งของมนุษย์
พวกสัตว์นั้นเมื่อหนาวมาก ๆ หรือเป็นช่วงที่หาอาหารไม่ได้ มันก็จำศีลตัดตัวออก
จากโลกภายนอก ไม่ออกหาอาหาร ไม่ต่อสู้ ไม่แพร่พันธุ์ แต่มนุษย์ไม่ทำอย่างนั้น
มนุษย์แปรเปลี่ยนช่วงเวลาที่เราว่ายที่สุดให้เป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดได้

คริสต์มาสเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด

สงกรานต์ของเราก็เช่นกัน บ้านเราเป็นประเทศเมืองร้อน และยังเดือนเมษายนใน
สยามด้วยแล้วต้องเรียกว่าร้อนดับแตก เราจึงมีเทศกาลสงกรานต์เกิดขึ้นมา เราจึงสาดน้ำ
ประแป้งกัน วันที่น่าจะแย่ที่สุดในปีจึงกลายเป็นวันที่สนุกที่สุดของปีได้

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 199-200)

ตัวอย่างนี้มีการใช้กลุ่มคำที่มีความหมายตรงข้าม ได้แก่ “เลวร้ายที่สุด” สื่อถึง
สภาพที่ไม่ดี ชั่วร้าย เลวทรามอย่างมาก และกลุ่มคำ “ดีที่สุด” หมายถึงสภาพที่น่าพึงพอใจเป็น
อย่างมาก เพื่อสื่อให้เห็นถึงการพัฒนาของมนุษย์เพื่อเอาชนะสถานการณ์ที่เลวร้าย เช่น
ความหนาวเย็นในช่วงคริสต์มาส หรืออากาศอันร้อนระอุในช่วงสงกรานต์ โดยใช้คำอธิบายสภาพ
ดังกล่าวคือ “เลวร้าย” และ “แย่แย่” แล้วเน้นย้ำสภาพดังกล่าวด้วยการใช้คำขยายคือ “ที่สุด” แล้ว
ใช้คำกริยา “แปรเปลี่ยน” เพื่อสื่อให้เห็นความไม่หยุดนิ่งของมนุษย์ที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง
สภาพที่ไม่น่าพองใจนั้นให้กลายเป็นช่วงเวลาที่น่าพอใจ สังเกตจากการใช้คำ “ดี” หมายถึง
สวยงาม เรียบร้อย อยู่ในสภาพที่น่าพอใจ และ “สนุก” หมายถึง ทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน
ทำให้เบิกบานใจ เพื่อสื่อให้เห็นสภาพหลังการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงช่วงเวลาเลวร้ายให้เป็น
ช่วงเวลาที่ดี นอกจากนี้ยังมีคำที่ช่วยสื่อให้เห็นถึงการมองโลกในแง่ดีคือ “ไม่หยุดนิ่ง” เพื่อสื่อถึง
ความสามารถของมนุษย์ในการพัฒนาตนเองและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การใช้คำว่า
“แปรเปลี่ยน” เพื่อสื่อถึงการเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงตัวเองตลอดเวลาเพื่อการมีชีวิตที่ดีขึ้น
อาจกล่าวได้ว่า ประภาส ชลศรานนท์ เลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่เป็นคู่ความหมายตรงข้าม
เพื่อช่วยสื่อให้เห็นมุมมองความคิดเชิงบวกที่มีต่อมนุษย์ จากตัวอย่างนี้คือ การเชื่อมั่นในศักยภาพ
ของมนุษย์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลายเป็นสถานการณ์ที่ดี

ดอกบัวเป็นดอกไม้ที่ชาวพุทธนิยมนำมาบูชาพระ ด้วยมีนัยความหมายที่ลึกซึ้งว่า
เป็นดอกไม้ที่ขึ้นจากโคลนตมแท้ๆ แต่กลับขาวบริสุทธิ์งดงามเหมาะแก่การบูชา
นัยความหมายที่ชาวพุทธเลือกดอกบัวก็คือ แม้นคนเราเกิดมาในที่ต่ำต้อยก็สามารถเติบโต
ขึ้นไปเป็นคนดีคนบริสุทธิ์ได้ พระพุทธเจ้าเองก็ทรงนำดอกบัวมาอุปมาอุปไมยสอนเรื่อง
ดอกบัวสี่เหล่า

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 100)

จะเห็นได้ว่า “โคลนตม” กับ “ชาวบริสุทธ์” นั้นตรงข้ามกัน โคลนตม คือ ดินโคลนที่อยู่ใต้น้ำ สกปรก ส่วน “ชาว” หมายถึงมีสีเหมือนสำลี “บริสุทธ์” หมายถึงแท้ ไม่มีอะไรเจือปน ปราศจากมลทิน หมดจดไม่มีตำหนิ การใช้กลุ่มคำ “ชาวบริสุทธ์” เพื่อสื่อถึงความสะอาดบริสุทธิ์ของดอกบัวซึ่งเกิดจากใต้โคลนตม โดยมีน้ำเป็นสิ่งชำระล้างความสกปรกของโคลนตม แล้วจึงโผล่พ้นน้ำ เป็นการสื่อให้เห็นว่าแม้ออกบัวกำเนิดมาจากสิ่งที่สกปรก แต่ดอกบัวก็เป็นดอกไม้ที่มีความสะอาด บริสุทธ์ และใช้คำว่า “ต่ำต้อย” หมายถึง มีฐานะความเป็นอยู่หรือตำแหน่งหน้าที่ต่ำต้อยกว่ากันมากจนเทียบกันไม่ได้ เพื่อสื่อให้เห็นว่าสถานการณ์ในการเกิดมามีใช้สิ่งชีวิตความดีงามของมนุษย์ได้ ผู้ที่มีกำเนิดต่ำต้อยสามารถเติบโตเป็นคนดีได้ การใช้คำตรงข้ามดังกล่าวช่วยสื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกที่มีต่อความดีของมนุษย์

4.1.2 การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ การเลือกใช้ถ้อยคำหรือกลุ่มคำที่ช่วยสื่อให้เห็นแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหา ส่วนมากพบการใช้คำกริยา อาทิ “ค้นหา” “เรียนรู้” “แก้ไข” เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ถามว่าถ้าเป็นผมจะทำอย่างไร หากทางสื่อสารครับ ผมคงบอกลูกค้าก่อนว่า สิ่งที่เราจะทำนั้นอาจจะไม่เหมือนกับที่ลูกค้าออกไปสั่งมาเสียทีเดียว นั่นคือลูกค้าจะใช้งานได้ง่ายขึ้น ซึ่งแน่นอนอาจจะต้องใช้เวลามากขึ้น ถ้าลูกค้าเห็นดีด้วยและไม่สนใจเรื่องผิวดสัญญาจนทำให้ต้องฟ้องร้องปรับกันได้ อาจจะทำสัญญาใหม่หรือแนบหน้าเพิ่ม จากนั้นผมก็บอกเพื่อนร่วมงานว่า ผมเลือกที่จะทำให้ดีที่สุดแม้ว่ามันจะยากและเสียเวลาไปสักหน่อย ซึ่งสิ่งนี้จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และนั่นย่อมคือชื่อเสียงของทีมที่จะตามมา

ที่สำคัญผมคงจะพูดขอความร่วมมือจากพวกเขาให้เห็นด้วยกับทัศนคติในเรื่องงานของผม

สุดท้ายถ้าผมทำอย่างที่ว่าข้างต้นหมดแล้ว เพื่อนร่วมงานของผมก็ยังยืนยันที่จะทำงานเพียงแคให้ครบถ้วนตามใบสั่งอยู่เรื่อย ๆ ผมก็ต้องค่อย ๆ หาโอกาสไปทำงานกับคนที่ทัศนคติใกล้เคียงกัน

(มะเฟื่องรอฟาน. 2553: 167-168)

ตัวอย่างนี้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องทัศนคติในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การสื่อสารกับลูกค้า การสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน การขอความร่วมมือ ซึ่งการใช้คำและกลุ่มคำที่ช่วยสื่อให้เห็นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยคำและกลุ่มคำกริยาที่ช่วยสื่อความหมายให้เห็นการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของการทำงานในทางที่ดี ได้แก่ “สื่อสาร” หมายถึง ตกลงกันเพื่อความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง “สร้าง” หมายถึงทำให้มีให้เป็นขึ้น “ทำให้ดีที่สุด” หมายถึง การดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างสุดความสามารถ การใช้คำและกลุ่มกริยา

ที่ช่วยสื่อความหมายถึงการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะทำให้ผลงานออกมาดี ได้แก่ “ร่วมมือ” หมายถึง พร้อมใจช่วยกัน “เห็นด้วย” หมายถึงเห็นตามกัน และการใช้คำกริยาที่ช่วยสื่อให้เห็นผลดีที่เกิดตามมา ได้แก่ “พึงพอใจ” หมายถึงเกิดความรู้สึกรู้สึกพอใจหรือพอใจต่อสิ่งนั้น จะเห็นได้ว่าคำที่เลือกใช้ทุกคำถือเป็นคำที่สื่อความหมายในเชิงบวก

ตั้งใจ “ซ่อม” ให้มาก ๆ นะครับ ยอมทนเสียเวลากับทนกล้ำกลืนไม่นานนัก
แต่ได้ความรู้แน่นๆ ประดับตัวไปจนตาย
คิดเสียว่าที่ผ่านมาระพยายามน้อยไปหน่อยดีกว่า อย่าไปคิดว่าตัวเองโง่ที่
ไม่ยอมโง่งเลยครับ

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 245)

การเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่มีทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับการสอบตกคือคำว่า “โง่” หมายถึงเขลา ไม่ฉลาด ไม่รู้ และคำว่า “โง่ง” หมายถึงฉ้อฉล ทุจริต แล้วใช้คำที่ช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกในการแก้ไขผลการสอบตก โดยการใช้คำว่า “พยายาม” หมายถึง พากเพียร บากนั้น อุตสาหะ มานะ เพื่อให้เห็นว่าหากพยายามมากขึ้นก็จะสอบผ่าน และการใช้คำและกลุ่มคำกริยาซึ่งสื่อความหมายในเชิงบวกและเป็นลักษณะที่ดีที่ผู้เรียนควรมี คือ “ตั้งใจ” หมายถึง เอาใจใส่ “ยอมทน” หมายถึงยินยอมรับสภาพที่ต้องอดกลั้น และ “ได้ความรู้” หมายถึงได้รับสิ่งที่สั่งสมจากการศึกษาเล่าเรียน ความหมายของการพยายามทำสิ่งที่ดี การใช้คำกริยา “พยายาม” “ตั้งใจ” “ยอมทน” ถือเป็นคำหรือกลุ่มคำกริยาที่สื่อถึงคุณลักษณะที่ดีที่ผู้เรียนควรมี

กับสิ่งที่เราควบคุมมันไม่ได้ เมื่อมันเกิดขึ้นมาแล้ว เราต้องยอมรับมัน และก็ต้อง
เรียนรู้ที่จะอยู่กับมันอย่างที่เราบอกไว้
ร้องมันทั้งสองเพลงก็ได้ครับ อะไรในฝันที่เราพอจะสั่งมันด้วยมือของเราได้ เราก็
ร้อง “ฝันให้ไกลไปให้ถึง” อย่าได้หยุด ส่วนปัญหาใดที่อยู่ในมือของพระเจ้า เราก็นินยัด
เงยหน้ายอมรับและก็ร้อง live and learn อย่างรู้เท่าทัน

(ยอดมนุษย์ล่าลอง. 2553: 51)

จากตัวอย่างสื่อถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา 2 แบบ คือปัญหาที่ขึ้นอยู่กับตัวเราซึ่งสามารถแก้ไขได้ และปัญหาที่ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นที่เราไม่สามารถแก้ไขได้ โดยพูดถึงเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทั้ง 2 ลักษณะ คือ เพลงฝันให้ไกลไปให้ถึง และ live and learn ซึ่งมีการใช้คำหรือกลุ่มคำที่ช่วยสื่อถึงการแก้ปัญหาที่เราไม่สามารถแก้ไขได้คือ “ยอมรับ” การเห็นด้วยในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง “เรียนรู้” หมายถึงทำความเข้าใจ “นินยัด” หมายถึง การสู้ไม่ยอมถอย “รู้เท่าทัน” หมายถึงรู้เท่าและรู้ทัน ซึ่งการใช้คำหรือกลุ่มคำดังกล่าวเพื่อให้ยอมรับ

ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ใช่หนีปัญหา เรียนรู้ว่าปัญหาคืออะไร เกิดจากอะไร ยืนหยัดที่จะสู้กับปัญหา และรู้เท่าทันปัญหา ซึ่งถือเป็นการมีมุมมองในเชิงบวกต่อปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ต้องปรับเปลี่ยนที่ความคิด ส่วนปัญหาที่เราแก้ไขได้มีการใช้คำและกลุ่มคำดังนี้ คือ “ฝัน” หมายถึง ความใฝ่ฝัน ความทะเยอทะยาน “สั่งได้” หมายถึงกำหนดให้เกิดขึ้นได้ “ไกล” หมายถึง ระยะห่าง “อย่าได้หยุด” หมายถึงกระทำอย่างต่อเนื่อง สื่อความหมายให้แก้ไขปัญหาโดยการวางแผนที่จะทำให้ความคิดหรือความฝันที่สามารถทำได้เป็นจริง การตั้งเป้าหมายให้สูง และมุ่งมั่นที่จะทำตามความคิดและความฝัน เป็นการสื่อให้เห็นว่ามนุษย์ต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไปไม่หยุดนิ่ง

อย่าไปต่อต้านเขาเลยครับ ใช้จ่ายตามที่เราเห็นว่าควร อย่าไปใช้เพราะเห็นว่ามันเป็นธรรมเนียมอันสูงส่งหรือเป็นกระแส ทำความรู้จักกับคำว่า “พอเพียง” ที่พระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้เราเถิด คำคำนี้จะพาชาติเราไปอีกไกล

ที่บอกว่าไม่คิดต่อต้านนี้ไม่ได้หมายความว่ายอมเป็นทาสนะครับ ที่สำคัญกว่านั้นเราต้องคิด “แข่ง” กับเขาด้วย

สร้างคนของเราขึ้นมาให้มีคุณภาพ ค้นหาศักยภาพของประเทศเราให้เจอ แล้วก็เอาของไปขายเขาบ้าง เอาวัฒนธรรมของเราไปวัดเขาบ้าง แล้วก็เก็บเงินเขากลับมาบ้าง กบฏไทยไม่เล็กกว่าใครหรอกครับ เชื่อผมเถิด

(แมงกะพรุนถนัดซ้าย. 2553: 159)

แนวทางการแก้ไขปัญหานี้คือการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ซึ่งมีการใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาที่สื่อถึงลักษณะนิสัยในด้านพฤติกรรมความเป็นอยู่ที่ดีคือ “พอเพียง” คือการมีความพอประมาณในการใช้จ่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาที่สื่อถึงการพัฒนาไปในทางที่ดี ได้แก่ “แข่ง” “สร้าง” “ค้นหา” คำว่า “แข่ง” คือการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ คำว่า “สร้าง” คือ การสร้างคนที่มีศักยภาพมาพัฒนาประเทศ และคำว่า “ค้นหา” คือ การมุ่งเพื่อให้พบสิ่งที่ต้องการ ได้แก่ ศักยภาพของคนไทย การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาที่สื่อถึงเป้าหมาย ได้แก่คำว่า “ไปไกล” คือ ประเทศไทยสามารถพัฒนาต่อไปได้หากอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง สรุปได้ว่า ลักษณะการใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาดังกล่าวช่วยสื่อถึงการแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์โดยการเสนอแนะให้คนไทยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภค หันมาพัฒนาประเทศ พัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อความเจริญก้าวหน้าในอนาคต

4.1.3 การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม คือ การเลือกสรรคำหรือกลุ่มคำที่ช่วยสื่อให้เห็นการมีความศรัทธา เชื่อมั่น และประพฤติปฏิบัติตามหลักที่สั่งงานทั้งหลักธรรมทางศาสนา และหลักอันควรปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคม ใน “คอลัมน์คุยกับประสาท” พบการใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาในการสื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนา และคุณธรรม ดังต่อไปนี้

ผมจึงรู้สึกเสมอว่า ทุกศาสนานบนโลกใบนี้คือศาสนาเดียวกัน สัจสอนสิ่งเดียวกันด้วย
กฎง่าย ๆ ไม่ก็ข้อ ความรักและความอาทรนั่นเอง

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 24)

การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม ได้แก่ “สัจสอน” “รัก” “อาทร” คำว่า “สัจสอน” สื่อถึงกระบวนการในการถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา ส่วนคำว่า “รัก” ซึ่งในทางศาสนาพุทธนั้นหมายถึงการมี “เมตตา” คือ ความรัก, ความปรารถนาให้เขามีความสุข, แผ่เมตตาจิตคิดจะให้สัตว์ทั้งปวงเป็นสุขทั่วหน้า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2554: 324) และ “อาทร” คือ ความเอื้อเฟื้อเอาใจใส่ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2554: 540) ความรักและความอาทรถือเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ทุกศาสนาถ่ายทอดให้กับศาสนิกชน เพื่อให้ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบในสังคม การใช้คำ “สัจสอน” “รัก” “อาทร” เพื่อสื่อให้เห็นว่าประสาท ชลศรานนท์ ใช้หลักธรรมทางศาสนาในการนำเสนอกับผู้อ่าน

คุณแบบตามผมว่า ผมยังเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วไหม ผมก็ต้องบอกว่า
ผมเชื่ออย่างนั้นสนิทใจครับ พุทธศาสนาสอนเราว่า เราทำอย่างไรก็ย่อมได้อย่างนั้น
ความดีและความชั่วเป็นพลังลึกลับ คนทำย่อมรู้ได้ด้วยตนเอง

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 135)

มีการใช้คำและกลุ่มคำที่สื่อถึงการยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา คือ “เชื่อสนิทใจ” คำว่า “เชื่อ” เป็นคำกริยาแสดงการประสบ หมายถึง เห็นตามด้วย เมื่อมีคำ “สนิทใจ” มาขยายจึงหมายถึงเชื่อโดยไม่มีข้อสงสัย สื่อถึงความเชื่อที่มีต่อหลักธรรม ได้แก่ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การใช้คำ “ทำ” หมายถึงการกระทำ “ได้” หมายถึง ผลที่ได้รับจากการกระทำ “ดี” และ “ชั่ว” คือ คุณลักษณะที่ตรงข้ามกัน เมื่อประกอบเป็น “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เป็นหลักธรรมสำคัญของพุทธศาสนาที่สอนเรื่อง การกระทำและผลของการกระทำ หากทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทน ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่วตอบแทน “ทำ” อย่งไรย่อม “ได้” อย่งนั้น สื่อให้เห็นการยึดมั่นในคำสอนของพุทธศาสนา

ผมก็ได้แต่บอกเค้าไปว่า คนเราไม่ซื่อสัตย์ต่อตัวเองแล้วจะหาความภาคภูมิใจจากที่ไหนได้

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 117)

จากตัวอย่างมีการใช้คำหรือกลุ่มคำกริยาแสดงอาการที่สื่อความหมายทางคุณธรรมคือ “ซื่อสัตย์” “ภาคภูมิใจ” การใช้คำว่า “ซื่อสัตย์” เพื่อสื่อถึงการมีความซื่อตรง ซึ่งเป็นคุณธรรมสำคัญ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์คือผู้ที่ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากรู้สึกลำเอียงหรืออคติ จึงเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักความจริงและความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด เป็นคนมีศีลธรรมหรือมีมนุษยธรรม มีความประพฤติดี ประพฤติชอบ ส่วนการใช้คำว่า “ภาคภูมิใจ” เพื่อสื่อถึงผลที่เกิดขึ้นต่อตนเองเมื่อมีความซื่อสัตย์

ผมคิดตามไปเล่นๆ นะครับ ผมว่านอกจากเขาจะอยากปล่อยแสงได้แล้ว ความมีคุณธรรมน่าจะเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เด็ก ๆ อยากมี อุลตราแมนสู้กับสัตว์ประหลาดก็เพื่อจะช่วยเหลือโลกนะครับ ผมเคยมียัมกับคำตอบของเด็กน้อยชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งทางเคเบิลทีวีหลายปีก่อน ที่เธอตอบว่าโตขึ้นเธออยากเป็นเจ้าหน้าที่สวนสัตว์ เหตุผลก็คือเธออยากปล่อยสัตว์ที่ถูกขังให้เป็นอิสระให้หมด

คุณธรรมของเด็กสูงกว่าที่เราคิดไว้อยะ ว่าไหมครับ

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 119)

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่ช่วยสื่อถึงการยึดมั่นในหลักคุณธรรม คือ “มีคุณธรรม” “สู้” “ช่วย” การใช้กลุ่มคำ “มีคุณธรรม” เพื่อสื่อถึงการมีคุณงามความดีในจิตใจ คำว่า “สู้” สื่อถึงการกระทำเพื่อปกป้องโลกของอุลตราแมนจากสัตว์ประหลาด “ช่วย” สื่อถึงการทำให้โลกรอดพ้นอันตรายจากสัตว์ประหลาด ซึ่งจากการใช้คำและกลุ่มคำที่กล่าวมานั้นเพื่อสนับสนุนให้เห็นการยึดมั่นในคุณธรรม และเพื่อสื่อให้เห็นว่าวัยเด็กซึ่งจะเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญของชาติเป็นวัยที่สามารถส่งเสริม ปลูกฝังสิ่งดี ๆ ได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่

4.1.4 การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง คือ การเลือกสรรคำมาร้อยเรียงเพื่อสื่อให้เห็นความต้องการให้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น อาทิ ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นการใช้คำบอกความเห็น (นวรรณ พันธุมธา. 2554: 71-73) คือ คำที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกริยาและความจำเป็นของผู้ทำกริยา เช่นคำว่า “น่า” “น่าจะ” “ควร” “ควรจะ” “อาจ” “อาจจะ” ดังตัวอย่าง

ผมชอบที่จะรู้สึกว่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกใบนี้ **น่าจะ**ตั้งอยู่บนกฎเดียวกัน
ปริศนาหลาย ๆ อย่าง**น่าจะ**ถูกอธิบายด้วยเหตุผลเดียวกัน เหมือนกับที่นิวตันได้ค้นพบหลัก
ทางฟิสิกส์เกี่ยวกับแรงโน้มถ่วง แรงดึงดูด และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของการ
เคลื่อนที่ทุกอย่างบนโลกได้ด้วยทฤษฎีเดียวกัน

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 23-24)

การเหยียบอีกฝ่ายหนึ่งให้จมโดยใช้ชาติพันธุ์มาแบ่งแยก ผมยอมรับได้แค่เป็น
ความคิดของเด็ก ๆ เท่านั้น

มนุษย์**น่าจะ**ยอมรับนับถือมนุษย์ด้วยกันที่ข้างในหัวใจมากกว่านับถือกันที่ชาติพันธุ์

(คุยกับประภาส. 2553: 22)

ตัวอย่างนี้มีการใช้คำบอกความเห็นที่ช่วยสื่อถึงการคาดหวังคือ “น่าจะ” เพื่อให้เห็น
ว่ามนุษย์ควรยอมรับนับถือกันที่จิตใจมากกว่าชาติกำเนิด เป็นการคาดหวังถึงการเปลี่ยนแปลงไป
ในทางที่ดีของสังคม

เรื่องสิทธิพื้นฐานนี้ไม่เพียงแต่เส้นแบ่งชายหญิงเท่านั้นที่**ควร**เท่ากัน มนุษย์ทั้งโลก
ไม่ว่าจะแบ่งที่ผิวพรรณ ภาษา หรือเส้นอิกวอเตอร์มันก็**ควร**จะเท่ากันครับ

(ยอดมนุษย์ล่าลง. 2553: 33)

การใช้คำและกลุ่มคำบอกความเห็นคือ “ควร” และ “ควรจะ” หมายถึง เหมาะ, ชอบ,
ถูกต้อง เป็นคำช่วยกริยาในทางคล้อยตามในเรื่องความเท่าเทียมกันของมนุษย์ จากตัวอย่าง
ประภาส ชลศรานนท์ ใช้คำและกลุ่มคำ “ควร” และ “ควรจะ” เพื่อสื่อถึงการคาดหวังเรื่องความ
เท่าเทียมของมนุษย์ว่ามนุษย์ทุกคนควรมีความเท่าเทียมกันในสิทธิพื้นฐาน

โลกเราเลวร้ายอย่างนั้นจริง ๆ หรือ ผมได้ยินที่ใครผมก็คิดตามทุกที สมมุติถ้า
เหตุผลนี้เข้าท่า นั่นแสดงว่าพ่อแม่ของเราใจไม่ใส่ระกำจริง ๆ ที่ปล่อยให้เรากิดมา
หรือมันเพ่งเลวร้ายเมื่อยี่สิบปีมานี้เอง
ถ้ามันเลวร้ายได้ขนาดนั้นจริง ผมก็ขออนุญาตคิดเล่น ๆ ว่า อีกยี่สิบปีข้างหน้าโลก
เราอาจเปลี่ยนเป็นโลกวิไลภายในพริบตาได้เหมือนกัน ถึงตอนนั้นลูกเราก็จะเจอแต่ความ
วิไลพอดี

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 72)

จากตัวอย่าง การใช้คำบอกความเห็นที่สื่อถึงการคาดหวังคือ “อาจ” หมายถึง
ความน่าจะเป็น ความเป็นไปได้ ช่วยสื่อถึงความเป็นไปได้ที่โลกจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น
นอกจากนี้ยังมีการใช้คำกริยาแสดงอาการพัฒนาไปในทางที่ดีคือ “เปลี่ยน” สื่อถึงการที่โลกพัฒนาไป
ในทิศทางที่ดีขึ้น และการใช้กริยาแสดงสภาพที่ดีคือ “วิไล” หมายถึง ความสวยงาม นามอง
เพื่อสื่อถึงสภาพของโลกที่คาดหวังหลังจากพัฒนาแล้ว ซึ่งการใช้คำดังกล่าวข้างต้นช่วยสื่อให้เห็น
การคาดหวังให้โลกเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส”
มีลักษณะเด่นคือ การใช้คำกริยา เนื่องจากคำกริยาเป็นคำที่สื่อให้เห็นการเคลื่อนไหว
การเปลี่ยนแปลง การไม่หยุดนิ่ง ซึ่งตรงกับลักษณะการคิดในเชิงบวกที่ประภาส ชลศรานนท์
ต้องการสื่อให้เห็นถึงความสามารถ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของมนุษย์ ทั้งการพัฒนาตัวเองและ
การพัฒนาทางสิ่งแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ส่วนการใช้คำที่มีความหมายตรงข้าม
เพื่อช่วยสื่อให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน ระหว่างคำที่มีความหมายเชิงลบ และคำที่มี
ความหมายเชิงบวก ในการบอกสภาพ อารมณ์ หรือความรู้สึก สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

4.2 การใช้รูปประโยคแสดงความคิดเชิงบวก

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2544: 192) ให้ความหมายของประโยคตามแนวไวยากรณ์ดั้งเดิมว่า ประโยคคือถ้อยคำที่มีเนื้อความครบบริบูรณ์ ประโยคหนึ่งๆ แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ภาคประธานและภาคแสดง นววรรณ พันธุเมธา (2554: 167) อธิบายว่า

ประโยค คือ กลุ่มคำที่สัมพันธ์กันแสดงเหตุการณ์หรือสภาพบางอย่าง ส่วนประกอบของประโยคซึ่งเรียกว่าหน่วยประโยค มีชนิดที่สำคัญ 2 ชนิด คือ หน่วยนาม และหน่วยกริยา และบางประโยคจะมีหน่วยประโยคอีกชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้น เรียกว่า หน่วยเสริม ประโยคหลายๆ ประโยคเมื่อเรียงติดต่อกันไป จะมีหน่วยเชื่อมช่วยเชื่อมประโยคเหล่านั้นเข้าด้วยกัน

ประโยคคือรูปแบบของข้อความที่ประกอบด้วยคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระเบียบและสามารถสื่อความได้สมบูรณ์ มีส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วนคือ หน่วยนาม และหน่วยกริยา การใช้ประโยคที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประสาท” คือการใช้รูปประโยคชนิดต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้เห็นมุมมองความคิดเชิงบวก ได้แก่ การมีมุมมองต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ในทางที่ดี แม้จะเป็นสถานการณ์ปัญหา แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการมองโลกในแง่ดี การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะเพื่อแสดงการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม และการใช้ประโยคความซ้อนเพื่อแสดงการคาดหวัง

4.2.1 การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการมองโลกในแง่ดี

การใช้รูปประโยคเพื่อแสดงถึงการมองโลกในแง่ดี คือ รูปแบบของการเรียบเรียงถ้อยคำที่ช่วยสนับสนุนความคิดที่มีต่อบุคคล สถานการณ์ หรือปัญหาต่าง ๆ ในทางที่ดี ลักษณะประโยคที่พบมากที่สุดคือใน “คอลัมน์คุยกับประสาท” คือ การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการมองโลกในแง่ดี ผู้วิจัยพบว่ารูปประโยคที่มีเนื้อความขัดแย้งนั้น เมื่อใช้แล้วจะทำให้เห็นความคิดเชิงบวกที่ชัดเจน คือ การใช้ประโยคความเดียว 2 ประโยคขึ้นไปที่มีเนื้อความตรงข้ามกันเพื่อนำเสนอข้อดี หรือมุมมองแง่ดีที่มีต่อประเด็นปัญหา หรือสถานการณ์ที่เลวร้าย ดังตัวอย่าง

หยูรกกๆ หลังบ้านอาจไร้ประโยชน์เหลือเกิน แต่สำหรับมดแล้ว หยูรกกๆ กอนั้นสามารถผลิตออกซิเจนไว้ให้มดเป็นพันธุ์ ๑ ตัวไว้ใช้ดื่มได้

(คุยกับประภาส. 2553: 14)

เป้าหมายในชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ มันทำให้เรามูมานะ บากบั่น น้ำใสๆ แก้วหนึ่งที่เราดื่มก็เหมือนกันเรายอมรับว่ามันสำคัญต่อร่างกาย แต่เสียงรอกที่อยู่เหนือบ่อน้ำเวลาถูกชักตักน้ำขึ้นมาก่อนจะเป็นน้ำแก้วนั้นก็เสนาะหูมิใช่หรือ

(คุยกับประภาส. 2553: 67)

คำว่า “สาระ” เป็นคำที่ดี เป็นอาหารหมู่ที่จำเป็นต่อร่างกายประเภทคาร์โบไฮเดรตและโปรตีน

แต่ชีวิตมนุษย์ขาดวิตามินที่ชื่อ “ความรื่นรมย์แห่งชีวิต” ได้หรือ

(คุยกับประภาส. 2553: 233)

เด็กทุกคนเป็นเหมือนผ้าขาว แต่เป็นผ้าขาวคนละเนื้อ
ผ้าขาวนั้นมีทั้งเนื้อลินิน เนื้อฝ้าย 100% เนื้อโพลีเอสเตอร์ ฯลฯ ไม่ว่าจะบางเป็นผ้าขาวบางก็เป็นผ้าขาว หรือหนาเป็นผ้าใบก็เป็นผ้าขาว เด็กแต่ละคนซึมซับสีสันทันที่เราแต่งแต้มลงไปได้ไม่เหมือนกัน เรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน เก่งได้ไม่เท่ากัน ตามลักษณะของเนื้อผ้า แต่เป็นคนดีได้เท่ากัน

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 156)

ถามว่าท่านเป็นผู้หญิงที่ฉลาดไหม ไม่รู้สิครับ ก็ไม่เคยเห็นสิบแปดมงกุฎที่ไหนมา หลอกลวงท่านสำเร็จเท่าที่จำความได้ และแม้ว่าท่านจะอ่านหนังสือออกสักตัว แต่ท่านก็ขอเงินทุกเบี้ยทุกบาทที่มีอยู่ในไหในลิ้นชักส่งลูกทุกคนเรียนจนถึงที่สุด ผมว่านี่แหละครับความฉลาดของคนเป็นแม่

(กบเหลาดินสอ, 2553: 18)

ผมชอบที่คุณภูตะวันเอา “โอกาส” ไปเปรียบเทียบกับ “รุ่งอรุณ” ฟังแล้วเห็นภาพชัดดี โอกาสของคนเรานั้นมันไม่เคยรอใครเหมือนกับดวงอาทิตย์ที่ขึ้นและลงอย่างคุณว่าจริง ๆ โดยเฉพาะกับ “รุ่งอรุณ” ด้วยแล้ว ระยะเวลาตรงนั้นมันมีไม่มากนัก คนที่นิยมเที่ยวชมตะวันจะรู้ดี ถ้าคิดจะตื่นเช้าขึ้นมานั่งดูแสงแรกของพระอาทิตย์แล้วมามัวแต่นอนอิดออดอยู่เปลืองพลังเดียวแสงแดดจะแสบตาเอา

แม้ว่าระยะเวลาของรุ่งอรุณจะมีอยู่เพียงน้อยนิด แต่คุณภูตะวันอย่าลืมนะครับว่ายามเช้านั้นอย่างไรเสียต้องกลับมาอีกทุกวัน มันขึ้นอยู่กับว่าเราจะสู้ตื่นขึ้นมายลโฉมมันหรือเปล่า วันนี้ตื่นมาไม่เห็นพระอาทิตย์ขึ้น พรุ่งนี้จะลองตื่นอีกครั้งหนึ่งไหม

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 166)

พูดถึงสงกรานต์และคริสต์มาสแล้วก็รู้สึกทั้งในความไม่หยุดนิ่งของมนุษย์ พวกสัตว์นั้นเมื่อหนาวมาก ๆ หรือเป็นช่วงที่หาอาหารไม่ได้ มันก็จำศีลตดตัวออกจากโลกภายนอก ไม่ออกหาอาหาร ไม่ต่อสู้ ไม่แพร่พันธุ์ แต่มนุษย์ไม่ทำอย่างนั้น มนุษย์แปรเปลี่ยนช่วงเวลาที่เราว่ายที่ลุดให้เป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดได้

คริสต์มาสเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัด

สงกรานต์ของเราที่เช่นกัน บ้านเราเป็นประเทศเมืองร้อน และยังเดือนเมษายนในสยามด้วยแล้วต้องเรียกว่าร้อนดับแตก เราจึงมีเทศกาลสงกรานต์เกิดขึ้นมา เราจึงสาดน้ำประแป้งกัน วันที่น่าจะแย่ที่สุดในปีจึงกลายเป็นวันที่สนุกที่สุดของปีได้

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 199-200)

มนุษย์ทุกคนเกิดมามีปัญหาด้วยกันทั้งนั้นแหละครับ บางคนก็ผิดเพศ บางคนก็ผิดวัย ผิดวัยก็คือพวกที่โตแต่ตัว แต่สมองไม่โต บางคนก็บอดไป และมีอีกมากมายที่ร่างกายสมบูรณ์แบบ แต่ไร้รัก ไร้คู่

แต่ทุกคนก็มีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตบนโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุขบนวิถีของตนเอง จนกว่าจะลาจากโลกนี้ไปโดยไม่ทำร้ายคนอื่น

(กบเหลาดินสอ. 2553: 46)

พิธีแต่งงานก็เปรียบเหมือน Space ที่เกินๆ ขึ้นมาในชีวิตคู่ เราจะมีมันหรือไม่ก็ไม่ได้มีส่วนโดยตรงที่จะทำให้ชีวิตคู่ยั่งยืนขึ้น แต่พิธีต้องทำให้ความสวยงาม น่าจดจำเกิดขึ้นเป็นความรู้สึกดี ๆ ที่มีคุณค่า

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 115)

เชื่อผมเถิดครับ พ่อแม่รักลูกเท่ากันทุกคน แต่...ขอเพิ่มคำว่า “แต่” ให้หน่อยนะครับ แต่รักลูกไม่เหมือนกัน “ไม่เหมือนกัน” ไม่ใช่ “มากกว่า หรือน้อยกว่า”

(คุยกับประภาส. 2553: 129)

จากตัวอย่างทั้งหมด ผู้วิจัยขอวิเคราะห์ตัวอย่างการใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งกันที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ดอกบัวเป็นดอกไม้ที่ชาวพุทธนิยมนำมาบูชาพระ ด้วยมีนัยความหมายที่ลึกซึ้งว่าเป็นดอกไม้ที่ขึ้นจากโคลนตมแท่งๆ แต่กลับชาวบริสุทธิจึงดงามเหมาะแก่การบูชา นัยความหมายที่ชาวพุทธเลือกดอกบัวก็คือ แม้คนเราเกิดมาในที่ที่ต่ำต้อยก็สามารถเติบโตขึ้นไปเป็นคนดีคนบริสุทธิได้ พระพุทธเจ้าเองก็ทรงนำดอกบัวมาอุปมาอุปไมยสอนเรื่องดอกบัวสี่เหล่า

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 100)

ตัวอย่างข้างต้น ใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง 2 ประโยค ได้แก่

ประโยคที่ 1 “ดอกบัว...เป็นดอกไม้ที่ขึ้นจากโคลนตมแท่งๆ แต่กลับชาวบริสุทธิจึงดงามเหมาะแก่การบูชา”

ประโยคที่ 2 “แม้คนเราเกิดมาในที่ที่ต่ำต้อยก็สามารถเติบโตขึ้นไปเป็นคนดีคนบริสุทธิได้”

ประโยคที่ 1 เกิดจากประโยคความเดียว 2 ประโยค ได้แก่ “ดอกบัว...เป็นดอกไม้ที่ขึ้นจากโคลนตมแท่งๆ” และประโยค “ดอกบัวกลับชาวบริสุทธิจึงดงามเหมาะแก่การบูชา” โดยใช้สันธาน “แต่” เป็นคำเชื่อมแสดงความขัดแย้งในเรื่องกำเนิดของดอกบัวและสถานะของดอกบัว ส่วนประโยคที่ 2 เกิดจากประโยคความเดียว 2 ประโยค ได้แก่ “คนเราเกิดมาในที่ที่ต่ำต้อย” และประโยค “คนเราสามารถเติบโตขึ้นไปเป็นคนดีคนบริสุทธิได้” โดยมีคำสันธาน “แม้...ก็” เป็นคำเชื่อมแสดงความขัดแย้งในเรื่องชาติกำเนิดและการเติบโตของมนุษย์ เมื่อพิจารณาแต่ละประโยคพบว่าส่วนแรกของแต่ละประโยคจะกล่าวถึงสิ่งที่ป็นด้านลบ และประโยคที่อยู่หลังสันธานเชื่อมความขัดแย้งจะเป็นประโยคนำเสนอเนื้อความในเชิงบวก การใช้รูปประโยคขัดแย้งดังกล่าวจึงช่วยสื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกด้านการเชื่อมั่นในความดีของมนุษย์ การเชื่อมั่นว่าไม่ว่ามนุษย์จะมีชาติกำเนิดเช่นไร ย่อมสามารถเป็นคนดีได้

ตัวอย่างที่ 2

อย่าลืมนึกไว้ว่าไม่มีใครได้เป็นมหาอำมาตย์อย่างขงเบ้งได้ทุกคน ไม่มีใครได้เป็นจอมทัพอย่างโจโฉได้ทุกคน เพราะฟ้าประทานไว้อย่างนั้น แต่ทุกคนก็สามารถมีความสุข มีความภูมิใจกับบทบาทของตัวเองได้ เตียวหุยก็รบไป ลกเจ๊กก็ประชุมกันไป เรื่องราวสามก๊กก็ต้องดำเนินต่อไป

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 125)

ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งในตัวอย่างนี้ ประกอบด้วย

ประโยคที่ 1 “อย่าลืมนึกไว้ว่าไม่มีใครได้เป็นมหาอำมาตย์อย่างขงเบ้งได้ทุกคน ไม่มีใครได้เป็นจอมทัพอย่างโจโฉได้ทุกคน เพราะฟ้าประทานไว้อย่างนั้น”

ประโยคที่ 2 “ทุกคนก็สามารถมีความสุขมีความภูมิใจกับบทบาทของตัวเองได้”

ประโยคที่ 1 แสดงเนื้อความด้านลบเป็นประโยคขนาดยาว และมีลักษณะของการซ้ำโครงสร้างคือ “อย่าลืมนึกไว้ว่าไม่มีใครได้เป็นมหาอำมาตย์อย่างขงเบ้งได้ทุกคน ไม่มีใครได้เป็นจอมทัพอย่างโจโฉได้ทุกคน” ได้แก่ การซ้ำโครงสร้าง “ไม่มีใคร...” 2 ครั้ง เพื่อช่วยเน้นย้ำให้เห็นถึงความเป็นจริงของมนุษย์ที่ว่า มนุษย์ไม่สามารถเป็นคนที่เก่งที่สุด มีความสามารถที่สุดได้ทุกคน ตามด้วยประโยคแสดงเหตุผลคือ “เพราะฟ้าประทานไว้อย่างนั้น”

ประโยคที่ 2 อยู่หลังสันฐานเชื่อมความขัดแย้ง “แต่” เพื่อนำเสนอความคิดในด้านบวกคือ “ทุกคนก็สามารถมีความสุขมีความภูมิใจกับบทบาทของตัวเองได้” การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งในตัวอย่างนี้จึงช่วยนำเสนอความคิดเชิงบวก ในแง่ของการมองโลกในแง่ดี คือ การมองว่าเราอาจไม่ใช่คนที่มีความสามารถที่สุด แต่เราสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขตามที่เป็นอยู่ได้ สื่อถึงการพอใจในสิ่งที่เป็นอย่างนั้นเอง

ตัวอย่างที่ 3

หญิงรกรๆ หลังบ้านอาจไร้ประโยชน์เหลือเกิน แต่สำหรับมดแล้ว หญิงรกรๆ กอนั้นสามารถผลิตออกซิเจนไว้ให้มดเป็นพันธุ์ ๑ ตัวไว้ใช้ดื่มได้

(คุยกับประภาส. 2553: 14)

ตัวอย่างนี้ ใช้รูปประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อนำเสนอความคิดเชิงบวก
2 ประโยค คือ

ประโยคที่ 1 “หญ่รกกๆ หลังบ้านอาจไร้ประโยชน์เหลือเกิน”

ประโยคที่ 2 “สำหรับมดแล้ว หญ่รกกๆ กอนั้น สามารถผลิตออกซิเจนไว้ให้มดเป็น พัน ๆ ตัวไว้ใช้ดมได้”

ประโยคที่ 1 นำเสนอมุมมองด้านลบ คือ การมองว่าหญ่รกกๆ ไม่มีประโยชน์

ประโยคที่ 2 ตามหลังสันฐานเชื่อมความขัดแย้ง“แต่” เพื่อชี้ให้เห็นว่าหญ่รกกๆ มีประโยชน์กับสิ่งมีชีวิตชนิดอื่น ในที่นี้หมายถึง “มด” เป็นการมองในเชิงคุณค่าว่า สิ่งที่ไม่มีความหมายกับสิ่งหนึ่ง แต่อาจมีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสิ่งอื่น การใช้ประโยคความรวมดังกล่าวจึงช่วยนำเสนอความคิดเชิงบวก และมีการซ้ำโครงสร้าง “หญ่รกกๆ” เพื่อช่วยเน้นย้ำให้เห็นความคิดในด้านลบและด้านบวกได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 4

เด็กทุกคนเป็นเหมือนผ้าขาว แต่เป็นผ้าขาวคนละเนื้อ

ผ้าขาวนั้นมีทั้งเนื้อลินิน เนื้อฝ้าย 100% เนื้อโพลีเอสเตอร์ ฯลฯ ไม่ว่าจะบางเป็น ผ้าขาวบางก็เป็นผ้าขาว หรือหนาเป็นผ้าใบก็เป็นผ้าขาว เด็กแต่ละคนซึมซับสัสนัที่เรำแต่ง แต้มลงไปได้ไม่เหมือนกัน เรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน เก่งได้ไม่เท่ากัน ตามลักษณะของเนื้อผ้า แต่เป็นคนดีได้เท่ากัน

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 156)

การนำเสนอการมองโลกในแง่ดีเกี่ยวกับการเชื่อมั่นในความคิดของมนุษย์โดยใช้ ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง ประกอบด้วย 2 ประโยค

ประโยคที่ 1 “เด็กแต่ละคนซึมซับสัสนัที่เรำแต่งแต้มลงไปได้ไม่เหมือนกัน เรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน เก่งได้ไม่เท่ากัน ตามลักษณะของเนื้อผ้า”

ประโยคที่ 2 “เป็นคนดีได้เท่ากัน”

ประโยคที่ 1 เป็นการนำเสนอเนื้อความในด้านลบ สื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของเด็ก เช่น สติปัญญา ความสามารถ แล้วจึงนำเสนอความคิดเชิงบวกในประโยคที่ 2 โดยใช้คำสันฐานเชื่อมความขัดแย้ง “แต่” สื่อให้เห็นการเชื่อมั่นในคุณงามความดีของมนุษย์ ว่ามนุษย์ ทุกคนสามารถเป็นคนดีได้เท่าๆ กัน

เมื่อพิจารณาประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งในคอลัมน์คู่กับประภาส พบว่ามีบางตัวอย่างที่ประโยคความรวมแบบขัดแย้งไม่ได้เกิดจากประโยคความเดียวเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากประโยคที่มีขนาดยาว

ตัวอย่างที่ 5

มนุษย์ทุกคนเกิดมามีปัญหาด้วยกันทั้งนั้นแหละครับ บางคนก็ผิวด่าง บางคนก็ผิวดำ ผิวดำก็คือพวกที่โตแต่ตัว แต่สมองไม่โต บางคนก็บอดใบ้ และมีอีกมากมายที่ร่างกายสมบูรณ์แบบ แต่ไร้รัก ไร้คู่

แต่ทุกคนก็มีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตบนโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุขบนวิถีของตนเอง จนกว่าจะลาจากโลกนี้ไปโดยไม่ทำร้ายคนอื่น

(กบเหลาดินสอ. 2553: 46)

สำหรับประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งในประโยคนี้นประกอบด้วยประโยคยาว 2 ประโยค ได้แก่

ประโยคที่ 1 “มนุษย์ทุกคนเกิดมามีปัญหาด้วยกันทั้งนั้นแหละครับ บางคนก็ผิวด่าง บางคนก็ผิวดำ ผิวดำก็คือพวกที่โตแต่ตัว แต่สมองไม่โต บางคนก็บอดใบ้ และมีอีกมากมายที่ร่างกายสมบูรณ์แบบ แต่ไร้รัก ไร้คู่”

ประโยคที่ 2 “แต่ทุกคนก็มีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตบนโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุขบนวิถีของตนเอง จนกว่าจะลาจากโลกนี้ไปโดยไม่ทำร้ายคนอื่น”

จากประโยคที่ 1 ถือเป็นประโยคขนาดยาว เนื่องจากมีคำขยายจำนวนมาก เพื่ออธิบายให้เห็นข้อเท็จจริงประการหนึ่งคือลักษณะที่ไม่สมบูรณ์แบบของมนุษย์ นำเสนอให้เห็นสภาพในด้านลบของมนุษย์ ได้แก่ “ผิวด่าง” “ผิวดำ” “โตแต่ตัว” “แต่สมองไม่โต” “บอดใบ้” และ “พวกที่ร่างกายสมบูรณ์แบบแต่ไร้รัก” “ไร้คู่” ประโยคที่ 2 นำเสนอความคิดเชิงบวกโดยสื่อให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน แม้แต่ละคนจะมีปัญหาใด ๆ ก็ตาม แต่ก็มีสิทธิ์ที่จะใช้ชีวิตตามวิถีของตนเอง

4.2.2 การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะเพื่อแสดงการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การใช้ประโยคเพื่อแสดงการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คือ รูปแบบการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีใจความเพื่อสื่อถึงการนำเสนอแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหา ซึ่งรูปประโยคที่พบมากได้แก่ การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะ (นวรณ พันธ์เมธา. 2554: 310) คือ ประโยคที่ใช้แนะให้ผู้รับสารปฏิบัติ ไม่ได้บังคับหรือขอร้อง การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะเพื่อแสดงการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เป็นการชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหให้กับผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

อย่าเพิ่งท้อนะครับ เป็นคนดีไปเรื่อย ๆ ชื่นใจดีออก เอาหัวใจออกมาคบกับคนเหมือนเดิม เพียงแต่อาจจะต้องวางหัวใจให้เป็นที่เป็นทางหน่อย เดี่ยวใครจะพลาดมาเหยียบโดนเข้า

คนเราชอบซุ่มซ่ามกับสัมพันธ์ภาพกันได้ง่ายๆ

(คุยกับประภาส. 2553: 90)

อย่ามัวแต่คิดว่าตัวเองหน้าตาธรรมดา รูปร่างธรรมดา หรือความสามารถธรรมดาอยู่เลย ถ้ามัวแต่คิดอยู่อย่างนี้ อีกกี่ปีจะมีใครเข้ามาชอบล่ะครับ ก็ตัวเองยังไม่ชอบตัวเองเลย

ลุกขึ้นมามองตัวเองใหม่ ลุกขึ้นมาทำอะไรกับตัวเองใหม่ดีไหมครับ

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 47)

อย่ามัวแต่รอเธออยู่เลยครับ ตามเธอไปให้สุดขอบฟ้าเลย

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 221)

เอาเป็นว่าในระหว่างที่ยังไม่มีใครพิสูจน์เรื่องนี้ให้กระจ่างชัดออกมาได้ ผมมีวิธีที่จะทำให้หลังจากนอนแล้วตื่นขึ้นมาอย่างสดชื่นมาแนะนำกันง่ายๆ ครับ นอนให้เต็มอิม เกิดเป็นคนต้องนอนครับ ธรรมชาติสร้างมนุษย์มาอย่างนั้น ให้เก่งมาจากไหน สวยหล่อ มาแต่ไหนก็ต้องนอนครับ และก็ต้องนอนให้เพียงพอด้วย

อย่าลืมนวดมนต์ก่อนนอนให้เต็มอิมด้วยนะครับ

(กบเหลาดินสอ. 2553: 101)

ต่อให้เจ้าของบริษัทเทปมาฟังก็คงบอกไม่ได้หรอกครับว่าเขาควรจะมียาซีพนักแต่งเพลงหรือเป็นหมอฟันต่อไป แล้วผมก็บอกเขาไปอีกว่า ระหว่างที่อะไรต่อมิอะไรยังไม่ชัดเจนก็ทำงานต่อไปไม่ดีกว่าหรือ ถ้าอยากแต่งเพลงก็แต่งไว้ ขึ้นชื่อว่าศิลปะทำแล้วมีความสุขดีก็ทำไปเถิด แต่งเสร็จแล้วยากส่งไปบริษัทไหนก็ส่งไปเลย ที่อยู่ข้างปกเทปนั้นหาไม่ยากหรอก แต่อย่าลืมแล้วกันว่าประเทศไทยคงไม่ยากเสียตายหมอฟันมือดีไปคนหนึ่ง

(มะเฟืองรอฟาน. 2553: 19)

เข้าใจนะครับว่าภาษาฝรั่งนี้ใช้แล้วมันค่อนข้างเท่และได้ความหมายครอบคลุม แต่อยากให้ลองคิดในอีกมุมหนึ่ง คำไทยที่เราคิดว่ามันแสนยากที่จะเท่ ลองทำให้มันเท่ให้ได้ ลองหาคำที่เราว่ามันยากมากที่จะมีความหมายครอบคลุมให้เจอให้ได้ ยิ่งยากยิ่งท้าทายไม่ใช่หรือครับน้อง ๆ

(ยอดมนุษย์ล่าลอง. 2553: 91)

บางทีปัญหาการใช้เงินฟุ่มเฟือยของน้องสาวคุณพิราบอาจจะไม่ได้มีสาเหตุมาจากเพื่อน ๆ ก็ได้ ลองนั่งลงพูดคุยกันใหม่สองคนพี่น้อง ว่าสาเหตุที่เงินไม่พอใช้มาจากอะไรบ้าง มีกี่หัวข้อ อย่าเพิ่งไปปรักปรำเพื่อน ๆ เขาเลยครับ เด็กวัยรุ่นนี่เพื่อนมาเป็นอันดับหนึ่งเสมอ คุณพิราบก็รู้ ลองชวนเขาหาสาเหตุด้วยกัน คุณก็บอกเองว่าน้องเป็นคนหัวดี ช่วยกันมอง ห้าเหลี่ยมให้เห็นรูปเยอะ ๆ ครับ

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 71)

เวลาเขาโยนอาจมา อย่าไปเปิดฝารับเก็บไว้นะครับ ปล่อยให้มันลอยผ่านไป แล้วก็ให้มันแห้งกรังที่ท้องทุ่งอยู่อย่างนั้น คิดในทางดีแล้ว เมื่อเขาถ่ายออกมาแล้วเขาคงสบายท้องขึ้น ใต้บุญออก

สำคัญที่สุด เราต้องตั้งสติรับให้ดี แล้วก็อย่าไปเอาอาจมาเก็บไว้ในใจเรา

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 218)

ลองปล่อยวาง แล้วก็หาชุดขาวสักชุดใส่ไปทำบุญฟังธรรมดู ผมว่านะ ต่อให้ได้ข้อธรรมแค่ข้อเดียวมาสะกิดใจ ผมว่าก็คุ้มไม่รู้จักคุ้มอย่างไรแล้วกับชุดขาวชุดเดียว

(แมงกะพรุนถนัดซ้าย. 2553: 127)

ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะ มีใจความสื่อถึงจุดมุ่งหมายในการแสดงข้อคิดเห็นเชิงแนะนำเพื่อให้กระทำตาม การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เพื่อสื่อถึงแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

อย่ามัวแต่คิดว่าตัวเองหน้าตาธรรมดา รูปร่างธรรมดา หรือความสามารถธรรมดา อยู่เลย ถ้ามัวแต่คิดอยู่อย่างนี้ อีกก็ปีจะมีใครเขามาชอบล่ะครับ ก็ตัวเองยังไม่ชอบตัวเองเลย

ลุกขึ้นมามองตัวเองใหม่ ลุกขึ้นมาทำอะไรกับตัวเองใหม่ดีกว่าไหมครับ

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 47)

จากตัวอย่าง ประโยคที่สื่อเจตนาเสนอแนะได้แก่ “ลุกขึ้นมามองตัวเองใหม่ ลุกขึ้นมาทำอะไรกับตัวเองใหม่ดีกว่าไหมครับ” ใจความของประโยคสื่อจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่าน โดยขึ้นต้นประโยคด้วยคำเชิญชวนให้กระทำบางอย่างคือ “ลุกขึ้นมา....” ทั้ง 2 ประโยค เพื่อให้ผู้อ่านหันมาเปลี่ยนแปลงตนเอง หันมาใส่ใจกับรูปลักษณะภายนอกของตนเองให้มากขึ้น เปลี่ยนแปลงแนวความคิดที่มีต่อตนเอง และเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดี จึงถือเป็นเสนอแนวคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ตัวอย่างที่ 2

ลองปล่อยวาง แล้วก็หาชุดขาวสักชุดใส่ไปทำบุญฟังธรรมดู ผมว่านะ ต่อให้ได้ข้อธรรมแค่ข้อเดียวมาสะกิดใจ ผมว่าก็คุ้มไม่รู้อะไรแล้วกับชุดขาวชุดเดียว

(แมงกะพรุนถนัดซ้าย, 2553: 127)

ประโยคที่สื่อเจตนาเสนอแนะ ได้แก่ “ลองปล่อยวาง แล้วก็หาชุดขาวสักชุดใส่ไปทำบุญฟังธรรมดู” จากคำขึ้นต้นประโยคที่สื่อถึงการเสนอแนะให้ผู้อ่านทำตามได้แก่ “ลอง.....” เป็นการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยการเสนอแนะให้ผู้อ่านปรับเปลี่ยนมุมมองความคิดที่มีต่อการยึดติดในเรื่องเครื่องแต่งกาย คือ การปล่อยวาง และพยายามปรับตัวโดยการหาชุดขาวใส่ไปทำบุญ

ตัวอย่างที่ 3

บางทีปัญหาการใช้เงินฟุ่มเฟือยของน้องสาวคุณพิราบอาจจะไม่ได้มีสาเหตุมาจากเพื่อนๆ ก็ได้ ลองนั่งลงพูดคุยกันใหม่สองคนพี่น้อง ว่าสาเหตุที่เงินไม่พอใช้มาจากอะไรบ้าง มีกี่หัวข้อ อย่าเพิ่งไปปรักปรำเพื่อนๆ เขาเลยครับ เด็กวัยรุ่นนี่เพื่อนมาเป็นอันดับหนึ่งเสมอ คุณพิราบก็รู้ ลองชวนเขาหาสาเหตุด้วยกัน คุณก็บอกเองว่าน้องเป็นคนหัวดี ช่วยกันมอง หาเหลี่ยมให้เห็นรูปเยอะๆ ครับ

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 71)

มีประโยคที่สื่อเจตนาเสนอแนะ ได้แก่ “ลองนั่งลงพูดคุยกันใหม่สองคนพี่น้อง” “ลองชวนเขาหาสาเหตุด้วยกัน” “ช่วยกันมองหาเหลี่ยมให้เห็นรูปเยอะๆ ครับ” จากการ ใช้คำ ขึ้นต้นประโยคที่เสนอแนะให้อ่านกระทำตามคือ “ลอง...” และ “ช่วยกัน....” เพื่อนำเสนอให้ผู้อ่านกระทำตาม โดยการเสนอแนะให้อ่านเปลี่ยนวิธีการแก้ไขปัญหาเป็นการปรับความเข้าใจ ด้วยการพูดคุยกัน ซึ่งถือเป็นวิธีแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์

ตัวอย่างที่ 4

ลองคิดอย่างนี้ดูไหมครับคุณแก้ว คิดว่าพระเจ้าได้มอบหมายหน้าที่อันยิ่งใหญ่ให้กับคุณอยู่ นั่นคือ ภาระที่จะต้องดูแลครอบครัว

และเมื่อรับภาระนี้มาแล้ว ก็อย่าได้ทำพลาดอย่างที่พ่อคุณแก้วได้ทำพลาดไปแล้ว นั่นคือประคบประหงมคนในครอบครัวจะไม่สามารถต่อสู้ด้วยตนเองได้ คุณแก้วย้ายมาอยู่ต่างหากก็ดีนะครับ บางทีอาจทำให้ความรู้สึกดี ๆ ต่อกันกลับคืนมา พระคุณแม่นั้นแค่อุ้มท้องให้เราเกิดมาก็ตอบแทนกันทั้งชาติไม่หมดแล้ว

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 167-168)

จากตัวอย่าง ประโยคที่สื่อเจตนาเสนอแนะคือ “ลองคิดอย่างนี้ดูไหมครับคุณแก้ว คิดว่าพระเจ้าได้มอบหมายหน้าที่อันยิ่งใหญ่ให้กับคุณอยู่” “และเมื่อรับภาระนี้มาแล้ว ก็อย่าได้ทำพลาดอย่างที่พ่อคุณแก้วได้ทำพลาดไปแล้ว” “คุณแก้วย้ายมาอยู่ต่างหากก็ดีนะครับ” ทั้ง 3 ประโยค มีรูปแบบเสนอแนะให้อ่านกระทำตาม คือการ “ลองคิด.....” “อย่าได้ทำพลาด....” “...ย้ายมาอยู่ต่างหากก็ดี” เพื่อเสนอแนะให้อ่านซึ่งกำลังมีปัญหาคบครัวนั้นปรับเปลี่ยนมุมมองที่ต่อปัญหา และเผชิญหน้ากับปัญหา นั่นคือการทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดคือการดูแลแม่และน้องต่อไปแล้วเสนอแนะให้ย้ายออกมาอยู่ต่างหากเพื่อให้แม่กับน้องได้พึ่งพาตนเองและทดลองใช้ชีวิตด้วยตนเองดูบ้าง ซึ่งน่าจะเป็นทางออกของปัญหาที่ดีที่สุด

4.2.3 การใช้ประโยชน์ความร่วมมือที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม

การใช้รูปประโยคที่แสดงถึงการศรัทธาและเชื่อมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม คือรูปแบบการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีใจความที่สื่อให้เห็นการมีความศรัทธา เชื่อมั่น และประพฤติปฏิบัติตามหลักที่อิงตามทั้งหลักธรรมทางศาสนา และหลักอันควรปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคม ในงานวิจัยนี้รูปแบบประโยคที่พบมากที่สุดคือ การใช้ประโยคความร่วมมือที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม ดังตัวอย่าง

ถึงแม้ว่าจุดหมายปลายทางของศาสนาพุทธจะพูดถึงนิพพาน แต่สิ่งที่ศาสนาพุทธสั่งสอนตลอดมาก็คือ มนุษย์น่าจะใช้ชีวิตให้เข้าใกล้นิพพานให้มากที่สุด

พระพุทธเจ้าทรงค้นพบแล้วว่า หนทางที่มนุษย์จะมีทุกข์ทางใจน้อยที่สุดสงบสุขที่สุด ก่อนที่จะสูญไปจากโลกนี้ก็คือเส้นทางที่จะลากไปสู่นิพพาน จะอยู่จุดไหนของเส้นทางก็ได้ แต่ขอให้อยู่บนเส้นทางนี้เถิด วันหนึ่งก็คงถึงเอง
เส้นทางที่นั่นก็คือเส้นทางแห่งการละกิเลสนั่นเอง

(คุยกับประภาส. 2553: 210)

ผมนับถือศาสนาพุทธมาตั้งแต่รู้ความ และไม่เคยรู้สึกเดียวตันท์ศาสนาอื่นใด แม้ว่าศาสนาของผมจะไม่พูดถึงพระเจ้าเลย แต่ในความรู้สึกลึกๆ ผมก็เชื่อว่ามีบางสิ่งบางอย่างสร้างเราขึ้นมา

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 22)

แต่ผมจะพูดถึง “คุณค่าทางใจ” อย่างไร แต่ในส่วนลึกผมก็ยังเชื่อในประโยค
“ทำดีได้ดี”

และคำว่า “ได้” ของผมก็ไม่ได้หมายความว่าถึงของขวัญหรือเช็คเงินสดแต่อย่างไร และผมก็เชื่อว่าชีวิตของ “คนทำดี” จะต้องดีขึ้นเรื่อย ๆ

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 99)

ผมเป็นพุทธศาสนิกชนครับ

ผมศึกษาและศรัทธาสืบเนื่องมาตั้งแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นพบเมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีก่อนผมเชื่อในกรรมดีกรรมชั่ว ผมเชื่อในการแสวงหาทางหลุดพ้นของมนุษย์ทุกคนที่พระองค์พูดถึง

แต่ผมไม่เคยลบหลู่พระเจ้าของศาสนาใด ๆ เลย

(กบเหลาดินสอ. 2553: 13)

ไม่มีพระเจ้าแล้วโลกจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ผมคิดอย่างนี้ ใครเป็นผู้สร้างก้อนหิน สร้างต้นไม้ สร้างคุณ สร้างผมขึ้นมาเล่าครับ แต่พระเจ้าของผมอาจไม่ตรงกับจินตนาการของคนอื่นก็ได้

(กบเหลาดินสอ. 2553: 14)

อาทิตย์ก่อนผมได้พูดไว้ว่า บ้านเราไม่ได้ขาดแคลน “คนมีความรู้” แต่บ้านเราขาดแคลน “คนมีความคิด” หรืออีกนัยหนึ่งอาจพูดว่าไม่ได้ขาดแคลนข้อสันนิษฐาน เพียงแต่คนที่มีความคิดไม่ค่อยแสดงตัวออกมา ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดออกมา อาทิตย์นี้ผมจะพูดอีกประโยคหนึ่งที่คล้ายๆ กันว่า บ้านเราไม่ได้ขาดแคลน “นักสังคมสงเคราะห์” แต่บ้านเราขาดแคลน “ประชาชนที่มีจิตสำนึกต่อสังคม” ต่างหาก

(กบเหลาดินสอ. 2553: 32-33)

ผมคิดว่าผมเปิดใจรับคำสอนของศาสนาอื่นโดยไม่คิดแบ่งเขาแบ่งเราเสมอ
ผมเชื่อว่าศรัทธาที่ศาสนิกชนทุกศาสนามอบให้มหาศาสดาของตนนั้นล้วนมาจาก “ความดี” ที่พระองค์บำเพ็ญเพียร และไต่ตรึงศรัทธาในความดีนี้แหละครับที่ผมยกมือไหว้
แม้แนวทางของแต่ละศาสนาจะแตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ผมเชื่อว่าเหมือนกันในคำสอนพื้นฐานของทุกศาสนาก็คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการทำความดีกับผู้คนรอบข้าง

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 150)

พระท่านก็พูดบ่อย ๆ ว่า เราต้องไม่ลืม แต่เราต้องให้อภัยและระวังไม่ให้มันเกิดขึ้นซ้ำอีก “จบ” ในความหมายของผมก็คือ สะอาด หหมดจด จะแพ้จะชนะก็หมดจด จะเจ็บก็เจ็บอย่างเข้าใจ จะจากก็จากอย่างเพื่อน ไม่ลืมแต่ให้อภัย ทั้งให้อภัยเขาและให้อภัยตัวเอง

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 256)

ผมคิดว่าแม้แต่ชาวคริสต์ด้วยกันเองก็อาจมีจินตนาการเกี่ยวกับพระเจ้าที่ไม่ตรงกัน และการที่เรามีจินตนาการเกี่ยวกับพระเจ้าที่ไม่ตรงกันนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะไม่นับถือพระเจ้านี้ครับ ผมคนหนึ่งละที่มีศรัทธาในพระเจ้า ศรัทธาตรงนี้ต่างหากที่สำคัญกว่าที่จะคิดว่าพระเจ้ามีรูปลักษณ์ใด

(กบเหลาดินสอ. 2553:14)

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตัวอย่างต่อไปนี้เพื่อแสดงให้เห็นการใช้ประโยคที่สื่อให้เห็น
การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม

ตัวอย่างที่ 1

ถึงแม้ว่าจุดหมายปลายทางของศาสนาพุทธจะพูดถึงนิพพาน แต่สิ่งที่ศาสนาพุทธ
สั่งสอนตลอดมาก็คือ มนุษย์น่าจะใช้ชีวิตให้เข้าใกล้นิพพานให้มากที่สุด

พระพุทธเจ้าทรงค้นพบแล้วว่า หนทางที่มนุษย์จะมีทุกข์ทางใจน้อยที่สุด สงบสุข
ที่สุด ก่อนที่จะสูญไปจากโลกนี้ก็คือเส้นทางที่จะลากไปสู่นิพพาน จะอยู่จุดไหนของเส้นทางก็ได้
แต่ขอให้อยู่บนเส้นทางนี้เถิด วันหนึ่งก็ถึงเอง
เส้นทางนี้ก็คือเส้นทางแห่งการละกิเลสนั่นเอง

(คุยกับประภาส. 2553: 210)

การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง 2 ประโยค ได้แก่

ประโยคที่ 1 “ถึงแม้ว่าจุดหมายปลายทางของศาสนาพุทธจะพูดถึงนิพพาน แต่สิ่งที่
ศาสนาพุทธสั่งสอนตลอดมาก็คือ มนุษย์น่าจะใช้ชีวิตให้เข้าใกล้นิพพานให้มากที่สุด”

ประโยคที่ 2 “หนทางที่มนุษย์จะมีทุกข์ทางใจน้อยที่สุด สงบสุขที่สุด ก่อนที่จะสูญไป
จากโลกนี้ก็คือเส้นทางที่จะลากไปสู่นิพพาน จะอยู่จุดไหนของเส้นทางก็ได้ แต่ขอให้อยู่บนเส้นทางนี้เถิด
วันหนึ่งก็ถึงเอง”

ประโยคที่ 1 แบ่งได้เป็น 2 ประโยคคือ “ถึงแม้ว่าจุดหมายปลายทางของศาสนาพุทธ
จะพูดถึงนิพพาน” กล่าวถึงจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา และประโยคที่ 2 ตามหลัง
สันธานเชื่อมความขัดแย้ง “แต่” คือ “สิ่งที่ศาสนาพุทธสั่งสอนตลอดมาก็คือ มนุษย์น่าจะใช้ชีวิตให้
เข้าใกล้นิพพานให้มากที่สุด” การใช้ชีวิตให้เข้าใกล้นิพพานคือ การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอน
ให้มากที่สุด แม้ว่าพุทธศาสนิกชนทุกคนอาจไม่ได้เข้าถึงการนิพพานทุกคน แต่ทุกคนก็ควรยึดมั่น
ในหลักธรรมคำสั่งสอนเพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ประโยคที่ 2 ถือเป็นประโยคความรวมที่มีขนาดยาว แบ่งเป็น 2 ประโยคคือ
“หนทางที่มนุษย์จะมีทุกข์ทางใจน้อยที่สุด สงบสุขที่สุด ก่อนที่จะสูญไปจากโลกนี้ก็คือเส้นทางที่จะลาก
ไปสู่นิพพาน จะอยู่จุดไหนของเส้นทางก็ได้” สื่อให้เห็นว่าหนทางการพ้นทุกข์คือการดำเนินชีวิตให้
ใกล้เคียงกับการเข้าสู่นิพพานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และประโยคที่ตามหลังคำเชื่อมความ
ขัดแย้ง “แต่” คือ “ขอให้อยู่บนเส้นทางนี้เถิด วันหนึ่งก็ถึงเอง” เพื่อสื่อให้เห็นว่า แม้จะไม่สามารถ
ตัดขาดกิเลสจนบรรลุนิพพาน แต่ชาวพุทธก็ควรยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต

ตัวอย่างที่ 2

ถึงผมจะพูดถึง “คุณค่าทางใจ” อย่างไร แต่ในส่วนลึกผมก็ยังเชื่อในประโยค “ทำดีได้ดี”

และคำว่า “ได้” ของผมก็ไม่ได้หมายความว่าถึงของขวัญหรือเช็คเงินสดแต่อย่างไร และผมก็เชื่อว่าชีวิตของ “คนทำดี” จะต้องดีขึ้นเรื่อย ๆ

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 99)

ประโยคความรวมที่มีใจความขัดแย้งที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาข้างต้นมี ส่วนประกอบของประโยคดังนี้

ประโยคที่ 1 “ถึงผมจะพูดถึง “คุณค่าทางใจ” อย่างไร”

ประโยคที่ 2 “ในส่วนลึกผมก็ยังเชื่อในประโยค “ทำดีได้ดี”

ประโยคที่ 1 “ถึงผมจะพูดถึง “คุณค่าทางใจ” อย่างไร” สื่อให้เห็นความเชื่อว่าทำดี ก่อให้เกิดคุณค่าทางใจ ประโยคที่ 2 ตามหลังสันธาน “แต่” เชื่อมความขัดแย้ง สื่อถึงความเชื่อเรื่อง การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การทำความดีหรือความชั่วแม้จะไม่ได้เห็นผลตอบแทนทันที แต่สิ่งที่ทำ จะต้องส่งผลให้ผู้กระทำแน่นอน อย่างน้อยในจิตใจของผู้กระทำย่อมรู้สึกถึง การยึดมั่นในหลัก ศาสนานั้นคือ การทำดีได้ดี

ตัวอย่างที่ 3

แต่โลกนี้ยังมีความหวังครับ เพราะยังมีมนุษย์อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งกำลังตามหาแผนที่ ของพระเจ้าอยู่เช่นกัน แผนที่ที่วานี้เรียกได้ว่าเป็นแผนที่แห่งจิตวิญญาณ เป็นแผนที่ที่จะนำ ให้พวกเขาเข้าไปในจิตใจของตัวเอง พวกเขาเหล่านั้นถือกำเนิดกันมานานแล้ว และก็ยังคง ใช้ชีวิตปะปนอยู่บนโลก เพื่อศึกษา เพื่อถ่ายทอดต่อไปเรื่อย ๆ แผนที่นี้จะทำให้พวกเขา เข้าไปใกล้ธรรมชาติมากขึ้น

ผู้คนบนโลกต่างเรียกแผนที่ที่วานี้ในนามที่ต่างกัน บ้างเรียกพระไตรปิฎก บ้างเรียกคัมภีร์ไบเบิล รวมไปถึงคัมภีร์อัลกุรอาน

ไม่ว่ามนุษย์จะค้นพบแผนที่อันใหม่ของพระเจ้าอีกกี่แผนที่ก็ตาม แต่แผนที่แห่ง จิตวิญญาณนี้โลกมนุษย์มีอาจขาดได้เลย

(กบเหลาดินสอ. 2553: 61-62)

ตัวอย่างนี้ใช้ประโยชน์ความรวมที่มีใจความขัดแย้ง คือ “ไม่ว่ามนุษย์จะค้นพบแผนที่อันใหม่ของพระเจ้าอีกกี่แผนที่ก็ตาม แต่แผนที่แห่งจิตวิญญาณนี้โลกมนุษย์มีอาจหาได้เลย” ประกอบด้วย

ประโยคที่ 1 “ไม่ว่ามนุษย์จะค้นพบแผนที่อันใหม่ของพระเจ้าอีกกี่แผนที่ก็ตาม”

ประโยคที่ 2 “แผนที่แห่งจิตวิญญาณนี้โลกมนุษย์มีอาจหาได้เลย”

ทั้ง 2 ประโยคเชื่อมด้วยสันธาน “แต่” แสดงความขัดแย้ง เพื่อสื่อให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมทางศาสนา นั่นคือ ไม่ว่ามนุษย์จะค้นพบกฎเกณฑ์ หลักการ หรือทฤษฎีใด ๆ ก็ตาม เพิ่มขึ้นอีก หลักธรรมทางศาสนายังคงเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แสดงให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม

ตัวอย่างที่ 4

ผมคิดว่าผมเปิดใจรับคำสอนของศาสนาอื่นโดยไม่คิดแบ่งเขาแบ่งเราเสมอ
ผมเชื่อว่าศรัทธาที่ศาสนิกชนทุกศาสนามอบให้มหาศาสดาของตนนั้นล้วนมาจาก
“ความดี” ที่พระองค์บำเพ็ญเพียร และไต่ตรงศรัทธาในความดีนี้แหละครับที่ผมยกมือไหว้
แม้แนวทางของแต่ละศาสนาจะแตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ผมเชื่อว่าเหมือนกันใน
คำสอนพื้นฐานของทุกศาสนาก็คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการทำความดีกับผู้คนรอบข้าง

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 150)

จากตัวอย่างการใช้ประโยชน์ความรวมที่มีใจความขัดแย้งเกิดจาก 2 ประโยคดังนี้

ประโยคที่ 1 “แม้แนวทางของแต่ละศาสนาจะแตกต่างกัน”

ประโยคที่ 2 “สิ่งหนึ่งที่ผมเชื่อว่าเหมือนกันในคำสอนพื้นฐานของทุกศาสนาก็คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการทำความดีกับผู้คนรอบข้าง”

ประโยคที่ 1 ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของศาสนา และประโยคที่ 2 หลังคำสันธาน เชื่อมความขัดแย้ง “แต่” ช่วยสื่อให้เห็นว่าแม้แต่ละศาสนาจะแตกต่างกันแต่มีสิ่งที่เหมือนกันคือ ทุกศาสนาเน้นให้ทุกคนทำความดี เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

4.2.4 การใช้ประโยคความซ้อนเพื่อแสดงการคาดหวัง

การใช้รูปประโยคที่แสดงถึงการคาดหวัง คือ รูปแบบการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีใจความที่สื่อให้เห็นการคาดหมายให้เกิดสิ่งที่ดี ในงานวิจัยนี้พบว่าการใช้ประโยคความซ้อนมากที่สุด ประโยคความซ้อน คือ ประโยคที่มีส่วนขยาย แบ่งเป็นประโยคหลักและประโยคย่อย ประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายความประโยคหลักให้มีความชัดเจนขึ้น การใช้ประโยคความซ้อนเพื่อแสดงการคาดหวังใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” จึงเป็นการขยายความหรือเน้นย้ำประเด็นที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอความคิดเชิงบวกให้ชัดเจนขึ้น

การเหยียบอีกฝ่ายหนึ่งให้จมโดยใช้ชาติพันธุ์มาแบ่งแยก ผมยอมรับได้แค่เป็นความคิดของเด็ก ๆ เท่านั้น

มนุษย์น่าจะยอมรับนับถือมนุษย์ด้วยกันที่ข้างในหัวใจมากกว่านับถือกันที่ชาติพันธุ์

(คุยกับประภาส. 2553: 22)

ผมชอบที่จะรู้สึกว่ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกใบนี้ น่าจะตั้งอยู่บนกฎเดียวกัน ปริตนาหลาย ๆ อย่างน่าจะถูกรธิบายด้วยเหตุผลเดียวกัน เหมือนกับที่นิวตันได้ค้นพบหลักทางฟิสิกส์เกี่ยวกับแรงโน้มถ่วง แรงดึงดูด และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของการเคลื่อนที่ทุกอย่างบนโลกได้ด้วยทฤษฎีเดียวกัน

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 23-24)

ความฉลาดที่ดีที่สุดของคนเราอยู่ตรงไหน

การที่รู้ว่าควรจะแสดงความฉลาดออกมาตอนไหนน่าจะคือความฉลาดที่ฉลาดที่สุด

(กบเหลาดินสอ. 2553: 19-20)

ความอ่อนโยนน่าจะเป็นคุณสมบัติแรกของธาตุที่มีชื่อว่า “ผู้หญิง” นะครับ และคำว่า “อ่อนโยน” นี่แหละครับ ไกลเคียงกับคำว่า “ไม่อวดเก่ง ไม่อวดฉลาด” มากที่สุดในความคิดของผม

(กบเหลาดินสอ. 2553: 20)

ผมก็เลยว่อย่างนั้นเราก็น่าจะศึกษาให้เป็นจริงเป็นจังไปเลย อย่าลืมสิครับว่เรื่องที่ไม่น่าเชื่อ ก็เป็นเรื่องที่ควรศึกษาอย่างมากเหมือนกัน ศึกษาให้มันรู้ไปเลยว่มันไม่มีจริง

(กบเหลาดินสอ. 2553: 60)

หรือถ้าคุณไม่อยากได้คำตอบอย่างสั้นๆว่า ผมเชื่อหมดทุกไหม คำตอบก็คือไม่เชื่อ และไม่ดูถูก แต่สนใจที่สถิติหลายอันทำไมแม่นยำเหลือเกิน หรือเป็นความลับของพระเจ้าที่รั่วออกมาจริง ๆ เหมือนข้อสอบรั่ว ผมจึงอยากให้นักที่ศึกษาอยู่ก็ศึกษาต่อไป และน่าจะศึกษาอย่างเป็นระบบ จะเอาวิทยาการทางวิทยาศาสตร์เข้าไปช่วยบันทึก ช่วยวิเคราะห์ก็ไม่เลวนะครับ แม้กระทั่งเรื่องผีหรือเรื่องวิญญาณ ผมก็ว่าน่าจะค้นคว้าต่อไปเหมือนกัน เชื่อไม่เชื่อเป็นเรื่องหนึ่ง ศึกษาค้นคว้าเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

(กบเหลาดินสอ. 2553: 59)

ตัวอย่างการวิเคราะห์ประโยชน์ความซื่อที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง มีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

การเหยียบอีกฝ่ายหนึ่งให้จมโดยใช้ชาติพันธุ์มาแบ่งแยก ผมยอมรับได้แค่เป็นความคิดของเด็ก ๆ เท่านั้น

มนุษย์น่าจะยอมรับนับถือมนุษย์ด้วยกันที่ข้างในหัวใจมากกว่านับถือกันที่ชาติพันธุ์

(คุยกับประภาส. 2553: 22)

ตัวอย่างนี้มีการใช้ประโยชน์ความซื่อ คือ “มนุษย์น่าจะยอมรับนับถือมนุษย์ด้วยกันที่ข้างในหัวใจมากกว่านับถือกันที่ชาติพันธุ์” ประกอบด้วย

ประโยคหลัก “มนุษย์น่าจะยอมรับนับถือมนุษย์ด้วยกันมากกว่านับถือกันที่ชาติพันธุ์”
ประโยคย่อย “ที่ข้างในหัวใจ”

ประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายกริยา “ยอมรับนับถือ” ในประโยคหลัก เพื่อช่วยขยายความให้เห็นคุณสมบัติของมนุษย์คือ ความดีงามในจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรยอมรับมากกว่าสิ่งอื่น ๆ เป็นการสื่อให้เห็นการคาดหวังถึงการยอมรับมนุษย์ที่คุณค่าทางจิตใจ

ตัวอย่างที่ 2

ผมชอบที่จะรู้สึก ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกใบนี้ น่าจะตั้งอยู่บนกฎเดียวกัน
ปริศนาหลาย ๆ อย่างน่าจะถูกรับด้วยเหตุผลเดียวกัน เหมือนกับที่นิวตันได้ค้นพบหลัก
ทางฟิสิกส์เกี่ยวกับแรงโน้มถ่วง แรงดึงดูด และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของการ
เคลื่อนที่ทุกอย่างบนโลกได้ด้วยทฤษฎีเดียวกัน

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 23-24)

การใช้ประโยคความซ้อนคือ “ผมชอบที่จะรู้สึก ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกใบนี้
น่าจะตั้งอยู่บนกฎเดียวกัน” แยกเป็นประโยคหลักและประโยคย่อยได้ดังนี้ คือ

ประโยคหลัก “ผมชอบที่จะรู้สึก”

ประโยคย่อย “ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกใบนี้ น่าจะตั้งอยู่บนกฎเดียวกัน”

ประโยคหลักนี้สื่อถึงความคาดหวังของประสาท ชลศรานนท์ ประโยคย่อย “ว่าทุกสิ่ง
ทุกอย่างที่อยู่บนโลกใบนี้ น่าจะตั้งอยู่บนกฎเดียวกัน” ดังกล่าวขยายกริยา “รู้สึก” เพื่อช่วยสื่อให้
เห็นว่าสิ่งที่ประสาท ชลศรานนท์ คาดหวังให้เกิดขึ้น คือ หวังว่ากฎทางวิทยาศาสตร์ทั้งหลาย
น่าจะตั้งอยู่บนกฎเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 3

ความอ่อนโยนน่าจะเป็นคุณสมบัติแรกของรัฐที่มีชื่อว่า “ผู้หญิง” นะครับ และคำว่า
“อ่อนโยน” นี่แหละครับ ใกล้เคียงกับคำว่า “ไม่อดทน ไม่อดฉลาด” มากที่สุด ในความคิด
ของผม

(กบเหลาดินสอ. 2553: 20)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคความซ้อน คือ “ความอ่อนโยนน่าจะเป็นคุณสมบัติแรก
ของรัฐที่มีชื่อว่าผู้หญิง” เกิดจากประโยคหลักและประโยคย่อยดังนี้

ประโยคหลัก “ความอ่อนโยนน่าจะเป็นคุณสมบัติแรกของรัฐ”

ประโยคย่อย “ที่มีชื่อว่าผู้หญิง”

ประโยคย่อยขยายกรรม “ธาตุ” คือเพื่อขยายความว่าธาตุที่กล่าวถึงนั้น คือ ผู้หญิง
สื่อให้เห็นความคาดหวังในคุณสมบัติที่เพศหญิงควรมี ได้แก่ ความอ่อนโยน

ตัวอย่างที่ 4

ผมก็เลยว่าอย่างนั้นเราก็น่าจะศึกษาให้เป็นจริงเป็นจังไปเลย อย่าลืมนึกรับว่า
เรื่องที่ไม่น่าเชื่อ ก็เป็นเรื่องที่ควรศึกษาอย่างมากเหมือนกัน ศึกษาให้มันรู้ไปเลยว่ามัน
ไม่มีจริง

(กบเหลาดินสอ. 2553: 60)

ตัวอย่างนี้มีการใช้ประโยคความซ้อน คือ “เรื่องที่ไม่น่าเชื่อก็เป็นเรื่องที่ควรศึกษา
อย่างมากเหมือนกัน” โดยมีประโยคหลักและประโยคย่อยดังต่อไปนี้

ประโยคหลัก “เรื่อง...ก็เป็นเรื่องที่ควรศึกษาอย่างมากเหมือนกัน”

ประโยคย่อย “ที่ไม่น่าเชื่อ”

ประโยคหลัก นำเสนอให้เห็นความคาดหวังในประเด็นที่ต้องการศึกษา ประโยคย่อย
“ที่ไม่น่าเชื่อ” มาขยายประธานคือ “เรื่อง” เพื่อช่วยขยายความถึงประเด็นที่ต้องการศึกษา นั่นคือ
ศึกษาในสิ่งที่ไม่น่าเชื่อ

4.3 การใช้ภาพพจน์ที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

ภาพพจน์ คือ ถ้อยคำที่เป็นสำนวนโวหารทำให้นักเห็นเป็นภาพ ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิงเป็นโวหาร เจตนาให้มีประสิทธิผลต่อความคิด ความเข้าใจ ให้จินตนาการและถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งกว่าการบอกเล่าตรงไปตรงมา (ราชบัณฑิตยสถาน 2554: 867) กล่าวได้ว่าภาพพจน์คือ การใช้สำนวนภาษาในรูปแบบหนึ่ง เกิดจากการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ผิดไปจากการเรียงลำดับคำหรือความหมายของคำตามปกติ ในการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” พบการใช้ภาพพจน์ 2 ชนิด คือ การใช้สาธกโวหาร และการใช้อุปลักษณ์ ดังต่อไปนี้

4.3.1 การใช้สาธกโวหารเพื่อนำเสนอความคิดเชิงบวก

สาธกโวหาร คือ การยกตัวอย่างหรือเรื่องราวประกอบข้อความ ประกอบการอธิบาย เพื่อให้เกิดความชัดเจน หนักแน่น น่าเชื่อถือ การใช้สาธกโวหารในการนำเสนอความคิดเชิงบวกของประภาส ชลศรานนท์ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจมุมมองที่ต้องการนำเสนอชัดเจนยิ่งขึ้น มี 3 ประการ ได้แก่ การใช้สาธกโวหารเพื่อสื่อถึงการมองโลกในแง่ดี การใช้สาธกโวหารเพื่อสื่อถึงการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการใช้สาธกโวหารเพื่อสื่อถึงการยึดมั่นในศาสนาและคุณธรรม

4.3.1.1 การใช้สาธกโวหารเพื่อสื่อถึงการมองโลกในแง่ดี

ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ใช้สาธกโวหารเพื่อสื่อถึงการมองโลกในแง่ดี เป็นการยกตัวอย่างจากสิ่งเล็ก ๆ ใกล้ตัวมนุษย์อย่างธรรมชาติ อาทิ มด ผีเสื้อ เมล็ดถั่ว ดอกบัว ต้นไม้ เป็นต้น ผลผลิตที่เกิดจากมนุษย์ อาทิ อาหาร งานฝีมือ ของใช้ สิ่งประดิษฐ์ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ อาทิ อาชีพ บุคคลสำคัญ สถานที่ เป็นต้น สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ไปจนถึงสิ่งที่อยู่ไกลออกไป อาทิ ดวงดาว มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจการนำเสนอการมองโลกในแง่ดีได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ดังตัวอย่าง

ผู้วิจัยขอวิเคราะห์ตัวอย่างการใช้สาธกโวหารดังต่อไปนี้

ผมมองความมหัศจรรย์ของสิ่งมีชีวิตไม่ผิดอะไรกับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เราใช้กันอยู่
สิ่งมีชีวิตเป็นสิ่งที่น่าพิศวงเหลือเกิน มันมีกลไกการกำเนิด การเติบโต การสืบพันธุ์ และ
การเสื่อมสลายอย่างอัตโนมัติ มันทำของมันเองโดยไม่มีใครสั่งมัน
จริงไหมล่ะครับ มีใครสั่งให้ต้นไม้หยุดโต สั่งให้คนหยุดแก่ได้หรือเปล่า

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 104)

โลกประกอบด้วยสิ่งไม่มีชีวิต อาทิ แร่ธาตุ ก้อนหิน แม่น้ำ ป่าไม้ ภูเขาและประกอบด้วยสิ่งมีชีวิต อาทิ มนุษย์ สัตว์ เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สิ่งมีชีวิตแตกต่างจากสิ่งไม่มีชีวิตคือ สิ่งมีชีวิตมีการเกิด มีการเจริญเติบโต มีความรู้สึก มีการเพิ่มจำนวน และมีวันหมดอายุขัย ความมหัศจรรย์ของสิ่งมีชีวิตคือกระบวนการของสิ่งมีชีวิตดังกล่าวเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่สามารถควบคุมได้ สิ่งมีชีวิตมีหลายประเภทแต่ละประเภทมีความซับซ้อนแตกต่างกันไป ประภาส ชลศรานนท์ยกตัวอย่างธรรมชาติใกล้ตัวคือ “ต้นไม้” เพื่อสื่อให้เห็นว่าการเจริญเติบโตของต้นไม้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เริ่มจากเมล็ด กลายเป็นต้นอ่อน มีใบ มีดอก มีผล เมื่อเจริญเติบโตเต็มที่จนระยะเวลาหนึ่งก็จะค่อยๆ เสื่อมสลายไปตามกระบวนการทางธรรมชาติ ไม่สามารถควบคุมให้ต้นไม้หยุดโตตามความต้องการได้ และตัวอย่าง “คน” ซึ่งมีการเกิด เจริญเติบโต แก่ และตายไปตามเวลาอันสมควร ไม่สามารถหยุดอยู่ในช่วงชีวิตช่วงใดช่วงหนึ่งได้ การยกตัวอย่าง “ต้นไม้” และ “คน” เพื่อสนับสนุนให้เห็นความมหัศจรรย์ของสิ่งมีชีวิตว่ามีกลไกการเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และหมดสิ้นไปตามธรรมชาติ สื่อถึงการมีมุมมองเชิงบวกต่อธรรมชาติ

ประภาส ชลศรานนท์ยกตัวอย่าง “หลอดยาสีพระทนต์” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อแสดงมุมมองเรื่องการประหยัด ดังนี้

แล้วผมก็พบว่าแก่นแท้ของการประหยัดมันอยู่ตรงนี่เอง

ไม่ใช่ไม่ยอมใช้เลย แต่ต้องรู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ใช่แบบเหลือทิ้งเหลือขว้าง

และทำให้ผมคิดไปถึงทรัพยากรธรรมชาติบนโลกใบนี้ หลอดยาสีพระทนต์ของในหลวงหลอดนี้สอนให้ผมเข้าใจว่า ในความเป็นจริงแล้ว เรายังคงต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป ไม่ใช่ไม่ใช้เลย แต่จะใช้อย่างไรมากกว่า ตัวอย่างง่ายๆ เรื่องการใช้น้ำเราไม่ควรประหยัสน้ำจนต้นไม้ที่ปลูกอยู่ตายเพราะขาดน้ำ แต่เราควรระวังการเปิดน้ำทิ้งไว้ ระวังน้ำรั่ว หยดซึม ฯลฯ เหล่านี้ต่างหาก ทำให้ผมคิดไปเรื่องเชื่อน ว่าทำไมบางครั้งโลกเราถึงต้องยอมเสียพื้นที่ป่าบางพื้นที่เพื่อสร้างเขื่อนบ้าง

(กบเหลาดินสอ. 2553: 224)

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตมนุษย์ ถ้าเราใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินความจำเป็นหรือใช้ไม่ถูกวิธี ก็อาจทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา จึงควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า อาจทำได้โดยการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมหรือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การปิดน้ำและไฟเมื่อไม่ใช้งาน ซึ่งเป็นการลดการใช้เชื้อเพลิงหรือแหล่งพลังงานที่ใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น การนำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้งหนึ่งโดยไม่ผ่านการแปรรูป เช่น การนำ

ถุงพลาสติกที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก เป็นต้น หรือการนำวัสดุที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการผลิตใหม่ เพื่อให้ได้ของใหม่ซึ่งอาจเหมือนเดิมหรือไม่เหมือนเดิม วัสดุที่สามารถนำกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ได้ เช่น กระดาษ แก้ว พลาสติก เป็นต้น ประภาส ชลศรานนท์ ยกตัวอย่าง “หลอดยาสีพระทนต์” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงใช้ด้ามแปรงพระทนต์ช่วยรีดและกดหลอดยาสีพระทนต์จนแบนราบเรียบโดยตลอด คล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยังปรากฏรอยบวมเล็กลงไปเกือบถึงเกลียวคอหลอด เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มียาเหลืออยู่ “หลอดยาสีพระทนต์” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงเป็นตัวอย่างของการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังยกตัวอย่างบุคคลที่มีชื่อเสียง อาทิ สุนทรภู่ แวนโก๊ะ กามูร์ ศิลปินทั้งสามที่สร้างสรรค์ผลงานระดับโลกจากความทุกข์ของตนเอง

อย่างน้อยก็อุ่นใจได้ว่า แม้จะมีความทุกข์ แต่คุณสาวสวยก็ยังเขียนจดหมายด้วยภาษาอันไพเราะ
หรือเป็นเพราะความทุกข์ที่ทับถม ทำให้ปฏิกานกวีของมนุษย์ฉายออกมา
ดูแต่สุนทรภู่ แวนโก๊ะ กามูร์ นั่นก็ได้ผลงานระดับโลกมาจากทุกข์ที่โถมใส่
ทั้งสิ้น

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 198)

ประโยชน์ของความทุกข์คือ ทำให้มนุษย์พยายามหาทางหลุดพ้นไปจากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาด้วยสติปัญญาและความสามารถของตน แต่ละคนย่อมมีวิธีการจัดการความทุกข์แตกต่างกัน บ้างหาวิธีการกำจัดความทุกข์ บ้างเรียนรู้ที่จะอยู่กับความทุกข์ บ้างหนีความทุกข์ การดิ้นรนให้พ้นทุกข์ทำให้มนุษย์แสดงศักยภาพออกมาดังเช่นศิลปินระดับโลก “สุนทรภู่” ครูกวีสมัยรัตนโกสินทร์ที่ต้องอยู่ในคุก ชีวิตที่แสนทรมานและแร้นแค้น จึงแต่งเรื่อง “พระอภัยมณี” วรรณคดีชิ้นเอกที่รู้จักมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน “แวนโก๊ะ” จิตรกรชาวดัตช์ที่มีชื่อเสียงในช่วง 3 ปีสุดท้ายของชีวิต สร้างผลงานภาพเขียนสีน้ำมันกว่า 800 ภาพ และภาพวาดอีกกว่า 700 ภาพ ซึ่งตลอดชีวิตของเขานั้นมีเพียงภาพเดียวที่ขายได้ ความเจ็บป่วยทางสมองและจิตใจของแวนโก๊ะแสดงออกมาทางภาพเขียน ด้วยการใชสีอันร้อนแรง การบิดฟุ้งกันแบบหยาบๆ และรูปแบบของลายเส้นที่ใช้ เขามาตัวตายในที่สุด “กามูร์” นักคิดและนักเขียนที่เคยเข้าร่วมขบวนการใต้ดินเพื่อเคลื่อนไหวต่อต้านลัทธินาซีและฟาสซิสต์ แต่เกิดเหตุการณ์ทำให้ต้องออกมาจากขบวนการนั้นเผชิญกับความโดดเดี่ยวและผิดหวัง อันเป็นแรงบันดาลใจให้เขียนนวนิยายเรื่อง “มนุษย์สองหน้า” ที่นำเสนอส่วนลึกของจิตสำนึกของมนุษย์แต่ละคน กามูร์เป็นผู้มองสังคมในมุมที่แตกต่าง มองจากหลายมุมจนเห็นมุมที่ขัดแย้ง และนำมาถ่ายทอดลงเป็นตัวหนังสือมากมาย โดยเฉพาะเรื่อง “คนนอก” ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลอันทรงเกียรติ จะเห็นได้ว่าศิลปินระดับโลกทั้ง 3 คนที่กล่าวมานั้นล้วนสร้างสรรค์ผลงานขณะที่กำลังมีความทุกข์แสนสาหัสในชีวิต ทำให้เห็นว่าข้อดีของความทุกข์คือผลักดันให้มนุษย์แสดงศักยภาพสูงสุดของตนเองออกมา

ในวัยเด็กทุกครั้งที่ผมวิ่งไล่จับผีเสื้อ มันจะยิ่งบินหนีจากเราไป ยิ่งพยายามวิ่งไล่
มากเท่าไรเราก็ยิ่งผิดหวังไปเรื่อย ๆ แต่เมื่อใดก็ตามที่เรานั่งลงเงยบ่าขึ้น ทั้งกิริยาและ
นิ่งทั้งหัวใจ ผีเสื้อแสนสวยจะโบยบินมาอยู่รอบ ๆ ตัวเราเสมอ ความสุขก็เป็นอย่างนั้น

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 19)

ผีเสื้อเป็นแมลงชนิดหนึ่ง ลักษณะเด่นของผีเสื้ออยู่ที่หนวด ปีกและปาก
โดยหนวดของผีเสื้อมีรูปแบบมากมายตามแต่ชนิดพันธุ์ ส่วนปีกของผีเสื้อจะมีลักษณะเป็นแผ่นบาง
มีเกล็ดเล็ก ๆ ปิดซ้อนทับกัน ทำให้เกิดลวดลายสวยงามแตกต่างกันออกไป และปากมีลักษณะ
พิเศษที่เป็นท่อยาวใช้สำหรับสอดเข้าสู่เกสรดอกไม้เพื่อดูดกินน้ำหวาน พรรณไม้หลายชนิดอาศัย
ผีเสื้อช่วยผสมเกสร จากตัวอย่างประภาส ชลศรานนท์ใช้ “ผีเสื้อ” สิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ใกล้ตัวมนุษย์
เพื่อสื่อถึง “ความสุข” ในชีวิตว่ามีลักษณะเดียวกันคือ ยิ่งไขว่คว้ายิ่งห่างไกล เราไม่สามารถไล่จับ
ผีเสื้อได้ง่ายๆ ยิ่งพยายามไล่จับ ยิ่งเหนื่อย ยิ่งผิดหวัง ความสุขเช่นเดียวกัน ยิ่งพยายามไขว่คว้า
หาความสุข ยิ่งทำให้ขาดความสุข เพราะความสุขอยู่กับการรู้จักหยุด รู้จักพอ รู้จักจิตใจตนเอง

4.3.1.2 การใช้สารกวีการเพื่อนำเสนอการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การใช้สารกวีการเพื่อนำเสนอการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ใน “คอลัมน์
คุยกับประภาส” เป็นการใช้ตัวอย่างเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ เข้าใจมุมมองที่มีต่อประเด็นปัญหา
ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ไปจนถึงการค้นพบแนวทางการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างส่วนใหญ่
เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ และพบในชีวิตประจำวัน อาทิ เพลง บุคคลสำคัญ ไปจนถึงสถานการณ์
ต่าง ๆ ในชีวิต ดังตัวอย่าง

ผมจะขออนุญาตแนะนำอะไรคุณหมออย่างหนึ่ง บางทีคุณหมออาจจะยังไม่ได้อ่าน
หรือบางทีมันแต่ทำงานจนลืมไป สิ่งนี้ผมวางไว้กลางกระหม่อมเลยครับ

สิ่งมงคลสูงสุดในหลวงของเราพระราชทานให้กับคนไทย

พระราชนิพนธ์ "พระมหาชนก"

พระมหาชนกเดินทางจากนครจัมปาเกะไปยังนครสุวรรณภูมิโดยเรือสำเภา ระหว่าง
เรืออัปปางกลางมหาสมุทร พระมหาชนกว่ายอยู่ในน้ำเจ็ดวันเจ็ดคืน นางมณีเมขลาเทพธิดา
ผู้ตรวจตรามหาสมุทรไม่เข้าใจว่า ทั้ง ๆ ที่ฝั่งมหาสมุทรนั้นใกล้สุดประมาณ พระมหาชนกจะ
ว่ายน้ำทำไม ว่ายไปก็เปล่าประโยชน์ ว่ายไปก็ตายเปล่า พระมหาชนกจึงว่า ความเพียร
นั้นต้องถามด้วยหรือว่าความสำเร็จอยู่ที่ใด

ผมมีความรู้สึกว่า พระเจ้าอยู่หัวของเรากำลังทรงมีพระบรมราโชวาทกับประชาชน
ของพระองค์ผ่านพระราชนิพนธ์นี้ว่า ประเทศของเรากำลังฝ่าวิกฤตการณ์มากมายหลายเรื่อง
เราเหมือนคนที่ตกลงมาในน้ำแล้ว ใครมีหน้าที่อะไรก็ทำให้สุดแรงสุดความสามารถ ทำด้วย
ความตั้งใจ ทำด้วยธรรมแห่งความเพียรกันเถิด อย่าได้ถามเลยว่า ฝั่งอยู่ไหน จะว่ายต่อ
ดีไหม

ผมรู้สึกว่ในหลวงกำลังทรงมีพระราชดำรัสกับพวกเราอย่างนี้
ทุนไว้เหนือหัวเลยนะครับคุณหมอ

(คุยกับประภาส. 2553: 100-101)

พระมหาชนกเป็นเรื่องหนึ่งในทศชาติชาดก ชาดกเรื่องนี้กล่าวถึงพระโพธิสัตว์บำเพ็ญวิริยะบารมีคือความเพียร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัย จึงทรงค้นเรื่อง พระมหาชนกในพระไตรปิฎกและทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษตรงจากมหาชนกชาดกตั้งแต่ต้นเรื่อง โดยทรงดัดแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ในปี พ.ศ. 2542 ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดพิมพ์พระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกอีกในรูปแบบของการ์ตูนโดยมี ชัย ราชวัตร เป็นผู้วาดภาพการ์ตูนประกอบ การยกตัวอย่างพระมหาชนก เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหให้กับผู้อ่านที่มีปัญหาความท้อแท้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยให้มีความพยายาม ทำหน้าที่ของตนเองต่อไปให้ดีที่สุด นอกจากประภาสชลศรานนท์ จะยกตัวอย่างวรรณกรรมที่รู้จักกันดีอย่างพระมหาชนกแล้ว ยังยกตัวอย่างบทเพลงเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะปัญหาชีวิต ดังตัวอย่าง

กับสิ่งที่เราควบคุมมันไม่ได้ เมื่อมันเกิดขึ้นมาแล้ว เราต้องยอมรับมัน และก็ต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับมันอย่างที่เราบอกไว้

ร้องมันทั้งสองเพลงก็ได้ครับ อะไรในฝันที่เราพอจะสั่งมันด้วยมือของเราได้ เราก็ร้อง “ฝันให้ไกลไปให้ถึง” อย่าได้หยุด ส่วนปัญหาใดที่อยู่ในมือของพระเจ้า เรากียืนหยัดเงยหน้ายอมรับและก็ร้อง live and learn อย่างรู้เท่าทัน

(ยอดมนุษย์ล่าลง. 2553: 51)

เพลงฝันให้ไกลไปให้ถึง ของวงเฉลียง มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกล้าที่จะฝันและกล้าที่จะทำตามความฝันด้วยความมุ่งมั่นของตนเอง แม้พบอุปสรรคก็ใช้ความพยายามฝ่าฟันผ่านพ้นไปได้ การทำตามความฝันสะท้อนถึงลักษณะของปัญหาที่ขึ้นอยู่กับเรา เราสามารถแก้ไข ควบคุม หรือเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตัวของเราเอง ส่วนเพลง live and learn แต่งโดยบอยด์ โกสิยพงษ์ สื่อให้เห็นว่าเราต้องยอมรับในสิ่งที่เราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ อาจทำให้เกิดความท้อในบางครั้ง แต่ต้องเผชิญหน้ากับปัญหา หาวิธีการแก้ไข หากแก้ไขไม่ได้ก็ต้องยอมรับ สะท้อนถึงความจริงของชีวิตว่าชีวิตคนเรามีแพ้ มีชนะ มีทั้งสุขและทุกข์ เราไม่สามารถควบคุมทุกอย่างให้เป็นไปตามความต้องการได้ การยกตัวอย่าง 2 เพลงดังกล่าวเพื่อสื่อถึงลักษณะปัญหา 2 ประเภทคือ ปัญหาที่ควบคุมได้ คือ ปัญหาที่เราสามารถหาทางแก้ไขได้ และปัญหาที่ควบคุมไม่ได้ คือ ปัญหาที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของเรา จึงต้องยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่กับปัญหานั้นให้ได้ การใช้สาธกโวหารดังกล่าวถึงเพื่อสื่อให้เห็นถึงลักษณะของปัญหาได้ชัดเจน

ผมคิดตามไปเล่นๆ นะครับ ผมว่านอกจากเขาจะอยากปล่อยแสงได้แล้ว ความมีคุณธรรมน่าจะเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เด็ก ๆ อยากมี อุลตราแมนสู้กับสัตว์ประหลาดก็เพื่อจะช่วยเหลือโลกนะครับ ผมเคยอมยิ้มกับคำตอบของเด็กน้อยชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งทางเคเบิลทีวีหลายปีก่อน ที่เธอตอบว่าโตขึ้นเธออยากเป็นเจ้าหน้าที่สวนสัตว์ เหตุผลก็คือเธออยากปล่อยสัตว์ที่ถูกขังให้เป็นอิสระให้หมด

คุณธรรมของเด็กสูงกว่าที่เราคิดไว้อยะ ว่าไหมครับ

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 119)

อุลตราแมนเป็นตัวละครต้นยอดมนุษย์ที่มีหน้าที่พิทักษ์โลกจากสัตว์ประหลาด เนื้อเรื่องสะท้อนภาพที่ดีของสังคม ความสงบสุขในสังคมที่ผู้คนรักใคร่กัน ร่วมมือกันฝ่าฟันวิกฤตไปด้วยกัน โดยไม่แบ่งเชื้อชาติ เพศ หรือสีผิว อุลตราแมนสื่อถึงคุณธรรมสำคัญคือการทำความดีเพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน เป็นสัญลักษณ์ของความดีงามสำหรับเด็ก ๆ เป็นต้นแบบ เป็นตัวอย่างที่ดี การยกตัวอย่างอุลตราแมนเพื่อให้เห็นว่า อุลตราแมนคือตัวละครต้นที่สื่อถึงคุณธรรมด้านการทำความดี เด็ก ๆ จึงซึมซับลักษณะที่ดีต่าง ๆ มาจากสิ่งที่สนใจและโดยไม่รู้ตัว เช่น การดูการ์ตูน ผู้ใหญ่จึงมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กมีต้นแบบที่ดีในด้านคุณธรรม

4.3.2 การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เพื่อนำเสนอความคิดเชิงบวก

ภาพพจน์อุปลักษณ์ คือ คำพูดที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเพื่อทำให้ความหมายชัดเจนขึ้นหรือทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น พ่อแม่เป็นพระที่บ้าน (เปรียบเทียบพ่อแม่เป็นพระ) จังหวะชีวิต (เปรียบเทียบแต่ละช่วงของชีวิตเป็นจังหวะดนตรี) (ราชบัณฑิตยสถาน. 2553: 286) กล่าวได้ว่า อุปลักษณ์คือ การเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง อาจพบการใช้คำว่า “เป็น” “คือ” ร่วมด้วย การนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เพื่อสร้างความเข้าใจและเกิดมุมมองแง่ดีที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แม่เลี้ยงลูกทั้งร่างกายและจิตใจ เลี้ยงทั้งความจริงและความฝัน บุคคลสำคัญของโลกเป็นผู้เป็นคนขึ้นมาได้นี้จากแม่ทั้งนั้น ดังนั้นแล้วหากจะเรียกแม่ว่าเป็นจักรตัวใหญ่ที่สุดที่สร้างสังคมให้เป็นปึกแผ่นก็คงไม่ผิด

(เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. 2553: 83)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการเปรียบเทียบ “แม่” เป็น “เครื่องจักรตัวใหญ่” ซึ่งแม่กับจักรตัวใหญ่มีลักษณะที่เหมือนกันคือ การผลิตสิ่งที่สำคัญ เครื่องจักรตัวใหญ่มีหน้าที่ผลิตชิ้นส่วนที่สำคัญให้กับโรงงาน ซึ่งชิ้นส่วนที่ได้จากเครื่องจักรจะเป็นสิ่งที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ เปรียบได้กับแม่ บุคคลสำคัญที่มีหน้าที่สร้างคนด้วยการอบรม ดูแล เลี้ยงดูลูกผู้ซึ่งเป็นผลผลิตที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม ประภาส ชลศรานนท์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ในตัวอย่างนี้เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของผู้เป็นแม่ว่าเป็นผู้ที่สร้างรากฐานสำคัญให้กับสังคม นั่นคือหน้าที่ในการสร้างคนนั่นเอง

คนทุกคนเกิดเป็นผ้าขาว ทุกคนเป็นคนดีมาก่อนและอยากเป็นคนดีตลอดไป แต่สีย้อมผ้าบางชนิดก็ย้อมติดสนิทเหลือเกิน ที่ผมว่าทุกคนอยากเป็นคนดีนั้น เพราะผมเห็นว่าเวลาดูหนังผมไม่เคยเห็นใครคนไหนชอบตัวโกงเลย ทุกคนชอบและเชียร์พระเอกนางเอกทั้งนั้น

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 156)

ประภาส ชลศรานนท์ใช้ภาพพจน์อุปมาที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดีคือการเปรียบ “คน” เป็น “ผ้าขาว” เพื่อสื่อให้เห็นว่าเมื่อคนเกิดมานั้น มีความใสบริสุทธิ์ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เหมือนกับเป็นผ้าสีขาว แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนมีพื้นฐานของการเป็นคนดี

โอกาสของคนเรานั้นมันไม่เคยรอใครเหมือนกับดวงอาทิตย์ที่ขึ้นและลงอย่างคุณว่าจริง ๆ

โดยเฉพาะกับ “รุ่งอรุณ” ด้วยแล้ว ระยะเวลาตรงนั้นมันมีไม่มากนัก คนที่นิยมเที่ยวชมตะวันจะรู้ดี ถ้าคิดจะตื่นเช้าขึ้นมานั่งดูแสงแรกของพระอาทิตย์แล้วมัวแต่นอนอดิอดอดอยู่ ผลอผลิบตเดียวแสงแดดจะแสบตาเอา

แม้ว่าระยะเวลาของรุ่งอรุณจะมีอยู่เพียงน้อยนิด แต่คุณภูตะวันอย่าลืมนะครับว่ายามเช้านั้นอย่างไรเสียต้องกลับมาอีกทุกวัน มันขึ้นอยู่กับว่าเราจะสู้ตื่นขึ้นมายลโฉมมันหรือเปล่า วันนี้ตื่นมาไม่เห็นพระอาทิตย์ขึ้น พรุ่งนี้จะลองตื่นอีกครั้งหนึ่งไหม

(ตัวหนังสือคุยกัน, 2553: 166)

จากเนื้อความ ประภาส ชลศรานนท์ได้ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เพื่อนำเสนอการมองโลกในแง่ดี โดยเปรียบ “รุ่งอรุณ” กับ “โอกาส” ซึ่งทั้งสองอย่างมีสิ่งที่เหมือนกันคือมีระยะเวลาเกิดขึ้นอย่างจำกัด แต่เกิดขึ้นใหม่ได้อีกเสมอ สื่อให้เห็นมุมมองของการมองโลกในแง่ดีคือการมองเห็นข้อดีของสถานการณ์ต่าง ๆ คือการเชื่อมั่นว่ามีโอกาสสำหรับคนที่พร้อมเสมอ

คำว่า “สาระ” เป็นคำที่ดี เป็นอาหารหมู่ที่จำเป็นต่อร่างกายประเภทคาร์โบไฮเดรต และโปรตีน

แต่ชีวิตมนุษย์ขาดวิตามินที่ชื่อ “ความรื่นรมย์แห่งชีวิต” ได้หรือ

(คุยกับประภาส. 2553: 233)

ตัวอย่างนี้ ประภาส ชลศรานนท์ใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมยในการเพื่อเปรียบเทียบ “สาระ” กับ “โปรตีนและคาร์โบไฮเดรต” ซึ่งทั้งสาระและสารอาหารหลักประเภทโปรตีนและคาร์โบไฮเดรตมีสิ่งที่เหมือนกันคือ เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญสำหรับมนุษย์ โปรตีนและคาร์โบไฮเดรต คือสารอาหารหลักที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของมนุษย์ คือสิ่งที่มนุษย์ขาดไม่ได้ เหมือนกับสิ่งที่มนุษย์มองว่าเป็นสาระในชีวิต เป็นแก่นของสิ่งต่าง ๆ และเปรียบเทียบ “ความรื่นรมย์ในชีวิต” กับ “วิตามิน” ซึ่งมีสิ่งที่เหมือนกันคือ เป็นสิ่งที่มาช่วยเติมเต็ม วิตามิน คือ แร่ธาตุต่าง ๆ ที่มาช่วยบำรุงและเสริมสร้างการเจริญเติบโตของมนุษย์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ความรื่นรมย์ในชีวิตของมนุษย์ก็เป็นสิ่งที่มาเติมเต็มให้ชีวิตของมนุษย์สมบูรณ์แบบมากขึ้น การใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมยจึงสื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดีคือ การเห็นคุณค่าและความสำคัญของการทุกอย่าง ทั้งสิ่งที่เป็น “สาระ” และ สิ่งที่สร้าง “ความรื่นรมย์” ให้กับชีวิตล้วนแต่เป็นสิ่งที่มีความค่า

ก้อนหินหรือภูเขาที่แบกไว้ ถ้ามันหนักนักก็ยกวางกับพื้นเสียบ้าง จะได้ตัวเบา เดินง่ายขึ้น สถานการณ์ถึงขนาดนี้แล้วใครยังแบกภูเขาอยู่กับำเต็มทน ปริญญาตรีที่คุณว่า นั่นแหละตัวดี หนักหลายกิโลเลยครับ ยกออกจากบ่าแห่งศักดิ์ศรีเถิด แต่ถ้ายังเสียดาย ไม่อยากทิ้งภูเขาสูงนี้ไปก็เอาไปเก็บไว้หลังบ้านก่อน แข็งแรงเมื่อไรแล้วค่อยมาแบกกันใหม่ ดีไหมครับ

(คุยกับประภาส. 2553: 225)

จากตัวอย่างเป็นการใช้ภาพพจน์อุปมาอุปไมยเพื่อเปรียบเทียบ “ศักดิ์ศรี” กับ “ก้อนหินหรือภูเขา” “ศักดิ์ศรี” เป็นภาระหรืออุปสรรคที่ถ่วงให้เราไม่สามารถทำอะไรได้อย่างสะดวกสบาย “ศักดิ์ศรี” กับ “ก้อนหินหรือภูเขา” จึงนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจสถานการณ์ปัญหาได้ง่ายขึ้น มองเห็นสาเหตุของปัญหาได้ง่ายขึ้น ว่าเป็นเพราะการยึดมั่นในศักดิ์ศรีมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถหางานทำได้

ชีวิตเป็นของเราครับผมยืนยัน ถึงเราจะถูกใครสร้างขึ้นมา เราก็ตองดิ้นรนต่อไป ครับ ทำให้ดีที่สุดในทุกวัน คอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่ถูกสร้างจากไมโครชิพเหมือนกัน บางเครื่องทำงานแล้วก็แองค์ บางเครื่องก็ทำงานได้ดี อย่าปล่อยให้ชีวิตเราแองค์นะครับ ใครที่เซตค่าต่าง ๆ ไว้ไม่ดีปรับใหม่เลยครับ

(ตัวหนังสือคุยกัน. 2553: 26-27)

การใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบชีวิตกับคอมพิวเตอร์ เพื่อสื่อให้เห็นว่า ชีวิตก็อาจมีช่วงเวลาที่ไม่ดี ไม่ได้ดั่งใจ เหมือนกับเวลาที่คอมพิวเตอร์ “แฮงค์” ประสาท ชลศรานั้นก็นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาว่า “อย่าปล่อยให้ชีวิตเราแฮงค์นะครับ ใครที่เซตค่าต่าง ๆ ไว้ไม่ดีปรับใหม่เลยครับ” เพื่อสื่อให้เห็นว่า เราสามารถแก้ไข เปลี่ยนแปลงชีวิตของเราให้ดีขึ้นได้ เมื่อชีวิตต้องเผชิญกับช่วงเวลาที่แย่ แย่ หรือเลวร้าย

ลองหาทางสตาร์ทเครื่องให้ได้ดีไหมครับ รถที่ไม่ค่อยวิ่ง เครื่องก็มักผิดไปหน่อยทั้งนั้นแหละ บางทีไอ้ความซี้เกี่ยวกับไอ้ความสับสนที่คุณว่า มันอาจเป็นเพียงแค่ตะกรันในหม้อน้ำเท่านั้นเอง

รถที่ออกวิ่งบ่อยๆ นอกจากเครื่องยนต์จะคล่อง สายพานและเพลาดังๆ จะไม่ติดขัดแล้ว ทำเล่นไปนะครับ เผลอๆ เราอาจเจอเส้นทางใหม่ๆ ที่เราไม่เคยไป แล้วถ้าโชคดี...ไอ้ทางที่เราเจอใหม่นั้นรวดขยาดยอดเยี่ยมด้วย รถเราจะไต่วิ่งได้อย่างสบายขึ้นถึงตอนนั้นไอ้ความสับสนก็อาจจะเบาบางลง ค่าที่คล่องกับเส้นทางเสียแล้ว

(มะเฟื่องรอฟาน. 2553: 219)

ตัวอย่างนี้ ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบความซี้เกียจของมนุษย์กับตะกรันในหม้อน้ำรถ ตะกรันในหม้อน้ำรถส่งผลให้เครื่องยนต์ขัดข้อง ความซี้เกียจก็ส่งผลให้มนุษย์ขาดศักยภาพในการทำงานหรือไม่อยากทำงาน โดยนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหว่า ลองหาทางสตาร์ทเครื่องให้ได้ดีไหมครับ นั่นคือ การเริ่มต้นหาวิธีลงมือทำงาน

เปลี่ยนความคิดใหม่ดีไหมครับ ต้นไม้ใหญ่ รุ่งรังนกก็ตดเล็มกิ่งเล็มก้านเสียบ้าง แม้แต่ กิ่งใหญ่ๆ ก็เถอะ เราต้องไม่เสียดายนะครับ ถ้าเรารักจะให้มันยืนอยู่นานๆ อะไรที่มันเย็นเยื่อยืดอาด ก็ลองตัดออกดู วิธีที่ต้องที่มากเกินไปบางทีมันทำให้คนมองไม่เห็นแก่นเหมือนกัน กิ่งก้านยั่วเยี้ย ใบเยอะแยะนี่ เวลาพายุมาแรงๆ ล้มทั้งต้นให้เห็นมากก็มาก ต่อให้รากลึกแค่ไหนก็เถอะ

(ยอดมนุษย์ลาลอง. 2553: 183)

การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ของตัวอย่างนี้คือ การเปรียบพิธีรีตองกับต้นไม้ใหญ่ เพื่อนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาคือ การเสนอแนะให้ปรับเปลี่ยนพิธีรีตองบางอย่างที่เย็นเยือกมากเกินไปให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อรักษาให้สิ่งนั้นดำรงอยู่ต่อไปได้ เหมือนกับต้นไม้ใหญ่ที่ต้องมีการตัดแต่งกิ่งก้านไม่ให้ต้นลมพายุ

เวลาเขาโยนอาจมมา อย่าไปเปิดฝารับเก็บไว้นะครับ ปล่อยให้มันลอยผ่านไป
แล้วก็ให้มันแห้งกรังที่ท้องทุ่งอยู่อย่างนั้น คิดในทางดีแล้วว่า เมื่อเขาถ่ายออกมาแล้ว เขาคง
สบายท้องขึ้น ใต้อุจจาระ

สำคัญที่สุด เราต้องตั้งสติรับให้ดี แล้วก็อย่าไปเอาอาจมเขามาเก็บไว้ในใจเรา

(เท่าดวงอาทิตย์. 2553: 218)

ตัวอย่างนี้ใช้ภาพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบ “คำพูดไม่ดีของผู้อื่น” กับ “อาจม” ว่าสิ่ง
ที่เป็นอาจมนั้นเป็นสิ่งปฏิภูลที่อาจจะก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ต้องระบายออกทิ้งไป
เป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ คำพูดไม่ดีของผู้อื่นก็เช่นเดียวกัน อาจก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่เราใน
ช่วงเวลาหนึ่ง โดยแนะนำให้ผู้ประสบปัญหาเปลี่ยนมุมมองว่าการรับฟังเป็นการให้ความช่วยเหลือ
ผู้อื่น รับฟังอย่างมีสติ และไม่เก็บวาทะอาจมนั้นมาใส่ใจ

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี พบการใช้คำหรือกลุ่มคำ 2 ลักษณะ
ได้แก่ การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยา และ การใช้คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายตรงข้าม ในด้านการใช้
คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบการใช้คำกริยาช่วยสื่อให้เห็นการ
เปลี่ยนแปลงในทางที่ดี การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม
พบการใช้คำหรือกลุ่มคำกริยา ที่ช่วยสื่อให้เห็นการมีความศรัทธา เชื่อมั่น และประพฤติปฏิบัติ
ตามหลักที่อิงตามทั้งหลักธรรมทางศาสนา และหลักอันควรปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคม
ส่วนการใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง ส่วนใหญ่เป็นการใช้คำบอกความเห็น เพื่อแสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อสื่อให้เห็นความต้องการให้สิ่งต่าง ๆ ใน
สังคมเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

การใช้รูปประโยคที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” คือการใช้
ประโยคชนิดต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้เห็นมุมมองความคิดเชิงบวก แบ่งออกเป็น 4 ประเภท
ได้แก่ การใช้ประโยคที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี การใช้ประโยคที่สื่อให้เห็นการแก้ไขปัญหา
อย่างสร้างสรรค์ การใช้ประโยคที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในศาสนาและคุณธรรม การใช้ประโยคที่สื่อ
ให้เห็นการคาดหวัง การใช้ประโยคที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดีที่พบมากที่สุดคือ การใช้ประโยค
ความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง ประโยคที่สื่อให้เห็นการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่พบมาก
ได้แก่ การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะ ประโยคที่สื่อให้เห็นการศรัทธาและเชื่อมั่นในหลัก
ศาสนาและคุณธรรมที่พบมากที่สุดคือ การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง ส่วนการใช้
ประโยคที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง พบว่ามีการใช้ประโยคความซ้อนมากที่สุด

การใช้ภาพพจน์ในการนำเสนอความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส พบว่ามี 2 ประเภท ได้แก่ การใช้สาธกโวหาร และภาพพจน์อุปลักษณ์ พบว่าภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุดคือ การใช้สาธกโวหาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย ให้ผู้อ่านเข้าใจ เห็นภาพที่ต้องการนำเสนอได้ชัดเจนขึ้น ส่วนภาพพจน์อุปลักษณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบ และมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์ ผู้วิจัยพบว่า ประภาส ชลศรานนท์ ใช้ลีลาภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญและสัมพันธ์กับการนำเสนอความคิดเชิงบวก ดังที่ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ความคิดเชิงบวกในคอลัมน์คุยกับประภาส ของประภาส ชลศรานนท์

ความคิดเชิงบวกคือการมีมุมมองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแง่ดี มองเห็นข้อดีของสถานการณ์ที่เลวร้ายหรืออุปสรรค และมีมุมมองว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นประโยชน์และมีคุณค่า ดังนั้นทุกสิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่ดี ผลการศึกษาพบว่าความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” มี 4 ประการ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม และการคาดหวัง

การมองโลกในแง่ดีใน “คอลัมน์คุยกับประภาส”

“คอลัมน์คุยกับประภาส” นำเสนอการมองโลกในแง่ดี 2 ลักษณะคือ การมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี และการมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี การมีมุมมองต่อบุคคลในแง่ดี มี 4 ประการ ได้แก่ การเชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์ การเชื่อมั่นในศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์ การยกย่องคุณค่าและความสำคัญของเพศหญิง และการมองเห็นคุณค่าของมนุษย์ การเชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์สื่อให้เห็นว่ามนุษย์มีความแตกต่างกันหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นชาติกำเนิด สติปัญญา หรือความสามารถ เป็นต้น แต่ทุกคนสามารถเป็นคนดีได้เท่ากัน ธรรมชาติของมนุษย์มีความดีเป็นพื้นฐาน ทุกคนปรารถนาที่จะเป็นคนดีและสามารถเป็นคนดีได้ การเชื่อมั่นในศักยภาพและสติปัญญาของมนุษย์คือการเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถสูงสุดที่จะทำสิ่งต่าง ๆ สามารถเอาชนะปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้ด้วยศักยภาพและสติปัญญาของตนเอง สามารถพัฒนาสติปัญญาและความสามารถได้หากหมั่นฝึกฝนและตั้งใจ การยกย่องคุณค่าและความสำคัญของเพศหญิงสื่อให้เห็นคุณค่าของเพศหญิง โดยเฉพาะ “แม่” ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานการสร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้กับสังคม และการมองเห็นคุณค่าของมนุษย์เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ เพศ วัย สีผิว เชื้อชาติ ความเก่ง ความฉลาด ความสามารถ หรือความแตกต่างใด ๆ ก็ตาม มนุษย์ทุกคนมีคุณค่า มีความพิเศษในตนเองจึงควรภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่และมีอยู่

การมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดีแบ่งเป็น 3 ประการ ได้แก่ การมองสิ่งต่าง ๆ แบบเห็นคุณค่า การมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดี และการชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัว การมองสิ่งต่าง ๆ แบบเห็นคุณค่า สื่อให้เห็นว่าสภาวะแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวมนุษย์มีความสำคัญ มีผลต่อการดำรงชีวิต สิ่งนี้อาจไม่มีประโยชน์กับสิ่งหนึ่งแต่อาจมีประโยชน์กับสิ่งอื่น ไม่มีสิ่งใดที่ไร้สาระ ทุกสิ่งมีคุณค่าในตัวเอง การมองสถานการณ์ปัญหาในแง่ดีเป็นการเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหา หรือสถานการณ์เลวร้ายให้เป็นมุมมองเชิงบวก ต้องยอมรับและอยู่กับปัจจุบันให้ได้ บางสถานการณ์ที่คิดว่าเป็นปัญหาก็อาจมีประโยชน์หากทำให้เราตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานั้นได้ และการชี้ให้เห็นข้อดีของสิ่งใกล้ตัวเป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองให้เห็นคุณค่าหรือความสำคัญของสิ่งที่เราอาจจะเลย มองข้าม หรือไม่เห็นความสำคัญ

การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส”

การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เป็นกระบวนการคิดหาหนทางแก้ไขอุปสรรคด้วยความยืดหยุ่น ก่อให้เกิดแนวคิดที่แปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่า มี 3 ประการ ได้แก่ การเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ การเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหา และการให้คำแนะนำ ประภาส ชลศรานนท์ นำเสนอทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ โดยมุ่งเน้นให้เห็นว่าเมื่อเกิดปัญหาต้องเผชิญหน้ากับปัญหา ไม่หนีปัญหา และหาหนทางแก้ไขปัญหา เพราะทุกปัญหาย่อมมีทางออก บางปัญหามีวิธีแก้หลายอย่าง บางปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องยอมรับและเรียนรู้ โดยให้คำแนะนำและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ เป็นไปได้ ตรงไปตรงมา ซึ่งย่อมเกิดผลดีกับผู้อ่าน การเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหา เป็นการปรับความคิดในเชิงลบที่มีต่อปัญหาให้กลายเป็นการมองในเชิงบวก เลือกมองสิ่งที่เกิดขึ้นในแง่ดี อันอาจจะทำให้พบแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ง่ายขึ้น และการให้คำแนะนำเป็นการเสนอแนะหรือการชี้ให้เห็นแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยส่วนใหญ่จะแนะนำให้เผชิญกับปัญหา พยายามหาทางแก้ไขปัญหานั้นให้ดีที่สุด ยึดมั่นในสิ่งดี ส่วนปัญหาที่แก้ไขไม่ได้หรืออยู่นอกเหนือการควบคุมก็ต้องยอมรับและเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัญหาให้ได้

การยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรมใน “คอลัมน์คุยกับประภาส”

ประภาส ชลศรานนท์ แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนาและคุณธรรม โดยนำเสนอผ่านการตอบคำถามใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” เพื่อแนะนำให้ผู้อ่านนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหา อาทิ การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การมีสติสัมปชัญญะ การให้อภัย อริยสัจ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต โดยสอดแทรกหลักธรรมประกอบการอธิบายในประเด็นอื่น ๆ อาทิ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกัน เพื่อสร้างกรรมดี กรรมชั่ว หรือการกล่าวถึงพระพุทธเจ้าในฐานะนักวิทยาศาสตร์คนหนึ่งที่มีวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์ คือ การค้นพบหลักธรรม “อริยสัจ 4” นอกจากนี้ยังวิเคราะห์วิถีของศาสนาพุทธให้ผู้อ่านได้เข้าใจ

ความเป็น “ศาสนาแห่งการพิจารณา” จนถึงมุมมองที่มีต่อศาสนากับความเจริญก้าวหน้าของยุคสมัย ทั้งพระธรรมในยุคดีจิตอลหรือการปฏิบัติธรรมบนคอนโดหฐ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงพุทธศาสนากับศาสนาอื่น โดยสื่อให้เห็นว่าคำสอนพื้นฐานของทุกศาสนาคือการทำความดี หลักธรรมของแต่ละศาสนา อาทิ พระธรรม คัมภีร์อัลกุรอาน หรือไบเบิล เป็นต้น ล้วนเป็น “แผนที่ทางจิตวิญญาณ” ของมนุษย์ทั้งสิ้น ประภาส ชลศรานนท์เชื่อว่าศาสนาของแต่ละศาสนาคือองค์เดียวกัน และเชื่อว่าพระเจ้าก็คือ “พระธรรม” ได้แก่การมีความศรัทธาและยึดมั่นในศาสนาของตนเอง โดยไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น อีกทั้งยังมองเห็นความเป็นหนึ่งเดียวกันของทุกศาสนา ประภาส ชลศรานนท์เป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรม มุ่งเน้นการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้กับคนรุ่นหลัง ได้แก่การปลูกฝังความมีระเบียบวินัย การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น ควรปลูกฝังให้เด็กมีความเมตตาต่อผู้อื่น รู้จักการมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น และยึดมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมไปถึงการมีความซื่อสัตย์ เพื่อให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม ซึ่งเป็นการสร้างคุณธรรมพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

การคาดหวังใน “คอลัมน์คุยกับประภาส”

ประภาส ชลศรานนท์ นำเสนอความคาดหวังอันสื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก 3 ประเด็น คือการคาดหวังในศักยภาพของมนุษย์ การคาดหวังในคุณสมบัติของมนุษย์ และการคาดหวังในเรื่องต่าง ๆ โดยมีมุมมองว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะสติปัญญา มนุษย์ฉลาดแต่ต้องแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาและฝึกฝนให้ฉลาดเพิ่มมากขึ้นได้ จึงคาดหวังว่ามนุษย์ควรนำศักยภาพมาใช้อย่างเต็มที่ และคาดหวังถึงคุณสมบัติของมนุษย์ เช่น เพศหญิงควรมีความอ่อนโยน มนุษย์ควรมีความรักเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ควรปฏิบัติต่อกันด้วยความเท่าเทียม ยอมรับในความรู้ความสามารถมากกว่าจะตัดสินผู้อื่นที่เพศสภาพ เชื้อชาติ หรือชนชั้นวรรณะ มนุษย์ควรได้รับสิทธิพื้นฐานเท่าเทียมกัน ส่วนการคาดหวังในเรื่องต่าง ๆ มุ่งเน้นเรื่องความเป็นเอกภาพ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติควรอธิบายได้ด้วยกฎเกณฑ์ หรือทฤษฎีเดียวกัน นอกจากนี้ยังคาดหวังถึงความเจริญก้าวหน้าและมีอารยธรรมของโลกมนุษย์ในอนาคต รวมไปถึงความสามารถของมนุษย์ที่จะศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” ของ ประภาส ชลศรานนท์

ลีลาภาษาคือรูปแบบการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักเขียน ลีลาภาษาในการนำเสนอความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประภาส” มีลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่ การใช้คำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก การใช้รูปประโยคแสดงความคิดเชิงบวก และการใช้ภาพพจน์ที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกคือ การเลือกสรรถ้อยคำหรือกลุ่มคำมาเรียบเรียงอย่างมีจุดหมายเพื่อสื่อความคิดเชิงบวก แบ่งเป็น 4 ประการ คือ การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม และการใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการคาดหวัง ประภาส ชลศรานนท์เลือกใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำหรือกลุ่มคำกริยา และการใช้คำหรือกลุ่มคำที่มีความหมายตรงข้าม ซึ่งการใช้คำกริยาเพื่อสื่อให้เห็นการมองโลกในแง่ดี พบว่ามักใช้คำกริยาแสดงอาการที่สื่อถึงความพยายามทำให้เกิดสถานะที่ดีขึ้น เช่น “แข่งขัน” “ค้นพบ” “เลือก” การใช้คำกริยาที่สื่อถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพไปในทางที่ดี เช่น “เติบโต” “สร้าง” “พัฒนา” และคำกริยาที่สื่อถึงกระบวนการในการพัฒนาของมนุษย์หรือสิ่งต่าง ๆ เช่น “ฝึกฝน” “เปลี่ยนแปลง” “เรียนรู้” การใช้คำกริยาแสดงสภาพในเชิงบวกแสดงลักษณะที่น่าพึงพอใจ เช่น “เก่ง” “งดงาม” “เจริญ” การใช้คำกริยาแสดงสถานะสำคัญ เช่น “พิเศษ” “ยิ่งใหญ่” ผู้เขียนใช้คำกริยาแสดงสภาพที่บอกคุณค่าเพื่อสื่อถึงการชื่นชม ยกย่อง บุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ การใช้คำกริยาแสดงการรับรู้ เช่น “เข้าใจ” “เชื่อ” ส่วนการใช้คำตรงข้ามเป็นการสื่อให้เห็นความแตกต่างทางความหมายของคำหรือกลุ่มคำเพื่อบอกสภาพ อารมณ์ หรือความรู้สึก โดยใช้คำที่สื่อความหมายในทางลบก่อนแล้วจึงใช้คำที่สื่อความหมายทางบวก เพื่อสื่อให้เห็นความคิดเชิงบวกได้อย่างชัดเจน การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้เลือกใช้ถ้อยคำหรือกลุ่มคำที่ช่วยสื่อให้เห็นแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหา ส่วนมากพบการใช้คำกริยา เช่น “ค้นหา” “เรียนรู้” “แก้ไข” การใช้คำที่ช่วยสื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี กระตุ้นให้ผู้อ่านคิด เผชิญหน้า แก้ไขปัญหา เป็นการสื่อให้เห็นว่ามนุษย์ต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงต่อไปไม่หยุดนิ่ง การใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็นการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรมคือ การเลือกสรรคำหรือกลุ่มคำที่ช่วยสื่อให้เห็นการมีความศรัทธา เชื่อมั่น และประพฤติปฏิบัติตามหลักที่ดีงาม ทั้งหลักธรรมทางศาสนา และหลักอันควรปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคม การใช้คำกริยาที่สื่อถึงการเคารพ เช่น “นับถือ” “ศรัทธา” และการใช้คำหรือกลุ่มคำที่สื่อให้เห็น การคาดหวัง ส่วนใหญ่เป็นการใช้คำบอกความเห็น เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อ

สื่อให้เห็นความต้องการให้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปในทาง ที่ดีขึ้น เช่นคำว่า “น่า” “น่าจะ” “ควร” “ควรจะ” “อาจ” “อาจจะ”

การใช้รูปประโยคแสดงความคิดเชิงบวก

การใช้รูปประโยคแสดงความคิดเชิงบวกใน “คอลัมน์คุยกับประสาท” คือการใช้ ประโยคชนิดต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้เห็นมุมมองความคิดเชิงบวก มี 4 ประการ ได้แก่ การใช้ ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการมองโลกในแง่ดี การใช้ประโยคแสดงเจตนา เสนอแนะเพื่อแสดงการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง เพื่อแสดงถึงการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม และการใช้ประโยคความซ้อนเพื่อแสดงการ คาดหวัง รูปประโยคที่พบอย่างเด่นชัด คือ การใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง เกิดจากการใช้ประโยคความเดียว 2 ประโยคขึ้นไปที่มีเนื้อความตรงข้ามกัน โดยนำเสนอสิ่งที่เป็น ประเด็น หรือสถานการณ์ปัญหาในส่วนต้นก่อน แล้วจึงนำเสนอส่วนที่เป็นมุมมองความคิดเชิงบวก ซึ่งมักตามหลังคำสันธาน “แต่” ทำให้ความคิดเชิงบวกที่นำเสนอมีความโดดเด่น ชัดเจน พบการ ใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้งมากในประโยค 2 ประเภทคือการใช้ประโยคความรวมที่มี เนื้อความขัดแย้งเพื่อแสดงถึงการมองโลกในแง่ดี และการใช้ประโยคความรวมที่มีเนื้อความขัดแย้ง เพื่อแสดงถึงการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรม การใช้ประโยคแสดงเจตนาเสนอแนะเพื่อ แสดงการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีจุดประสงค์ชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหให้กับผู้อ่าน และการใช้ประโยคความซ้อนเพื่อแสดงการคาดหวัง มีจุดประสงค์เพื่อช่วยขยายความหรือ เน้นย้ำประเด็นที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอความคิดเชิงบวกให้เด่นชัดขึ้น

การใช้ภาพพจน์ที่สื่อให้เห็นความคิดเชิงบวก

ผู้วิจัยพบว่าใน “คอลัมน์คุยกับประสาท” ใช้ภาพพจน์ในการนำเสนอความคิดเชิงบวก ก่อนข้างน้อย ได้แก่ การใช้สารกโวหาร ในการยกตัวอย่างประกอบการอธิบายเพื่อสร้างความ เข้าใจ และการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ เพื่อให้เข้าใจเรื่องที่นำมาเปรียบเทียบ และมองเห็นคุณค่า หรือความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น ผู้วิจัยพบว่าการใช้ภาพพจน์ทั้งสองประเภทมีจุดมุ่งหมายใน ลักษณะเดียวกันคือ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อธิบาย และมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของ สิ่งต่าง ๆ มากขึ้น

การอภิปรายผล

งานวรรณกรรมในสังคมยุคใหม่ มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะรับอิทธิพลจากวรรณกรรมหรือแนวคิดของชาวตะวันตก มีแนวคิดในการเขียนแบบสมจริง เน้นให้เห็นการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม รวมทั้งมีความสมเหตุสมผลมากขึ้น โดยมีจุดหมายเพื่อเสริมความคิดสร้างปัญญา สอดแทรกความรู้อย่างแนบเนียน มักเขียนเรื่องและเหตุการณ์ที่อยู่ใกล้ตัว มุ่งแสดงปัญหาและความเป็นไปในสังคม เน้นให้ผู้อ่านเห็นความเป็นจริงในสังคม ชี้นำให้ต่อสู้กับชีวิตตามความจริง ไม่ยอมแพ้โชคชะตา มักใช้ลักษณะคำประพันธ์แบบร้อยแก้วมากกว่าร้อยกรอง และหากมีร้อยกรองจะเป็นร้อยกรองสั้นๆ คุณค่าของวรรณกรรมในสมัยปัจจุบันจึงเน้นคุณค่าทางปัญญาเป็นสำคัญ เป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิตให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิต สังคม หรือปัญหา ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น วรรณกรรมที่เน้นถ่ายทอดความรู้และให้ความบันเทิงในขณะเดียวกันได้แก้บทความ เป็นการถ่ายทอดสาระความรู้ และประสบการณ์ให้แก่ผู้อ่านได้ในวงกว้าง มีจุดประสงค์หลายลักษณะ เช่น เพื่อแสดงความรู้ เสนอข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกต วิเคราะห์วิจารณ์ โดยต้องเขียนอย่างมีหลักฐาน มีเหตุผล น่าเชื่อถือ หากมีข้อเสนอแนะใด ๆ ต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์

คอลัมน์ “คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์เป็นบทความที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอความรู้ ความคิดที่ทันสมัยต่อผู้อ่าน และให้ความเพลิดเพลิน โดยการนำเสนอแนวทางที่ควรปฏิบัติ แนวคิดที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และกระตุ้นให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตาม “คอลัมน์คุยกับประภาส” จึงมีลักษณะเหมือนวรรณกรรมคำสอนที่นำเรื่องเล็ก ๆ ใกล้ตัวผู้อ่านมาเสนอเพื่ออธิบายเรื่องใหญ่ ๆ ให้เข้าใจง่าย ทั้งสอนให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ สอนการปฏิบัติตนระหว่างมนุษย์ด้วยกัน สอนผู้หญิง สอนการปฏิบัติตนต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสนอแนะแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมและช่วยกล่อมเกลาคิดใจของผู้อ่าน

ผู้วิจัยพบว่าความคิดเชิงบวกนั้นสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้ ซึ่งการถ่ายทอดความคิดเชิงบวกไปสู่ผู้อื่นและส่งผลให้ผู้อื่นเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองความคิดได้นั้น ผู้ถ่ายทอดจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาที่ดี เข้าใจง่าย ซึ่งถือเป็นลักษณะโดดเด่นของประภาส ชลศรานนท์ ที่สามารถถ่ายทอดความคิดเชิงบวกของตนไปสู่ผู้อ่าน ซึ่งมีหลากหลายทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ ลักษณะการใช้ภาษาเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน แต่สื่อความหมายได้ชัดเจนและลึกซึ้ง การสื่อความคิดเชิงบวกผ่านลีลาภาษาเพื่อสร้างความเข้าใจและก่อให้เกิดมุมมองความคิดใหม่ๆหรือเปลี่ยนความคิดจากด้านเชิงลบมาเป็นความคิดเชิงบวกจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งจะต้องมีความสามารถทั้งทางด้านการคิดและการใช้ภาษาเป็นอย่างดีจึงจะสามารถสื่อความคิดผ่านลีลาภาษา อีกทั้งยังต้องมีความสัมพันธ์กันจึงจะสามารถสื่อสารได้ตรงตามความต้องการ สื่อให้เห็นความมีคุณภาพทางความคิดและการใช้ภาษาของประภาส ชลศรานนท์

ข้อเสนอแนะ

1. ความคิดเชิงบวกเป็นแนวความคิดทางด้านจิตวิทยาที่มีประโยชน์ในการพัฒนามนุษย์ ส่วนมากพบการศึกษาความคิดเชิงบวกในด้านศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงควรจะศึกษาความคิดเชิงบวกในด้านวรรณกรรมและลีลาภาษาเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษานำเสนอความคิด
2. ประภาส ชลศรานนท์ คือผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานด้านสื่อสารมวลชนหลายด้าน นำเสนอมุมมองความคิดที่น่าสนใจ จึงควรมีการศึกษาผลงานของประภาส ชลศรานนท์ ในด้านแนวคิด หรือ การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดที่ปรากฏในผลงานด้านต่าง ๆ ของประภาส ชลศรานนท์

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ลิมาภิรักษ์. (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในบทความของหนุ่มเมืองจันทน์ จากนิตยสารมติชนสุดสัปดาห์. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การบูรณาการ. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า. (2531). สารนิพนธ์ว่าด้วยเรื่องคน ศาสนา และ คติธรรม. กรุงเทพฯ ; มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- กาญจนาวัฒน์ โกสิยกุล. (2545). วัจนลีลาและมายาคติของภาษาโฆษณาเครื่องสำอางในนิตยสาร ผู้หญิง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- กาญจนา ปราบปัญจะ. (2553). การศึกษาลีลาการใช้ภาษาและกลวิธีการเขียนของว.วชิรเมธี. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2545). คิด – ทำ ด้านบวก. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- แก้ว กาแก้ว. (2550). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในการ์ตูนเรื่องหนูหิ่นอินเดอะซิตีของคุณ ผดุง ไกรศรี. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จงจิตร สุขสวัสดิ์. (2544). วัจนลีลาของข่าวเจาะพิเศษประเภทข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชไมพร ฉายเหมือนวงศ์. (2549). ลีลาภาษาในงานเขียนของวาณิช จรุงกิจอนันต์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชิษณุกร พรภาณูวิชญ์. (2540). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาจังหวัด เพชร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไชยันต์ ไชยพร. (2541). ความยุติธรรม ตอนที่หนึ่ง. รัฐศาสตร์สาร, 20(2), 57–96.
- दनयरณ แจ่มนิยม. (2550). ลีลาภาษาในนวนิยายของกึ่งฉัตร. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดลฤทัย ขาวดีเดช. (2540). ภาษาจินตภาพในเรื่องสั้นของอัศศิริ ธรรมโชติ. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดลหทัย พิมพ์โนทัย. (2547). วิเคราะห์ลีลาภาษาการเขียนบทความของแม่ลูกจันทร์ในคอลัมน์
สำนักข่าวหัวเขียวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. ปรินทูนีพจน์ ศศ.ม. (ภาษาไทย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดาไลลามะที่ 14; และ คัทเลอร์, โฮเวิร์ด ซี. (2548). ศิลปะแห่งความสุข. แปลโดย วัชรวิรรณ
ชัยวรศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อีเทอร์นัลอิงค์.
- ธเนศ เวศร์ภาดา. (2532). ลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์. วิทยานิพนธ์ อ.ม.
(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล อินทรลักษณ์. (2545). วัจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในกวีนิพนธ์ของ
ไพโรจน์ ขาวงาม. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวรรณ พันธุเมธา. (2554). ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นอร์แมน, วินเซนต์ ฟิล. (2548). มหัตถรรพ์แห่งการคิดบวก. แปลโดย เอกชัย อัครนฤนาท.
กรุงเทพฯ: ต้นไม้.
- นิภา แก้วศรีงาม. (2547, ธันวาคม). ความคิดเชิงบวกพึงคิดว่าทุกปัญหามีทางออกไม่ใช่ทุกทาง
ออกเป็นปัญหา. วารสารวงการครู. 1(12): 76-78.
- บุบผา ละเอียด. (2547). ศึกษาคอลัมน์ “คุยกับประภาส” ของประภาส ชลศรานนท์. สารนิพนธ์
กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจพร เนียรนาทสกุล. (2544). จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของอุชเชนี, เนาวรัตน์
พงษ์ไพบุลย์และไพโรจน์ ขาวงาม. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรมาภรณ์ ทองสุ. (2550). การพัฒนาการคิดทางบวกสำหรับเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเรียนรู้
แบบสืบเสาะหาความรู้. ปรินทูนีพจน์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรมาภรณ์ ลิ้มปัสเสศเกียรติ. (2538). ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: วัจนลีลาเกี่ยวกับความคิด
ของกวี. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ประภาส ชลศรานนท์. (2543). ผู้ใหญ่หัวใจ ‘กระดาก’. ใน มติชนสุดสัปดาห์. เสถียร จันทิมาธร.
49-50. กรุงเทพฯ: มติชน.
- (2553). กบเหลาดินสอ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2553). คุยกับประภาส. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2553). เชือกกล้วยมัดต้นกล้วย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2553). ตัวหนังสือคุยกัน. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2553). เท้าดวงอาทิตย์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2553). มะเฟืองรอฟาน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.

- ประกาศ ชลศรานนท์. (2553). *แมงกะพรุนถนัดซ้าย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2553). *ยอดมนุษย์ล้าลอง*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2554). *อภินิหารพระดิน*. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- (2556). *ประโยชน์อันแสง*. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- ปัทมวรรณ วาจาาม. (2548). *ลีลาภาษาในนวนิยายของ ว.วินิจฉัยกุล*. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรพรรณ กลั่นแก้ว. (2548). *วจนลีลาในงานเขียนของปราบดาหุยน*. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: สยาม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติมช่วงที่ ๑/ยุค)*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พลอย ลวณะมัลย์. (2547). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานวรรณกรรมประเภทสารคดีประวัติศาสตร์ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช*. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรีย์ จำปา. (2538). *วจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสิทธิ์ กอบบุญ. (2542). *ลีลาภาษาและวรรณศิลป์ในพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2505). *แนะนำจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศิริพันธ์.
- แพง ชินพงศ์. (2553). *สร้างลูกน้อยให้ฉลาดและมีคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.
- มนัสติยา เจ้าคูรี. (2549). *การศึกษาวิเคราะห์ลีลาภาษาในสารคดีของมานพ ถนอมศรี*. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2550). *วารสารศาสตร์เบื้องต้น: ปรัชญาและแนวคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม: ภาพพจน์ ไวยากรณ์ และกลการประพันธ์*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- (2545). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- (2553). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

- เรวดี ทรงเที่ยง. (2550, มกราคม - มิถุนายน). การคิดเชิงบวก. วารสารดวงแก้ว. 12(1): 69-76.
- วรรณพร พงษ์เพ็ง. (2547). ภาษาจินตภาพในเรื่องไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา นาควัชระ. (2548). วิธีคิดให้ชีวิตเป็นสุข. กรุงเทพฯ: กู้ดบุค.
- วิรตี ศรีอ่อน. (2546, ธันวาคม). การคิดเชิงบวก. นิตยสาร [เฮลท์ แอนด์ คิวซีน] Heath & Cuisine. 3(35): 41-46.
- แวอาชีชะห์ ดาหะยี. (2545). วัจนลีลาของมังกรห้าเล็บในคอลัมน์ “ลั่นกลองรบ” ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศนิवार วุฒทุกุล. (2541). ลีลาการเขียนพยานในนิตยสาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กมลบาล. (2554). ผลการใช้โปรแกรมการช่วยเหลือตนเองโดยการฟังเพื่อพัฒนาความคิดเชิงบวกของวัยรุ่นพิการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชัย พหลกุลบุตร. (2551). เพลงเขียนคน ดนตรีเขียนโลก. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- สมุทร น่วมเศรษฐี. (2547). ผู้หญิงที่อยากถอดตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ: เวิร์คพอยท์.
- สรพล สุขพรรณนีย์. (2542). ภูมิคุ้มกัน ภูมิคุ้มกันทางจิต. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สัจจา ประเสริฐกุล. (2551). การศึกษาเชิงเปรียบเทียบคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 ที่มีระดับอัตมโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิตแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริวรรณ อัครกุล. (2528). ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาสินี นาคสินธุ์. (2552). การวิเคราะห์องค์ประกอบของการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวนีย์ พงษ์. (2542). ผลของการฝึกสมาธิ (วิปัสสนากัมมัฏฐาน) ต่อความรู้สึที่มีคุณค่าในตนเอง การมองโลกในแง่ดีและภาวะสุขภาพในผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรพรรณ พรสีมา. (2543). การคิด. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาทักษะการคิด.

- อริรุทธ์ ผลทรัพย์. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวก
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1. ปรินุณานิพนธ์
กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- อังศินันท์ อินทรกำแหง. (2550). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและตษนี้วัดภาวะวิกฤตชีวิต
สตรีไทยสมรสวัยกลางคนที่ทำงานนอกรบ้าน ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อับรามส์, เอ็ม. เอช. (2529). อธิบายศัพท์วรรณคดี. แปลโดย ทองสุก เกตุโรจน์. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2544). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- Leech, Geoffrey; & Short, Mick. (2007). *Style in Fiction*. 2nd ed. United Kingdom:
Pearson longman.
- Potter, Alice. (1998). *Putting the Positive Thinker to Work: 21 Ways 21 Days to a
Happy, Fulfilling, Successful Life*. New York: Berkley Books.
- Schuett, Margaret. (1997). *Reflection on Positive Thinking*. New York: Northwest
Regional Arthritis Center.
- Seligman, Martin. (1998). *Learned Optimism*. New York: Simon & Schuster.
- (2000, January). Positive Psychology: An Introduction. *American Psychologist*.
55(1): 5-14.
- Ventrella, Scott W. (2001). *The Power of Positive Thinking in Business*. London:
Vermillion.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. New York: John Wiley & Sons.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

กานต์สินี พูลพิพัฒน์

วันเดือนปีเกิด

21 มีนาคม 2529

สถานที่เกิด

จังหวัดอ่างทอง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

44/1 หมู่ 7 ตำบล บางเจ้าฉ่า อำเภอ โพธิ์ทอง

จังหวัด อ่างทอง

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ครู คศ.1

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนสตรีอ่างทอง อำเภอ เมือง จังหวัด อ่างทอง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2547

มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีอ่างทอง

พ.ศ. 2552

การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พ.ศ. 2559

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

